

MAGYAR-RUSZIN NYELVKÖNYV ÉS KISSZÓTÁR

A M. KIR. HONVÉDSÉG
ÉS LEVENTEOKTATÓK RÉSZÉRE.

SZERKESZTETTÉK:

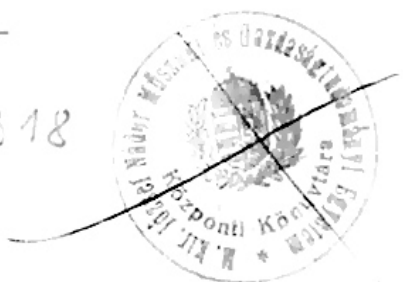
vitéz MÁTHÉ KÁLMÁN

ÉS

VOLOSSYNOVICH DEZSŐ.

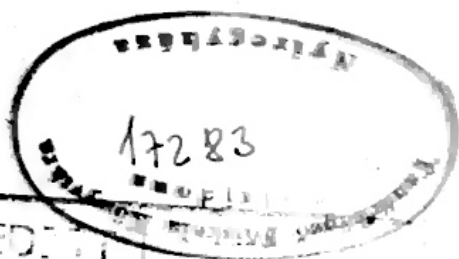
487.5-5

487.5-318

KIADJA:

M. KIR. HONVÉDELMI MINISZTERIUM.

ATENCED...
Budapesti Állami Nyomda
Központi Könyvtár

BEVEZETÉS.

A szláv népek nagy családjában legnagyobb helyet foglal el az orosz nép: a finn-észt-lett-litván-lengyel-tót-magyar s oláh néptörzsektől keletre fekvő szlávok mind az orosz törzsbe tartoznak.

Ezen orosz törzsnek azonban három ága van: nyugaton, a lengyelek szomszédságában élnek a **fehéroroszkok**, a déli részen — az Erdős-Kárpátok alján, Galícia keleti felében, Bukovinában, Besszarábiában és Oroszország déli részében — a **kisoroszkok** és e kettőtől északra meg keletre a **nagyoroszkok**.

A Kárpátalján, Magyarország területén élő, a félmillió lelket megütő orosz nép szintén a kisoroszkok közé tartozik. Magukat **ruszin** — русинъ — -oknak nevezik, míg a többi, a Kárpátokon túl lakó kisoroszkok **ukrán**-oknak — украинецъ-eknek. A magyarországi ruszin népet szokás volt ruténeknek is hívni a német „Ruthen“, illetőleg a hasonló hangzású görög szó után.

A kisorosz nyelv, így a mi ruszinaink nyelve sok alaktani és mondattani sajátosságban tér el a másik két rokonnyelvtől; a nagyorosztól főleg a beszéd lágysága és könnyedsége által. A különbség a két nép földrajzi fekvésében leli magyarázatát: az északi, hidegebb vidéken lakó nagyorosz nyelve pattogóbb, gyorsabb, tömörebb és kemény, akárcsak a dalaik, míg a melegebb, délvidéki kisorosz lágybeszédű, lassú és inkább körülírva fejezi ki gondolatát.

Ami a kárpátaljai ruszin nép nyelvének helyesírását illeti, leghelyesebb továbbra is a régi etimológiai írásmódhoz alkalmazkodni, mert a magyarországi ruszinoknak ez felel meg a legjobban, kiejtési változatosságait ezen írásmóddal

lehet legkönnyebben összeegyeztetni s e mellett azokat meg is őrzi. Igaz, hogy a szomszédos, kárpátontúli ukrán behatás következtében és ukrán politikai célok érdekében sokan már itt is a fonetikus írásmódot használják, mindazonáltal, szerény véleményünk szerint, ha egybevetjük a kárpátaljai ruszin nyelvkérdés minden, akár politikai, akár földrajzi oldalát, legmegfelelőbb tényleg a régi etimológiai írásmód a hazai ruszinoknál. Könyvünkben is ezt tartottuk be.

Egyben azonban igen fontos dolgot kell megjegyeznünk. Tudniillik a magyarországi ruszinok nyelve sem teljesen egyöntetű, ellenkezőleg, nagyjában három nyelvjárást különböztetünk meg: a Tátráktól körülbelül a jelenlegi magyar-tót határig terjedő felső vidéken az u. n. lemkó-nyelvjárás uralkodik; ennek legjellemzőbb tulajdonsága az, hogy a váltó o hangot, a kisorosz nép többségének megfelelőleg, i-nek ejti, továbbá az и-t tisztán i-nek hangoztatja s végül megtartotta, hasonlóan a nagyoroszhoz, jelenidőben az egyes- és többesszám harmadik személyében az igék kemény végződését (говоритъ — говорятъ), a mult idő egyes harmadik személyében pedig az -лъ végződést (былъ s nem бывъ); az alsó Tisza-völgyi, a Círóka-völgyi nép a váltó o hangot u-nak, míg a Munkács-vidékiek, a Borzsa-völgyiek, Zellő községben (észak Zemplénben a tót határ alatt) ü-nek ejtik, e mellett a jelenidejű harmadik személyben, úgy az egyes-, mint a többesszámban az igéket lágy végződéssel mondják (говорить — говорятъ), a mult idő egyes harmadik személyében -въ végzetet használnak és az и-t úgy ejtik, hogy az közelebb esik az é-hez, mint az i-hez.

I.

ALAPISMERETEK.

ОСНОВНЫ ЗНАНЯ.

1. A RUSZIN ÁBÉCÉ.

A ruszin, akárcsak általában az orosz nép, írásában a cirill-betűket használja, vagyis azt az ábécét, melyet a szlávok nagy apostola, sz. Cirill állított össze s ezért az ábécének **cirillika** (кириллица) a neve. A régi cirill-betűk rovás-szerűek, jelenleg azonban azt csak az egyházi ó-szláv nyelvben használják, a polgári életben a cirill-betűk gömbölydedek, könnyebben olvashatók és megkülönböztetésül az egyházi ábécétől (церковна кириллица) polgári (világi) ábécének (горожанка) hívjuk.

A polgári cirill-ábécé betűi a következők:

Nyomtatásban:	Írásban:	Kiejtése:
А а	<i>А а</i>	á ; pl.: а (olv.: á) = és, pedig;
Б б	<i>Б б</i>	b ; pl.: ба (olv.: bá) = söt. hát; баба (olv.: bábá) = öregasszony, nagymama;
В в	<i>В в</i>	v ; pl.: ваба (olv. vábá) = csáb, kecs, báj;
Г г	<i>Г г</i>	h ; pl.: вага (olv.: váhá) = mérleg, súly; de egyuttal a g hang jelzésére is szolgál az idegenből átvett szavaknál, mert általában a ruszin g hangot nem ismer; pl.: газъ (olv.: gáz) = gáz;
Д д	<i>Д д</i>	d ; pl.: гада (olv.: hádá) = kigyót;

Nyomtatásban:

Írásban:

Kiejtése:

Е е

Е е

e; a szó elején és magánhangzó után azonban **je**; pl.: где? (olv.: hde) = hol?; e (olv.: je) = van; дае (olv.: dáje) = ad;

Ж ж

Ж ж

zs; pl.: жаба (olv.: zsábá) = béka;

З з

З з

z; pl.: забава (olv.: zábává) = mulatság, szórakozás, időtöltés; завада (olv.: zvádá) = veszekedés;

И и

И и

i; a keleti ruszinoknál erősen közeledik az **é**-hez és úgy hangzik, mint a „kenyér” szóban az **é**, de átírásban csak **i**-vel jelöljük; pl.: иде (olv.: ide) = megy; ива (olv.: ivá) = kecskefűz; (неве: и двойное v. осморичное = kettős v. nyolcas i);

I i

I i

i; magánhangzó előtt és az **i**-vel kezdődő idegen tulajdonneveknél használatos: pl.: абие (olv.: ábije) = azonnal (ó-szlávból); (неве: и съ точкою v. десятиричное = pontos i v. tizes i);

Nyomtatásban:

Írásban:

Kiejtése:

Й й

Ў ű

j; pl.: рай (olv.: háj) = liget, berek;

Jegyzet: Az orosz nyelvekben a й is magánhangzónak számítódik (félhangzó), ennél fogva az i-nél említett szabály erre is vonatkozik; pl.: жи́й (olv.: zsi_j) = élj!

К к

К к

k; pl.: давка (olv.: dávká) = adag; ки́й (olv.: kij) = füttykös, bot;

Л л

Л л

l; pl.: ле́гий (olv.: lehkij) = könnyű; жи́ла (olv.: zsilá) = ér;

Jegyzet: A ruszinok tetemes részénél az л hang gyakran в-vé változik a kiejtésben; pl.: до́во (olv.: dovho — долго, olv. dolho helyett) = hosszan; ez a hangváltás az ukránoknál is megvan, az itteni irodalmi nyelvben azonban mindenkor л-t írunk.

М м

М м

m; pl.: ма́мко (olv.: mámkó) = anyám; ми́ло (olv.: mílo) = kedvesen;

Н н

Н н

n; pl.: не (olv.: ne) = nem, ne; но́га (olv.: nohá) = láb;

Nyomtatásban:

O o

Írásban:

О о

Kiejtése:

o; Máramarosban, ha nincs rajta hangsúly, mélyebben, az á-hoz közeledve ejtik ki; pl.: молоко (olv.: má-láko) = tej;

Jegyzet: A ruszin nyelvben van egy o hang, mely táj-szólások szerint hol i-nek, hol u-nak, hol pedig ü-nek hangzik (a váltó o). A kis-orosz nép többsége, így a ruszinok is nagyjából i-nek ejtik; az alsó Tisza-völgyi, a Círóka-völgyi ellenben u-nak, míg Munkács vidékén, a Borzsa-völgyben és Zellő községben a tót határ szomszédságában ü-nek hangoztatják és ha a szó elején áll, úgy még v hang is járul hozzá. Írásban ezt a változó o hangot nem jelöljük, azt mindenkor o-nak is ejthetjük. Így бои (olv.: boj-bij-buj-büj) = harc, küzdelem; окно (olv.: okno-vikno-vukno-vükno) = ablak.

П п

П п

p; pl.: пана (olv.: páná) = urat; подай (olv.: podáj) = add meg;

Nyomtatásban:	Írásban:	Kiejtése:
Р р	<i>Р р</i>	r ; pl.: рано (olv.: ráno) = reggel; пара (olv.: párá) = gőz, pára;
С с	<i>С с</i>	sz ; pl.: сова (olv.: szová) = bagoly; cece (olv.: szesze) = ez;
Т т	<i>Т т</i>	t ; pl.: то (olv.: to) = az; ставати (olv.: sztáváti) = felállani;
У у	<i>У у</i>	u ; pl.: студено (olv.: sztudeno) = hideg van; у него (olv.: u neho) = nála;
Ф ф	<i>Ф ф</i>	f ; pl.: фара (olv.: fára) = lelkészlak, parókia; фабрика (olv.: fábriká) = gyár;
Х х	<i>Х х</i>	ch ; ez a hang a magyar nyelvben ismeretlen, megfelel a ch -val jelölt kemény h-nak és úgy ejtjük ki, mint az „ihlet” szóban a h-t; átírásban ch-val jelöljük; pl.: хвала (olv.: chválá) = dicséret; хмара (olv.: chmára) = felhő;
Ц ц	<i>Ц ц</i>	c ; pl.: царство (olv.: cársztvo) = királyság; цундра (olv.: cundrá) = rongy;

Nyomtatásban:	Írásban:	Kiejtése:
Ч ч	<i>Ч ч</i>	cs ; pl.: число (olv.: csiszlo) = szám; читати (olv.: csítáti) = olvasni;
Ш ш	<i>Ш ш</i>	s ; pl.: широкий (olv.: sirokij) = széles; шона (olv.: sopá) = kocsiszín, pajta;
Щ щ	<i>Щ щ</i>	scs ; pl.: щука (olv.: scsuká) = csuka; клищи (olv.: kli-scsi) = hararófogó;
— Ъ	— ъ	—; ennek a betűnek jor (твердый знакъ = kemény jel) a neve; a szó végén szokott állani és jelenti, hogy az előtte álló mássalhangzót keményen kell kiejteni, különben teljesen néma; szóközben, szavak összetételében, azt jelzük általa, hogy az utána következő magánhangzó nem egybeolvadva, hanem külön ejtendő, mint ha szó elején állna; pl.: песъ (olv.: pesz) = kutya; въедно (olv.: vjedno) = együtt; Jegyzet: Az újabb időkben már a nagyoroszok is elhagyták ezt a betűt, csak a monarchista nagyoroszok, az ó-szláv nyelv és a magyarországi ruszinok használják még.

Nyomtatásban:	Írásban:	Kiejtése:
— Ы	— и	ö; de egészen tompán és mélyen kiejtve; pl.: ты (olv.: tö) = te; быкъ (olv.: bök) = bika;
— Ъ	— ъ	—; lágyító jel (мягкий знакъ); neve: jer és az előtte álló mássalhangzót meglágyítja, tehát megfelel a magyar y betűnek; pl.: теперь (olv.: teperj) = most; соль (olv.: szoly) = só;
Ә ә	Ә ә	e; szó elején használatos abban az esetben, ha e s nem je ejtendő; pl.: электрика (olv.: elektriká) = villamos;
Ѣ ѣ	Ѣ ѣ	ji; pl.: ѣсти (olv.: jiszti) = enni; нѣтъ (olv.: nyit) = nem, nincsen; тѣло (olv.: tyilo) = test;
Ю ю	Ю ю	ju; pl.: юнiй (olv.: junij) = június; тюрьма (olv.: tyurma) = börtön;
Я я	Я я	já; pl.: земля (olv.: zemlyá) = föld; болотяный (olv.: bolotyánöj) = sáros.

A ruszin ábécé — кириллица горожанка — tehát 34 betüből áll.

Az írásjelek ugyanazok, mint a magyarban: pont, vessző, pontosvessző, felkiáltójel, gondolatjel, idézőjel és választójel. A mondat első szavát, továbbá a tulajdonnevet, meg a tulajdonnevekből képzett melléneveket nagy- (kezdő-) betűvel írjuk: Сынъ Божій = Isten Fia.

Különben a szavakat általában úgy írjuk le, amint azokat helyesen kiejtjük, bár figyelemmel kell lennünk a szó tövére, esetleg képzőire meg ragjaira is.

2. ÁTTEKINTŐ RUSZIN NYELVTAN.

A helyesírás.

A szavakat általában úgy írjuk le, amint azokat helyesen kiejtjük, de figyelemmel vagyunk a szó tövére, esetleg képzőire meg ragjaira is. Helyesírási szabály gyanánt azonban jegyezzük meg:

1. **і** után sohasem írunk **ѣ**-t, hanem csakis **и**-t;
2. **ц** után csak **а**, **у**, **ѣ**, **ы** (tehát kemény jel) jöhet s nem **я**, **ю**, **ь**, **и** (lágy jel);
3. **г**, **ж**, **к**, **ч**, **ш**, **щ** után nem állhat **ы**, **ю**, **я**, hanem **и** (**і**), **у**, **а** és végül
4. **г**, **к**, **х** után **е**, **ь** se jöhet, hanem csakis **о**, **ѣ**.

Ez a szabály a ruszin *і r o d a l m і* nyelvre vonatkozik; a köznép nyelve vidékenként különféleképen tér el ettől a szabálytól, pláne a **ц**-t többségben inkább lágyítja és például nem mondja: улица, hanem улица = útca. A fenti szabályt leginkább a lemkók tartják be.

A hangsúly.

Ami a hangsúlyt illeti, a lemkók: a Tátráktól végig Mezőlaborcig meg a tótokkal szomszédos helyeken a magyar hangsúlyt követik (a szó első tagját hangsúlyozzák); a többiek hangsúlyozása lényegesen elütő és azt csak gyakorlat útján lehet elsajátítani.

A névelő.

A ruszin nyelv, mint általában a szláv nyelvek, sem határozott, sem határozatlan névelőt nem ismer. Tehát: беру книгу = veszem a könyvet — veszek könyvet — veszek egy könyvet (a kézbe).

A szavak neme.

Ezzel szemben azonban a ruszin három nemet különböztet meg és pedig **hím-**, **nő-** és **semleges nemet** (родъ мужескій, женскій и середній) és a melléknév nemcsak számban és esetben, hanem nemben is igazódik a főnévhez.

Az egyszám alanyesetének végződése szerint

	kemény	lány	főneveknél:
hímnemű	-ъ,	-ї,	-ь,
nőnemű	-а,	-я,	-ь,
semleges nemű	-о,	-е,	-я,

de ha valamely szónak természetsszerűleg hímnemű jelentése van, akkor a végződésre való tekintet nélkül hímnemű (pl.: слуга = szolga; апко = apuka).

Részletesebben:

Hímnemű mindazon főnév, mely hímnemű élőlényt (férfiszemélyt, vagy hímállatot) jelent és az élettelen meg elvont főnevek közül a kemény (-ъ) végződésű főnevek, e mellett egyes lány (-ь) végződésű szó is. Pl.: панъ = úr; олень = szarvas; городъ = város; столъ = asztal; словарь = szótár; зной = izzadság, verejték; stb.

Nőneműek a női lényt (személyt vagy állatot) jelentő főnevek, valamint az -а, -я és lány mássalhangzóra: -ь-re

végződő főnevek. Így: сестра = lánytestvér; корова = tehén; радость = öröm; кость = csont.

Semleges neműek a fiatal lényt kifejező **-а, -я** végű főnevek, végül az **-о** és **-е**-re végződő élettelen meg az **-ие, -ье, -я** végű elvont fogalmat jelentő főnevek. Pl.: теля = borjú; дѣтя = gyermek; перо = toll; море = tenger; напоминание — напоминания = figyelmeztetés.

A főnevek hajlítása. — Склонения именниковъ.

A főnevek nemi megkülönböztetéséből kifolyólag a főnevek hajlítása a nemek szerint változó, de e mellett az is jön tekintetbe, hogy az illető főnév kemény-e vagy lágy végződésű, mert a kemény végek kemény, a lágy végek pedig mindenkor lágy ragokat vesznek fel.

Az **-е, -и, -о, -у, -э, -ю** végű idegen főnevek nem hajlíthatók; hacsak **-в**-vel ki nem egészítettük, mint pl.: пенгевъ = pengő, два пенгева = két pengő.

A ruszin nyelv a főnevek hajlításánál úgy az egyesszámban (единственное число), mint a többesszámban (множественное число) 7 esetet ismer:

1. Alanyeset —	— Падежъ именительный	ki? mi?	} kérdésre.
2. Tárgyeset —	— Падежъ винительный	kit? mit?	
3. Birtokos eset —	— Падежъ родительный	kié? mié?	
4. Hívó eset —	— Падежъ звательный	!	
5. Tulajdonító eset —	— Падежъ дательный	kinek? minek?	
6. Eszközhatározói eset —	— Падежъ творительный	ki — mi által?	
7. Határozói eset —	— Падежъ предложный	kiről? miről?	

Tehát:

A. Hímnemű főnevek:

Egyesszám:

Kemény:

	Élő:		Élettelen:	
1.	пан-ъ	= úr	хлѣб-ъ	= kenyér
2.	-а	= urat	-ъ	= kenyeret
3.	-а	= úré	-а	= kenyéré
4.	-е!	= uram!	-е!	= kenyérem!
5.	-у, -ови	= úrnak	-у	= kenyérnek
6.	-омъ	= úr által	-омъ	= kenyér által
7. о	-ѣ	= úrról	о -ѣ	= kenyérről

Lágy:

	Élő:		Élettelen:	
1.	кон-ь	= ló	словар-ь	= szótár
2.	-я	= lovat	-ь	= szótárt
3.	-я	= lóé	-я	= szótáré
4.	-ю!	= lovam!	-ю!	= szótáram!
5.	-ю, -еви	= lónak	-ю	= szótárnak
6.	-емъ	= ló által	-емъ	= szótár által
7. о	-ѣ	= lóról	о -ѣ	= szótárról

Többesszám:

Kemény:

	Élő:		Élettelen:	
1.	пан-ы	= urak	хлѣб-ы	= kenyerek
2.	-овъ	= urakat	-ы	= kenyereket
3.	-овъ	= uraké	-овъ	= kenyereké
4.	-ы!	= uraim!	-ы!	= kenyerek!
5.	-амъ	= uraknak	-амъ	= kenyereknek
6.	-ами	= urak által	-ами	= kenyerek által
7. о	-ахъ	= urakról	о -ахъ	= kenyerekről

Lágy:

Élő:		Élettelen:	
1.	кон-и = lovak	словар-и = szótáarak	
2.	-ей = lovakat	-и = szótáarakat	
3.	-ей = lovaké	-ей = szótáaraké	
4.	-и! = lovaim!	-и! = szótárjaim!	
5.	-ямъ = lovaknak	-ямъ = szótáaraknak	
6.	-ями = lovak által	-ями = szótáarak által	
7.	о -яхъ = lovakról	о -яхъ = szótáarakról	

Megjegyzés: 1. Ha a főnév élőlényt fejez ki, úgy a him-neműeknél a tárgyeset egyenlő a birtokos esettel, mind a két számban; a nő- és semleges nemben ellenben csak a többes-számban egyezik a tárgyeset a birtokos esettel. Ez a szabály a melléknevekre, névmásokra és egyes számnevekre is vonatkozik.

2. Ha a szóvégben lévő **e** vagy **o** előtt csak egy mássalhangzó áll, úgy az **e** és **o** hajlítás közben kiugrik: орелъ, орла, орлу, орломъ, о орлѣ = sas, sast, sasnak, stb.; конецъ, конца, концу, stb. = vég, véget, stb. Ha az **e** л után következik, úgy az **e** ъ-re változik; pl.: земледѣлецъ (földműves), земледѣльца; палецъ (ujj) — пальца.

3. A **г, к, х** a hívó esetben **ж, ч** illetőleg **ш**-re változik: Богъ — Боже! = Isten — Istenem!; человекъ — челове́че! = ember — te ember!; духъ — душе! = lélek — lelkem! — a határozói esetben pedig **з, ц,** illetőleg **с**-re változik: о Бозѣ = Istenről; о человекѣ = emberről; о дусѣ = lélekről.

4. A tulajdonító eset gyakran helyettesíti egyesszámban a birtokos esetet (különösen, ha részes birtokosról, genitivus partitivusról van szó) és a határozói esetet is. Pl.: погаръ чаю = egy pohár tea; изъ дому = hazulról; по снѣгу (по снѣзѣ helyett) = hóban; на коню = lovon; на краю = a szélen.

Az élőlényt kifejező főneveket a tulajdonító esetben **-ови,** illetőleg **-еви** raggal is fejezhetjük ki. Pl.: úrnak = пану vagy

панови; коню vagy коневи. (A köznépnél gyakran -сви helyett -ьови: коньови.)

5. Egyes szavaknál a többesszámban kettős alanyeset fordul elő különböző jelentéssel. Így: листь — листы = levél — levelek (írott), листь — листья = falevél — falevelek; цвѣтъ — цвѣты = virág — virágok, цвѣтъ — цвѣта = szín — színek.

Különben a gyűjtő főnevek a többesben az alanyesetet a semleges neműek módjára **-а** vagy **-я** raggal képezik: пруть — прутя = vessző — vesszők; колось — колоса = kalász — kalászok.

6. A **г, к, х, ж, ш, щ, ч, ь**-re végződő főnevek a többes alanyesetben mind **-и** ragot kapnak, mely a lágyítható mássalhangzóknál lágyan: **ји**-nek hangzik, különben **ы** a többes alanyeset ragja. Így: ученикъ = tanuló; ученики = tanulók.

7. Az **-анинъ, -янинъ** végzettel bíró (népeket jelentő) főnevek a többesben elvetik az **-ин** végződést és az alanyesetben **-е** ragot vesznek föl, a birtokos esetet pedig minden rag nélkül képezik. Pl.: Англичанинъ — Англичане — Англичанъ — Англичанамъ — Англичанами — Англичанахъ = angol — angolok, stb.

8. **-ль, -нъ, -ж, -ч, -ш** és **-щ** után a többes birtokos esetben **-ей**; a többi főneveknél **-овъ**; az ukránok és a ruszin köznép mindenkor csak **-овъ** ragot használ, de váltó **о**-val, vagyis: учитель — учителей — учительовъ (olv.: ucstely — ucstelyej — ucstelyov) = tanító — tanítóké; ножъ — ножей — ножовъ = kés, késeké; ключъ — ключей — ключовъ = kulcs, kulcsoké; гроши — грошей = pénz, pénzekkel, stb.

9. A többes eszközhatározói esetben gyakran **-ами, -ями** rag helyett csak **-ми** fordul elő: грошами helyett грошми = pénzekkel; конями helyett коньми = lovakkal.

10. Rendhagyók: внукъ (упока); több. alanyeset: внучата v. внуки; birtokos eset: внучатъ v. внуковъ; tulajdo-

nító eset: внучатамъ v внукамъ stb.; — другъ (barát); több. alanyesete: друзья v. други; birtokos esete: друзей; tulajdonító esete: друзьямъ stb.; — Господь (úr, Isten); hívó esete: Господи! — többi esete keményen: Господа, Господамъ stb.

B. Nőnemű főnevek.

Kemény végzetűek:

Egyesszám:

1.	баб-а	= öregasszony	рук-а	= kéz
2.	-у	= öregasszonyt	-у	= kezet
3.	-ы	= öregasszonyé	-и	= kézé
4.	-о!	= öregasszonyom!	-о!	= kezem!
5.	-ѣ	= öregasszonynak	руц-ѣ	= kéznek
6.	-ою	= öregasszony által	рук-ою	= kéz által
7. о	-ѣ	= öregasszonyról	о руц-ѣ	= kézről

Többesszám:

1.	баб-ы	= öregasszonyok	рук-и	= kezek
2.	-ы	= öregasszonyokat	-и	= kezeket
3.	-ѣ	= öregasszonyoké	-ѣ	= kezeké
4.	-ы!	= öregasszonyok!	-и!	= kezek!
5.	-амъ	= öregasszonyoknak	-амъ	= kezeknek
6.	-ами	= öregasszonyok által	-ами	= kezek által
7. о	-ахъ	= öregasszonyokról	о -ахъ	= kezekről

Lágy végzetűek:

Egyesszám:

1.	недѣл-я	= vasárnap
2.	-ю	= vasárnapot
3.	-и	= vasárnapé
4.	-е, -ѣо!	= vasárnap!
5.	-ѣ	= vasárnapnak
6.	-ею	= vasárnap által
7. о	-ѣ	= vasárnapról

1.	КОСТ-Ь	= csont
2.	-Ь	= csontot
3.	КОСТ-И	= csonté
4.	-Е!	= csont!
5.	-И	= csontnak
6.	-Ю	= csont által
7.	О -И	= csontról

Többszám:

1.	недѣл-И	= vasárnapok
2.	-И	= vasárnapokat
3.	-Ь	= vasárnapoké
4.	-И!	= vasárnapok!
5.	-ЯМЪ	= vasárnapoknak
6.	-ЯМИ	= vasárnapok által
7.	О -ЯХЪ	= vasárnapokról

1.	КОСТ-И	= csontok
2.	-И	= csontokat
3.	-ЕЙ	= csontoké
4.	-И!	= csontok!
5.	-ЯМЪ	= csontoknak
6.	-ЯМИ	= csontok által
7.	О -ЯХЪ	= csontokról

Megjegyzések: 1. Ezen példák szerint hajlítjuk a hasonló végzetű hímnemű főneveket is: слуга = szolga, слугу = szolgát stb.; судя = bíró, судю = bírót, stb.

2. A **г, к, х** hangokra vonatkozó szabály itt is fennáll; tehát a) utánuk **ы** nem állhat, hanem **и** s így: руки = kezek; ноги = lábak; свахи = nászasszonyok; — b) a tulajdonító és határozói esetben a **-ѣ** rag előtt hanghasonuláson mennek keresztül és **з, ц,** illetőleg **с**-re változnak át; о руцѣ = kézről;

3. A lány nőnemű főneveknél meg kell jegyeznünk, hogy a) az egyes birtokos és többes alanyeset **-и** ragját lágyítva ejtjük, mintha **ѣ** volna, ha nem esik a »кость« szó hajlítását

követő csoportba; így свини (olv.: szvinyi) = disznóé — disznók; — b) az **-ія** végződésű szavak az egyes tulajdonító és határozói esetben **-іѣ** helyett **-и** ragot vesznek fel: полиція = rendőrség, полициѣ = rendőrségnek, о полициѣ = rendőrségről.

4. Az egyes eszközhatározói eset ragja a köznépnél (a veresoroszknál is) nem **-ою**, hanem **-овѣ**. Így: руковѣ = kézzel; земльовѣ = földdel. (A nagyoroszk is **-ою** helyett **-оѣ**-t mondhatnak.) A többes eszközhatározói esetben pedig **-ами**, **ями** helyett **-ми**, **-ѣми** is állhat: слезами — слезми = könnyekkel.

5. A többes birtokos esetben a mássalhangzók torlódásának elkerülése végett legtöbbször **е** vagy **о** hang ugrik közbe s így: сливка = szilva — сливокѣ = szilváké; дѣвка = leány — дѣвокѣ = lányoké; черешня = cseresnye — черешень = cseresnyéké, stb. De több főnév megmarad a mássalhangzók torlódásánál: почта = posta — почтъ; правда = igazság — правдѣ; просьба = kérés, kérvény — просьбѣ.

6. Rendhagyóan hajlítottak: мать, матери = anya, дочь = leánya **-ер** beszúrással: матери — дочери (birtokos és tulajdonító eset), матерей — дочерей (többes birtokos), матерямъ, stb.

C. Semleges nemű főnevek:

Kemény tövűek:

Lágy tövűek:

Egyesszám:

1.	мѣст-о	= hely	мор-е	= tenger	
2.	-о	= helyet	-е	= tengert	
3.	-а	= helyé	-я	= tengeré	
4.	-о!	= hely!	-е!	= tenger!	
5.	-у	= helynek	-ю	= tengernek	
6.	-омѣ	= hely által	-емѣ	= tenger által	
7. о	-ѣ	= helyről	о	-ѣ	= tengerről

Többesszám:

1.	мѣст-а	= helyek		мор-я	= tengerek
2.	-а	= helyeket		-я	= tengereket
3.	-ѣ	= helyeké		-ѣ	= tengereké
4.	-а!	= helyek!		-я!	= tengerek!
5.	-амъ	= helyeknek		-ямъ	= tengereknek
6.	-ами	= helyek által		-ями	= tengerek által
7. о	-ахъ	= helyekről	о	-яхъ	= tengerekről

Lágy tövűek:

Egyesszám:

1.	знані-е знан-я		}	= tudás		им-я	= név
2.	-е -я		}	= tudást		-я	= nevet
3.	-я		}	= tudásé		-ени	= névé
4.	-е! -я!		}	= tudás!		-я!	= név!
5.	-ю		}	= tudásnak		-ени	= névnek
6.	-емъ -іемъ		}	= tudás által		-енемъ	= név által
7. о	-и -ю		}	= tudásról	о	-ени	= névről

1.	тел-я	= borjú
2.	-я	= borjút
3.	-яти	= borjúé
4.	-я!	= borjú!
5.	-яти	= borjúnak
6.	-ятемъ	= borjú által
7. о	-яти	= borjúról

Többesszám:

1.	знані-я	}	= tudások		им-ена		= nevek
2.	знан-я	}	= tudásokat		-ена		= neveket
3.	-й	}	= tudásoké		-енъ		= neveké
	-ій						
4.	-я		= tudások!		-ена		= nevek!
5.	-ямъ		= tudásoknak		-енамъ		= neveknek
6.	-ями		= tudások által		-енами		= nevek által
7. о	-яхъ		= tudásokról	о	-енахъ		= nevekről

1. тел-ята = borjúk
2. -ята = borjúkat
3. -ятъ = borjúké
4. -ята = borjúk!
5. -ятамъ = borjúknak
6. -ятами = borjúk által
7. о -ятахъ = borjúkról

Megjegyzés: 1. Ezen példák szerint hajlítjuk a hasonló végzettel rendelkező hímnemű főneveket is, mint pl.: алко, Данило, stb.

2. Az elvont fogalmat jelentő főnevek **-ie** vagy **-я** végződéssel bírnak; az előbbi nagyoroszos, az utóbbi ruszinus.

3. A **г, к, х** határozó esetben a **-ѣ** rag előtt megint **з, ц, с**-vé változik.

4. A tulajdonító eset most is helyettesítheti a határozói esetet, sőt a lágyaknál gyakoribb is.

5. A többes birtokos esetben a semleges neműeknél is mássalhangzó összetorlódás esetén **о** vagy **е** ugrik közbe. Pl.: окно = ablak — оконъ; полотно = vászon — полотень; яйцо = tojás — яецъ.

6. Rendhagyóan hajlítjuk: небо = ég, többesben: небеса; плече (плечо) = váll, többes alanyesete: плечи; око = szem, többesben: очи = szemek, очей = szemeké; очки = szemüveg (többes alanyeset), többes birtokos esete: очковъ; платя = ruha, többes birtokosban: платьевъ; яблоко =

alma, többes alanyesetben: яблоки, többes birtokosban: яблок(ов)ъ, többes tulajdonító eset: яблокамъ.

A melléknév — приложникъ — és annak hajlítása.

A melléknév **milyen?** — **якій? яка? якое?** kérdésre felel és minthogy a vonatkozó főnévvel nemcsak számban és esetben, hanem nemben is megegyezik, a három nemnek megfelelőleg három végzete van és pedig

a kemény tövűeknél:

semleges nemben:	добры́й	} = jó;	высокі́й	} = magas;
nőnemben:	добра́		высока́	
hímnemben:	добро́е		высоко́е	

a lágy tövűeknél:

сині́й	} = kék.
синя́	
синье́	

Így:	добры́й челове́къ	= a jó ember;
	высока́ хижа́	= a magas ház;
	синье́ небо́	= a kék ég.

Hajlítása a következő példák szerint történik:

Kemény melléknevek:

Egyesszám:

1.	красн-ый,	-а,	-ое	= szép
2.	-ый*),	-у,	-ое	= szépet
	-ого**),			
3.	-ого,	-ой,	-ого	= szépé
4.	-ый!	-а!	-ое!	= szép!
5.	-ому,	-ой,	-ому	= szépnek
6.	-ымъ,	-ой,	-ымъ	= szép által
7.	о	-омъ,	-омъ	= szépről

* Élettelen dolgot kifejező főnevekkel kapcsolatban.

** Élőlényt jelentő főnevekkel kapcsolatban.

1.	велик-ий,	-а,	-ое	= nagy
2.	-ий*) -ого**),	-у,	-ое	= nagyot
3.	-ого,	-ой,	-ого	= nagyé
4.	-ий!	-а!	-ое!	= nagy!
5.	-ому,	-ой,	-ому	= nagyinak
6.	-имъ,	-ой,	-имъ	= nagy által
7. о	-омъ,	-ой,	-омъ	= nagyról

Lágy melléknevek:

1.	нижн-ий,	-я,	-ье	= alsó
2.	-ий*), -ього**),	-ю,	-ье	= alsót
3.	-ього,	-ьой,	-ього	= alsóé
4.	-ий!	-я!	-ье!	= alsó!
5.	-ьому,	-ьой,	-ьому	= alsónak
6.	-имъ,	-ьой,	-имъ	= alsó által
7. о	-ьомъ,	-ьой,	-ьомъ	= alsóról

Többesszám:

Mind a három nemben:

1.	красн-ы	= szépek
2.	-ы*) -ыхъ**),	= szépeket
3.	-ыхъ	= szépeké
4.	-ы!	= szépek!
5.	-ымъ	= szépeknek
6.	-ыми	= szépek által
7. о	-ыхъ	= szépekről

* Élettelen dolgot kifejező főnevekkel kapcsolatban.

** Élőlényt jelentő főnevekkel kapcsolatban.

1.	велик-и	= nagyok
2.	-и*)	= nagyokat
	-ихъ**)	
3.	-ихъ	= nagyoké
4.	-и!	= nagyok!
5.	-имъ	= nagyoknak
6.	-ими	= nagyok által
7.	о -ихъ	= nagyokról
1.	нижн-и	= alsók
2.	-и*)	= alsókat
	-ихъ**)	
3.	-ихъ	= alsóké
4.	-и!	= alsók!
5.	-имъ	= alsóknak
6.	-ими	= alsók által
7.	о -ихъ	= alsókról

Ha a melléknév mint állítmány szerepel, úgy a melléknév rövid alakban áll, mely hímnemben egyenlő a tövel, nőnemben azonos és semleges nemben о-*ra* végződik, a többesszámban pedig ugyancsak azonos a teljes alakú melléknévvel. Pl.: здоровый человекъ = az egészséges ember; человекъ здоровъ = az ember egészséges; жена здорова = az asszony egészséges; пиво здорово = a sör egészséges; села здоровы = a falvak egészségesek.

Ezen állítmányi melléknévnél hímnemben a jobb hangzás kedvéért *e* vagy *о* hang ugrik közbe: теплый (meleg) — тепель; умный (okos) — умень; спокойный (nyugodt) — спокоень; больной (beteg) — болень; полный (teljes) — споленъ.

A ruszin köznép azonban állítmányi melléknév helyett is a teljes melléknévet használja, amennyiben bele érti a *е*, *есть* (van) igét: человекъ здоровый (t. i. есть).

* Élettelen dolgot kifejező főnevekkel kapcsolatban.

** Élőlényt jelentő főnevekkel kapcsolatban.

Megjegyzés: 1. Közhasználatban az állítmányi melléknév csak alanyesetben fordul elő.

2. A mai magyar Kárpátalja területén a köznép a nőnemű melléknévek egyesszámú birtokos esetében -ой rag helyett -оѣ-t mond. (A lemkók betartják a szabályt.)

3. A nőnem tulajdonító esetében, valamint az összes határozói esetekben lévő о váltó о!

A ruszin **birtokot kifejező melléknévet** is ismer, mely kié? mié? — чій? чія? чіе? kérdésre felel s mely **-овъ, -ова, -ово**, illetőleg az **-а, -я** végű szavakból képezettek **-инъ, -ина, -ино** szótagra végződnek: братъ = fítestvér, — братовъ, братова, братово = fivéremé, fivéremhez tartozó, братова хижа = fivérem (bátyám, öcsém) háza; жона = nő, жонинъ орекъ = feleségem (asszony) telke.

Hajlításuk teljesen azonos a közönséges melléknévek hajlításával.

A módhatározó ragja -о vagy -ѣ. Pl.: туй жієся здорovo = itt élni egészséges; менѣ холодно = fázom (hidegem van); я добрѣ ся маю = jól érzem magam.

A **-скій** végzetű melléknévekből módhatározót **по** előjáróval kapcsolatosan képezzünk: я говорю по руськи = én ruszinul beszélek; онъ розумѣе по нѣмецки = ő ért németül.

A melléknév fokozása.

A **középfokot** olyan melléknéveknél, melyek töve egy mássalhangzóval végződik, **-шій, -ша, -ше**, melyeknél azonban mássalhangzótörlődés állana be, **-(н)ѣйшій, -(н)ѣйша, -(н)ѣйше** képzővel nyerjük. Pl.:

старый (öreg) = старшій, старша, старше = öregebb;

молодый (fiatal) = молодшій, молодша, молодше = fiatalabb;

мудрый (okos) = мудрѣйшій, мудрѣйша, мудрѣйше = okosabb;

паскудный (csunya) = паскуднѣйшій, паскуднѣйша, паскуднѣйше = csunya**bb**.

Egyes melléknevek mind a két képzővel képezik a közép-fokot. Így: милый (kedves), милшій—милѣйшій (kedve-sebb); красный (szép) = красшій—краснѣйшій (szebb).

A **-кѣй** végű melléknevek közép-fokban a **к**-t az előtte álló magánhangzóval együtt kihagyják: солодкѣй (édes) — со-лодшій (édesebb); далекѣй (messzi) — дальшій (mesz-szibb), stb.

A **felsőfokot** úgy képezzük, hogy a közép-fokban álló melléknév elé **най** szócskát illesztjük: найсолодшій (legéde-sebb); найкрасшій (legszebb).

A felsőfok azonban a **пре-** és **все-**, **самый** — **сама** — **самое**, **надто**, **занадто**, **сильно**, **тяжко**, **дуже**, **страхъ**, **страшно** szavaknak a melléknév alap- vagy közép-foka elé tevésével is kifejezhető. Pl.: превеликѣй = legnagyobb, igen nagy; всесвятѣй = legszentebb, mindennél szentebb; самы красны дома = legszebb házak; страшно злыи = szörnyen rossz; дуже добрыи = igen jó.

Jegyzet. A közép-fok mellett álló összehasonlított főnév birtokos esetben kerül, vagy ha **якъ** = mint kötőszóval van összekapcsolva, úgy alanyesetben. Pl.: городъ большій села = a város nagyobb a falunál; городъ большій, якъ село = a város nagyobb, mint a falu.

Rendhagyóan képezik a fokozást következő melléknevek:

добрыи = jó; лѣпшій } = jobb; найлѣпшій } = legjobb;
лучшій } найлучшій }

злыи = rossz; горшій = rosszabb; найгоршій = legrosszabb;

великѣй = nagy; большій = nagyobb; наибольшій = legnagyobb;

малыи = kis; меньшій = kisebb; наименьшій = legkisebb.

A NÉVMÁSOK. — ЗАИМЕННИКИ.

a) Személyes névmás. — Особовый заименникъ.

Egyesszám:

1. я	= én	ты	= te
2. мене, мя, мня	= engem	тебе, тя	= téged
3. мене, мя, мня	= enyém	тебе, тя	= tiéd
4. я!	= én!	ты!	= te!
5. менѣ, ми	= nekem	тобѣ, ти	= neked
6. мною, мновѣ	= általam	тобою, тобовѣ	= általad
7. о менѣ, мнѣ	= rólam	о тобѣ	= rólad

hímnemben:

nőnemben:

semleges nemben:

1. онъ	она	оно	= ő
2. его, го	ю	оно	= őt
3. его	ей	его	= övé
4. —	—	—	= —
5. ему, му	ей	ему, му	= neki
6. имъ	ей	имъ	= általa
7. о немъ	о ней	о немъ	= ő róla

Többesszám:

1. мы	= mink	вы	= ti
2. насъ	= minket	васъ	= titeket
3. насъ	= miénk	васъ	= tiétek
4. мы!	= mi!	вы!	= ti!
5. намъ	= nekünk	вамъ	= nektek
6. нами	= általunk	вами	= általatok
7. о насъ	= rólunk	о васъ	= rólatok

1. они	= ők	} mind a három nemben
2. ихъ	= őket	
3. ихъ	= övék	
4. —	= —	
5. имъ	= nekik	
6. ими	= általuk	
7. о нихъ	= ő róluk	

b) Visszaható névmás. — Возвратный заименикъ.

1. —		} mind a három nemben
2. себе	= magamagát	
3. себе	= magamagáé	
4. —	= —	
5. собѣ, си	= magamagának	
6. собою, собовъ	= magamaga által	
7. о собѣ	= magamagáról	

Pl.: онъ купилъ собѣ хижу = házat vett magának; она дала собѣ = bajt szerzett magának; оно ударило себе = megütötte magát.

Az említett két névmással gyakran együtt szerepel a **самъ, сама, само** = maga visszaható névmás: я самъ = én magam; вы сами = ti magatok. Ebben az alakban azonban csak személynévmással kapcsolatosan használatos, ha önállóan áll, úgy teljes alakjában kell használni: **самый, сама, самое**. (Hajlítása a melléknevek módjára történik, csak a többesszámban tér el: сами, самихъ, самимъ, самими, о самихъ.) Pl.: у самого входу = éppen a bejáratnál, magánál a bejáratnál.

Megjegyzés: 1. A köznép a nőnemű névmás birtokesetét a melléknevekhez hasonlóan -ѣ-vel kibővíti s így: еѣ = az övé; самоѣ = a saját magáé.

2. Az udvarias megszólításra a ruszin a többesszám 2. személyét használja: Вы = ön, kegyed, maga; Васъ = önt, magát, stb.

3. A 3. személy előjáró után н betűvel egészül ki: у него = ő nála; при ней = mellette; съ нимъ = vele, stb.

c) **Birtokos névmás. — Присвойный заименникъ.**

Egyesszámban:

1. мой,	моя,	мое	= enyéim
2. мой, моего,	мою,	мое	= enyéimet
3. моего,	моей,	моего	= enyéimé
4. мой!	моя!	мое!	= én !
5. моему,	моей,	моему	= enyéimnek
6. моимъ,	моей,	моимъ	= enyéim által
7. о моемъ,	о моей,	о моемъ	= enyéimről

Többesszámban:

1. мои	= enyéim	} mind a három nemben
2. мои, моихъ	= enyéimet	
3. моихъ	= enyéimé	
4. мои!	= én !	
5. моимъ	= enyéimnek	
6. моими	= enyéim által	
7. о моихъ	= enyéimről	

Hasonlóan hajlítjuk a többi birtokos névmást is: твой, твоя, твое = a tiéd; нашъ, наша, наше = a miénk; вашъ, ваша, ваше = a tiétek; свой, своя, свое = a saját (az alanya vonatkoztatva: я стратилъ свой билетъ = elvesztettem a jegyemet; de: я стратилъ его билетъ = elvesztettem az ő jegyét).

d) **Mutató névmás. — Указовый заименникъ.**

Egyesszámban:

сей, сія, сіе	= ez	той, та, то	= az
сесь, сеся (ся), сесе	= ez	тотъ, тога, того	= az
1. сей (сесь)	сія (сеся, ся)	сіе (сесе)	= ez
2. сей (сесь), сего	[(сього)]	сію (сесю, сю)	сіе (сесе) = ezt
3. сего (сього)		сей	сего (сього) = ezé
4. —	—	—	= —
5. сему (сьому)	сей	сему (сьому)	= ennek
6. симъ	сей	симъ	= ez által
7. о семъ	о сей	о семъ	= erről

1. той (тотъ)	та (тата)	то (тото)	= az
2. той (тотъ), того	ту (тоту)	то (тото)	= azt
3. того	той	того	= azé
4. —	—	—	= —
5. тому	той	тому	= annak
6. тымъ (тѣмъ)	той	тымъ (тѣмъ)	= az által
7. о томъ	о той	о томъ	= arról

Többszámбан:

1. сѣ (сесѣ)	= ezek	тѣ (тоты)	= azok
2. сѣ, сихъ	= ezeket	тыхъ, тѣхъ	= azokat
3. сихъ	= ezeké	тыхъ, тѣхъ	= azoké
4. —	= —	—	= —
5. симъ	= ezeknek	тымъ, тѣмъ	= azoknak
6. сими	= ezek által	тыми, тѣми	= azok által
7. о сихъ	= ezekről	о тыхъ, тѣхъ	= azokról

Ide sorozhatjuk a такий, -а, -ое = ilyen, olyan; таковой, -а, ое = ilyesféle, olyasféle névmásokat is. Pl.: всѣ они таковы = mindnyájan olyanok.

e) Kérdő névmások. — Вопросительны заименники.

Кто?	= ki? kicsoda?
Что? (olv.: sto)	= mi? micsoda?
Чій? чія? чіе?	= kié? mié?

Egyesszám:

1. кто	= ki?	что?	= mi?
2. кого?	= kit?	что?	= mit?
3. кого?	= kié?	чого?	= mié?
4. —	—	—	= —
5. кому?	= kinek?	чому?	= minek?
6. кимъ?	= ki által?	чимъ?	= mi által?
7. о комъ?	= kiről?	о чомъ?	= miről?

1. чій,	чія,	чіе?	= kié? mié?
2. чій, чіего	чію,	чіе?	= kiét? miét?
3. чіего,	чіей,	чіего?	= kié? mié?
4. —	—	—	= —
5. чіему,	чіей,	чіему?	= kijének? mijének?
6. чіимъ,	чіей,	чіимъ?	= kiéje, miéje által?
7. о чіемъ,	чіей,	чіемъ?	= kiéjéről? miéjéről?

Többszám:

1. чіи?	= kiéi?
2. чіи, чіихъ?	= kiét?
3. чіихъ?	= kiéi?
4. —	= —
5. чіимъ?	= kiéinek?
6. чіими?	= kiéi által?
7. о чіихъ?	= kiéről?

Jegyzet: 1. А кто? что? = ki? mi? névmásoknak többszámuk nincsen, helyettük a который—котрый, -а, -оe = melyik kérdő névmás többesét használjuk, melynek hajlítása teljesen megegyezik a melléknevek hajlításával.

2. А чій? чія? чіе? = kié? névmásnak melléknév gyanánt egyeznie kell a hozzátartozó főnévvel nemben, számban, és esetben; pl.: въ чіей книзѣ вы то читали? = kinek a könyvében olvasta azt?

f) Határozatlan névmások. — Неозначаючи заименники.

Ктось = valaki; чтось (olv.: stoszj) = valami; дакто = valaki; дачто (olv.: dásto) = valami; никто = senki; ничь, ничто (olv.: nisto) = semmi; ктобудь = bárki határozatlan névmások а кто? что? névmások hajlítását követik. Tehát: когось = valakit, комубудь = bárkinek, съ никимъ = senkivel, stb.

A melléknevek szerint hajlítjuk а всякій, -а, -оe = minden, mindenféle; нѣсколькій, -а, -оe = néhány; каждый (кождый), -а, -оe = mindegyik; нѣкій, -а, -оe = némely;

ніякій, -а, -оe = semmiféle; иный, -а, -оe = más; дакотрый = valamelyik névmásokat.

Весь, вся, все = mind hajlítása itt következik:

Egyesszám:

1. весь,	вся,	все	= minden
2. весь, всего,	всю,	все	= mindent
3. всего,	всей,	всего	= mindené
4. —	—	—	= —
5. всему,	всей,	всему	= mindennek
6. всѣмъ,	всей,	всѣмъ	= minden által
7. о всемъ,	всей,	всемъ	= mindenről

Többesszám:

1. всѣ	= mindenek
2. всѣ, всѣхъ	= mindeneket
3. всѣхъ	= mindeneké
4. —	= —
5. всѣмъ	= mindeneknek
6. всѣми	= mindenek által
7. о всѣхъ	= mindenekről

A SZÁMNEV.

ЧИСЛОВНИКЪ. — CSISZLOVNIK.

1. Alapszámok:

Основны числа — Osznovnö csiszlá:

mennyi? hány? — колько? (kolyko?) kérdésre.

- 1 одинъ, одна, одно
odín, odná, odno
- 2 два, двѣ
dvá, dvi
- 3 три
tri

- 4 чeтыpи, чoтыpи
csetőri, csotőri
- 5 пять
pjáty
- 6 шѣсть
siszty
- 7 сѣмь
szjimj
- 8 восемь
voszemj
- 9 девять
devjáty
- 10 десять
deszjáty
- 11 одиннадцать
odinnádcáty
- 12 дванадцать
dvánádcáty
- 13 тринадцать
trinádcáty
- 14 четырнадцать
csetőrinádcáty
- 15 пятнадцать
pjátnádcáty
- 16 шѣстнадцать
sisztnádcáty
- 17 сѣмнадцать
szjimnádcáty
- 18 восемнадцать
voszemnádcáty
- 19 девятнадцать
devjátnádcáty

20	двадцать dvádcáty
21	двадцать одинъ dvádcáty odin
22	двадцать два dvádcáty dvá
30	тридцать tridcáty
40	сорокъ szorok
50	пятьдесять pjátydeszjátý
60	шѣстьдесять sisztydeszjátý
70	сѣмьдесять szjimjdeszjátý
80	восемьдесять voszemjdeszjátý
90	девятьдесять (девянносто) devjátýdeszjátý (devjánosztó)
100	сто szto
101	сто одинъ szto odin
102	сто два szto dvá
200	двасто (двѣста) dvászto (dvisztá)
300	тристо (триста) triszto (trisztá)
400	четыристо (четыриста) csetöriszto (csetörisztá)
500	пятьсто (пятьсотъ) pjátyszto (pjátyszot)

600	шѣстьсто (шѣстьсотъ) sisztyszto (sisztyszot)
700	сѣмьсто (сѣмьсотъ) szjimjszto (szjimjszot)
800	восемьсто (восемьсотъ) voszemjszto (voszemjszot)
900	девятьсто (девятьсотъ) devjátyszto (devjátyszot)
1000	тысяча töszjácsá
1001	тысяча одинъ töszjácsá odin
1939	тысяча девятьсотъ тридцать девять töszjácsá devjátyszot tridcáty devjátý
1940	тысяча девятьсотъ сорокъ töszjácsá devjátyszot szorok
2000	двѣ тысячи dvi töszjácsi
3000	три тысячи tri töszjácsi
4000	четыри тысячи csetöri töszjácsi
5000	пять тысячъ pjáty töszjács
1,000.000	одинъ миллионъ odin million
2,000.000	два миллионы dvá millionö
5,000.000	пять миллионovъ pjáty millionov

Jegyzet: а) Одинъ, -а, -о а him-, nõ- és semleges nemre vonatkozik; два а him- és semleges, двѣ а nõnemű dolgok-

kal vagy személyekkel kapcsolatban használatos. Többinél nincs nemi megkülönböztetés.

b) A számmal meghatározott főnév 2, 3 és 4 után a többesszám megfelelő esetében áll, 5-10 után az alany- és tárgyeset helyett többes birtokos esetbe kerül: человекъ мае одну голову, одинъ ротъ, двѣ руки, двѣ ноги, два очи, два уха, тридцать два зубы; на каждой руцѣ и нозѣ маемо по пять пальцевъ = az embernek egy feje, egy szája, két keze, két lába, két szeme, két füle, harminckét foga van; minden kezünkön és lábunkon öt-öt ujjunk van.

c) Ha személyekről van szó, двое (ketten), трое (hármán), четверо (négyen), пятеро (ötten), шестеро (hatan), семеро (heten), восьмеро (nyolcan), девятеро (kilencen), stb. alakban használjuk a számneveket és a főnév mindig többes birtokosban áll: трое людей = három ember; десятеро дѣтей = tíz gyerek (A tótokkal határos nyugati vidéken двое, трое azt jelenti, hogy nembelileg kevert személyekről van szó; ha tisztán csak férfiakról beszélnek, úgy двоими, троими mondják; ha csupán nőkről, akkor az egyszerű rendszámot használják: двѣ, три жоны = két, három asszony).

— Насъ было двое, трое и т. д. = ketten, hármán, stb. voltunk.

2. Rendszámok:

Порядковы числа — Porjádковö csiszlá:

hányadik? — котрый? (kotröj?) kérdésre.

Első	первый, -ва, -вое (першій, -ша, -ше) pervöj, -vá, -voje (persij, -sá, -se)
Második	второй, -а, -ое (вторый, -а, -ое) druhij, -á, oje (vtoröj, -á, -oje)
Harmadik	третий, -я, -ье tretij, -tyá, -tye

Negyedik	четвертый, -а, -ое csetvertőj, -á, -oje
Ötödik	пятый- а, -ое pjátőj, -á, -oje
Hatodik	шестый, -а, -ое sesztőj, -á, -oje
Hetedik	семый, -а, -ое szemőj, -á, -oje
Nyolcadik	восьмый, -а, -ое voszjmőj, -á, -oje
Kilencedik	девятый, -а, -ое devjátőj, -á, -oje
Tizedik	десятый, -а, -ое deszjátőj, -á, -oje
11-edik	одиннадцатый, -а, -ое odinnádcátőj, -á, oje
12-edik	дванадцатый, -а, -ое dvánádcátőj, -á, -oje
13-adik	тринадцатый, -а, -ое trinádcátőj, -á, -oje
14-edik	четыринадцатый, -а, -ое csetőrinádcátőj, -á, -oje
15-ödik	пятнадцатый, -а, -ое pjátnádcátőj, -á, -oje
16-odik	шѣстнадцатый, -а, -ое sisztnádcátőj, -á, -oje
17-edik	сѣмнадцатый, -а, -ое szjmnádcátőj, -á, -oje
18-adik	восемнадцатый, -а, -ое voszemnádcátőj, -á, -oje
19-edik	девятнадцатый, -а, -ое devjátőj, -á, -oje

20-adik	двадцатый, -а, -ое dvádcátöj, -á, -oje
21-edik	двадцать первый, -а, -ое dvádcáty pervöj, -á, -oje
22-edik	двадцать второй, -а, -ое dvádcáty druhij, -á, -oje
30-adik	тридцатый, -а, -ое tridcátöj, -á, -oje
40-edik	сороковый, -а, -ое szorokovöj, -á, -oje
50-edik	пятьдесятый, -а, -ое pjátydeszjátöj, -á, -oje
60-adik	шѣстьдесятый, -а, -ое sisztydeszjátöj, -á, -oje
70-edik	сѣмьдесятый, -а, -ое szjimjdeszjátöj, -á, -oje
80-adik	восемьдесятый, -а, -ое voszemjdeszjátöj, -á, -oje
90-edik	девяностый, -а, -ое devjátýdeszjátöj, -á, -oe
Századik	сотый, сотный, -а, -ое szotöj, szotnöj, -á, -oje
101-edik	сто первый, -а, -ое szto pervöj, -á, -oje
200-adik	двасотный, -а, -ое dvászotnöj, -á, -oje
300-adik	трисотный, -а, -ое triszotnöj, -á, -oje
400-adik	четырисотный, -а, -ое csetöriszotnöj, -á, -oje
500-adik	пятьсотный, -а, -ое pjátyszotnöj, -á, -oe

600-adik	шѣстьсотный, -а, -оe sisztyszotnőj, -á, -oje
700-adik	сѣмьсотный, -а, -оe szjimyszotnőj, -á, -oje
800-adik	восемьсотный, -а, -оe voszemyszotnőj, -á, -oje
900-adik	девятьсотный, -а, -оe devjátyszotnőj, -á, -oje
Ezredik	тысячный, -а, -оe töszjácsnőj, -á, -oje
1001-edik	тысяча первый, -а, -оe töszjácsá pervőj, -á, -oje
1939-edik	тысяча девятьсотъ тридцать дѣвять- тый, -а, -оe töszjácsá devjátyszot tridcáty devjá- tőj, -á, -oje
1940-edik	тысяча девятьсотъ сороковый, -а, -оe töszjácsá devjátyszot szorokovőj, -á, -oje
2000-edik	дватысячный, -а, -оe dvátöszjácsnőj, -á, -oje
3000-edik	тритысячный, -а, -оe tritöszjácsnőj, -á, -oje
4000-edik	четыритысячный, -а, -оe csetörítöszjácsnőj, -á, -oje
5000-edik	пятьтысячный, -а, -оe pjátytöszjácsnőj, -á, -oje
40.000-edik	сороктысячный, -а, -оe szoroktöszjácsnőj, -á, -oje
100.000-edik	стотысячный, -а, -оe sztotöszjácsnőj, -á, -oje
Egymilliomodik	одинъ миллионный, -а, -оe odin millionovőj, -á, -oje

3. Ismétlő számok:

Повторительны числа — Povtoritelynő csiszlá:

hányszor? — котрый разъ? (kotrőj ráz?) kérdésre.

Először	въ первыхъ v pervöch
Másodszor	во вторыхъ, во другихъ vo vtoröch, vo druhich
Harmadszor	въ третьохъ v trefyoch
Negyedszer	въ четвертыхъ v csetvertöch
Ötödször	въ пятыхъ v pjátöch

és így tovább.

4. Szorzószámok:

Умножительны числа — Umnozsitelynő csiszlá:

hányszor? — колькоразъ? (kolykoráz?) kérdésre.

egyszer	(один-)разъ (odin-)ráz
kétszer	двараз(ы)ъ dváráz(ö)
háromszor	трираз(ы)ъ triráz(ö)
négyyszer	четырираз(ы)ъ csetöriráz(ö)
ötször	пятьразъ pjátyráz
tízszer	десятьразъ deszjátyráz

ezerszer

тысячаразъ
тöszjácsарáz

és így tovább a -разъ képző által képezzük az alapszámnevekből.

A -разъ képzőnek sorszámhoz való illesztésével arra a kérdésre felelünk, hogy hányadszor? — котрый разъ?: первый разъ = először, второй разъ = másodszor, третий разъ = harmadszor, stb.

Hány ízben? = колькократ(но)ъ? kérdésre a feleletet a -крат(но)ъ képző segítségével adjuk meg: двакрат(но)ъ = két ízben, стократ(но)ъ = száz ízben, stb.

5. Osztószámok:

Подѣловы числа — Pogyilovö csiszlá:

hányanként? — по колько? — hányféle? — колькоразый? kérdésre.

hím- és semleges nemben:

по одному
по двое, по двоухъ
по трое, по трюохъ
по четверо, по чотырьохъ
по пятеро

nőnemben:

по одной = egyenként, egyesével
по двѣ = kettőnként, kettesével
по три = hármanként, hármásával
по чотыри = négyenként, négyesével
по пять = ötönként, ötösével

és így tovább a по előljáró és -epo képző segítségével, ha hím- v. semleges nemű személyről van szó, különben csak a по előljáró az alapszámmal áll.

Двоякій, -а, -е = kétféle, троякій, -а, -е = háromféle, чотырякій, -а, -е = négyféle, пятероякій, -а, -е = ötféle, stb.

Двократный, -а, -ое = kétszeres, трикратный, -а, -ое = háromszoros, чотырикратный, -а, -ое = négyszeres, пятикратный, -а, -ое = ötszörös és így tovább.

6. Törtszámok:

Дробны числа — Drobno csiszlá.

$\frac{1}{2}$ = fél

половина — poloviná; $1\frac{1}{2}$ = полдруга, полдругой (az előbbi hímnemű főnevekkel, az utóbbi nőnemű főnevekkel kapcsolatban); utána a főnév birtokos esetben áll: полдня = félнап; полъ тузина — pol tuziná = fél tucat; полдругой години = másfél óра; полдруга метра полотна = másfél méтер vásзон; $2\frac{1}{2}$ = kettő és fél = два и половина, полтретья, полтретьего, полтретьей — dvá i poloviná, poltretyá, poltretyoho, poltretyoj.

$\frac{1}{3}$ = egyharmad

одна третина; третья часть — odná tretiná; tretyá császty; $\frac{2}{3}$ = двѣ третины; $1\frac{1}{3}$ = одинъ съ третиною.

$\frac{1}{4}$ = егунегyed

одна четвертина, четверта часть — odná csetvertiná, csetvertá császty; $3\frac{1}{4}$ = три съ четвертиною.

$1/5 =$ egyötöd	одна пѣтина, пѣта часть — odná pjátiná, pjátá császty; $5/5 =$ пѣть пѣтинъ.
$1/8 =$ egynyolcad	одна восьмина = odná voszjminá.
0.5	пѣть десѣтинъ; нула и пѣть десѣтинъ — pjátý deszjátin; nulá i pjátý deszjátin.
7.3	сѣмь и три десѣтины — szimj i tri deszjátinö.
6.11	шѣсть и одинадцѣть сотинъ — siszty i odinádcáty szotin.
3.245	три и двасто сорокъ пѣть тысячинъ — tri i dvászto szorok pjátý töszejácsin.

A számnevek hajlítása.

A számnevek a melléknevek hajlítását követik, ha -ый, ий-re végződnek; a ь-re végződő sorszámok pedig a lágy nőnemű főnevek hajlítását követik; a kemény mássalhangzóra végződő számneveket ellenben főnevek módjára hajlítjuk.

Eltérők a következők:

Egyesszám:

1. одинъ, одна, одно	= egy
2. одинъ
одного	} одну, одно = egyet
3. одного, одной, одного	
4. —	= —
5. одному, одной, одному	= egynek
6. однимъ, одной, однимъ	= egy által
7. о одномъ, одной, одномъ	= egyről

Többszám:

1.	одни	= egyesek	
2.	}	одни однихъ	= egyeseket
3.			
4.	—	= —	
5.	однимъ	= egyeseknek	
6.	одними	= egyesek által	
7.	о однихъ	= egyesekről	

1.	два, двѣ, два	= kettő
2.	двохъ, два, двѣ, два	= kettőt
3.	двохъ	= kettőé
4.	—	= —
5.	двомъ	= kettőnek
6.	двома	= kettő által
7.	о двохъ	= kettőről

1.	оба, обѣ, оба	= mindkettő	
2.	}	оба обоихъ	обѣ, оба = mindkettőt
3.			
4.	—	= —	
5.	обомъ	= mindkettőnek	
6.	обома	= mindkettő által	
7.	о обохъ	= mindkettőről	

1.	три	}	четыри	}	пять	}			
2.	}		три трѣохъ		}		четыри четырьохъ	}	пять, пяти пятьохъ
3.									
4.	—		}		—		}	—	
5.	трѣомъ								}
6.	трѣома		}		четырьма		}	пятьма, пятию	
7.	о трѣохъ								}

Számtani alpműveletek.

Математичны основы. — Mátémáticsnö osznovö.

$$3 \begin{array}{c} \text{meg} \\ + \\ \end{array} 7 \begin{array}{c} \text{az} \\ = \\ \end{array} 10$$

Три и сѣмь то есть (ровняеся) десять.
Tri i szjimj to jeszty (rovnyájeszjá) deszjátý.

$$12 \begin{array}{c} \text{-bõl} \\ - \\ \end{array} 6 \begin{array}{c} \text{az} \\ = \\ \end{array} 6$$

Дванадцать меньше шѣсть то есть шѣсть.
Dvánádcáty menyse siszty to jeszty siszty.
Изъ дванадцатьохъ береме шѣсть останеся шѣсть.
Iz dvánádcátyoch bereme siszty osztáneszjá siszty.

$$2 \begin{array}{c} \text{-szer} \\ \times \\ \end{array} 9 \begin{array}{c} \text{az} \\ = \\ \end{array} 18$$

Дваразы девять то есть восемнадцать.
Dvárázö devjátý to jeszty vozszemnádcáty.

$$20 \begin{array}{c} \text{osztva} \\ : \\ \end{array} 5 \begin{array}{c} \text{az} \\ = \\ \end{array} 4$$

Пять у двадцатьохъ находится чотыриразъ.
Pjátý u dvádcátyoch náchoditszjá csotõriráz.

Keltezés.

Датованя. — Datoványá.

Budapest, 1939. évi december hó 20.-án.

Въ Будапештѣ, дня 20-ого децембра, рока 1939.

V Budápestyi, dnyá dvácátoho decembra, roká tõszjácsá devjátyszot tricátydevjátóho.

Az ige — Глаголь.

Ruszin nyelvben a főnévi igenév **-ти** vagy **-чи** végű:
быти = lenni; читати = olvasni; бити = ütni, verni; печи = sütni.

a) Быти = lenni segédige ragozása.

Jelentő mód — Дѣйственный способъ.

Jelen idő. — Тенерѣшній часъ.

Egyesszám:

1. я емь	= én vagyok
2. ты ешь (еси)	= te vagy
3. она, оно, онъ е, есть	= ő van

Többesszám:

мы сме (есме)	= mi vagyunk
вы сте (есте)	= ti vagytok
они суть	= ők vannak

Mult idő. — Минувший часъ.

Egyesszám:

1. я былъ, была, было	= én voltam
2. ты былъ, была, было	= te voltál
3. { онъ былъ	= ő volt
{ она была	
{ оно было	

Többesszám:

мы	} были	= mi voltunk
вы		= ti voltatok
они		= ők voltak

Jövő idő. — Будучий часъ.

Egyesszám:

1. я буду	= én leszek
2. ты будешь	= te leszel
3. { онъ	} буде = ő lesz
{ она	
{ оно	

Többszám:

мы будеме = mi leszünk

вы вудете = ti lesztek

они будутъ = ők lesznek

Felszólító mód. — Возывающий способъ.

Egyesszám:

1.	най	{	буду (я)!	=	hadd	{	legyek (én)!
2.			будь (ты)!	=			légy (te)!
3.			буде онъ, она, оно)!	=			legyen (ő)!

Többszám:

1.	най	{	будьме (мы)!	=	hadd	{	legyünk (mi)!
2.			будьте (вы)!	=			legyetek (ti)!
3.			будутъ (они)!	=			legyenek (ők)!

Parancsoló mód. — Приказовый способъ.

Egyesszám:

1.	—	=	—
2.	будь!	=	légy!
3.	—	=	—

Többszám:

1.	будьме!	=	legyünk!
2.	будьте!	=	legyetek!
3.	—	=	—

Főnévi igenév: **быти.**

Melléknévi igenevek:

jelen idő: **сущій, -а, -е** = lévő (ó-szlávból átvéve);

mult idő: **бывшій, -а, -е** = a volt;

jövő idő: **будучій, -а, -е** = a leendő, jövő.

Állapothatározói igenevek:

jelen időben: будучи = lévén;

mult időben: бывши = miután voltam, voltál, stb.

Jegyzet: A mult időt, ha a személynévmás nincs kitéve, úgy az 1. és 2. személyben a jelen idővel vonjuk össze:

1. **былъ емь, была'мь** = voltam; **были сме** = voltunk;

2. **былъ есь, была'сь, было'сь** = voltál; **были сте** = voltatok.

Jelenidejű feltételes mód.

1.	я бы	}	былъ, -а, -о	= lennék
2.	ты бы			= lennél
3.	{ онъ она } бы			= lenne
	мы бы	}	были	= lennének
	вы бы			= lennétek
	они бы			= lennének

Múltidejű feltételes mód.

1.	я бы	}	былъ, -а, -о	}	былъ, -а, -о	= lettem volna
2.	ты бы					= lettél volna
3.	{ онъ она } бы					= lett volna
	мы бы	}	были	}	были	= lettünk
	вы бы					= lettetek
	они бы					= lettek

Igeragozás. — Отмѣна глаголовъ.

Jelen idő.

Az igék ragozását illetőleg a jelen időben két csoportot állíthatunk fel:

az I. csoportba azokat az igéket osztályozzuk, melyek jelen idő egyesszám 2. személyében **-ешь** ragot vesznek fel (főnévi igenevük **-ати**);

a II. csoportba pedig azokat sorozzuk, melyek **-ишь** ragot kapnak (főnévi igenevük **-ити**, **-ѣти**-re végződik). Eszerint:

I. csoport:

Főnévi igenév: читати = olvasni;

Egyesszám:

1. я чита-ю = én olvasok
2. ты „ -ешь = te olvasol
3.

}	ОНЪ	}	„ -е (ТЬ) = ő olvas
	ОНА		
	ОНО		

Többesszám:

1. мы чита-еме = mi olvasunk
2. вы „ -ете = ti olvastok
3. они „ -ютъ = ők olvasnak

II. csoport:

говорити = beszélni;

Egyesszám:

1. я говор-ю = én beszélek
2. ты „ -ишь = te beszélsz
3.

}	ОНЪ	}	„ -тъ = ő beszél
	ОНА		
	ОНО		

Többesszám:

1. мы говор-име = mi beszélünk
2. вы „ -ите = ti beszéltek
3. они „ -ятъ = ők beszélnek

Мúlt idő.

A múlt időt egész egyszerűen mind a két csoportnál úgy képezzük, hogy az ige tövéhez a hímnemben **-лъ**, a nőnemben **-ла** s a semleges nembn **-ло** ragot csatolunk. Tehát:

Egyesszámban:

1.	я	}	чита-лъ, -ла, -ло	= én olvastam
2.	ты			= te olvastál
3.	онъ она оно			= ő olvasott

1.	я	}	говори-лъ, -ла, -ло	= én beszéltem
2.	ты			= te beszéltél
3.	онъ она оно			= ő beszélt

Többesszámban:

1.	мы	}	читали	= mi olvastunk
2.	вы			= ti olvastatok
3.	они			= ők olvastak
1.	мы	}	говорили	= mi beszéltünk
2.	вы			= ti beszéltetek
3.	они			= ők beszéltek.

Vagy a segédigével:

Egyesszámban:

1.	читалъ емь читала'мь читало'мь	}	= olvastam	говорилъ емь	}	= beszéltem
				говорила'мь		
				говорило'мь		
2.	читалъ есь читала'сь читало'сь	}	= olvastál	говорилъ есь	}	= beszéltél
				говорила'сь		
				говорило'ось		

Többesszámban:

1. читали сме = olvastunk говорили сме = beszéltek
2. читали сте = olvastatok говорили сте = beszélünk

Jövő idő.

A jövő időt a ruszin összetett módon képezi és pedig úgy, hogy a főnévi igenevet összekapcsolja a segédige jövő-időbeli alakjával.

Egyesszám:

1. я буду читати = én fogok olvasni
2. ты будешь „ = te fogsz olvasni
3.

}	онъ	}	буде „	=	ő fog olvasni
	она				
	оно				
1. я буду говорити = én fogok beszélni
2. ты будешь „ = te fogsz beszélni
3.

}	онъ	}	буде „	=	ő fog beszélni
	она				
	оно				

Többesszám:

1. мы будеме
 2. вы будете
 3. они будутъ
}	читати	=	mi fogunk	}	olvasni		
						=	ti fogtok
1. мы будеме
 2. вы будете
 3. они будутъ
}	говорити	=	mi fogunk	}	beszélni		
						=	ti fogtok

Multidejű jövő.

Ritkában előfordul ez az igealak is, mely az egyszerű jövőtől csak annyiban különbözik, hogy a jövő időben álló segédigét nem a főnévi igenévhez, hanem az ige mult idejéhez kapcsoljuk, azaz:

Егyesszám:

1. я буду	}	читаль, -а, -о	= ha majd olvastam
2. ты будешь			= ha majd olvastál
3. { онъ она } буде			= ha majd olvasott
1. я буду	}	говориль, -а, -о	= ha majd beszéltem
2. ты будешь			= ha majd beszéltél
3. { онъ она } буде			= ha majd beszélt

Тöббesszám:

1. мы будеме	}	читали	= ha majd olvastunk
2. вы будете			= ha majd olvastatok
3. они будутъ			= ha majd olvastak
1. мы будеме	}	говорили	= ha majd beszélтünk
2. вы будете			= ha majd beszélтetek
3. они будутъ			= ha majd beszéltek

Jelenidejű feltételes mód.

Егyesszám:

1. я бы'мь	}	читаль	= én olvasnék
2. ты бы'сь			= te olvasnál
3. { онъ она } бы			читала
1. я бы'мь	}	говориль	= én beszélnék
2. ты бы'сь			= te beszélnél
3. { онъ она } бы			говорила

Többszám:

1. мы бы сме	}	читали	= mi olvasnánk
2. вы бы сте			= ti olvasnátok
3. они бы			= ők olvasnának

1. мы бы сме	}	говорили	= mi beszélnék
2. вы бы сте			= ti beszélnétek
3. они бы			= ők beszélnének

Multidejű feltételes mód.

Egyesszám:

1. я бы	}	былъ	{	читалъ	}	= én olvastam	}	volna.		
2. ты бы						была			читала	= te olvastál
3. { онъ она оно }										было

1. я бы	}	былъ	{	говорилъ	}	= én beszéltem	}	volna.		
2. ты бы						была			говорила	= te beszéltél
3. { онъ она оно }										было

Többszám:

1. мы бы были читали	= mi olvastunk	}	volna.
2. вы бы были читали	= ti olvastatok		
3. они бы были читали	= ők olvastak		

1. мы бы были говорили	= mi beszélünk	}	volna.
2. вы бы были говорили	= ti beszéltek		
3. они бы были говорили	= ők beszéltek		

Felszólító mód.

Egyesszám:

1.	най	{	читаю!	=	hadd	}	olvassak!
2.			читай!	=			olvass!
3.			читае!	=			olvasson!
1.	най	{	говоря!	=	hadd	}	beszéljek!
2.			говори!	=			beszélj!
3.			говори́ть!	=			beszéljen!

Többesszám:

1.	най	{	читайме!	=	hadd	}	olvassunk!
2.			читайте!	=			olvassatok!
3.			читаютъ!	=			olvassanak!
1.	най	{	говоряме	=	hadd	}	beszéljünk!
2.			говори́те!	=			beszéljétek!
3.			говори́тъ!	=			beszéljenek!

Parancsoló mód.

Egyesszám:

1.	—	=	—
2.	чита-й (ты)!	=	olvass!
3.	—	=	—
1.	—	=	—
2.	говори-и (ты)!	=	beszélj!
3.	—	=	—

Többesszám:

1.	чита-йме (мы)!	=	olvassunk!
2.	чита-йте (вы)!	=	olvassatok!
3.	—	=	—
1.	говори́-ьме, -ѣмъ (мы)!	=	beszéljünk!
2.	говори́-ьте, -ѣть (вы)!	=	beszéljétek!
3.	—	=	—

Melléknévi igenevek:

Cselekvő jelenidejű:

- читаю-чий, -а, -е = olvasó (aki olvas)
говоря-чий, -а, -е = beszélő (aki beszél)

Multidejű:

- чита-вший, -а, -е = aki olvasott
говори-вший, -а, -е = aki beszélt

Szenvedő jelenidejű:

- чита-емый, -а, -ое = olvasandó (amit el kell olvasni)
говори-мый, -а, -ое = (el)beszélendő (amiről beszélni

Multidejű:

- чита-ный, -а, -ое = olvasott (amit elolvastak)
говори-ный, -а, -ое = (el)beszélt (amit elbeszéltek)

Állapothatározói igenevek:

Jelenidejű:

- читаю-чи = olvasva
говоря-чи = beszélve

Multidejű:

- чита-вши = olvasván
говори-вши = beszélvén.

Megjegyzések: 1. A jelentő mód mult idejében a hímnemű **-ль** ragot a ruszinok tetemes része **-въ**-nek ejti, a szepességi meg sárosi ruszinok azonban szabályszerűen **-ль**-nek.

2. A jövő időt **буду**, stb. segédigével csakis a **be nem fejezett** cselekvést jelentő igéknél képezhetjük, azon igék ellenben, melyek **befejezett** vagy **pillanatnyi** cselekményt fejeznek ki, a jövő időt egyszerűen csak a jelen idővel adják meg. Pl.: я буду писати = én fogok írni, de: я завтра напишу письмо = én holnap a levelet megírom (befejezett cselekményt jelentő ige); vagy: я завтра пойду въ село = holnap a falúba elmegyek.

3. A felszólító módot a **чтобы** (olv.: stobö) kötőszó és az ige mult alakjával is kifejezzük: досталъ емь розказъ, чтобы́мъ пошолъ = parancsot kaptam, hogy menjek.

4. A parancsoló módót azon igéknél, melyek töve magánhangzóra végződik, **-и** raggal képezzük: читай, **-йте!**; играй, **-йте!** (játszál! — játszatok!) — azon igéknél azonban, melyek töve mássalhangzóra végződik, ha a személynévmáson van a hangsúly, úgy **-и**, **-ять** raggal, ha ellenben nem a személynévmáson van a hangsúly, akkor **-ь**, **-ьте** raggal: говори! = te beszélj! говорѣть! = maga beszéljen! говорь! = beszélj!

5. A cselekvő melléknévi igenév jelen idejét a jelentő mód jelen idejének többes 3. személyéből képezzük oly módon, hogy a **-тъ** helyébe **-чий**, **-а**, **-е** ragot tesszük, a mult idejűt pedig a jelentő mód mult idejéből nyerjük, ha a **-лъ** végzete helyébe **-вший**, **-ша**, **-ше** ragot illesztünk. Ugyanez vonatkozik az állapothatározói igenevekre is. A szenvedő melléknévi igenevet jelen időben közvetlenül az ige jelen idejének többes 1. személyéből: читаеме — читаемый, говориме — говоримый.

6. A ruszin nyelvben gyakori a szenvedő alak és pedig legáltalánosabban a **ся** visszaható szócskával kapcsolatban fordul elő: мыю = mosok, мыюся = mosakszom; называю го Михайломъ = őt Mihálynak hívom, онъ называется Михайломъ = őt Mihálynak hívják.

7. Általános, azaz személytelen mondatszerkezetet nyerünk:

a) szenvedő ige által: вѣрится = úgy hiszik, говорится = azt mondják; b) a többes 3. személy által: кличутъ мене = engem hívnak; c) az egyszám 2. személyével: если подумаешь = ha elgondoljuk; ничего не видишь = semmit sem lehet látni.

8. Ha **не** tagadó szócska van a mondatban, a tárgy akkor birtokos esetbe kerül, föltéve, hogy a mondat állítmánya nem **хотѣти** = akarni, sem **мочи** = lehetni. Pl.: я не читаю его письма = én nem olvasom levelét; de: я не хочу читати его письмо = én nem akarom olvasni az ő levelét.

Az előjárók. — Предлоги.

1. **Tárgyesettel járnak:** **про** = -ért, miatt: про него = miatta; **черезъ** = át, keresztül: черезъ поле = a mezőn át; **за** = mögé, -ért: пошолъ за столъ = az asztal mögé ment; я купилъ то за пять пенгеровъ = 5 pengőért vettem azt; **подъ** = alá: подъ лавку = a pad alá; **передъ** = elé: вступилъ передъ него = elébe lépett; **въ (у)** = -ba, -be: въ школу = iskolába; **на** = -ra, -re: ступити на землю = a földre lépni; **по** = -ig: ажъ по рѣку = egészen a folyóig.

2. **Birtokos esetet kívánnak:** **безъ** = nélkül; **для** = -ért, részére, számára; **до** = -ig; **изъ** = -ból, -ből; **коло** = -nál, -nél, mellett, körül; **кромѣ, кромь, кремь** = nélkül; **противъ** = ellen, szemben; **изъ** = -tól, -től; **у** = -nál, -nél; **ради** = -ért, miatt; **середъ** = között; **послѣ, посля** = után, szerint; **изъ подъ** = alól; **близъ, близь** = közel; **вмѣсто** = helyett; **удну, внутрь** = bent, **внѣ** = kint, kívül; **побочъ** = oldalt; **вздолжъ, повздолжъ** = hosszában; **межи, между** = közé.

3. **Tulajdonító esetet vonzanak:** **къ** = -hoz, -hez, -höz, -ra, -re, felé, iránt; **по** = -nkint, szerint: по грайцарю = krajcáronként, по его бесѣдѣ = beszéde szerint.

4. **Eszközhatározói esettel:** **надъ** = fölött: надъ нимъ = fölötte; **межи, между** = között: межи людьми = az emberek között; **за** = mögött, túl, után; **подъ** = alatt; **передъ** = előtt; **съ** = -val, -vel.

5. **Határozói esettel:** **при** = -nál, nél, mellett: при хижѣ = a ház mellett; **въ (у)** = -ban, -ben; **на** = -on, -en, -ön; **о, обѣ** = -ról, -ről, felől; **по** = -on, -en, ön, után, szerint; по пути = az úton, az út mentén, по полудню = délután.

Jegyzet: Az előljárók **-ѣ**-a két vagy több mássalhangzó előtt többnyire **о**-vá változik át: во дворѣ = az udvarban; со всѣмъ = mindennel.

II.

MÉRTÉKEK ÉS SÚLYOK.

МѢРЫ И ВАГИ.

ORSZÁGOK, TERÜLETEK MEGNEVEZÉSE.

НАЗВА КРАИНЪ И ОБЛАСТЕЙ.

3. MÉRTÉKEK ÉS SÚLYOK.
МЪРЫ И ВАГИ. — MİRÖ I VÁHI.

a) hossz mértékek:

kilométer

méter

deciméter

centiméter

milliméter

coll

láb

**a) мѣры должинъ —
mírö dolzsin:**

километерь
kilometer

метерь
meter

дециметерь
decimeter

центиметерь
centimeter

милиметерь
milimeter

цоль
coly

стопа
sztopá

b) terület mértékek:

négyzetkilométer

négyzetméter

négyyszögöl

**б) мѣры площы —
mírö ploscsi:**

квадратный километерь
kvádrátnöj kilometer

квадратный метерь
kvádrátnöj meter

квадратна сяга
kvádrátná szjáhá

kataszteri hold	катастральный угоръ (катастральное утро) kátásztrálnöj uhor (kátásztrálnoje utro)
magyar hold	мадярский угоръ (мадярское утро) mágyárszkij uhor (mágyárszkoje utro)
hektár	гектаръ hektár
ár	аръ ár
) köbmértékek:	в) кубичны мѣры — kubicsnő mīrő:
köbméter	кубичный метеръ kubicsnőj meter
köbdeciméter	кубичный дециметеръ kubicsnőj decimeter
köbcentiméter	кубичный центиметеръ kubicsnőj centimeter
) ürmértékek:	г) мѣры дутя (порожны) — mīrő dutyá (porozsnő):
hektoliter	гектолитеръ hektoliter
liter	литеръ liter
deciliter	децилитеръ deciliter
centiliter	центилитеръ centiliter

e) súlymértékek:

tonna
métermázsza
kilogramm
dekagramm
centigramm
milligramm

д) мѣры ваги —
mířö váhi:

тона
toná
метричный сотнярь (центъ)
metricsnőj szotnárj (cent)
килограмъ
kilográm
декаграмъ
dekágrám
центиграмъ
centigrám
милиграмъ
miligrám

4. Országok, területek megnevezése.

Назва краинъ и областей. — Názvá krájin i oblásztej.

Magyarország.	Мадярщина (Угорщина). Mágyárscsiná (Uhorscsiná).
Erdély.	Семигородъ. Szemihorod.
Bánát.	Банатъ. Bánát.
Bácska.	Бачка. Bácská.
Nyugatmagyarország.	Западна Мадярщина. Zápádná Mágyárscsiná.
Szlovákia.	Словаччина. Szlováccsiná.
Olaszország.	Италия. Itálijá.

Németország.	Нѣмеччина. Nyimeccsiná.
Franciaország.	Франція. Fráncijá.
Oroszország.	Россія. Roszsijá.
Törökország.	Туреччина. Tureccsiná.
Anglia.	Англія. Anglijá.
Románia.	Румунія. Rumunijá.
Jugoszlávia.	Югославія. Jugoszlávijá.
Bukovina.	Буковина. Bukoviná.
Besszarábia.	Бессарабія. Besszárábijá.
Dobrudsa.	Добруджа. Dobrudzsá.
Ukrajna.	Украина. Ukráiná.
Lengyelország.	Польша. Polyscsá.
Hollandia.	Голандія. Holándijá.
Svájc.	Швайцарія. Svájcárijá.
Portugália.	Португалія. Portugáljia.
Spanyolország.	Испанія. Iszránijá.

Görögország.	Греція. Grecijá.
Dánia	Данія. Dánia.
Svédország.	Швеція. Svecijá.
Finnország.	Финландія. Finlándijá.
Norvégia.	Норвегія. Norvegijá.
Amerika.	Америка. Ámeriká.
Ázsia.	Азія. Ázijá.
Afrika.	Африка. Áfriká.
Ausztrália.	Австралія. Ávsztrálijá.

III.

**BÉKEBELI BELSŐ SZOLGÁLAT.
ВНУТРЪШНЯ СЛУЖБА ВЪ МИРЪ.**

5. Általános kérdések a honvédhez (leventéhez).
Общи вопросы къ гонвейдамъ (левенчикамъ).
Obscsi voproszö k honvejdám (levencsikám).

Hová való?	Откуда (вотки) Вы? Otkudá (votki) Vö?
Hogy hívják?	Якъ ся называете? Ják szjá názövájete?
Hol született?	Где Вы ся народили? Hde Vö szjá národili?
Melyik évben?	Въ которомъ роцѣ? V kotogom rocji?
Hány éves?	Колько Вамъ лѣтъ (роковъ)? Kolyko Vám lyit (rokov)?
Nős Ön vagy nőtlen?	Вы женаты або свободны? Vö zsenátö ábo szvobodnö?
Mikor lett özvegy?	Коли Вы повдовѣли? Koli Vö povdovili?
Hány gyermeke van?	Сколько у Васъ дѣтей? Szkolyko u Vász gyitej?
Hány éve elvált?	Сколько роковъ Вы разведе- ны? Szkolyko rokov Vö rozvedenö?
Milyen vallásu?	Якого вѣроисповѣданія? Jákoĥo viroiszpovidánijá?
Mi a polgári foglalkozása?	Что Ваше цивильное занятіе (служба)? Sto Váše civilynöje zányátije (szluzsbá)?

Milyen nyelveket beszél?	На якихъ языкахъ говорите? Ná jákich jázókách hovorite?
Tud írni és olvasni?	Знаете писати и читати? Znájete pizáti i csitáti?
Melyik évben sorozták?	Въ которомъ роуѣ Васъ одобрали? V kotorom rocji Vász odobráli?
Mióta szolgál a honvédség-nél?	Отъ коли Вы служите при гонвейдахъ? Ot koli Vö szluzsite pri honvej-dách?
Azelőtt melyik ezredben szolgált?	Передъ тымъ при которомъ полку служили? Pered tóm pri kotorom polku szluzsili?
Mikor volt szabadságon?	Коли Вы были на отпусцѣ? Koli Vö böli ná otpuszeji?
Volt Ön már háborúban?	Были Вы уже въ войнѣ? Böli Vö uzse v vojnyi?
Ki hiányzik?	Кто хибитъ? Kto chibit?
Mindenki itt van?	Каждый туй? Kázdöj tuj?
Mennyi a kivonuló létszám?	Якій е чисельный станъ выступающихъ? Jákij je csiszelynöj sztán vö-sztupájucsich?
Ki van ott?	Кто тамъ? Kto tám?
Ki az?	Кто то? Kto to?
Kié ez a puska?	Чія то пушка? Csijá to puská?

Kit keres?	Кого гядаете? Koho hlyádájete?
Mit akar Ön?	Что Вы хотите? Sto Vö chocsete?
Hová megy Ön?	Куда Вы идете? Kudá Vö idete?
Honnan jön Ön?	Откуда (вотки) Вы идете? Otkudá (votki) Vö idete?
Hány óra van?	Колько часовъ (годинъ)? Kolyko császov (hodin)?
Hol gyakorlatozik a század?	Где упражняеся сотня? Hde uprázsnjájeszjá szotnyá?
Mennyi ideig volt Ön beteg?	Якъ долго Вы были хворы? Ják dolho Vö böli chvorö?
Mi baja volt?	Что Вамъ было? Sto Vám bölo?
Itt van az ezredorvos úr a századnál?	Туй е панъ полковый лѣкаръ при сотнѣ? Tuj je pán polkovöj lyikárj pri szotnyi?
Itt van a hadnagy úr?	Туй е панъ поручикъ? Tuj je pán porucsik?
Bejött már a főhadnagy úr?	Пришолъ уже панъ надпоручикъ? Prisol uzse pán nádporucsik?
Otthon van a százados úr?	Дома е панъ капитанъ (сотникъ)? Domá je pán kápitán (szotnik)?
Jelentette már az őrnagy úrnak?	Заявили Вы уже пану майорови? Zájávilí Vö uzse pánu májorovi?

Megkérdezte már az alezre- des urat?	Зазвѣдали Вы уже пана под- полковника?
Hány órákor van az ezredes úr otthon?	Zázvidáli Vö uzse páná pod- polkovniká?
Holnap érkezik a tábornok úr?	Въ котрой годинѣ е панъ полковникъ дома?
Az őrmester nem volt itt?	V kotroj hodinyi je pán polko- vnik domá?
Hol van az ügyeletes tize- des?	Завтра придет панъ гене- ралъ?
Evett már?	Závtrá přijde pán generál?
Milyen idő van kint?	Ротмистеръ туй не былъ?
Esik még?	Rotmiszter tuj ne bõl?
Kinek rossz a bakkanca?	Где е службовый десятникъ?
Mit kell Önnek még elvé- geznie?	Hde je szluzsbovõj deszjátnik?
Nincs Önnek semmi dolga?	Ъли Вы уже?
Volt itt valaki?	Jili Vö uzse?
Megértette, hogy mit paran- csoltam?	Яка погода вонка?
Holt tanult meg magyarul?	Jáká rohodá vonká?
	Падатъ еще?
	Pádát jescse?
	Кто мае подлы боканчи?
	Kto máje podlõ bokáncsi?
	Что маете еще скончити?
	Sto májete jescse szkoncsiti?
	Вы не маете ниякой роботы?
	Vö ne májete nijákoj robotõ?
	Былъ туй дакто?
	Bõl tuj dáкто?
	Порозумѣли Вы мой розказъ?
	Porozumili Vö moj rozkáz?
	Где Вы ся научили по мадьяр- ски?
	Hde Vö szjá náucsili po má- gyárszki?

Beszél németül vagy más nyelven?	Говорите по нѣмецки або на другомъ языкѣ? Hovorite po nymescki ábo ná druhom jázöcji?
Miért késett el?	Прочто Вы запозднили? Prosto Vö zápozdnili?
Ki van a folyósón?	Кто е на корридорѣ? Kto je ná korridori?
Jó a széna? Nem dohos?	Сѣно доброе? Не духне (стухнутое)? Szjino dobroje? Ne duchne (sztuchnutoje)?
Nem beteg ez a ló? Sántit?	Не хворый сей конь? Храмае? Ne chvoröj szej kony? Chrá-máje?

6. Parancsadás.

Выдана розказовъ. — Vödányá rozkázov.

Lépjén gyorsabban!	Ступайте быстрѣйше! Sztupájte bösztrijse!
Vigye ezt a százirodába (raktárba)!	Понесѣть се въ канцеларию сотни (въ магазинъ)! Poneszity sze v káncelárijü szotni (v mágázin)!
Várjon kint!	Ждѣть (чекайте) вонка! Zsgyity (csekájte) vonká!
Kefélje le a köpenyt!	Вычистѣть плащъ! Vöcsisztyity pláscs!
Tisztítsa jobban meg a szuronyát!	Вычистѣть лучше свой багнетъ! Vöcsisztyity lucsse szvoj bá-gnet!
Vigye el a puskát a puska-műveshez!	Понесѣть пушку до пушкаря! Poneszity pusku do puskárjá!

Nyissa ki az ablakot, itt rossz a levegő!	Отворѣть окно, туй подлый воздухъ! Otvoritj okno, tuj podlőj vozduch!
Zárja be az ajtót!	Заприте двери! Záprite dverji!
Hozza el a sapkámát!	Принесѣть ми шапку! Prineszity mi sárku!
Vesse le a hátibőröndjét!	Зложѣть свою торбу! Zlozsity szvoju torbu!
Szégyelje magát!	Ганьбѣться! Hánybityszjá!
Jegyezze ezt meg örökre!	Се собѣ запамятайте на вѣки! Sze szobi zárámjátájte ná viki!
Küldjön 3 órakor egy honvédet az őrségre!	Заженѣть одного гонвейда въ три години на варту! Zázsenity odnoho honvejdá v tri hodinö ná vártu!
Segítsen jobb (bal) szomszédjának!	Поможѣть правому (лѣвому) сосѣдови! Pomozsity právomu (lyívomu) szoszidovi!
Költjön fel 6 órakor!	Збудѣть мене въ шѣсть годинъ! Zbugyity mene v siszty hodin!
Vásároljon nekem 10 cigarettát!	Купѣть менѣ 10 цигаретъ! Kupity menyí deszjátj cigáret!
Ossza szét a legénység között!	Роздѣлѣть то mezi вояками! Rozgyilyity to mezi vojákámi!
Hozzon egy kancsó (pohár) vizet!	Принесѣть жбанокъ (погаръ) воды! Prineszity zsbánok (pohár) vodö!

Tartson délután nemzetne- velési oktatást!	Держѣть пополудню науку о народномъ выхованю! Derzsity popoludnyu náuku o národnom vöchoványu!
Vigyázzon!	Уважайте! Uvázsájte!
Ne mozogjon!	Не рушайтесь! Ne rusájteszjá!
Csend legyen!	Будьте тихо! Bugyte ticho!
Ne beszéljen (hallgasson)!	Не говорѣть (тихо будьте, молчѣть)! Ne hovority (ticho bugyte, molcsity)!
Jöjjön ide!	Идѣть сюда! Igyity szjudá!
Hozza ki a mai napirapan- csot!	Вынесѣть днешній денный розказъ! Vöneszity dnesnij dennöj ro- zkáz!
Jelentse ezt a százados úr- nak!	Заявѣть то пану капитанови (сотникови)! Zájáivity to pánu kápitánovi (szotnikovi)!
Holnap kihallgatáson jelent- kezik!	Завтра приголоситесь на вы- слухъ! Závtrá priholosziteszjá ná vö- szluch!
Vigyázzon egészségére!	Сокотѣть на свое здорovia! Szokotyity ná szvoje zdorovyá!
Kísérje ezt a honvédet a fő- orvos úrhoz!	Выпровадѣть сего гонвейда къ пану головному лѣкарю; Vöprovágyity szeho honvejdá k pánu holovnomu lyikárju!

Csináltasson rendet a le- génységi szobában!	Дайте зробити порядокъ въ войсковой комнатѣ! Dajte zrobiti porjadok v voj- szkovej komnátyi!
Szellőztessen!	Провѣтрѣть! Provitrity!
A szakaszvezető jöjjön ide (hozzám)!	Най приѣде четарь сюда (ко мнѣ)! Náj prijde csetárj szjudá (ko mnyi)!
A szakaszparancsnok oktas- sa ki ezt az őrzetöt!	Най выучить сего свободника командантъ отряда! Náj vöucsit szeho szvobodniká komándánt otrjadá!
Maradjon itt!	Останьтесь туй! Osztányteszjá tuj!
Feküdjék le!	Лягните долу! Lyáhnite dolu!
Keljen fel!	Встаньте горѣ! Vsztányte hori!
Vegyén ma szappant és gyertyát!	Купѣть днесь мыло и свѣчку! Kupity dneszj mölo i szvicsku!
Tisztítsa ki cipőjét (cipő- met)!	Вычистѣть собѣ (менѣ) бо- канчи! Vöcsisztyity szobi (menyi) bo- káncsi!
Mutassa puskáját! A zavar- zatot vegye ki!	Укажѣть свою пушку! Вый- мѣть запорѣ (засувѣ)! Ukázsity szvoju pusku! Vöj- mity zápor (zászuv)!
Hívja ide a szakácsot (a ci- pészt)!	Прикличте кухаря (шустра)! Priklicste kuchárjá (susztrá)!

Kérdezze meg az őrmestert,
hogy kihírdették-e már a
parancsot?

A lovam délután 6 óraker
nyergelve a laktanya-
udvaron készen álljon!

Jártassa meg a lovat!

Tartsa (fogja meg) ezt a
kerékpárt (lovat)!

Nyergelje meg a lovat!

Eressze meg a hevedert!

Tisztítsa meg a kengyel-
vasat!

Az istállóajtót télen zárva
kell tartani!

A ló alatt nincs elég szalma!

A zab nem jó!

Зазвѣдайте отъ ротмистра,
ци выголосили уже ро-
зказъ?

Зазвидajte ot rotmisztrá, ci vö-
holoszili uzse rozkáz?

Пополудню въ шѣсть годинъ
най стоитъ ми конь на дво-
рѣ касарни осѣдланный и
готовый!

Popoludnyu v siszty hodin náj
sztoit mi kony ná dvori ká-
szárnyi oszjidlánöj i hotovöj!

Проведѣть коня!
Provegyity konyá!

(По-)держѣть сѣ бицикли
(коня)!

(Po-)derzsity szji biciklyi (ko-
nyá)!

Осѣдлайте коня!
Oszjidlajte konyá!

Попустѣть попругу!
Porusztyity porpuhu!

Вычистѣть стремяно!
Vöcsisztyity sztremeno!

Двери на стайнѣ въ зимѣ тре-
ба держати запертыми!

Dverji ná sztájnyj v zimi trebá
derzsáti zápertömi!

Подъ конемъ не есть доста
соломы!

Pod kopem ne jeszty dosztá
szolomö!

Овесъ не е добрый!
Ovesz ne je dobröj!

A löveg nem elég tiszta!	Канонъ не е доста чистый!
Sár- és füstlerakodást látok itt!	Канон не je dosztá csisztöj!
Görbe a lovon a szerszámzat!	Я вижу туи останокъ болота и дыму!
	Já vizsu tuj osztápok bolotá i dömu!
	Снарядъ (серсама) на конѣ кривый (крива)!
	Sznárjád (szerszámá) ná konyi krivöj (krivá)!

7. Jelentés, kérés.

Заявление, просьба. — Zájávenije, proszjbá.

Jelentkezzék előbb a naposnál!	Заявѣться перше у дежурного!
Holnap kihallgatásra megy!	Zájávityszjá perse u dezsurnoho!
Jelentette már a százados úrnak?	Завтра идете на выслухъ!
	Závtrá idete ná vöszluch!
Holnap 8 órakor tartok kihallgatást!	Заявили Вы уже пану капитану?
	Zájávili Vö uzse pánu kápitánu?
Miért nem tiszteleg, mielőtt jelent?	Завтра во восемь годинъ держу выслухъ!
	Závtrá v voszemj hodin derzsu vöszluch!
Nem tudja, miként kell jelenteni?	Прочто не салутуете передъ тымъ, якъ бы сте явили?
Jegyezze meg, így kell!	Prosto ne szálutujete pered töm, ják bö szte jávili?
	Не знаете, якъ треба явити?
	Ne znájete, ják trebá jáviti?
	Зазначѣть собѣ, такъ треба!
	Záznácsity szobi, ták trebá!

Főhadnagy úr alázatosan jelentem:	Пане надпоручикъ покорно заявляю:
napos vagyok.	Рáne nádporucsik, pokorno zá- jávlyáju:
őrségre megyek.	я дежурный. já dezsurnöj.
mindenki itt van.	иду на варту. idu ná vártu.
senki sem hiányzik.	каждый туй есть. kázsdöj tuj jeszty.
büntetésemet letöltöttem.	никто не хибить. nikto ne chibit.
szakaszvezetővé léptettek elő.	свою кару я отбыль. szvoju káru já otból.
a szakasz létszáma 40 fő.	мене подвысшили четаремъ. mene podvöszsili csetárem.
A kérés rövid és érthető le- gyen.	чисельный станъ отряда 40 людей (головъ). csiszelynöj sztán otrjádá szo- rok lyudej (holov).
Százados úr alázatosan ké- rek:	Просьба най буде коротка и понятна (срозумѣтельна). Proszjbá náj bude korotká i ponyátná (szrozumitelyná).
24 óráig kimaradást.	Пане капитанъ покорно про- шу: Рáne kápitán pokorno prosu: дозволити менѣ вылишитися на 24 годинъ. dozvoliti menyi völisitiszjá ná dvácáty csetöri hodin.
apám születésnapjára	на нарбдины моего отца ná národinö mojeho otcá

2 nap szabadságot.	на 2 дни отпущкъ. ná dvá dnyí otpuszk.
nővérem esküvője lesz.	свадьба буде моей сестры. szvágubá bude mojej szesztrő.
cipőtalpalást, új zubbonyt.	дати подшивати боканчи, нову блюзу. dátí podsiváti bokáncsi, novu blyuzu.
Kimenő előtt jelentkezék a napos tizedésnél.	Передъ выходомъ заявѣться у дежурного десятника. Pered vöchodom zájavítyszjá u dezsurnoho deszjátniká.

8. Ruházat.

Убраня. — Ubrányá.

A levente ruhája mindig tiszta és csinos legyen!	Платя левенчика най буде все чистое и ладное! Plátyá levencsiká náj bude vsze csisztoje i ládnoje!
A nadrágja szűk, cserélje ki!	Ногавицы Вамъ узки, вымѣнѣть ихъ! Nohávicö Vám uzki, vöminyity ich!
A zubbony piszkos, holnap mossa ki!	Блюза нечиста, завтра ю вырайбайте! Blyuzá necsisztá, závtrá ju vörájbájte!
Ez a gomb lóg.	Ся гомбица Вамъ висить. Szjá gombicá Vám viszit.
A sapka ferdén van feltéve.	Шапку маете криво положену. Sáпку májete krivo polozsenu.

Hogyan jön ily rendetlenül kihallgatásra?	Что идете такъ непорядочно на выслухъ? Sto idete ták neporjádocsno ná vöszluch?
Holnap 5 órakor ruhavizsga.	Завтра въ 5 годинъ переглядъ убраня. Závtrá v pjátý hodin perehlyád ubránýá.
Hol van a varrókészlete?	Где е Ваша приправа для шитья? Hde je Vásá priprává dlyá sityá?
Csizmáját már régen nem zsírozta!	Уже сте давно не мастили свои чоботы! Uzse szte dávno ne másztili szvoi csobotö!
Repedezik!	Пукаются! Pukájutszjá!
Köpenye itt lyukas!	Вашъ плащъ туй дѣравый! Vás pláscs tuj gyirávöj!
Ez a maga zsávolyruhája?	Се Ваше лѣтное платя? Sze Váse lyitnoje plátyá?
Sisakját be kell festeni!	Вашъ шеломъ треба зафарбити! Vás selom trebá záfárbiti!

9. Puska- és golyószóró-vizsga.

Испытъ изъ пушки и куломету. - Iszpöt iz puski i kulometu.

Milyen rendszerű ez a puska?	Якой системы сия пушка? Jákoj szisztemö szijá puská?
Ez Manlicher-rendszerű és mintájú!	Се е Манлихеровой системы и . . . взорцу! Sze je mánlicherovoj szisztemö i . . . vzorcú!

Őn nem jól tisztítja puskáját!	Вы не добръ чистите пушку! Vö ne dobrí csisztíte pusku!
A zárócsapó poros!	Запераючий чопъ порошаний! Záperájucsij csop porosánöj!
A cső meg rozsdás!	A цѣвка иржава! Á civká irszává!
A záródugattyú nem jól működik!	Запераючий толокъ не дѣйствуете добръ! Záperájucsij tolok ne gyij-sztvuje dobrí!
A tusa sérült, kérje a javítását!	Прикладъ е сгублений, просѣть, чтобы го поправили! Priklád je szhublenöj, proszity, stobö ho poprávili!
Ez a csavar laza, a puska műves húzza meg!	Сія шруба хляпка. най ю пушкаръ натягне! Szijá srubá chlyárká, náj ju puskárj nátyáhne!
Hogy hívják a puska eme részét?	Якъ ся называе сия часть пушки? Ják szjá názöváje szijá császty puskí?
Adógaatólemez!	Подаваюча плита! Podávájucsá plitá!
A felső szíjkengyel még sáros!	Вышнье ремѣнное стремено еще отъ болота! Vösnye reminnoje sztremeno jescse ot bolotá.
A tölténytár már rongált, ezt ne használja többé!	Магазинъ уже сгублений, то не уживайте больше! Mágázin uzse szhublenöj, to ne uzsivájte bolyse!
A golyószóró villaállványa elgörbült!	Вилка куломета скривилася. Vilká kulometá szkrivilászjá.

Hol történt ez?	Где ся то стало? Hde szjá to sztálo?
A biztosítógyűrű nem jól fordul!	Забезпечуюча обручка не добрѣ ся обертатъ! Zábezpecsujujcsá obrucská ne dobri szjá obertát!
A porfedél nem jól záródik!	Покрывка на порохъ не добрѣ ся запераетъ! Pokrövká ná poroch ne dobri szjá záperáje!
A csököpeny még puha vásszonnal megtisztítandó volna!	Плащъ на цѣвку треба бы еще почистити мягкимъ полотномъ! Pláscs ná civku trebá bö jescse pocsisztiti mjáhkim polotnom!
Milyen tisztítószereket használ?	Яки средства уживаете для чищеня? Jáki szredsztvá uzshivájete dlyá csiscsenyá?
A fegyvert minden használat után meg kell tisztítani!	Пушку по каждомъ уживаню треба почистити! Pusku po kázsdom uzshiványu trebá pocsisztiti!
Ne ejtse a homokba a töltényt!	Не пустѣть кулю въ писокъ! Ne pusztuyty kulyu v pizok!
Golyószórója példás rendben van!	Вашъ кулометъ находится въ примѣрномъ порядку! Vás kulomet náhoditszjá v primirnom porjádku!

10. Szobarend.

Порядокъ въ комнатѣ. — Porjádok v komnátýi.

Hol van az 5. század?	Где есть 5. сотня? Hde jeszty pjátá szotnyá?
-----------------------	---

Mind a 3 szakasz itt van?	Всѣ 3 отряды туйь суть? Vszji tri otrjadö tuj szuty?
Hol van a szobaparancsnok?	Где есть команданть комна- ты? Hde jeszty komándánt komná- tö?
Miért nem jelentkezik?	Чому не голоситесь? Csomu ne holosziteszjá?
Együtt van az egész szakasz?	Въедно есть цѣлый отрядъ? Vjedno jeszty cilöj otrjad?
Kinek az ágya ez itt?	Чия постѣль есть туй? Csijá posztyily jeszty tuj?
Hol van a szobalajstrom?	Где маете спись отъ комна- ты? Hde májete szpiszj ot kom- nátö?
Ennek itt kellene kifüggesztve lennie!	Той туй бы малъ вывѣшенный быти! Тоj tuj bö mál vövisenöj böti!
Hol a laktanya-tűzoltórend?	Где есть пожарный порядокъ касарни? Hde jeszty pozsárnöj porjadok kászárnyi?
Hol van a berendezési tárgyak leltára?	Где есть инвентарь предме- товъ зарядженя? Hde jeszty inventárij predmetov zárjádzsenyá?
Az ujonc fekvőhelye a rajparancsnoka közelében legyen!	Леговище новобранца має быти въ близкости роевого команданта! Lehoviscse novobrácá máje böti v blizkoszti rojevoho komándántá!

A kürtös nem az előírt hálóhelyén fekszik! Miért?	Трубачъ не лежить на предписаномъ леговищѣ! Прочто?
Igazítsa meg ezt a fejkösztyűt!	Трубács ne lezsit ná predpisánom lehoviscsi! Prosto?
Hol van az Ön névtáblája?	Поправъте собѣ сей заголовокъ! Porrávjite szobi szzej záholovok!
Az ágyat nem szabad egészen a falhoz tolni!	Где есть Ваша именна таблица? Hde jeszty Vásá imenná táblícá?
A szalmazsák piszkos, cipővel feküdtek reája.	Постѣль не смѣе ся цѣлькомъ до стѣны присунути! Posztyily ne szmije szjá cilykom do sztyinö priszunuti!
Mikor cserélték a lepedőket?	Соломяникъ нечистый, съ боканчами ся лежало на немъ. Szolomjánik necsisztöj, sz bokáncsámi szjá lezsálo ná nem.
Az ágyneműt szellőztetni, porolni kell!	Коли мѣняли сте плахты (верени)? Koli minyáli szte pláchtö (verenyi)?
Ott pókhálót látok, ki takarított?	Бѣля до постели треба провѣтрити, выпорошити! Bilyá do posztelyi trebá provitriti, vöporositi!
	Тамъ вижу павучины, кто по-раиль? Tám vizsu pávucsinö, kto poráil?

- Tilos a padlóra köpni! Mikor súroltak? Плювати на подлогу заказано! Коли чухали сте? Plyuváti ná podlohu zákázáno! Koli csucháli szte?
- Vizesen maradt a padló, meg fog rothadni! Подлога осталася мокра, сгниє! Podlohá osztálászjá mokrá, szhnije!
- A puskát, műszaki eszközöket, a kürtöt a folyósón alkalmazott fogásokra kell helyezni! Пушку, техничны снаряды, трубу треба вѣшати на вѣшалницу въ корридорѣ! Pusku, technicsnő sznárjádő, trubu trebá visáti ná visálnicu v korridori!
- Az akasztóra helyezze hátböröndjét! На вѣшалницу повѣсѣть торбу свою! Ná visálnicu poviszity torbu szvoju!
- Kenyérzsákját és kulacsát! Свой хлѣбникъ и боклажокъ! Szvoj chlyibnik i boklázsok!
- Hová tartozik a tölténytáska és a derékszíj a szuronynyal? Куда принадлежить кулѣшница и поясъ съ байонетомъ? Kudá prinálezsit kulisnicá i pojász sz bájonetom?
- A köpeny és sapkája nincs előírászerűen a helyén! Вашъ плащъ и шапка не есть послѣ припису на мѣстѣ! Vás pláscs i sápká ne jeszty poszlyi pripiszu ná misztyí!
- Milyen sorrendben rakják a nadrágot, a zubbonyt, a mellényt és a sisakot a polcra? Въ якомъ порядку складаются ногавицы, блюза, лайбикъ и шеломъ на полицѣ? V jákom porjádku szkládájutszjá nohávicő, blyuzá, lájbik i selom ná polici?
- Hol őrzik kenyерüket? Где держите свой хлѣбъ? Hde derzsite szvoj chlyib?

Hol van az evőcsésze?	Где есть Ваша шалка? Hde jeszty Vásá sálká?
Cipője nincs kellőképpen megtisztítva!	Боканчи не маете принадлежно вычищены! Bokáncsi ne májete prinálezšno vőcsiscsenő!
A kesztyű rendetlenül van odatéve!	Рукавицы непорядочно суть тамъ сложены! Rukávicő neporjádocsno szuty tám szlozszenő!
Tetszik ez a sok növény és a tiszta ablak!	Любятся тѣ многи рослины и чистое окно! Lyubjátszjá tyi mnohi roszlinő i csisztoje okno!
Ez igazán példás rend!	Се дѣйстно примѣрный порядокъ! Sze gyijsztno primirnőj porjádok!
Jól működik a kályha?	Ци добрѣ Вамъ дѣйствуе печь? Ci dobri Vám gyijsztvuje pec?
Minden honvéd ládája egyformára van festve, rajta fehér betűkkel a neve!	Лады всѣхъ гонвейдовъ одинако зафарблены, на нихъ имя бѣлыми буквами! Ládő vszich honvejdiv odnako záfárblenő, ná nich imjá bílőmi bukvámi!
Szobarend-vizsgát mindenki ágya mellett várja be!	Переглядъ комнатного порядку най зачекае каждый при своей постели! Perehlyád komnátneho porjád-ku náj zácsekáje kozsdőj pri szvojej poszteli!

Ha tiszt a szobába lép, aki
legelőször megpillantja,
„Vigyázz“-t vezényel!

Якъ офицеръ вступитъ въ
комнату, кто го найперше
увидитъ, закричить »Ува-
жай!«

Ják oficer vsztupit v komnátu,
kto ho nájperse uvidit, zákri-
csit »Uvázsáj!«

Mindenki katonás testfordu-
lattal a belépő felé fordul.

Каждый вояцкимъ оборо-
томъ обернется ко вступив-
шему.

Kázdöj vojáckim oborotom
oberneszjá ko vsztupivsemu.

11. Laktanyarend.

Порядокъ касарни. — Porjádok kászárnyi.

Melyik zászlóalj van ebben
a laktanyában elhelyez-
ve?

Который прапоръ есть по-
мѣщенный въ сей касарнѣ?
Kotoröj prápor jeszty pomi-
scsenöj v szej kászárnyi?

Hol a 6. század?

Где есть 6. сотня?
Hde jeszty sesztá szotnyá?

Merre van a zászlóaljiroda?

Где находится канцелларія
прапора?
Hde náchoditszjá káncellárijá
práporá?

Hol a riadóhely?

Где есть алармовое мѣсто?
Hde jeszty álármovoje miszto?

Mennyi ma az őrség?

Сколько сторожей днесъ?
Szkolyko sztorozsej dneszj?

Hívja a laktanyaügyeletest!

Закличте дежурного касарни!
Záklicste dezurnoho kászár-
nyi!

A padláson nem szabad do-
hányozni!

На подѣ курити не свободно!
Ná pogyi kuriti ne szvobodno!

Takarodó után a konyhában ki kell a tüzet oltani!	По отрубленю треба загаси- ти огонь въ кухнѣ! Po otrublenyu trebá záhásziti oheny v kuchnyi!
Mi a feladata tűzriadó ese- tén?	Что Ваша задача въ случаю пожарной алармы? Sto Vásá zádácsá v szlucsáju pozsárnoj álármö?
Hívassa a kéményseprőt!	Закличте коминаря! Záklicste kominárjá!
Miért ég már ilyen korán a lámpa?	Чому горить уже такъ скоро лампа? Csomu horit uzse ták szkoro lámpá?
A WC-ék nem elég tiszták!	Будари не доста чисты! Budári ne dosztá csisztö!
Fát nem szabad a legénység- gi szobában aprítani!	Дрыва не свободно щипати въ комнатѣ мужвы! Drövä ne szvobodno scsipáti v komnátyi muzsvö!
A folyosón rendetlenség van!	На корридорѣ не порядокъ! Ná korridori neporjádok!
A lépcső ma még nem volt leseperve!	Сходы еще днесь не были за- метены! Schodö jescse dneszj ne böli zámetenö!
A szalmazsákot az udvaron töltsék (ürítsék)!	Соломяники наполнѣть (вы- порожнѣть) на дворѣ! Szolomjániki nápolnyity (vö- porozsnyity) ná dvori!
Idegeneknek tilos a lakta- nyába engedély nélkül belépni!	Чужимъ заказано вступити до касарни безъ дозволеня! Csuzsim zákázáño vsztupiti do kászárnyi bez dozvolenyá!

Óvakodjunk a kémektől!	Сокотѣмся розвѣдачовъ! Szokotyimszjá rozvidácsov!
Rendben a laktanya légo- talma?	Ци въ порядку противово- здушна охорона касарни? Ci v porjádku protivovozdusná ochoroná kászárnyi?

12. Őrszolgálat.

Вартова служба. — Vártová szluzsbá.

Melyik század adja ma az őrséget?	Котора сотня дае днесь вар- ту (сторожу)? Kotorá szotnyá dáje dneszj vártu (sztorozsu)?
Hány ember kerül őrszolgá- latba?	Сколько людей достанеся до вартовой службы? Szkolyko lyudej dosztáneszjá do vártovoj szluzsbö?
Mindenkinek van főténye?	Ци кождый мае набои? Ci kozsdöj máje náboji?
Puskája töltve van?	Пушку маете набиту? Pusku májete nábitu?
Tudja Ön, mi az őrszemnek a kötelessége?	Ци Вы знаете повинность сторожа? Ci Vö znájete povinnoszty szto- rozsá?
Mit kell tennie, ha Önnek kell valami?	Что маете дѣлати, если Вамъ дакто потребно? Sto májete gyiláti, jeszli Vám dásto potreбно?
Hívja vagy hívatja az őrség parancsnokát!	Закличите або даете заклика- ти команданта варты! Záklicsite ábo dájete záklikáti komándántá vártö!

Ha másképen nem tud ma- gán segíteni, egy lövéssel ad jelt!	Если иначе не знаете собѣ помочи, однимъ выстрѣ- ломъ даете знаку! Jeszli inácese ne znájete szobi pomocsi, odnöm vösztrilom dájete znáku!
Itt jár ettől — eddig!	Туй ходите отъ того — до того! Tuj chodite ot toho — do toho!
Mit csinál, ha egy vizsgáló előljáró érkezik?	Что сдѣлаете, если слѣдчій представитель надыйде? Sto szgyilájete, jeszli szlyidcsij predsztávitely nádöjje?
Az örszemnek nem szabad enni, inni, dohányozni, aludni és beszélgetni!	Сторожеви не свободно ѣсти, пити, курити, спати и го- ворити! Sztorozsevi ne szvobodno ji- szti, piti, kuriti, szpáti i ho- voriti!
A szuronya fel legyen tűzve!	Багнетъ най буде Вамъ на- стромленный! Bágnét náj bude Vám násztro- mlenöj!
Kiadhatja-e kezéből a pus- kát?	Ци смѣете выдати изъ рукъ пушку? Ci szmijete vödáti iz ruk pus- ku?
Senkit sem szabad magához közel engednie!	Никого не смѣете близко къ собѣ припустить! Nikoho ne szmijete blizjko k szobi pripusztiti!

- Csak az őrség parancsnokától fogadhat el parancsot!
- Лишь отъ команданта сторожи смѣете прinyати розказъ!
- Ha valaki közeledik Ön felé, mit csinál?
- Если ктось приближается къ Вамъ, что сдѣлаете?
- Ha kedvezőtlen idő van, az őrházikóba állhat, de két-tőzött figyelemmel kell lennie!
- Если погода невыгодна, можете стояти въ будцѣ, але мусите подвойно уважати!
- Tartsa a puskát tüzelésre készen!
- Пушку держѣть приправлену къ выстрѣлу!
- Tudja a jelszót (jelhangot)?
- Пуску дерзситы приправлену къ вöszтрилу!
- Ци знаете гасло (звуковый знакъ)?
- Ци знáжете хászло (zvukovöj znák)?
- Fogház- (lőszerraktár-) őrségbe csak igen megbízható honvéd kerüljön.
- До сторожи къ тюръмѣ (муниципальному складу) най достанеся лишь цѣлькомъ певный гонвейдъ.
- Do sztorozsi k tyurmi (municipijnomu szkládu) náj dostáneszjá lis cilykom pev-nöj honvejd.
- A fegyencekkel nem szabad társalogni!
- Съ арештантами не смѣеся говорити!
- Sz árestántámi ne szmijeszjá hovorití!

Küldjön egy járőrt a Transilvânia vendéglőbe, ott katonák duhajkodnak.

Пошлѣть патруль до готелу »Трансильванія«, тамъ во-яки нахабствуютъ (безря-дять).

Poslyity pátroly do hotelu »Tránszilyvánijá«, tám vojáki náchábsztvujut (bezrjágyát).

13. Napos tizedes.

Дежурный десятникъ. — Dezsurnőj deszjátnik.

Ma Ön kerül szolgálatba!

Днесъ Вы достанетесь до службы!

Dnesz Vő dostáneteszjá do sluzsbő!

Ébresztő után azonnal menjen be a legénységi szobákba!

По збудженю сейчасъ идѣть до комнатъ мужвы!

Po zbudzsenyu szejcsász igyity do komnát muzsvő!

Mindenkinek fel kell kelnie!

Кождый мае встати!

Kozsdőj máje vsztáti!

Jegyezze elő azokat, akik gyengélkedők vagy kihallgatásra mennek.

Назначѣть тыхъ, которы слабовиты або идутъ на выслухъ.

Náznácsity töch, kotorö szlábovitő ábo idut ná vöszluch.

Adja át a reggeli jelentést!

Передайте ранное голошения!

Peredájte ráнноje holosenyá!

Reggeli gyakorlaton hány honvédnek kell jelen lennie?

На ранной вправѣ сколько гонвейдовъ мае быти присутныхъ?

Ná ráнноj vprávi szkolyko honvejdov máje böti priszutnőch?

Hány honvéd van munkára rendelve?	Сколько гонвейдовъ есть при- значеныхъ для работы? Szkolyko honvejdov jeszty pri- znácsenöch dlyá robotö?
Vezesse a beteget az or- voshoz!	Отведѣть хворыхъ къ лѣка- рю! Otvegyity chvoröch k lyikárju!
Hol van a gyengélkedök könyve?	Где есть книжка слабови- тыхъ? Hde jeszty knizská szlábovi- töch?
A szakácsok idejekorán kezdtek meg a főzést?	Ци кухари завчасу зачали ва- рити? Ci kuchári závcászu zácsáli várity?
E parancsot vigye a tiszt urakhoz aláírás céljából!	Сей розказъ отнесѣть па- намъ офицерамъ къ под- пису! Szej rozkáz otneszity pánám oficerám k podpiszu!
Készen áll-e már a kihall- gatás?	Ци готово уже къ выслуху? Ci hotovo uzse k vösluchu?
Jelen volt az ebédkiosztás- nál?	Ци были сте присутны при роздѣленю обѣда? Ci böli szte priszutnö pri roz- gyilenyu obidá?
A parancskiadásnál jelen kell lennie!	При выданю розказу треба Вамъ присутнымъ быти! Pri vödánju rozkázú trebá vám priszutnöm böti!
Takarodó után megvizsgál- ja, mindenki otthon van-e?	По оттрубленю посмотрите, ци кождый дома е? Po ottrublenyu poszmotrite, ci kozsdöj domá je?

Figyeljen a laktanyában adott kürtjelre.	Уважайте на сигналъ въ касарнѣ оттрубленный.
Ha egy tiszt úr a századkörletbe lép, jelentkezik.	Увászájте нá szignál v kászárnyi ottrublenőj.
Kinek adja át a szolgálatot?	Если панъ офицеръ ступитъ въ районъ сотни, голоситесь.
	Jeszli pán oficer sztupit v rajon szotnyi, holosztieszjá.
	Кому передаете службу?
	Komu peredájete szluzsbu?

14. Parancskiadás.

Выданы розказа. — Vödányá rozkázá.

Laktanyaügyeletes tiszt Kovács zászlós úr!	Инспекційный офицеръ касарни панъ прапорчикъ Ковачъ!
	Inszpekcijnőj oficer kászárnyi pán práporcsik Kovács!
Zászlóaljügyeletes tiszt. . .	Инспекційный офицеръ прапора . . .
	Inszpekcijnőj oficer práporá . . .
Készenlét a 2. század 1. szakasza.	Поготовля 1-ый отрядъ 2-ой сотни.
	Pohotovyá pervőj otrjád druhoj szotnyi.
Karúórség az 1. századtól.	Сторожа браны отъ 1-ой сотни.
	Sztorozsá bránö ot persoj szotnyi.
Napostizedes: Fördös tizedes.	Дежурный десятникъ: десятникъ Фирдешъ.
	Dezsurnőj deszjátnik: deszjátnik Fördös.

Ügyeletes őrzető: Galántai őrzető.

Nagy Péter honvédet november 1-vel őrzetővé léptették elő.

Békési Gábor honvédnek október 3-tól családi ügyben Kolozsvárra 5 nap szabadság engedélyeztetett.

Jászay Kálmán tizedes az 5. századhoz helyeztetett át.

Bükkösi József honvéd, mert takarodó után 3 órát engedély nélkül kimaradt, 2 nap . . . fenyítem meg.

Инспекційный свободникъ: свободникъ Галантай.

Inspekcijnőj szvobodnik: szvobodnik Galántai.

Гонвейда Петра Надя днемъ 1-ого новембра подвысшили на свободника.

Honvejdá Petrá Nágyá dnem persoho novembrá podvöszi sili ná szvobodniká.

Гонвейдови Гаврилови Бейкеший-ови отъ дня 3-ого октобра удѣлился 5-денный отпускъ до Коложвару въ родинномъ дѣлѣ.

Honvejdovi Hávrilovi Békési-ovi ot dnyá trefyoho oktobrá ugyililszjá pjáty-dennőj otpuszk do Kolozsváru v ro-dinnom gyilyi.

Десятникъ Коломанъ Ясай переложены до 5-ой сотни.

Deszjátnik Kolomán Jászay perelozsenőj do pjátoj szotnyi.

Гонвейда Иосифа Бикешия, покараю 2-деннымъ . . . , ибо по отрубленю 3 години безъ дозволу остался.

Honvejdá Joszifá Bükkösi-já pokáráju dvodennöm . . . , ibo po otrublenyu tri hodinö bez dozvolu osztálszjá.

Weiskorn Ignác honvéd, mert az ellenőrző járőr holtrészegen találta, 30 nap laktanyafogsággal fenytetett.

Гонвейдъ Игнатій Вайскорнъ покаранный 30-деннымъ касарникомъ, (касарнымъ вязнемомъ), ибо его контрольна патруль нашла цѣлкомъ опилымъ.

Honvejd Ihnátij Weiskorn pokáránöj tricátydennöm kászárnikom, (kászárnom vjázpenyom), ibo jeho kontrolyná pátroly násliá cilykom opilöm.

Holnap a század éleslövészetet tart.

Завтра буде мати сотня острю стрѣльбу.

Závtrá bude máti szotnyá osztgu sztrilybu.

Induláshoz 6-kor készen áll.

Къ походу у 6-ой години готова стоитъ.

K pochodu u sesztoj hodinö hotová sztoit.

Jelzők Sárga János parancsnoksága alatt 5 órakor indulnak.

Означители подъ командованиемъ Ивана Шарги рушajúтся у 5-ой години.

Oznácsiteli pod komándoványom Iváná Sárgi rusájut-szjá u pjátoj hodinö.

A gyalogdandár parancsnok úr a mai szemlén látottak alapján teljes elismerését fejezte ki.

Панъ командантъ пѣхотной бригады на основѣ днешнього перегляду высловиль полное узнания.

Pán komándánt pichotnoj brigádö ná osznovi dnesnyoho perehlyádu vöszlovil polnoje uznányá.

Pósta: Novák Mihály 5 pengős pénzesutalvány, Vörös József egy ajánlott levél.

Почта: Михайло Новакъ 5 пенгеуый грошеуый переказъ, Јосифъ Верешъ одинъ допорученый листъ.
Pocstá: Michájlo Novák pjátу pengevőj hrosevőj perekáz, Jozsif Veres odim doporucsenőj liszt.

15. Alosztály-konyhában.

Въ кухнѣ подотдѣла. — V kuchnyi podotgyilá.

Ma hány honvéd részére főz?

Днесъ для сколько гонвейдовъ варите?

Dneszj dlyá szkolyko honvejdov váríte?

Mi van reggelire?

Что есть на снѣданя?

Sto jeszty ná sznyidányá?

Elegendő tejet kapott?

Ци Вы достали доста молока?

Ci Vő dosztáli dosztá moloká?

Az ebédnek ma hány órára kell készen lennie?

Въ котрой годинѣ мае быти днесъ обѣдъ готовый?

V kotroj hodinyi máje bōti dneszj obid hotovőj?

Hány kiló húst vett át?

Сколько киль мяса Вы перебрали?

Szkolyko kil mjászá Vő perebráli?

Ma, úgy látszik, nem elég friss a hús?

Днесъ, такъ ся видитъ, не доста свѣжое мясо?

Dneszj, ták szjá vidit, ne dosztá szvizsoje mjászo?

A főorvos úr nézze meg!	Панъ головный лѣкаръ най то попозирае! Pán holovnoĵ lyikárj náj to po- poziráje!
Melyik szállítótól (mészár- rostól) vette át?	Отъ котрого доставителя (мясника) Вы то перебра- ли? Ot kotroho dosztávitelyá (mjászniká Vö to perebráli?)
Milyen volt a leves?	Яка была поливка? Jáká bölá polivká?
A főzelék (zöldség) igen friss!	Варя (зеленина) дуже свѣ- жа! Várjá (zeleniná) duzse szvi- zsá!
A főzőedény még zsíros! Forrázza ki!	Горнецъ еще масный! Выпа- рѣть его! Hornec jescse másznöj! Vöpä- rity jeho!
Hol tanult meg főzni?	Где Вы ся научили варити? Hde Vö szjá náucsili várityi?
Milyen tésztát kap ma a le- gényiség?	Якое тѣсто достане днесъ мужва? Jákoje tyiszto dosztáne dnezj muzsvá?
Gyümölcsöt is osztanak?	Овочъ такожъ дѣлятъ? Ovocs tákozs gyilyát?
Meg van elégedve az ételek mennyiségével és minő- ségével?	Ци Вы довольны колькостію и якостію стравы? Ci Vö dovolynö kolykosztiju i jákosztiju sztrávö?
A kenyér eléggé át van süt- ve?	Ци хлѣбъ доста упеченый? Ci chlyib dosztá upecsenöj?

Ez becsületes pék!	Сей пекаръ честный! Szej pekárj csesztnőj!
Vacsorára abált szalonna lesz zöld paprikával!	На вечерю буде варена соло- нина съ зеленой паприкою! Ná vecserju bude várená szolo- niná sz zelenoj párikoju!
Mindenki rendesen az asz- tálnál egyék!	Каждый най ѣсть порядочно при столѣ! Kázdőj náj jiszt porjádocsno pri sztolyi!
Az asztalfőn a rajparancs- nok ül!	На верховномъ мѣстѣ стола сидить роевый коман- дантъ! Ná verchovnom misztyi sztolá szidit rojevőj komándánt!
Nincs Önnek saját evőesz- köze?	Вы не маете властный при- боръ? Vö ne májete vlásztnőj pribor?
Hol van a pohara?	Где есть Вашъ погаръ? Hde jeszty Vás pohár?
A vacsora nagyon jó volt.	Вечеря была дуже добра. Vecserjá bölá duzse dobrá.

16. Istállóban és kovácsműhelyben.

Въ хлѣвѣ (стайнѣ) и въ ковальнѣ. — V chlyivi (sztájnyi)
i v koválnyi.

Rend van az istállóban?	Есть порядокъ въ хлѣвѣ? Jeszty porjádok v chlyivi?
Nincs jobb istálló a közel- ben?	Не есть въ близькости лѣп- шого хлѣва? Ne jeszty v blizjkoszti lyipsoho chlyivá?

Inkább állítsuk a lovakat a csürbe!	Радше поставьме коней до пелевни!
Hozzon a lovak alá bőven szalmát!	Радше посztávьме коней до пелевни!
Nincs egy kis széna, hogy a lovak nyugodtan álljanak?	Принесѣть подѣ коней богато соломы!
Vigyázzon, ez a ló rúg (harap)!	Принесзты под коней богато соломо!
Hol van a zabos (szerszám) kamra?	Не есть мало сѣна, чтобы кони спокойно постояли?
Ez a ló nincsen jól megkefélve!	Не јесзты málo szjiná, stobö konyi szpokoјno posztојáli?
A patkója lóg!	Уважајте, сей конь копае (кусае)!
Jó volna egy kis zöld takarmány! Nincs itt egy lóherés föld gazdája, akitől vásárolhatnánk!	Увазсáјте, ѕzej konyu kopáје (kuszáје)!
	Где есть комора на овесъ (упряжъ)?
	Не јесзты коморá ná ovesz (uprјázs)?
	Сей конь не есть добрѣ вычищенный щѣткою!
	Сzej konyu не јесзты добри vöcsiscsenöј scsitkoјu!
	Подкова хлипае!
	Подковá chlipáје!
	Придало бы ся мало зеленой паши! Не найшолъ бы ся туй гáздá, отъ которого бы сме могли куповати командицы!
	Придало bö ѕзjá málo zelenoј pási! Не náјsol bö ѕзjá туй гáздá, отъ которого bö ѕзме mohli kupováti kománicö!

Kellene egy itatóvödör! Hol a kút?	Потребно бы было вѣдра напоити коня! Где есть колодязь?
A nyerget meg kell varratni!	Potrebno bö bölo vidrá nápoiti konyá! Hde jeszty kologyázj?
Hol van a legközelebbi patkolókovács?	Сѣдло треба дати пошити! Szjido treba dáti positi!
Hátsó lábát nehezen engedi vasalni!	Где есть найблизшій коваль, чтобы прибилъ подкову? Hde jeszty nájbлизsij kovály, stobö pribil podkovu?
Még illeszteni kell a patkót!	Задню ногу тяжко дае подковати! Zádnyu nohu tyázsko dáje podkováti!
A pata is kezelendő lenne!	Еще треба подкову приладити! Jescse trebá podkovu priládit!
Vigyázva, óvatosan patkoljon!	И копыто бы треба обладити! I kopöto bö trebá obládit!
Fogja a ló száját kissé jobban!	Уважно, осторожно покуйте! Uvázsno, osztorozsno pokujte! Пысокъ коня ѣмѣть мало лѣпше! Pöszok konyá jimity málo lyipse!

IV.

EGYES KIKÉPZÉS.

ПОДИНОКИ ВПРАВЫ.

17. Kiképzés puska nélkül.

Вправа безъ пушки. — Vpráva bez puski.

Őn túl mereven áll!

Вы за надто туго стоите.
Vő zá nádto tuho sztoite.

Lábhegyei között lábhosz-
szúságnyi távolság le-
gyen!

Межи концами пальцевъ мае
быти отдаленя на одну сто-
пу!

Mezsi koncámi pálycov máje
böti otdálenyá ná jednu
sztopu!

Állása nem jó!

Не добрѣ стоите!
Ne dobri sztoite!

Térdeit kissé húzza meg!

Притягнѣть мало колѣна!
Prityáhnyity málo kolyiná!

Mellét domborítsa ki!

Выставьте груди!
Vösztávjte hrudi!

Fejét hordja egyenesen!

Носѣть просто голову!
Noszity proszto holovu!

Karját lógassa fesztelenül!

Рамена най Вамъ вѣсять сво-
бодно!

Rámená náj Vám viszját szvo-
bodno!

Nézzen bátran előre!

Смѣло позирайте въ передь!
Szmilo pozirájte v pered!

Emelje fel a jobb lábát!

Подоймѣть горѣ праву ногу!
Podojmity hori právu nohu!

A kerékpár álljon merőle-
gesen!

Бицикли най стоятъ прямо-
вѣсно!

Biciklyi náj sztoját prjámovisz-
no!

„Pihenj!“-re vegyen fel kényelmesebb tartást!

A fordulatot gyorsan hajtsa végre!

„Feküdj!“-re vágódjék gyorsan hasra.

Fedezés!

„Fel!“ vezényszóra ugorják „Vigyázz!“ állásba!

Forduljon gyorsabban!

Tartson lépést!

Menete tértnyerő legyen!

Figyeljen a vezényszóra!

Ne mozgolódjék!

Lépjen először ballábával ki!

На »Спочинь!« возмѣть собѣ вольнѣйше держаня!

Ná »Szprocsiny!« vozmity szobi volunyijse derzsányá!

Оборотъ зробрѣть скорше!
Oborot zroboty szkorse!

На »Лягни!« вергниѣться скоро на черево (брюхъ).

Ná »Lyáhni!« verhnyityszjá szkoro ná cserevo (brjuch).

Крытися!
Krötiszjá!

На розказъ »До горы« выскочте до постою »Уважай!«

Ná rozkáz »Do horö« vöszkocste do posztoju »Uvázsáj!«

Обернѣться быстрѣйше!
Obernyityszjá bösztrijse.

Держте крокъ!
Derzste krok!

Вашъ походъ най буде поступающимъ!

Vás pochod náj bude posztupájucsim!

Внимайте на команду!
Vnimájte ná komáнду!

Не рушайтесь!
Не гусájтесзjá!

Выступте перше лѣвой ногою!

Vösztupte perse lyivoj nohoju!

Tartsa az irányt be!	Напрямъ подержѣть! Náprjám poderzsity!
„Indulj!“-ra ballábával lépjen ki!	На »Походомъ ходи!« выступайте лѣвой ногою! Ná »Pochodom chodi!« vöszturájte lyivoj nohoju!
Menetközben adja kissé előre testsúlyát!	При походѣ вагу тѣла дайте мало на впередъ; Pri pochogyi váhu tyilá dájte málo ná vpered!
Váltson lépést!	Змѣнѣть крокъ! Zminyity krok!
Röviditse meg lépését!	Скоротѣть свой крокъ! Szkorotyity szvoj krok!
Mozgassa kezeit!	Махайте руками! Máchájte rukámi!
„Állj!“ vezényszóra még lépjen egyet, azután álljon meg.	На команду »Стой!« еще ступѣть разъ, потому станьте! Ná komáнду »Sztoj!« jescse szturity ráz, potomu sztányte!
Álljon kissé hátrább!	Станьте мало до заду! Sztányte málo do zádu!
Könnyedén fusson!	По легоньки бѣжѣть! Po lehonyki bizsity!
Forduljon jobbra (balra)!	Обернѣться въ право (въ лѣво)! Obernityszjá v právo (v lyivo)!

18. Kiképzés puskával.

Вправа съ пушкою. — Vpráva sz puskoju.

- Ismeri a puska alkatrészeit? Ци знаете Вы складовы части пушки?
Ci znájete Vö szkládovö császtí puski?
- Mire használhatjuk a pus-
kát? Для чого можеме уживати пушку?
Dlyá csoho mozseme uzshiváti pusku?
- A puska a jobb vállon lóg. Пушка висить на правомъ плечѣ.
Puská viszit ná právom plecsi.
- A puskaszíjat jobbkezével fogja! Ремѣнь пушки ѣмайте правой рукою!
Reminy puski jimájte právoj rukojú!
- Vegye a puskát „Súlyba“! Берѣть пушку »До ваги«!
Berity pusku »Do váhi«!
- Tegye a puskát „Lábhoz“! Поставьте пушку »Къ нозѣ«!
Posztávjte pusku »K nozi«!
- Harcban a puskát tetszés szerint hordhatja. Въ бою пушку можете носити по своей дяцѣ.
V boju pusku mozsete nosziti po szvojej gyáci.
- Puskafogásokat határozot-
tan kell tudni. Способы съ пушкою мусите знати аккуратно.
Szposzobö sz puskoju muszite znáti ákkurátно.

A földre tett puskánál a fogantyúgomb felfelé nézzen!	Клюка поставленной пушки на землю мае позирати до горы!
Tűzze szuronyát fel!	Klyuká posztávlenoj puski ná zemlyu máje poziráti do horö!
Húzza ki szuronyát hüvelyéből!	Надѣйте багнетъ! Nágyijte bágnet!
Nyissa ki tölténytáskáját!	Вытягнѣть багнетъ изъ похвы! Vötyáhnyity bágnet iz pochvö!
Töltse meg fegyverét!	Отворѣть кулѣшницу! Otvority kulyisnicu!
Támassza ujjait az ágy alsó széléhez.	Набійте пушку (оружіе). Nábijte pusku (oruzsije).
Egyes tölténnyel hogyan kell tölteni?	Опрѣть пальцы (персты) до нижнього краю ложка. Oprity pálycö (persztö) do nizsnyoho kráju lozská.
Töltött puska kezelésénél a biztonságra fokozott gondot kell fordítani.	Съ поодинокимъ набоемъ якъ треба набивати? Sz poodinokim nábojem ják trebá náбивáti?
A tölténytárt egyenesen helyezze be!	При обходженю съ набитой пушкою для безопасности треба звернути большу увагу. Pri obchodzsenyu sz nábitoj puskoju dlyá bezpecnoszti trebá zvernuti bolsyu uváhu.
A tölténytárt egyenesen helyezze be!	Магазинчикъ заложѣть ровно! Mágázincsik zálozsity rovno!

Puskavizsgát mindig tartunk.	Переглядъ пушки все подержме! Perehlyád puski vsze poderzme!
Hányféle tüzelőállást ismer?	Яки выстрѣльны постои знаете? Jáki vösztrilynö posztoji zná-jete?
Nem jó a kilövése!	Вашъ выстрѣлъ недобрый! Vás vösztril nedobröj!
Csak másodsorban gondoljon fedezésre!	Лишь въ другомъ рядѣ думайте на скрытя! Lis v druhom rjágyi dumájte ná szkrötyá.
Elvileg mindig fekvé tüzeljen!	Основно все належачки стрѣляйте! Osznovno vsze nálezsácski sztrilyájte!
Mikor fog más helyzetben tüzelni?	Коли будете стрѣляти въ инакомъ положеню? Koli budete sztrilyáti v insákom polozsenyu?
Szorítsa a puskatusát erősen a vállgödörbe.	Пушку притиснѣть сильно до плечной ямы. Pusku pritisznyity szilyno do plesnoj jámö.
Emelje jobb könyökét fel!	Подоймѣть горѣ правый локоть! Podojmity hori právöj lokoty!
Válassza maga a célt és az irányzékállást!	Вы самъ выберѣть цѣль и напрямный постой! Vö szám vöberity cily i náprjámnoj posztoj!

Nem hallotta a tűzvezető parancsát?	Не чули Вы розказъ управителя выстрѣлу? Ne csuli Vö rozkáz upravitelyá vösztrilu?
„Tűzet szüntess!“ volt.	Было »Застави огонь!« Bölo »Zásztávi oheny!«
Töltse meg puskáját!	Набійте собѣ пушку! Nábijte szobi pusku!
Tud pisztollyal is löni?	Знаете Вы тоже изъ пистоли стрѣляти? Znájete Vö tozse iz pisztolyi sztrilyáti?
Pontosan célozzon!	Точно цѣлюйте (намѣряйте)! Tocsno cilyujte (námirjájte)!

19. Golyószórós kiképzés.

Вправа съ розсыпачомъ куль. — Vprává sz rozzsöpácsom kuly.

Ismeri a golyószóró szerkezetét?	Чи знаете устрої розсыпача куль? Ci znájete usztrój rozzsöpácsá kuly?
Mi a feladata?	Что Ваша задача? Sto Vásá zádácsá?
Támassza a bal vállához!	Опрѣть то до лѣвого плеча! Oprity to do lyivoiho plecsá!
Helyezze a jobblába elé!	Поставьте то передъ свою праву ногу! Posztávjte to pered szvoju právu nohu!

Kíméletesen eressze le!	Осторожно спустѣть долу! Osztorozsno szpusztyityu dolu!
Súlyban nagyjában vízszin- tes helyzetben lógjon!	Здебольша вагою най висить въ водоровномъ положеню! Zdebolysá váhoju náj viszit v vodorovnom polozsenyu!
Miért nem jobbkezével nyít- ja ki a porfedelet?	Прочто не правой рукою от- воряете порошну покрыв- ку? Prosto ne právoj rukoju otvo- rjájete porosnu pokrövkü?
Távolítsa el a töltényt!	Отдалѣть набой! Otdályityu náboj!
Üres a cső?	Порожня есть цѣвка? Porozsnyá jeszty sívká?
Nem tehet a tárba 25 töl- ténynél többet!	До магазину не можете боль- ше якъ 25 куль вложити! Do mágázinu ne mozsete boly- se ják dvácátyupjáty kuly vlozsiti!
Hogy cseréljük ki a csövet?	Якъ вымѣнеме цѣвку? Ják vömineme sívkü?
Jobb, ha állványról tüzel!	Лѣпше есть, если изъ под- ставки стрѣляете! Lyipse jeszty, jeszli iz pod- sztávki sztrilyájete!
Támaszkodjék mindkét kö- nyökével a földre!	Опрѣться обома локтями на землю! Oprityszjá obomá loktyámi ná zemlyu!
A fánál jobb a tüzelőállás.	При деревѣ лѣпший есть стрѣльный постой. Pri derevi lyipsij jeszty sztrily- nőj posztoj.

Miért nem használta az árkot ki?	Чому Вы не využили шанца? Csomu Vö ne vöuzsili sáncá?
Csak rövid sorozatot tüzeljen!	Лишь курту серию стрѣляйте! Lis kurtu szeriju sztrilyájte!
Hogy hárítja el a tüzelés akadályát?	Якъ отдалите стрѣльну перепону? Ják otdálite sztrilynu pereponu?

20. Kiképzés gépuskával.

Вправа съ кулометомъ. — Vpráva sz kulometom.

Ismeri a gépuska szerkezetét?	Ци знаете устрой куломета? Ci znájete usztroj kulometá?
Mire használjuk?	Для чого то уживаеме? Dlyá csoho to uzshivájeme?
Irányzéka 200—2300 m-ig állítható!	Цѣльникъ отъ 200 до 2.300 м-овъ можно поставити. Cilynik ot dvisztá do dvi tőszjácsi trisztá metrov mozsno posztávití.
Szükségszerűen tudnia kell a gépuskát kezelnie.	По потребѣ мусите знати обходитися съ кулометомъ. Po potrebi muszite znáti obchoditszjá sz kulometom.
Mennyi töltény van egy hevederben?	Сколко куль находится въ одной попрузѣ? Szkolyko kuly náchoditszjá v odnoj porpuzi?
Milyen hibák (akadályok) fordulhatnak elő?	Яки хобы (перепоны) можуть настати? Jáki chibö (pereponö) mozsut násztáti?

Állítsa az állványt közép- (magas) állásba!	Поставьте подставку до се- реднього (высокого) по- стою!
Meg tudja tölteni?	Posztávajte podsztávku do sze- rednyoho (vöszoko) po- sztoju!
Háromszor ismétljen! mert csak akkor van töltve!	Знаете го набити? Знајете хо nábitи?
A hosszú sorozat 50-60 töl- tény.	Триразы повторѣть! Ибо лишь тогда есть онъ наби- тый!
Tűzelőállásba ketten viszik a géppuskát!	Trirázö povtority! Ibo lis to- hdö jeszty on nábitöj!
Állítsa be az irányzókészü- léken a pontos magassá- got!	Долга серия мае въ собѣ 50- 60 куль.
Küsszon az új tűzelőállásba előre!	Dolhá szerijá máje v szobi pjátydeszjátý - sisztydeszjátý kuly.
A heveder nem jól van tölt- ve!	До стрѣльного постою куло- метъ несутъ двое!
	Do sztrilynoho posztoju kulo- met neszut dvoje!
	Поставьте на цѣльной при- правѣ точну высоту!
	Posztávajte ná cilynoj priprávi tocsnu vöszotu!
	Посуньтесь впередъ до ново- го стрѣльного постою!
	Poszunyteszjá vpered do novo- ho sztrilynoho posztoju!
	Попруга не есть добрѣ на- полнена!
	Popruhá ne jeszty dobri ná- polnená!

Nézzen a töltényürbe!	Посмотрѣть до кулевой порожни!
	Poszmotrity do kulevoj rozszny!
Nem fordult keresztbe egy töltényhüvely?	Ци не обернулся одинъ патронъ накрестъ?
	Ci ne obernulszjá odin pátron nákreszt?

21. Zártrendű gyakorlatok.

Вправы въ закрытомъ рядѣ. — Vprávö v zákrötom rjagy.

Melyik rajba tartozik?	До которого рою принадлежите?
	Do kotoroho roju prinálezsíte?
Nincs takarás!	Не есть закрытя!
	Ne jeszty zákrötyá!
Csipőre támasztott balkarjának könyöke érintse szomszédját!	Локоть Вашего лѣвого рамена опертый на клубѣ най дотыкаеся Вашего сосѣда!
	Lokoty Vásoho lyivoho rámená opertöj ná klubi náj dotökájeszjá Vásoho szoszjidá!
Nézze, nincs igazodása!	Смотрѣть, не маете сровна-ня!
	Smotrity, ne májete szrovná-nyá!
Sorakozásnál tudja a helyét?	Въ порядкованю знаете свое мѣсто?
	V porjádковányu znájete szvoje miszto?
Ki a legjobb lövő?	Котрый есть найлѣпшій стрѣлецъ?
	Kotröj jeszty nájlyipsij sztrilec?

Maga jó kézigránátdobó?	Ци Вы добрѣ мечете ручны гранаты? Ci Vö dobri mecsete rucsnö gránátö?
Túl előtt áll! Ide álljon!	За близько стоите! Сюда станьте! Zá blizjko sztoite! Szjudá sztányte!
Lépjén kissé előbbre!	Ступѣть мало до переду! Sztupity málo do peredu!
Balszárnny hátrább!	Лѣвое крыло мало до заду! Lyivoje krölo málo do zádu!
Menet alatt tartson távközt!	Подъ часъ походу держѣть отдаленность! Pod csász pochodu derzsity ot- dálennoszty!
Tudja-e, melyik az irány- tárgy?	Ци знаете, что есть цѣль- нымъ предметомъ? Ci znájete, sto jeszty cilynöm predmetom?
Gulába rakjuk a puskát.	До пирамиды складѣмъ пуш- ки. Do pirámidö szklágyim puski.
Hány rajból áll a szakasz?	Изъ сколько роевъ складаеся отрядъ? Iz szkolyko rojev szkládájeszjá otrjád?
Ott a szakasztörzs!	Тамъ отрядна трупа! Tám otrjádna trupá!
Látja a szakasz közepét?	Видите середину отряда? Vidite szeredinu otrjádá?

A század szakaszokból és a századtörzsből áll.

Сотня состоитъ изъ отрядовъ и сотневоѣ труппы.
Sotnyá szosztoit iz otrjádov i szotnevoj trupö.

22. Iránymegadás.

Поданя напрямую. — Podányá náprjámü.

Irány!

Напрямъ!

Нáprjám!

az erdő sarka!

рогъ лѣса!

roh lyiszá!

a templomtorony!

вежа (турня) церкви!

vezsá (turnyá) cerkvi!

a magas kémény!

высокій коминь!

vöszokij komin!

az útkanyar Rahónál!

кривуля дороги при Раховѣ!

krivulyá dorohi pri Ráchovi!

a facsoport a háztól balra!

группа деревъ отъ хижи на лѣво!

grupá derev ot chizsi ná lyivo!

a bokor a kunyhó előtt!

корчъ передъ хатою!

korcs pered chátoju!

a híd!

мостъ!

moszt!

a hegycsúcs — a barna szántással!

верхъ горы — съ бурой ораницею!

verch horö — sz buroj órániceju!

a pirostetejű ház jobb sarka!

правый уголъ хижи съ червенымъ дахомъ!

právoĵ uhol chizsi sz cserve-nöm dáchom!

a vasuti őrház!

желѣзнодорожна бахтарня!
zselyiznodorozsná bachtár-
nyá!

23. Tiszteletadások.

Поданя чести. — Podányá cseszti.

Tiszteletadásnál nézzen az
előljáró szemébe!

При поданю чести позирайте
до очей представителю!

Pri podányu cseszti pozirájte
do ocsej predsztávityelu!

Nem jól tisztelgett!

He добрѣ даете честь!

Ne dobri dájete cseszty!

Három menetütemet tartson
ki!

Выдержте три походны уда-
ры!

Vöderzste tri pochodnő udărö!

Kövesse előljáró mozgását
fejével!

Наслѣдуйте рухъ представи-
теля головою!

Nászlyidujte ruch predsztávite-
lyá holovoju!

30 méteren belül kell tiszte-
legnie!

Честь треба подати въ отда-
ленности 30 м.

Cseszty trebá podáti v otdá-
lennosztí tricáty metrov.

Már 3 méterre meg kell kez-
deni a tiszteletadást.

Уже третѣмъ метромъ треба
почати поданя чести.

Uzse tretim metrom trebá po-
csátí podányá cseszti.

Hogy tiszteleg, ha hajadon-
fött van?

Якъ подаете честь съ откры-
той головою?

Ják podájete cseszty sz otkrö-
toj holovoju?

Hogy tiszteleg, ha kocsiban
ül?

Якъ подаете честь, коли си-
дите въ кочю?

Ják podájete cseszty, koli szidi-
te v kocsu?

Hogy tiszteleg a szobában?	Якъ подаете честь въ комна- тѣ?
	Ják podájete cseszty v komná- tyi?
Hogy tiszteleg, ha lovat ve- zet?	Якъ подаете честь, если веде- те коня?
	Ják podájete cseszty, jeszli ve- dete konyá?
Puskával való tisztelgés még nem megy!	Поданя чести пушкою еще Вамъ не иде!
	Podányá cseszti puskoju jescse Vám ne ide!
Könyökei a testhez zárva legyenek!	Локти най будутъ притисне- ны къ тѣлу!
	Loktyi náj budut pritisznenö k tyilu!
Hogy tiszteleg lóháton (ke- rékpáron)?	Якъ подаете честь съ коня (бицикель)?
	Ják podájete cseszty sz konyá (bicikely)?
Az államfő előtt hogy tisz- teleg?	Якъ подаете честь передъ головою державы?
	Ják podájete cseszty pered ho- lovoju dërzsávö?
Miért tiszteljük a zászlót?	Прчто чествуеме прапоръ? Prosto csesztujeme prápor?
Harc közben kell tisztelegni?	Ци подъ часомъ битки треба давати честь?
	Ci pod császom bitki trebá dá- vátí cseszty?

Díszmenetnél mindenki nyugodtan maradjon!

Въ парадномъ походѣ каждый най останется спокойнымъ!

V párádnom pochogyi kázdöj náj osztáneszjá szpokoijnöm!

Mutassák meg, mit tudnak!

Покажѣть, что знаете?
Pokázsity, sto znájete?

V.

TESTEDZÉS.

СКРЪПЛЕНЯ ТЪЛА.

24. Reggeli gyakorlatok.

Ранны вправы. — Ránnö vprávö.

Sport.

Спортъ.

Szport.

Honvédek, ki a szabadba
(udvarra, kertbe).

Гонвейды на вонъ (на дворъ,
до загороды).

Honvejdö ná von (ná dvor, do
záhorodö).

Zubbonyt le!

Блюзу долу!

Blyuzu dolu!

Félkörben (csoportban) fel-
állni!

Въ полкругъ (въ купу) по-
ставати!

V polkruh (v kupu) posztávati!

Két honvéd közt a térköz
annyi legyen, hogy ki-
nyújtott karokkal ne
érinthessék egymást (2
méter térköz).

Просторъ межи двома гон-
вейдами най буде такій,
чтобы выстертыми руками
не могли дотыкати одинъ
другого (2 м. просторъ).

Prosztor mezsi dvomá honvej-
dâmi náj bude takij, stobö
vösztertömi rukâmi ne mohli
dotökâti odin druhoho (dvâ
metrovoj prosztor).

Futni fogunk!

Будеме бѣгати!

Budeme bihâti!

Itt vannak a lóápolók is?

Туй суть и доглядачи коней?

Tuj szuty i dohlyádácsi konej?

Előtornász mutassa be!

Най покаже предгимнастикъ!

Náj pokázse predgimnâsztik!

Szabadgyakorlatokat gunk végezni!	fo-	Вольны вправы будеме кон- чити! Volynö vpravö budeme koncsi- ti!
Mélyen lélegezzen be!		Глубоко дышайте! Hluboko döchájte!
Tegye a kezét a csípőre!		Положѣть руки на клубы! Polozsity ruki ná klubö!
Lendítse lábát (karját) elő- re!		Махайте ногами (руками) до переду! Máchájte pohámi (rukámi) do peredu!
Hajlítsa a nyakát hátra!		Нагнѣть шею до заду! Náhnyity seju do zádu!
Emelje karját a magasba!		Двигнѣть руки до горы! Dvihnyity ruki do horö!
Jobban fordítsa el törzsét!		Обернѣться лѣпше съ тру- помъ! Obernyityszjá lyipse sz trupom!
Guggoljon jobban le!		Присядьте долу лѣпше! Priszágyte dolu lyipse!
Nem emeli eléggé sarkait!		Не двигаєте доста запятки! Ne dvihájete dosztá zápjátki!
Nyújtsa ki térdeit!		Выпростѣть колѣна! Vöprosztyity kolyiná!
Erősebben szökdécseljen!		Сильнѣйше поскакуйте! Szilyunyijse poszkákujte!
Puskafordításnál csak 5—6- szor ismétlünk!		При оборотѣ пушки лишь 5—6-разъ повтораеме! Pri oborotyí puski lis pjáty— sisztyráz povtorime!

A szíjkengyel felfelé nézen!	Ремѣнна пряшка най смотритъ до горы!
Fogja át a tusanyakát!	Reminná prjáská náj szmotrit do horö!
Lassan emelje a puskát magastartásba!	Обоймѣть шею черена! Obojmity seju cserená!
Tegye a puskát tarkójához.	Пушку помалы поднимайте до высокого держаня! Pusku pomálö podnimájte do vöszokoho derzsányá!
Emelje (süllyessze) a karját merőlegesen tartott puskával.	Пушку положѣть къ потылицѣ! Pusku polozsity k potöliciji! Поднимайте (спущайте) руку съ пушкою прямовѣсно держаной. Podnimájte (szpuscsájte) ruku sz puskoju prjámoviszno derzsánoj.
Süllyessze célratartáshoz.	Спущайте до держаня цѣли. Szpuscsájte do derzsányá cili.

25. Edzőjátékok.

Подкрѣпляючи игры (забавы). —
Podkriplyájucsi ihrö (zábávö).

A játék is küzdésre tanít!	Забава такожь до бою учить!
Leventék! ez alatt is víg kedély, jókedv, vidámság legyen!	Zábává tákozs do boju ucsit! Левенчики! И подъ тымъ часомъ най буде весела дяка, добрый гуморъ, веселость! Levencsiki! I pod töm császom náj bude veszelá gyáká, do-bröj humor, veszeloszty!

Nem szabad durván játszani!	Не свободно сурово грати! Ne szvobodno szurovo hráti!
Apró csoportok játékhöz álljanak fel!	Меньши группы най стануть до забавы! Menysi grupõ náj sztánut do zábávõ!
Ha megizzadtak, vegyék fel kabátjukat!	Якъ спотили (зноили) сте ся, возъмът на себе кабаты! Ják szpotili (znoili) szte szjá, vozjmity ná szebe kábátõ!
Versenyfutás! Hajrá!	Перегоны! Ану! Perehonõ! Ánu!
Ki tudja a futást kétlábon?	Кто знае бѣгати по двоухъ ногахъ? Kto znáje bihátì po dvoch pohách?
Mutassa a futást három lábon!	Покажът бѣгати на трьохъ ногахъ! Pokázsity bihátì ná trjoch pohách!
A békafutás így néz ki!	Жаблячій бѣгъ такъ выглядае! Zsáblyácsij biháták võhlyádáje!
Páros karikát játszunk!	Играйме на подвойны обручки! Ihrájme ná podvojnõ obrucski!
Harangozó játék (sótörés) következik!	Звонна забава (соль крышити) слѣдуе! Zvonná zábává (szoly krõsiti) szlyiduje!
„Vasut“-at játszunk!	Играймеся на желѣзницу! Ihrájmeszjá ná zselyiznicu!

Kaszálás jön!

Párfogást rendezünk.

A 2. raj az ostorfogást mutatja be!

Milyen játékot ismer még?
Jól vigyázz!

Körbe-körbe, Oszlopjárás,
Lánc, Terelés, Kötélugrás,
Labdarugás, Körlabda,
Hívógató, Kenguru.

A bakugrást mindenkinek
kell tudni!

Targoncán versenyt ki nem
ismeri?

Melyik raj tudja az ostort
vagy a százlábút?

Кошеня (косьба) приходит!
Kosenyá (koszjbá) prichodit!

Зарядиме розшибаня.
Zárjádime rozscsibányá.

2-ый рој покаже намъ лусканя батуга!
Druhij roj pokazse nám luszkányá bátuhá!

Яку забаву еще знаете? Уважай добръ!
Jáku zábávu jescse znájete?
Uvázsáj dobri!

Въ кръгъ—въ кръгъ, Столпный ходъ, Ланць, Зогнаня, Перескокъ мотуза, Копаня мяча, Круговый мячъ, Призывающій, Кенгура.

V kruh — v kruh, Sztolpnőj chod, Lánc, Zohnányá, Perekok motuzá, Kopányá mjácsá, Kruhovőj mjács, Prizővájucsij, Kengurá.

Цаплячій скокъ кождый муситъ знати!

Cáplyácsij szkok kozsdőj muszit znáti!

Перегоны съ тачками кто не знае?

Perehonő sz tácskámi kto ne znáje?

Который рој знае лусканя батуга або стоножку?

Kotorőj roj znáje luszkányá bátohá ábo sztonozsku?

Az egérfogás és a tolvajok jó ifjúsági játékok.

A honvédek ismerik az „üsd a vasat“ és „üsd a harmadikat“ játékokat!

Ösmer még játékokat?

Igen! a csalogatót, ide süss-t, kergetőt, hol az olló komámasszony, pel-lengért, jer ide párom!

Ki ismer ezenkívül még ed-zőjátékot?

Én! Üsztatót, fej vagy írás?-t, zálogot, a hálót, a

A mai napot stafétafutással zárjuk!

Ъманя мышей и злодѣи добры забавы для молодежи. Jimányá mösej i zlogyiji dob-rö zábävö dlyá molodezsi.

Гонвейды знаютъ забавы »бій желѣзо« и »бій третьего!« Honvejdö znájut zábävö »bij zselyizo« i »bij tretyoho!«

Ци знаете еще забавы?
Ci znájete jescse zábävö?

Айно! Лудячого, сюда печи, проганяючого, где ножички кумочко, ганебный столпъ, прийди сюда моя паро!

Ајно! Lugyácsoho, szjudá pe-csi, prohányájucsoho, hde nozsicski kumocsko, háneb-nőj sztolp, prijdi szjudá mojá páro!

Окremъ тыхъ кто знае еще подкрѣпляючу забаву?
Okrem töch kto znáje jescse podkriplyájucsu zábávu?

Я! Сплавника, голова або письмо? залогъ, сѣти,
Já! Szplávníká, holová ábo pi-szjmo? záloh, szityi,

Днешній день закончиме штафетовымъ бѣгомъ!
Dnesnij deny zákoncsime stá-fetovöm bihom!

26. Támadó és védő edzőjátékok.

Нападаючи и обороняючи подкрѣпляючи забавы. — Nárádájucsi i oboronyájucsi podkriplyájucsi zábávö.

A kakasviadalt szeretném! Я бы любилъ бой когутовъ!
Já bö lyubil boj kohutov!

Jó, a kinn a bárány, benn a farkas! Добрѣ, барана вонъ а волка
удну!

Dobri, báráná von á volká
udnu!

Azután mit játszunk? А потомъ что граеме?

А potom sto hrájeme?

Talán „ki az úr a házban“-t, Ачей »кто есть паномъ въ хи-
vagy „vigyázz a körre“-t. жѣ«, або »уважай на
кругъ«.

Асcej »кто jeszty pánom v chi-
zsi«, ábo »uvázsáj ná kruh«.

Én a „lovasrohamot“ óhaj- Я бы желалъ »кавалерскій
tanám! нападъ!«

Já bö zselál »káválerszkij ná-
pád!«

A „cserefogoly“ vagy „a fo- »Вымѣна плѣнныхъ« або
goglyszabadulás“ is igen »высвободженя плѣнныхъ«
jó! тоже доброе!

»Vöminá plyinnöch« ábo »vö-
szvobodzsenjá plyinnöch«
tozse dobroje!

Ma az „adj király katonát“ Днесъ бавьмеса на »Дай ко-
játszunk! ролю вояка!«

Dneszj bávjmeszjá na »Dáj ko-
rolyu vojáká!«

Kérjük a láncszakítást! Просиме розорваня ланца!

Proszime rozorványá láncá!

A mai játékórát „a csata“ Днешню забаву закончине за-
 játékkal fejezzük be. бавою »Бой«-а.
 Dnesnyu zábávu zákoncsime
 zábávoju »Вой«-á.

27. Kötéljátékok.

Мотузовы забавы. — Motuzovö zábávö.

Ki tudja „a kötélugrást sor- Кто знае »перескокъ мотуза
 ban“? въ ряду?»
 Kto znáje »pereszkok motuzá v
 rjádu?»

„Kötélhálót“ játszánánk! Бавили бы сме ся на »моту-
 зяну сѣть!»
 Bávili bö szme szjá ná »motu-
 zjánu szity!»

Kötélhúzás (állva vagy fek- Тяганя мотуза (стоячи або
 ве) következik! лежачи) слѣдье!
 Туáhányá motuzá (sztojácsi
 ábo lezsácsi) szlyiduje!

Labdajátékok. Мячовы забавы.
 Mjácsovö zábávö.

„Kapós métá“-hoz felállani! До »гляданой меты« постави-
 Először üt X... тия! Найперше ударить X.
 Do »hlyádánoj metö« posztávi-
 tiszjá! Nájperse udárit X...

Nagy körbe felállani! Lab- До великого круга постави-
 davadászt játszunk. тия! Бавьмесь на половни-
 ка мяча.
 Do velikoho kruhá posztáviti-
 szjá! Bávjmeszjá ná polovni-
 ká mjácsá.

Labdaverseny — figyelmet követel.	Перегоны мяча требуют уваги. Perehonő mjácsá potrebujuť uváhi.
Milyen labdajátékot ismernek még?	Яки мячовы забавы знаете еще? Jáki mjácsovö zábávö znájete jescse?
A stuk, a kiszorító, a susogás, a nagy méta, a füleslabda, a labdarugás.	Штукъ, высунуючого, шептаня, велику мету, мячъ ушний, футболъ. Stuk, vöszunujucsoho, septápuá, veliku metu, mjács usnőj, futbál.
Itt vannak a kapuk?	Туй суть браны? Tuj szuty bránő?
Én leszek a bíró!	Я буду судія! Já budu szudijá!
Nem szabad gáncsolni, megrugni, ráugrani!	Не свободно подпутати, копнути, выскочити! Ne szvobodno podputáti, kopnuti, vöszkocsiti!
Kézzelel lefogni, de eltaszítani (ellökni) sem szabad!	Рукою вхопити, но ани откинути (отдрутити) не свободно! Rukoju vchopiti, no áni otkinuti (otdrutiti) ne szvobodno!
Szabadrugást ítélek!	Вольный копъ суджу! Volynőj kop szudzsu!
Szebb jövőt, leventék!	Красшу будучность, левенчики! Krászsú buducsnoszty, levencsiki!

28. Terepjáték.

Теренна забава. — Terenná zábává.

Két csoportba állunk! Kék és piros fél!	Станеме въ двѣ групи! Синя и червена сторона! Sztáneme v dvi grupö! Szinyá i cservená sztoroná!
Parancsnokok . . . leventék!	Команданты . . . левенчики! Komándántö . . . levencsiki!
Itt (ez) a feltevés!	Туй (се) предположения! Tuj (sze) predpolozsenyá!
Sapkára a számokat fel!	Числа горѣ на шапки! Csiszlá hori ná sárki!
Labdákat kiosztani!	Пороздѣловати мячи! Porozgyilyováti mjácsi!
Le kell a számot olvasni!	Число треба отраховати! Csiszlo trebá otráčováti!
Foglyot is lehet ejteni!	Можете и плѣнити (въ плѣнь брати). Mozsete i plyiniti (v plyin bráti).
Már hadiállapot van!	Уже военный станъ есть! Uzse vojennöj sztán jeszty!
Felderítők indulhatnak!	Открыватели можуть ся рушати! Otkröváteli mozsut szjá rusáti!
Kék fél, kész már a lepezés?	Синя сторона, ци готовое уже закрытя? Szinyá sztorono, ci hotovoje uzse zákrötyá?

Hol akar támadni a piros fél?	Где хоче нападати червена сторона?
A dombot védi a kék fél!	Hde chce nápadáti cservená sztoroná?
Hol van a biztosítása?	Грунокъ обороняе синя сторона!
Az erdőn át akarja meglepni? — bekeríteni?	Hrunok oboronyáje szinyá sztoroná!
Az egyik szárny színleg visszavonul!	Где е его забезпеченя?
Ahá, már üldözi is a kék tartalék!	Hde je jeho zábezpecsenjá?
Megbeszéljük, ki a győztes?	Ци черезъ лѣсъ хочете ихъ несподѣвано нападати? — обключити?
Mit tanultunk ebből a terepjátékból?	Ci cse rez lyisz chocsete ich ne-sz-pogyiváno nápadáti? — obklyucsiti?
Helyesen viselkedett a kék fél?	Одно крыло на око оттягаеся назадъ!
	Одно krölo ná oko ottyáháje-szjá názád!
	Ага, синій запасъ уже ихъ и переслѣдуе!
	Аhá, szinij zápász uzse ich i pereszlyiduje!
	Поговориме, кто побѣдилъ?
	Pohovorime, kto pobidil?
	Что сме ся научили изъ сей теренной забавы?
	Sto szme szjá náucsili iz szej terennoj zábávö?
	Ци правильно поступовала синя сторона?
	Ci právilyno posztupovála szinyá sztoroná?

Mit mond a döntnök?	Что скаже рѣшатель? Sto szkázse risátely?
Jól parancsolt a kék fél parancsnoka?	Ци добрѣ розказоваль командантъ синьой стороны? Ci dobri rozkázovál komándánt szinyoj sztoronő?
Nem!	Нѣтъ! Nyit!
Mi volt a vázlat-jelentésben?	Что было въ голошеню нарису? Sto bölo v holosenyu nárisszu?
Úgyes bekerítés volt, ő a győző!	Было шиковное окруженя, онъ побѣдникъ! Bölo sikovnoje okruzsenyá, on pobidnik!

29. Terepsport.

Теренный спортъ. — Terennőj szport.

Akadályokat fogunk leküzdeni.	Будеме перемагати перепоны. Budeme peremáháti pereponő.
Leleményesnek kell lenni, ha kell, a bajtárs segítségét vegyük igénybe.	Треба быти выгадливимъ, если потребно, то уживайме помочи друга. Trebá bōti vōhádlivōm, jeszli potrebnō, to uzsivájme pomocsi druhá.
Könnyedén kell gyalogolni (futni).	Пѣшки треба по легко итти (бѣгати). Piski trebá po lehko itti (biháti).

Guruljunk le itt a fűves domboldalon.	Скачаймеса долу тымъ зароснутымъ грункомъ. Szkácsájmeszjá dolu tőm zárosznutőm hrunkom.
Küsszunk a fához!	Суньмеса къ дереву! Szunymeszjá k derevu!
Csússzunk az árokba!	Суньмеса до шанцу! Szunymeszjá do sáncu!
Kerékpáроzzunk eme ösvényen!	Бициклюйме по семъ пѣшнику! Biciklyujme po szem pisniku!
Ugorjuk át a sövényt (helyből, nekifutással)!	Перескочме живый плотъ (изъ мѣста, съ розбѣгомъ). Pereszkocsme zshivőj plot (iz misztá, sz rozbihom).
Ugorjuk át ruddal!	Перескочме друкомъ. Pereszkocsme drukom.
Ugorjunk fel a töltésre (le a mélybe)!	Выскочме на насыпь (долу въ глубину). Vőszkocsme ná náször (dolu v hlubinu).
Másszon át e falon! Van kötéel is hozzá?	Перелѣзте черезъ сей муръ! Ци маете мотузъ къ тому? Perelyizte cserez szej mur! Ci májete motuz k tomu?
Át tud futni e palánkon? Kisérelje meg!	Ци можете перескочити черезъ сей паланокъ? Спробуйте! Ci mozsete pereszkocsiti cserez szej pálánok? Szprobujte!

Segítsen bajtársának!	Допоможѣть своему товаришу! Dopomozsity szvojemu tovarisu!
Két bajtárs segítsen!	Най поможуть два товариши! Náj pomozsut dvá tovarisi!
Megfigyelő a fán! Mászson fel!	Спостерѣгачъ на деревѣ! Лѣзьте горѣ! Szposzterihács ná derevi! Lyizjte hori!
Csak létrával tud feljutni?	Лишь лазивомъ можете горѣ достатися? Lis lázivom mozsete hori do-sztátiszjá?
Talán e rózna segítségével felmászhat?	А ци тымъ друкомъ можете вылѣзти? А ci tøm drukom mozsete völyizti?
Emeljünk köveket!	Поднимайме камѣня! Podnimájme káminyá!
Adogassuk a kerékpárokat!	Подавайме бицикли! Podávájme bicikliyi!
Vontassuk e löveget az akadályon át!	Переволочѣмъ сей канонъ черезъ перепоны! Perevolocsim szej kánon cserez pererono!
Dobja a követ, mintha kézi-gránát lenne!	Киньте камѣнь, якъ бы ручной гранатъ былъ! Kinyte káminy, ják bö rucsnõj gránát böl!

Találja el ama kis bokrot!	Трафъте на тамтой малый корчъ!
	Тра́јите на́ тамтој малѝј корѝс!
Toljuk eme bordát (gerendát, fatörzset) az árkon át!	Отдрукъте сесе бревно (сесю гряду, сей трамъ) черезъ ярокъ!
	Отдрутъме сезе бревно (сезе-сзю хрјáду, сzej трáм) сезе-рез јáрок!
A honvéd élesen látó, jó megfigyelő legyen!	Гонвейдъ мае быти добрѣ видячимъ и добрѣ спостережнымъ!
	Honvejd máje böti dobri vigyácsim i dobri szposztere-zsnöm!
Ki látja a nyulat a szántásban?	Кто видитъ заяца на ораницѣ?
	Kto vidit zájáca ná oránici?
Amikor jöttünk, patkónyomot láttunk!	Коли сме приходили, видѣли сме слѣды подковъ!
	Koli szme prichodili, vigyili szme szlyidő podkov!
Merre haladt a lovas (a kocsi)?	Куда спѣшилъ коняръ (кочъ)?
	Kudá szpisisl konyár (kocs)?
Sötétben jól füleljünk!	Въ темнотѣ добрѣ прислухуймеса!
	V temnotyi dobri priszluchujmeszjá!
A faluban a kutya ugat, el-lenség járhat benne!	Въ селѣ песъ бреше, може тамъ ходитъ неприятель!
	V szelyi pesz brese, mozse tám chodit neprijátely!

Szaladjon a dombtetőre, ott
a kispuskával 10 lövést
ad le!

Бѣжѣть на верхъ грунка,
тамъ выстрѣлите изъ ма-
лой пушки 10-разъ!

Bizsity ná verch hrunká, tám
vösztřilite iz máloj puski de-
szjátýráz!

Terepfutást rendezzünk tér-
képpel a kézben!

Зробѣмъ бѣгъ по теренѣ съ
мапою въ руцѣ!

Zrobim bih po terenyi sz má-
poju v ruci!

30. Sportok.

Спорты. — Szportö.

Az atlétika a leghasznosabb
sport.

Атлетика найполезнѣйшій
спортъ.

Átletiká nájpoлезnyijsij szport.

A gyaloglás is idetartozik.

Сюда принадлежить и ходити
пѣшкомъ.

Szjudá prinálezsit i choditi pi-
skom.

Terepfutás katonai szem-
pontból fontos.

Бѣгати по теренѣ важное
есть изъ войскового погля-
ду.

Biháti po terenyi vázsnoje
jeszty iz vojszkovoho po-
hlyádu.

A skippelést és a szökdé-
cselést gyakorolni kell.

Въ скѣппелованю и скаканю
треба упражнятися.

V szkippelovánýu i szkákányu
trebá uprázsnyátiszjá.

A könnyű svéd torna igen el-
terjedt.

Легка шведска гимнастика
дуже розширена есть.

Lehká svedszká gimnásztiká
duzse rozsirená jeszty.

Szabadgyakorlatokat naponta végezzünk.	Вольны упражненія кончме денно. Volynõ uprázsnenijá koncsmedenno.
A sielés honvédelmi sport.	Лищатися е спортомъ для обороны краю. Liscsátiszjá je szportom dlyá oboronõ kráju.
Gátfutásban nemzetek versengenek.	Въ бѣгу черезъ перепоны переганяются народы. V bihu cserez pereponõ perehányájutszjá národõ.
Magas-, távol- (és mélybe-) ugrás kiválóan edz.	Скокъ въ гору, далечину (и въ глубину) превосходно подкрѣпляетъ. Szkok v horu, dálecsinu (i v hlubinu) prevoszchodno podkriplyáje.
A ködobást és buzogánydobást is gyakoroljuk.	Упражняймесь и въ метаню камѣня а булавы. Uprázsnyájmeszjá i v metányu káminyá á bulávõ.
Súlylökés és diszkoszdobás ma lesz.	Днесъ буде киданя кули и дискосу. Dneszj bude kidányá kulyi i diszkoszu.
Tud gerelyt hajítani?	Ци знаете метати съ копиею? Ci znájete metáti sz kopijeju?
Stafétafutást rendezünk!	Зробиме штафетовый бѣгъ! Zrobime stafetovõj bih!

- Szergyakorlatokat póznán, kötélén, létrán, bakon, lovon, nyújtón, gyűrűhintán, korláton, bordásfalon végezhetünk.
- Можеме кончити упражненія знарядами на друцѣ, мотузѣ, лазивѣ, цапѣ, конѣ, дручку, обручковой гойданцѣ, поручахъ, ребровой стѣнѣ!
- Mozseme koncsiti uprązsnenijá ná druci, motuzi, lázivi, cápi, konyi, drucsku, obrucskovoj hojdánci, porucsách, rebrovój sztyinyi!
- Tornaszereket társasgyakorlatokkal helyettesíthetünk!
- Гимнастичны знаряды можеме замѣстити спольными упражненіями.
- Gimnászticsnő znárjádő mozseme zámisztiti szpolynőmi uprązsnenijámi.
- Úszni minden leventének kell tudni!
- Плавати мае знати каждый левенчикъ!
- Pláváti máje znáti kázsdőj levcensik!
- Életmentést fogunk gyakorolni (jégbő) vízből!
- Будеме упражнятися въ захоронѣ жита (изъ леду) изъ воды!
- Budeme uprązsnyátiszjá v záchoronyi zsityá (iz ledu) iz vodő!
- Mesterséges életrekeltést gyakorolni kell.
- Треба упражняти штучное приведеня въ жита.
- Trebá uprązsnyáti stucsnoje privedenyá v zsityá.
- Mi az a vizipóló?
- Что то е водное поло?
- Sto to je vodnoje polo?

- Látott már műgrásokat? Ци видѣли сте уже штучны скоки?
- Ci vigyili szte uzse stucsnö szkoki?
- Ma római-görög birkózást gyakorolunk! Днесъ будеме упражняти римско-греческое розщибаня!
- Днесъ будеме упражняти римско - греческоје розсцибаня!
- Tiltott és veszélyes fogásokat ismerni kell! Мають ся знати заказаны и небезпечны способы хопления!
- Мájut szjá znáti zákázánö i небезпечнö szposzobö chопления!
- Délután ökölvívás (boxolás) lesz! Пополудню будутъ кулачки (боксованя)!
- Popoludnyu budut kulácski (bokszoványá)!
- Ismeri a cselgáncs (jiu-jitsu) fogásokat? Ци знаете хитры способы подпутаня (джию-джичу)?
- Ci znájete chitrö szposzobö podputányá (dzsiju - dzsicsu)?
- A kerékpározás katonai célú sport is! Бицикльованя разомъ и войсковый спортъ!
- Висикльовányá ráзом i vojszkovöj szport!
- A céllövö sportot a leventeegyesületekben is gyakorolják. Спортъ стрѣляня до цѣли можуть упражняти и въ соединеняхъ левенчиковъ.
- Szport sztrilyányá do cilyi mozgusut uprázsnyáti i v szojedenienijách levencsikov.

A lovassport magyar eredetű.	Коньскій спортъ е мадярско-го походження.
Evezősport a műszaki szolgálatra is előkészít.	Konyszkiј szport je mágyárszkoĥo pochodzsenyá.
Mindenütt turistáskodjunk!	Всюды провадьме туристику!
Leventeegyesületben játszik a ping-pongot!	Vszjudö provágyme turisztiku!
	Въ соединеніи левенчиковъ граймеса и на пингъ-понгъ!
	V szoјedineniji levensikov hráјmeszjá i ná ping-pong!

31. Télisport.

Зимушній спортъ. — Zimusnij szport.

Ma délután 2 órát sielünk!	Днесъ по полудню двѣ години будеме лищатися!
	Dneszј po poludnyu dvi hodinö budeme liscsátiszjá!
Ki tud korcsolyázni?	Кто знае бѣгати на конькахъ?
	Kto znáje biháti ná konykách?
Fából ki tud korcsolyát faragni?	Кто знае изъ дерева выстругати коньки?
	Kto znáje iz derevá vösztruháti konyki?

Be van fagyva a patak? Nem mély?	Замерзнутый есть потокъ? Не е онъ глубокий? Zámerznutěj jeszty potok? Ne je on hlubokij?
Hólabdázás következik!	Слѣдуге битя снѣгомъ! Szlyiduje bityá sznyihom!
Kinek van szánkója?	Кто мае санки? Kto máje szánki?
Hógörgetést játszunk!	Бавьмеса на скручованя снѣ- гу! Bávjmeszjá ná szkrucsoványá sznyihu!
Hóerődítést építünk!	Будуйме твердьню изъ снѣ- гу! Budujme tverdönyu iz sznyihu!
Milyen széles havon nem megy át a puszkagolyó?	Черезъ який толстый снѣгъ не перейде куля? Cserez jákij tolsztěj sznyih ne perejde kulyá?
Utánzójátékok (víg sporto- lás).	Наслѣдуючи забавы (весел- ый спортъ). Nászlyidujucsi zábávö (vesze- lőj szport).
Fadöntés, fahordás, fafűrész- szelés, faapritás, kamrába hordás. (Mindegyik moz- dulat 10-szer.)	Спущеня, воженя, рѣзаня, щипаня, ношеня дровъ до коморы. (Каждый рухъ по 10-разъ). Szpuscsenyá, vozsenyá, rizá- nyá, scsipányá, nosenyá drov do komorö. (Kázsděj ruch po deszjátýráz.)

Lovaglás utánzása: lépés, ügetés, vágta, kiskör, ugratás. (Minden mozdulat 5-ször.)

A napi tevékenység — reggeltől estig mozdulatokban (különböző foglalkozási ágakban).

Наслѣдованя ѣзды верхомъ: крокъ, дрынды, галопъ, малый кругъ, скокъ. (Каждый рухъ по 5-разъ.)

Nászlyidoványá jizdö verchom: krok, drönd, gálop, málöj kruh, szkok. (Kázsdöj ruch po pjátyráz.)

Денна чинность — отъ рана до вечера въ руху (разны отдѣлы заняты).

Denná csinnoszty — ot ráná do vecserá v ruchu (ráznö otgyilö zányátyá).

VI.

ΚΙΚΕΡΖΕΣ, ΗΑΡC.

ВПРАВА, БОЃ.

32. Csatárkiképzés.

Вправа борцовъ. — Vpráva borcov.

Az ügyes csatár magára hagyva is helyesen harcol.	Шиковный боець и полишенный самъ на себе правильно воюе.
	Sikovnõj borec i polisenõj számná szebe právilyno vojuje.
Az ellenség ott 500 méterre az egyedül álló házban!	Неприятель тамъ есть на 500 метровъ въ той самотной хижѣ!
	Neprijátely tám jeszty ná pjátyszto metrov v toj számotnoj chizsi!
Azt a házat birtokba kell vennie!	Тамту хижу Вы маете заняти!
	Támtu chizsu Vö májete zányáti!
Mit csinálna?	Что бы сте робили?
	Sto bö szte robili?
Megfigyelem röviden, hányan vannak!	Въ коротцѣ зауважаю, колько ихъ есть!
	V korotci záuvázsáju, kolyko ich jeszty!
Megnézem a terepet is!	И терень перегляну!
	I teren perehlyánu!
Helyes! Két kerékpárost lát ott!	Правильно! Тамъ видите двоухъ бициклистовъ!
	Právilyno! Tám vidite dvoch biciklisztov!

Rejtett mozgással a bokrok
mentén megyek előre!

Közvetlen a ház előtt mit
csinálna?

Küszással az árokba szö-
kellnék!

Jól van! De honnan tudná
őket legjobban bekeríte-
ni?

Az árkon át az erdőcskét el-
érve hátbatámadással!

Azt hogy végezné el?

Szemben az ajtóval lesben-
állok, várom, míg az
egyik kijön, tűzzel rajta
ütök!

Hogy jobban célozhasson,
mit csinálna?

Скрытымъ рухомъ коло кор-
човъ пойдю впередь!

Szkrötöm ruchom kolo korcsov
pojdu vpered!

Что бы сте робили безпосе-
редно коло хижи?

Sto bö szte robili bezposzere-
dno kolo chizi?

Нацапки поскакалъ бы'мь въ
ярокъ!

Nácáпки poszkákál böm v já-
rok!

Добрѣ! Но вотки бы Вы ихъ
знали найлѣпше обключи-
ти?

Dobri! No votki bö Vö ich zná-
li nájlyipse obklyucsiti?

Черезъ ярокъ доставшия до
лѣса нападомъ до задю!

Cserez járok dosztávsiszjá do
lyiszá nápadom do zádu!

Якъ бы сте то перевели?

Ják bö szte to pereveli?

Засяду напротивъ дверей,
жду, поки одинъ выйде, на-
паду го огнемъ!

Zászjádu náprotiv dverej,
zsdu, poki odin vöjde, nápa-
du ho ohnem!

Чтобы лѣпше цѣльовати, что
бы сте робили?

Stobö lyipse cilyováti, sto bö
szte robili?

Puskatámasztékot ásnék
gyalogsági ásómmal!

Az ellenség lelövése után
mit csinálna?

Megrohamozom, hogy a
másikat foglyul ejtsem!

Miért van hadifogolyra
szükség?

Hogy megállapíthassuk, mi-
lyen ellenséges ezred és
mennyi van velünk szem-
ben!

Itt eme útvázlat, kiösméri
benne magát?

Veszem tájolómat, beállítom
északra!

Ott vagyok a patak-kanya-
rulatnál!

Пѣхотной лопаткою выко-
палъ бы'мь podporу для
пушки!

Pichotnoj lopátkoju vökopál
böm podporu dlyá puski!

Что бы сте дѣлали по застрѣ-
леню неприятеля?

Sto bö szte gyiláli po zásztrile-
nyu neprijátelyá?

Нападу на него, чтобы го
оплѣнилъ!

Nárádu ná neho, stobö ho
oplyinil!

Для чего потребуеся военно-
плѣнникъ?

Dlyá csoho potrebuješjá vo-
jennoplyinnik?

Чтобы установить, який не-
приятельскій полкъ и коль-
ко есть противъ насъ!

Stobö usztánoviti, jákij neprijá-
telyszkij polk i kolyko jeszty
protiv nász!

Туй начеркъ путя, визнаете-
ся въ немъ?

Tuj nácserk putyá, vöznájete-
szjá v nem?

Возьму компасъ и поставлю
го на сѣверъ!

Vozjmu kompász i posztávlyu
ho ná sziver!

Находжуся у кривули потока!
Náchodzsuszjá u krivulyi potó-
ká!

- Hol kell álló megfigyelésre a parancs szerint berendezkedni?
- Где треба зарядитися послѣ розказу на стояче спостереження?
- Hde trebá zárjádítiszjá poszlyi rozkazu ná sztojácse szposzterezsenyá?
- Rejtőzés szempontjából melyik helyet választja?
- Которое мѣсто собѣ выберите изъ погляду схованя?
- Kotoroje miszto szobi vöberete iz pohlyádu szchoványá?
- Az erdőcske jobb volna, de az erős megfigyelés és tűzérési tűz alatt áll.
- Лѣсокъ бы былъ лѣпшій, но онъ стоитъ подъ сильнымъ спостереженьомъ и артилерскимъ огнемъ.
- Lyiszok bö böi lyipsij, no on sztoit pod szilynöm szposzterezsenyom i ártilerszkim ohnem.
- Látás és fedezés, kilövés szempontjából melyik hely volna jobb?
- Которое мѣсто бы было лѣпшое изъ погляду видження и схованя, выстрѣлу?
- Kotoroje miszto bö bölo lyipsoje iz pohlyádu vidzsenyá i szchoványá, vösztřilu?
- A kukoricás sarka! Ott beásnám magamat és füvel, lombbal, faággal takarom (rejteném) el sisakomat, magamat!
- Уголъ мелаю! Тамъ бы'мь ся закопалъ и травою, голузьомъ, столпльомъ прикрывъ (сховалъ) свой шеломъ, себе!
- Uhol meláju! Tám böm szjá zákopál i trávoju, holuzjom, sztolplyom prikröl (szchovál) szvoj selom, szebe!

Jó ott a háttér rejtőzés
szempontjából?

Jó, mert hasonlít a khaki-
barna színhez!

Rendezkedjék be!

Öt lépésre még jobb kilövé-
se volna!

Ez a döntő a tüzelőállás
megválasztásánál.

Mit fog csinálni? Valamit
elfelejtett!

Beásom magamat, puska-
támasztékot készítek,
megbecsülöm az előttem
lévő tereptárgyak távol-
ságait!

Тамъ есть добрый затилоть
изъ погляду схованя?

Tám jeszty dobrěj zátılık iz
pohlyádu szchoványá?

Добрѣ, ибо подобаеся до ка-
ки-бурого цвѣту!

Dobri, ibo podobájeszjá do ká-
ki-buroho cvitu!

Зарядѣться!
Зárijágyitszjá!

На пять кроковъ Вы бы мали
еще лѣпшій выстрѣль!

Ná pjáty krokov Vö bö máli
jescse lyipsij vösztzil!

Се есть рѣшуче при выборе
стрѣльного постою.

Sze jeszty risucse pri vöboru
sztrilynoho posztoju.

Что будете робити? Чтось
сте забыли!

Sto budete robiti? Stoszj szte
záböli!

Закоплюся, сготовлю подпо-
ру для пушки, угадну дале-
чину предметовъ въ терену
передъ мною находячихся!

Zákoplyuszjá, szhotovlyu pod-
poru dlyá puski, uhádnú dá-
lecsinu predmetov v terenu
pered mnoju náchogyácsich-
szjá!

- Miért tűzelt a hátsó ellenségre?
Чому сте стрѣляли на заднього неприятеля?
Csomu szte sztrilyáli ná zádnyoho neprijátelyá?
- Mert azok előremozogtak és nagy célt mutattak.
Ибо они рушались до переду и велику цѣль показовали.
Ibo oni rusáliszjá do peredu i veliku cily pokázováli.
- De ez a közelebb fekvő lovasság veszélyesebb!
Но сiя близше стояча кавалерiя небезпечнѣйша!
No szijá blizse sztojácsá kávalerijá nebezpecsnyijsá!
- Igaz! és a golyószórójuk is itt van!
То есть правда! А ихъ розсыпачъ куль туй есть!
То jeszty právdá! А ich roszöpács kuly tuj jeszty!
- Megfigyelte, hová csapódott a lövedéke?
Ци спостерегли сте, где бухнулъ Вашъ выстрѣль?
Ci szposzterehli szte, hde buchnul Vás vösztril?
- Igen, túl közelre! Nem helyes az irányzékállásom!
Такъ, дуже за близько! Не е правильный мой стрѣльный напрямъ!
Ták, duzse zá blizjko! Ne je právilynőj moj sztrilynőj náprjám!
- Túl gyorsan lő!
Дуже за скоро стрѣляете!
Duzse zá szkoro sztrilyájete!
- Nyugodtabb maradjon, céllozva lőjjön!
Заспокойтеся, цѣлюючи стрѣляйте!
Zászpokojteszjá, cilyujucsizsztrilyájete!

Takarékoskodjunk a lőszerrel!

Mit csinál ezután?

Kiszemelem, merre jutok fedtetten, legkedvezőbben előre.

Puskája zárócsapját elfelejtette becsukni!

Most tűzszünet van!

Nem elég jó volt villámgyors felpattanása, rohánásszerű futása és hirtelen levágódása!

A „Hajrá!“ nem elég éles és meglepő volt!

Hogy tudnók törbe csalni az ellenséget?

Щадѣмъ съ набоемъ!
Scságyim sz nábojem!

Потомъ что зробите?
Potom sto zrobite?

Выпозираю, куда достануся скрyто найвыгоднѣйше до передy.

Vöpoziráju, kudá dosztánuszjá szkröto nájvöhodnyijse do peredu.

Вы забыли заперти заперяющей чопъ на пущцѣ!

Vö záböli záperти záperájucsij csop ná puscí!

Теперь перестанокъ огня!
Терerj peresztánok ohnyá!

Не доста добрый былъ Вашъ блескобыстрый выскокъ, летячйй бѣгъ и наремное кинутя со собою на землю!

Ne dosztá dobröj bö! Vás bleszkobösztröj vöszkok, letyácsij bih i náremnoje kinutyá szo szoboju ná zemlyu!

»На него!« не было доста остро и неподѣвано!

»Ná neho!« ne bölo dosztá osztro i neszpogyiváno!

Якъ бы сме знали заманути неприятеля?

Ják bö szme ználi zámánuti neprijátelyá?

Visszavonulást színlelnénk!	Удавали бы сме на око поворотъ назадъ! Udáváli bö szme ná oko povorot názád!
Harcban lemaradni gyáva-ság!	Въ бою заостатися, то боязливость! V boju záosztátiszjá, to bozlivosztý!
Lovast hogyan támad meg?	Якъ нападаете конника? Ják nárádájete konniká?
Közel hagyom jönni, rejtekből a lovasra lövök!	Припущу го до близька, изъ крытя выстрѣлю на него! Prípucsu ho do blizjká, iz krötyá vösztrilyu ná neho!
Egy harckocsi tör a bokrosból elő?	Боевый кочъ выбѣгъ изъ корчуля? Bojevöj kocs vöbih iz korcsulyá?
Kézigránátot dobok hernyólánca alá!	Подъ его гусельничный ланцъ вержу ручной гранатъ! Pod jeho huszelynicsnöj lánc verzsu rucsnöj gránát!
Vakító lövést adok le!	Подаю ослѣплюющій выстрѣль! Podáju oszlyiplyujujsij vösztril!
Mélyen szálló repülő támad?	Глубоко лѣтающій эропланъ нападае? Hluboko lyitájucsij eroplán nárádáje?

Légcsonarja elé célozva lövök!	Передъ пропеллеръ цѣлюючи стрѣляю! Pered propeller cilyujucsi sztrilyáju!
Aknagyanús helyet lát?	Видите подозрѣлое мѣсто минами? Vidíte podozriloje miszto minámi?
Fedezékből nagy követ dobok rá vagy megpróbálom kikerülni!	Изъ закопу кину на него великій камѣнь або спробую го обыти! Iz zákoru kinu ná neho velikij kámíny ábo szprobuju ho oböjti!
Mint terepkutató, hogy megy előre?	Якъ выслѣдникъ терену, якъ постуєте въ передъ? Ják vöszlyidnik terenu, ják rozszturujete v pered?
Terepszakasról terepszakaszra, legelőszőr a zöldelő domb tetejére!	Изъ теренного отряду на теренный отрядъ, найперше на верхъ зеленого грунка! Iz terennoho otrjádu ná terennoj otrjád, nájperse ná verch zelenoho hrunká!
Miért nem tűzte szuronyát fel!	Чому сте не надѣли багнетъ? Csomu szte ne nágyili bágnet?
A magas búzát miért nem használta ki?	Чому сте не выжили високу пшеницу? Csomu szte ne vöuzsili vöszoku psenicu?
Az erdőszegélyen miért ment egészen ki?	Чому сте цѣлькомъ вышли изъ окраю лѣса? Csomu szte cilykom vösli iz okráju lyiszá?

Elárulta magát!	Прозрадили сте себе! Prozrádili szte szebe!
Helytelen volt egészen a domb tetejére felmászni!	Не правильно было вылѣзти цѣлькомъ на верхъ грунка! Ne právilyno bõlo völyizti cily- kom ná verch hrunká!
Járőrszolgálatban fegyver ne csillogjon!	Най не блискаеся пушка въ патрольной службѣ! Náj ne bliskájeszjá puská v pátrolynoj szluzsbi!
Hírvívő gyorsan jusson elő- re!	Вѣстунъ най скоро достанеся впередъ! Visztun náj szkoro dosztáne- szjá vpered!
Összekötő honvédpár tart- son látótávolságot!	Сполучна гонвейдска двойка най держить далечину до виду! Szpolucsna honvejdszka dvojká náj derzsit dálecsinu do vidu!
Lovascsatár használja ki lo- va gyorsaságát!	Конный борець най выужие быстроту своего коня! Konnoj borec náj vöuzsije bö- sztrotu szvojeho konyá!

33. Közelharc.

Бой изъ близька. — Вoj iz blizjká.

Faluban a csatár az út két szélén közvetlen a házak mellett haladjon.	Въ селѣ борець най поступае по двоухъ бокахъ путя без- посередно коло хижъ. V szelyi borec náj posztupáje po dvoch bokách putyá bez- poszperedno kolo chizs.
---	---

Az ellenség parancsnokait először vegyük tűz alá!	Насампередъ берѣмъ подѣ огонь командантовъ непріятеля! Nászámpered berim pod oheny komándantov neprijátelyá!
Meglepett ellenséges tüzérségnél a lovakra lövjünk!	При несподѣвано нападаноу артилеріи, стрѣляйме до коней! Pri neszpogyiváno nápadánoj ártileriji, sztrilyájme do konей!
Ha meglepi az ellenséget, győzni fog.	Если несподѣвано нападете, непріятеля, побѣдите. Jeszli neszpogyiváno nápadete neprijátelyá, pobidite.
Leleményes, fortélyos legyen!	Будьте выгадливыми, хитрыми! Bugyte vöhádlivömi, chitrömi!
Roham előtt dobjunk kézi-gránátot!	Передъ нападомъ вержѣмъ ручны гранаты! Pered nápadom verzsím rucsno gránátö!
Azután lelkes kiáltással rohanjunk az ellenségre!	Потомъ съ одушевленнымъ крикомъ выскочме на непріятеля! Potom sz odusevlennöm krikom vöszkocsme ná neprijátelyá!
Éjjel csendesen kell előrelőpözni!	Ночію тихонько треба прикрадоватися впередъ! Nocsiju tichonyko trebá prikrádovátiszjá vpered!

Gyorsan tudjon szuronyával
halálhozóan dolgozni!

Szív- vagy hasdöfés, fejevágás a legjobb!

Ráugrás meglep!

Kapásból gyorsan tüzeljen!

Visszarohanó ellenséget
előbb tűzzel semmisítsük
meg.

Üldözését ne hagyjuk abba!

Багнетомъ знайте скоро пра-
цовати, смерть причиню-
ючи!

Báhnatom znájte szkoro práco-
vátí, szmerty pricsinujucsí!

Найлѣпше есть пробити серд-
це, або черево, ударити по
головѣ!

Nájlyipse jeszty probiti szerd-
ce, ábo cserevo, udáriti po
holovi!

Выскокъ снесподѣвае!
Vöszkok szneszprogyiváje!

Изъ хвату скоро стрѣляйте!
Iz chvátu szkoro sztrilyáje!

Назадъ утѣкающого неприя-
теля перше огнемъ зни-
щѣмъ.

Názad utyikájucsoho neprijá-
telyá perse ohnem zniscsim.

Переслѣдованя не заставъме.
Pereszlyidoványá ne zásztávj-
me.

34. A raj harcban.

Рой въ бою. — Roj v boju.

A honvéd kövesse a rajpa-
rancsnok példáját.

Jelekre, kiáltásra, parancs-
ra figyeljen!

Гонвейдъ най послѣдуе при-
мѣръ роевого команданта.
Honvejd náj poszlyiduje primir
rojevoho komándánta.

Най мѣркуе на знаки, крикъ,
розказъ!

Náj mirkuje ná znáki, krik, roz-
káz!

- Csatároszlopban a honvédek az ellenség minél kevésbé figyelhesse meg!
- Чтобы въ боевомъ рядѣ чимъ меньше зауважалъ непріятель гонвейдовъ!
- Stobö v bojevom rjágyi csim menyse záuvázsál neprijátely honvejdiv!
- Csatárláncban jól tudunk tüzelni!
- Въ боевомъ рядѣ добрѣ знаеме стрѣляти!
- V bojevom rágyi dobri znájeme sztrilyáti!
- Bokros helyen csoportban helyezkedünk el!
- На корчовитомъ мѣстѣ помѣстимеся по группахъ!
- Ná korcsovitom misztyi romisztimeszjá po grupách!
- Harcalakzatot futásban alakítunk meg!
- Боевну форму вытвориме въ бѣгу!
- Bojevnu formu vötvorime v bihu!
- A raj egyenest előre, rejtve mozogjon!
- Рой най ся рушае прямо впередъ, скрыто!
- Roj náj szjá rusáje prjámo vpered, szkröto!
- A rajközép után vegyünk irányt!
- По серединѣ роя возьмѣмъ собѣ напрямъ!
- Po szeredinyi rojá vozjmim szobi náprjám!
- Tűz alatt tartott területen a raj futásban rohanjon át!
- Черезъ поле, которое въ огнѣ стоитъ, рой най женеся бѣгомъ!
- Cserez pole, kotoroje v ohnvi sztoit, roj náj zseneszjá bihom!

Fedezékben hozzuk rendbe a rajt!

Въ закопахъ приведѣмъ рой до порядку!
V zâkoráchъ privegyim roj do porjâdku!

Védelemben a csatárok sakktablaszerűen elhelyezett kis csoportokban fészkelődjenek be.

Въ оборонѣ борцы най за-гнѣздытса по малыхъ групахъ помѣщенныхъ послѣ шаховой таблицы.

V oboronyi borcö náj zâhnyizgyâtszjá po málöch grupách romiscsenöch poszlyi sâchovoj tablicö.

A rajparancsnok csatártűzet engedélyez, vagy vezeti a tűzet.

Роевый командантъ дозволяе боевый огонь, або провадитъ огонь.

Rojevoj komândânt dozvolýaje bojevöj oheny, ábo provâdit oheny.

A raj rajtaütésszerűen rohamozzon!

Рой най нападае несподѣвано!

Roj náj nâpâdâje neszprogyivâno!

35. Célmegjelölés.

Назначеня цѣли. — Nâznâcsenyâ cilyi.

Ellenséges rajvonal az erdőszélen!

Неприятельска роева линія на краю лѣса!

Neprijâtelyszkâ rojevâ linijâ nâ krâju lyiszâ!

Lovasság tör előre a falu kijáratából!

Кавалерія выбѣгае изъ входу села!

Kâválerijâ vöbihâje iz vchodu szelâ!

- Visszavonuló gyalogság a
község szegélyén!
- A keresztől jobbra ellensé-
ges géppuska!
- Az úttól balra előreszökelő
golyószóró!
- A kukoricásban előreszivár-
gó (eltolódó) gyalogság!
- A domboldalon (dombte-
tőn) aknavető tüzel!
- A folyó fölött támadó repü-
lőgépek!
- A patak partján magukat
beásó kerékpárosok!
- Rajcsoport a kőrakás mel-
lett!
- Оттягающаяся пѣхота на краю
села!
Оттягájucsászjá pichotá ná
kráju szelá!
- На право отъ креста неприя-
тельскій кулометъ!
Ná právo ot kresztá nepřijá-
telyszkij kulomet!
- На лѣво отъ путя впередъ
скакающий розсыпачъ куль!
Ná lyivo ot putyá vpered szká-
kájucsij rozszórács kuly!
- Въ мелаю впередъ подкраду-
ющаяся (отдручающаяся) пѣ-
хота!
V meláju vpered podkráduju-
császjá (otdrucsájucsászjá)
pichotá!
- На убоцѣ (на горѣ) бухае
минометъ!
Ná ubocsi (ná hori) bucháje
minomet!
- Надъ рѣкою нападаючи эро-
планы!
Nád ríkoju nárádájucsi ero-
plánō!
- На березѣ потока закопую-
чися бициклисты!
Ná berezi potoká zákorujucsi-
szjá biciklisztō!
- Роева група коло камѣнной
громадки!
Rojeva grupá kolo káminnoj
hromádki!

Előttünk az árokban ellenséges járőr!	Передъ нами въ шанцу неприятельска патруль!
A kis erdőben tűzérség!	Pered námi v sáncu neprijátelyszká pátroly!
A kis erdőben tűzérség!	Въ лѣску артилерія!
A bokros mélyedésből előretörő harckocsik!	V lyiszku ártilerijá!
	Изъ зароснутой дебры (изъ зароснутого байрака) впередъ выбѣгуючи боевны возы!
	Iz zárosznutoj debrö (iz zárosznutoho bájráká) vpered vöbihujucsi bojevno vozö!

36. Műszaki kiképzés.

Технична вправа. — Technicsná vpráva.

Kisebb célt mutasson a gyalogsági ásóval való munkánál!	Меньшу цѣль укажѣть при работѣ пѣхотнымъ рыломъ!
	Menysu cily ukázsity pri robotyi pichotnöm rölom!
Éjjel itt csákánnyal lazítjuk meg a földet!	Въ ноци кремпачомъ (чеканомъ) поборочиме туй землю!
	V nocsi krempácson (csekánom) poborocsime tuj zemlyu!
Ezt a drótot drótvágó ollóval vághatja el!	Сей дротъ дротяными ножницами можете перерѣзати!
	Szej drot drotyánömi nozsicámi mozsete pererizáti!

Sátorlappal mesterségesen rejtőzhet!	Шатровой плахтою можете ся скрывать штучно! Sátrovój pláchtóju mozsete szjá szkröváti stucsno!
Jól fészkelődjék be a terepen!	Добрѣ загнѣздѣться въ терень! Dobri záhnyizdityszjá v teren!
Ne taroljuk le egészen az előterepet!	Не вырубайме до чиста предтерень! Ne vörubájme do csisztá predteren!
Védelemben mérjük meg az egyes tereptárgyakat!	Въ охоронѣ змѣряйме поодиноки предметы терену! V ochoronýi zmirjájme poodinoki predmetö terenu!
Ássuk be magunkat!	Закоплѣмся! Zákoplyimszjá!
Készítsen mellvédet! Előbb puskatámasztéka legyen!	Сготовѣть грудну защиту! Перше зробѣть собѣ подпору для пушки! Szhotovítý hrudnu záscsitu! Perse zrobity szobi podporu!
Miért nem mélyítette lövészteknővé?	Чому не вглубили сте то на стрѣльный жолобокъ? Csomu ne vhlubili szte to ná sztrilynőj zsolobok?
Lövészgödörbe már ülő, térdelő honvéd is befér!	До стрѣльной ямы уже помѣстится и сидячій, клячучій гонвейдъ! Do sztrilynój jámő uzse pomisztitszjá i szigyácsij, klyácsucsj honvejd!

Rözsével is burkolhatunk!	И прутьомъ можеме то пооб- кладовати!
Itt golyószórós fészket ren- dezünk be!	I prutyom mozseme to poobklá- dováti!
Fészkek között kuszóárko- kat építhetünk (ásha- tunk)!	Туй зарядиме собѣ гнѣздо для розсыпача куль! Tuj zárjádime szobi hnyizdo dlyá rozszörácsá kuly!
Ide jó volna dróthurok-aka- dályt fektetni!	Межи гнѣздами можеме збу- довати (выкопати) ярки для смыканя! Mezsi hnyizdámi mozseme zbudováti (vökopáti) járki dlyá szmökányá!
Buktató akadály még jobb lenne!	Сюда бы добрѣ было поло- жити перепону дротяныхъ сѣлокъ! Szjudá bö dobri bölo polozsiti pereponu drotyánöch szji- lok!
Spanyolbak holnapra lesz készen!	Еще лѣпша бы была зашпыт- на перепона! Jescse lyipsá bö bölá zaspötná pereponá!
Támadás megállása után a tüskés dróthenger jó szolgálatot tesz.	Испански козлы завтра бу- дутъ готовы! Iszpránszki kozlő závtrá budut hotovö!
	По перестаню нападудобру службу сполняе валець ко- лячого дроту. Po peresztányu nápádu dobru szluzsbu szpolnyáje válec kolyácsoho drotu.

Harcokosi-csapdát építünk!	Выбудуеме пасть для боевых возовъ (танковъ)! Vöbudujeme pászty dlyá bojevnöch vozov (tánkov)!
Nehogy ellenséges páncélvonat jöhessen, a síneket felszedjük!	Чтобы не могъ прийти неприятельскій панцерový поëздъ, повыбираеме шины! Stobö ne moh prijti neprijátelyszkij páncerovöj rojizd, povöbirájeme sinö!
Torlaszok is jók lennének!	И тарасы (барикады) бы были добры! I tárászö (bárikádö) bö böli dobrö!
Itt egy fából készült géppuskával (löveggel) az ellenséget megtevesztjük!	Туй обманите неприятеля деревянымъ кулометомъ (канономъ)! Tuj obnánime neprijátelyá devlyánöm kulometom (kánonom)!
Jó itt az ivóvíz? Igen! A tábla mutatja!	Ци е туй добра вода до питя? Такъ! Напись показуе! Ci je tuj dobrá vodá do pityá? Tak! Nápiszj pokázuje!
Ez fertőzött víz! Ne igyál!	Се есть накажена вода! Не пий ей! Sze jeszty nákázsena vodá! Ne pij jej!
Főzőlyukat hogyan készítené?	Яму къ вариню якъ бы сте зробили? Jámu k várenyu ják bö szte zrobili?

Hol a tábori árnyékszék?	Где е полева привада? Hde je polevá privádá?
Naponta be kell hinteni földdel!	Денно треба то засыпати землею! Denno trebá to zászöpáti zemleju!

37. Gázvédelmi kiképzés.

Вправа газовой обороны. — Vpráva gázovoj oboronö.

Miért nem tartja gázálcát kezeügyében?	Чому не тримаєте свою газо-ву маску подъ руками? Csomu ne trimájete szvoju gázovu mászku pod rukámi?
Ez gázveszélyes terület!	Се есть небезпечное мѣсто отъ газу! Sze jeszty nebezpecсноje miszto ot gázu!
Érzi a mustárgáz szagát?	Ци чуєте запахъ горчичного газу? Ci csujete zápáч horcsicsnoho gázu?
Gázkészültség van!	Газова приправа есть! Gázová pripráva jeszty!
Gázriadó van!	Газова трѣвога (газова аларма) есть! Gázová trivohá (gázová alármá) jeszty!
Az álcacot vegye fel!	Газову маску сдѣйте на себе! Gázovu mászku szgyijte ná szebe!
A szűrőbetét nincsen eléggé becsavarva!	Цѣдило не есть за доста за-кручено! Cidilo ne jeszty zá dosztá zákrucseno!

Egyenletesen lélegezzék!	Ровномѣрно дыхайте! Rovnomirno dŏchájte!
Volt már a gázkamrában?	Ци были сте уже въ газовой коморѣ? Ci böli szte uzse v gázovoj ko- mori?
Nem csipte a gáz a szemét?	Не щипаль Вамъ газъ очи? Ne scsipál vám gáz ocsi?
Ma a szűrőbetét-cserét fog- juk gyakorolni!	Днесъ будеме упражнятися въ вымѣнѣ цѣдила! Dneszj budeme uprázsnjátiszjá v vŏminy cidilá!
Gázsérültnek nyújtson se- gélyt!	Раненому газомъ подайте по- мочъ! Ránenomu gázom podájte ро- mocs!

38. Csapatlégvédelem.

Противовоздушна оборона группы. — Protivovozdusná oboroná grupŏ.

Mindig számoljon repülő- támadással!	Все считайте съ воздушнымъ нападомъ! Vsze szcsitájte sz vozdusnŏm nápádom!
Alacsony támadásnál rej- tőzzék, keressen fedez- ést, álljon meg, marad- jon mozdulatlan!	При низкомъ нападѣ скры- вайтесь, глядайте покрытя, станьте, не рушайтесь! Pri nizkom nápádu szkrivájte- szjá, hlyádájte pokrŏtyá, sztányte, ne rusájteszjá!
Fa árnyékát keressük!	Глядайме тѣнь дерева! Hlyádájme tyiny derevá!

Gázbomba ledobása esetén
vegye fel gázálcát!

Въ случаю, если верли газову
бомбу, натягнѣть газову
маску!

V szlucsáju, jeszli verli gazovu
bombu, nátyáhnyity gazovu
mászku!

Beszállásolásknál a lakóház
légvédelmét vizsgáljuk
meg.

При заквартированию пере-
смотримъ противовозду-
шну оборону квартиры.

Pri zákvártirovánju pere-
szmotrim protivovozdusnu
oboronu kvártirö.

Tűzoltásra készülünk fel.

Приготовѣмся гасити огонь.

Prihotovimszjá hásziti oheny.

Légvédelmi figyelő a repü-
lőt jelentse.

Уважающій на противово-
здушну оборону, най зая-
вить эропланъ.

Uvázsájucsij ná protivovozdu-
snu oboronu, náj zájávit
eroplán.

Távcsövét használja.

Уживайте своего далекогляду.
Uzsivájite szvoho dálekohlyádu.

Légvédelmi riadó esetén,
honvéd siessen tüzfegy-
vere mellé.

Въ случаю противовозду-
шной алармы гонвейдъ най
бѣжитъ къ огнестрѣльно-
му оружію.

V szlucsáju protivovozdusnoj
álármö honvejd náj bizsit k
ohnesztrilynomu oruzsiju.

39. Egészségápolás, elsősegélynyújtás.

Обходъ хворыхъ, перва помощь. — Obchod choröch,
pervá pomocs.

Hány inge van?

Колько у Васъ сорочокъ?
Kolyko u Vász szorocsok?

Miért nem adja a szennye- seket mosásba?	Чому не даєте нечистое бѣ- ля мыти? Csomu ne dájete neccisztoje bilyá möti?
Vágassa rövidre a haját!	Дайте собѣ обстричи волося на курто! Dájte szobi obsztricsi voloszjá ná kurto!
Feje nem tiszta!	Ваша голова не е чиста! Vásá holová ne je csisztá!
Körmeit is tisztítsa meg!	Вычистѣть и ногти! Vöcsisztyityi i nohtyi!
Hol a fogkefeje? 20 fillérért már kap egyet!	Где Ваша зубна щѣтка? За 20 филлеровъ уже получи- те одну! Hde Vásá zubná scsitká? Za dvácáty fillerov uzse polu- csite odnu!
Szappanja miért nincsen?	Чому не маєте мыла? Csomu ne májete mölá?
Szakaszvezető, a szakasz mikor fürdött utoljára?	Четарю, коли купался отрядъ последныйразъ? Csetárju, koli kupálszjá otrjád poszlyidnőjráz?
A mosakodásnál ellenőriz- tesse ezt a honvédet, erő- sen izzadás-szaga van!	При умываню дайте позоръ на того гонвейда, мае ду- же сильный запахъ отъ зною! Pri umöványu dájte pozor ná toho honvejda, máje duzse szilynoj zárách ot znoju!
Szellőztessen itt minden nap!	Давайте провѣтрите туй каждый день! Dávájte provitriti tuj kázdőj deny!

Engedjék be a napfényt, ha a nap süt!	Впустѣть свѣтло солнца, если оно грѣе! Vpusztyity szvitlo szolncá, je- szli ono hrije!
Nyáron reggeli gyakorla- toknál vessék le az inget is. Szélben nem!	Въ лѣтѣ при ранномъ упра- жненю здоймите и сорочку. Въ вѣтрѣ нѣтъ! V lyityi pri ránnom uprázsne- nyu zdojmite i szorocsku. V vitri nyit!
Mióta van ily sok seb a ke- zén?	Отъ коли Вы маете только ранъ на руцѣ? Ot koli Vö majete tolyko rán ná rucí?
Égészen gennyes!	Она цѣлькомъ сукровата! Oná cilykom szukrovátá!
Napos, vezesse a honvédet a gyengélkedő vizsgára!	Дижурный, попровадьте гон- вейда на переглядъ слабо- витыхъ! Dizsurnöj, poprovágyte hon- vejdá ná perehlyád szlábovi- töch!
Hány napja beteg?	Колько дней, якъ Вы хворы? Kolyko dnej ják Vö chvorö?
Mije fáj?	Что Васъ болитъ? Sto Vás bolit?
Van-e láza? Megmérjük.	Маете горячку? Помѣряеме. Májete horjácsku? Pomirjáje- me.
Igyék ma egy forró teát! Vegyен be egy kis kinint!	Выпійте днесъ горячій чай! Промкнѣть мало хинина! Vörijte dneszj horjácsij csáj! Promknyity málo chininá!

Hol a hordágy?	Где носилька? Hde noszilyká?
Rögtönözzünk hordágyat!	Сдѣлайме наскоро носильку! Szgyilájme nászkogo noszilyku!
Elájult! Fektesse vízszintesen!	Зломлѣлъ! Уложить го водоротно! Zlomlyil! Ulozsity ho vodorovno!
Gomboljuk ki gallérját, ruháját.	Розкапчайме му галѣръ, платья. Rozkárpcsájme mu gályir, plátyá.
Kíséreljünk meg mesterséges légzést!	Упробуйме штучное дыханя! Uprobujme stucsnoje döchányá!
Hideg van? Dörzsölje fülét, kezét, orrát!	Студено е? Почухайте му уха, руки, носъ! Sztudeno je? Pocsuchájte mu uchá, ruki, nosz!
Részeg? Hozasson egy kis feketekávé!	Пяный? Дайте му принести мало черной кавы! Pjájnoj? Dájte mu prineszti málo csornoj kávo!
Lábfeltörését tisztán tartsa, tiszta zsiradékkal kössük be!	Раны отъ боканчи держѣть въ чистотѣ, завяжѣмъ и помастѣмъ чистой мастю! Ránö ot bokáncsi derzsity v csisztotyí, závjázsím í pomásztyim csisztoj másztyu!
Megsebesült? Jöjjön, bekötöm a sebkötöző csomaggal!	Вы пораненый? Приходѣть, завяжу Вамъ рану фачликомъ! Vö poránenöj? Prichogyity, závjázsú Vám ránu fácslikom!

Ne nyúljon kezével a sebhöz!

Ezeket kössük le, míg az erős vérzés el nem áll!

Ez gázmérgezett, vigyük friss levegőre!

Orrát, száját, szemét tiszta vízzel öblögessük!

Itt egy gázseb-csomag!

Klórmentsz nem szabad szembe hinteni!

Hívja azonnal az orvost!

Itt kiütéses tifusz volt, a házat senki sem hagyhatja el!

He pyшaйTe paHy pykoю!
Ne rusájte ránu rukoju!

Сесѣ перевяжѣмъ, доки не перестане сильное кровотечения!

Szeszji perevjázsím, doki ne peresztáne szilynoje krovotecsénije!

Сей отравленный газомъ, вынесѣмъ го на свѣжій воздухъ!

Szej otrovlenőj gázom, vőneszjim ho ná szvizsij vozduch!

Носъ, уста, очи полочѣмъ му чистой водою!

Nosz, uchá, ocsi polocsím mu csisztoj vodoju!

Туй пакунокъ на рану отъ газа!

Tuj rakunok ná ránu ot gázá!

Клоровое вапно не свободно сыпати въ очи!

Klorovoje várno ne szvobodno szőpáti v ocsi!

Закличте сейчасъ лѣкаря!

Záklicste szejcsász líkárjá!

Туй былъ пятнистый тифъ, никто не смѣе выступити изъ обыстя!

Tuj böl pjátnisztőj tif, nikto ne szmije vősztupiti iz obősztyá!

Most fertőtleníteni és oltani
fognak!

Tizennégy napig nem hagy-
hatja el lakását, az élel-
met a községi előljáróság
szállítja ide.

Теперь будутъ дезинфи-
квати и скѣпити!

Теперј будот дезинфиковати и
сзкѣпѣти!

До четыринадцать дней не
смѣте залишити хижу,
страву Вамъ дастъ сель-
ское начальство.

Do csetörinádcáty dneј ne
szmijete zálisiti chizsu,
sztrávu vám dászty szely-
szkoje nácsálysztvo.

VII.

**HARCTÉRI SZOLGÁLAT.
СЛУЖБА НА БОЕВИЦЪ.**

40. Az idő felosztása.

Роздѣленя часу. — Rozgyilenyá császu.

Ez az év szökőév.	Сей рокъ переступный.
Szej rok peresztupnőj.
A tavaszi és nyári időszak kellemesebb, mint az őszi és téli.	Ярна и лѣтна пора приємнѣйша, якъ осѣнна и зимушня.
Járná i lyitná porá prijemnyijsá, ják oszinná i zimusnyá.
Tizenkét hónap van egy évben.	Въ одномъ роцѣ есть дванадцать мѣсяцовъ.
V jednom roci jeszty dvánádcáty miszjácov.
Hány hét van egy hónapban?	Сколько тыждней есть въ одномъ мѣсяцѣ?
Skolyko tőzsdnej jeszty v odnom miszjáci?
Hogy nevezik a hét napját? (Hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek, szombat, vasárnap).	Якъ называются дни тыждня? (Понедѣлокъ, второкъ, середа, четверь, пятница, суббота, недѣля).
Ják názővájutszjá dnyi tőzsdnyá? (Ponegyilok, vtorok, szeredá, csetverj, pjátnicá, subbotá, negyilyá).

A nap huszonnégy órából áll.	День состоитъ изъ двадцать-четырьохъ годинъ. Deny szosztoit iz dvádcátycsetörjoch hodin.
Éjfélkor kezdődik a nap.	День зачинаеся отъ полночи. Deny zácsinájeszjá ot polnocsí.
A reggel nyáron igen szép.	Лѣтомъ рано дуже красное. Lýitom ráno duzse krásznoje.
Délelőtt az emberek dolgoznak.	До полудня працують люде. Do poludnyá práciujut lyude.
Délben mindenki ebédel.	На полудне каждый обѣдуе. Ná poludne kázsdöj obiduje.
Délután sokan pihennek.	По полудню многи собѣ отпочивають. Po poludnyu mnohi szobi ot-pocsivájut.
Estére lehül a levegő.	Вечеромъ охолодне воздухъ. Vecserom ocholodne vozduch.
Éjjel világít a hold.	Ночію свѣтитъ мѣсяць. Nocsiju szvitit miszjác.
Egy óra 60 percből áll.	Година состоитъ изъ 60 минутъ. Hodiná szosztoit iz szisztydeszjátý minut.
Egy perc hány másodpercből áll?	Изъ сколько секундъ состоитъ одна минута? Iz szkolyko szekund szosztoit odná minutá?

Hány óra?	Сколько годинъ (часовъ)? Skolyko hodin (császov)?
Pont 1/2 8!	Точно 1/2 8-ой! Точно poloszmoj!
Tegnapelőtt késő este jöttem haza.	Передъ вчера я прийшолъ поздно вечеромъ до дому. Pered vcserá já prisol pozdno vecserom do domu.
Tegnap ilyenkor Kassán voltam!	Вчера въ такомъ часѣ я былъ въ Кошицахъ! Vcserá v tákom császi já böl v Kosicách!
Holnap Szentendrén leszek!	Завтра буду въ Сентендрѣ! Závtrá budu v Szentendri!
Ma még sok dolgom van.	Днесъ еще маю богато работы. Dneszj jescse máju boháto robotő.
Mult évben a Kárpátalján nyaraltam.	Въ минуломъ роцѣ я лѣтовалъ на Подкарпатю. V minulom roci já lyitováł ná Podkárpatyu.
Jövő hónapban a Balatonhoz utazom.	Въ слѣдующомъ мѣсяцѣ поѣхажу къ Балатону. V szlyidujucsom miszjáci rojicháju k Bálátonu.
Szürkületkor támadunk!	Въ смеркахъ нападаеме! V szmerkách nápadájeme!
Virradatkor indulunk!	На свѣтаню рушаемесе! Ná szvitánu rusájemeszjá.

41. Térképolvasás.

Читаня мапы. — Csitányá márö.

Agyaggödör	Глиняна яма. Hlínyáná jámá.
Akadály	Перепона. Pereponá.
Alagút	Тунель. Tunel.
Álláspont	Становище. Sztánoviscse.
Árok	Ярокъ. Járok.
Áteresztő	Перепустка. Perepusztká.
Barlang	Пещера. Pescserá.
Bánya (akna, tárna)	Копальня (шибъ, штольна). Korályunyá (sib, stolyná).
Ciszterna	Цистерна. Ciszterná.
Csatorna	Каналь. Kánál.
Deszkakerítés	Дощаный плотъ. Doscánöj plot.
Drótkerítés	Дротяный плотъ (дротяна городина). Drotyánöj plot (drotyáná ho- rodiná).
Drótkötélpálya	Дротяна колейка. Drotyáná kolejká.
Duzzasztógát	Гать для заставленя воды. Háty dlyá zásztávlenyá vodö.

Egyes fák	Отдѣльны дѣрева. Otgylñö derevá.
Egyvágányú vasút	Одноколѣйна желѣзница. Odnokolyijná zseljiznicá.
Emelkedés	Горбокъ (Подвысшѣня). Horbok (Podvöszsenyá).
Emlékmű	Памятникъ. Pámjátnik.
Emléktábla	Памятна доска. Pámjátná doszká.
Erdő	Лѣсъ. Lyisz.
Erdőátvágás	Перерѣзъ лѣса. Pereriz lyiszá.
Erdőórház	Лѣсничѣ хижѣ. Lyiszniczá chizsá.
Esés	Спадъ. Szpád.
Erdőtisztítás	Чищѣня лѣса. Csiscsenyá lyiszá.
Evezős	Весларъ. Veszlárj.
Élősövény	Живыи плотъ. Zsivöj plot.
Építés alatt lévő út	Путь подъ правленьомъ. Puty pod právlenyom.
Fahíd	Дѣревяный мостъ. Derevlyánöj moszt.
Fafogó gereblye	Дѣревяны грабли. Derevlyánö hráblyi.
Fasor	Рядъ дѣревя. Rjád derev.

Folyás iránya	Напрямъ току. Náprjám toku.
Folyóvíz	Текуча вода. Tekucsá vodá.
Forrás	Источникъ (кирница). Istocsnik (kirnicá).
Földgázkút	Газовый колодезь. Gázovöj kologyázj.
Gázló	Бродъ. Brod.
Gáztartály	Газовый резерваръ. Gázovöj rezervár.
Gépkocsiforgalom	Автомобильовый рухъ. Ávtomobilovöj ruch.
Gémeskút	Колодезь съ журавлемъ. Kologyázj sz zsurávlém.
Gőzfűrésztelep	Парна пила. Párná pilá.
Gőzkomp	Парна перевозка. Párná perevozká.
Gyakorlótér	Площа для упражненія. Ploscsá dlyá uprázsnénijá.
Gyalogút (ösvény)	Пѣшникъ (стежка). Pisnik (sztezska).
Gyár	Фабрика. Fábrika.
Gyógyforrás	Лѣчебный источникъ. Lyicsebnöj isztocsnik.
Gyógyfürdő	Лѣчебна купѣль. Lyicsebná kupily.
Gyümölcsöskert	Садъ. Szád.

Hajóállomás	Корабельна стация. Korábelyná sztácijá.
Hajómalom	Корабельный млинъ. Korábelynőj mlin.
Hajóhíd	Корабельный мостъ. Korábelynőj moszt.
Harcsoport	Боевна група. Bojevná grupá.
Határdomb	Граничный грунокъ. Hráncsnőj hrupok.
Határfa	Граничный столпъ. Hráncsnőj sztolp.
Határjel	Граничный знакъ. Hráncsnőj znak.
Határkő	Граничный камънь. Hráncsnőj káminy.
Határtábla	Гранична доска. Hráncsná doszká.
Havasi gazdaság	Полонинское господарство. Poloninszkoje hozpodársztvo.
Hágó	Переходъ. Pereschod.
Hámor	Желѣзна гута (гаморня). Zselyizná hutá (hámornyá).
Háromszögelési pont	Триангулациона точка. Triángulácsná tocská.
Hegy	Гора. Horá.
Hegyhát	Горный хребетъ. Hornőj chrebet.
Hegyoldal	Обочъ. Obocs.

Hegytető	Верхъ. Verch.
Homokgödör	Писочна яма. Pisocsná jámá.
Hosszúság	Должина. Dolzsíná.
Járáshatár	Граница округу. Hránicá okruhu.
Járásszékhely	Окружный городъ. Okruzsnöj horod.
Kastély	Каштѣль. Kástyily.
Kavicsgödör	Рѣняна яма. Rinyáná jámá.
Kápolna	Каплица. Káplícá.
Kátyús út	Калюжный путь (калюжна дорога). Kályuzsnöj puty (kályuzsná dorohá).
Kereszt	Крестъ. Kreszt.
Keskenyvágányú vasút	Узкоколейка. Uzkokolejká.
Képoszlop	Столпъ со святымъ обра- зомъ. Sztolp szo szvjátöm obrázom.
Kétvágányú vasút	Двоколейка. Dvokolejká.
Kigyózó (szerpentin) út	Серпентина (путь съ криву- лями). Szerpentiná (puty sz krivulyá- mí).

Kilátótorony	Выглядня. Vöhlyádnyá.
Kikötő	Пристань. Prisztánu.
Kilométerkő	Километровый камѣнь. Kilometrovöj káminu.
Kisvasút	Колейка. Kolejká.
Kitérőhely	Мѣсто для отступа. Miszto dlyá otsztupá.
Kocsiút	Возовый путь (возова доро- га). Vozovöj puty (vozová doró- há).
Kohó	Топильный печь. Topilynöj pec.
Kolostor	Монастырь. Monásztörj.
Komló	Хмѣль. Chmily.
Kőfal	Муръ (камѣнный). Mur (káminnöj).
Kőfejtő.	Камѣноломня. Káminolomnyá.
Kő- (beton-) híd	Камѣнный (бетонный) мостъ. Káminnöj (betonovöj) moszt.
Köteles	Повинный. Povinnöj.
Közuti híd	Публичный мостъ. Publicsnöj moszt.
Községhatár	Сельска граница. Szelyszká hránicá.

Községtábla	Сельска таблица. Szelyszká táblicá.
Kút	Колодязь (студня). Kologyázj (sztudnyá).
Látás	Оглядъ. Ohlyád.
Legelő	Пасовиско (пасло). Pászoviszko (pászlo).
Lóvonat	Коньскій поѣздъ. Konyszkiј poјizd.
Magasság	Высота. Vöszotá.
Magasságmérés	Измѣреня высоты. Izmiřenyá vöszotö.
Magassági pont	Точка высоты. Тосскá vöszotö.
Magányos sír	Самотный гробъ. Számotnöj hrob.
Major	Хуторъ (майорня). Chutor (máјornjá).
Megyehatár	Жупна граница. Zsupná hránicá.
Menedékház	Убѣжище. Ubizsiscse.
Mélység	Глубина. Hlubiná.
Meredek út	Стромкій (прикрый) путь. Sztromkiј (prikröj) puty.
Mesterséges árok	Справленный ярокъ. Szprávlennöj járok.
Mészégető	Вапнярня. Várnyárnyá.

Mocsár	Багно (мочарь). Báhno (mocsárj).
Motoros komp	Моторова перевозка. Motorová prevozká.
Műmalom	Штучный млинъ. Stucsnoj mlin.
Műút	Штучный путь. Stucsnoj puty.
Naftatartály	Нафтовый резерваръ. Náftovőj rezervár.
Nádas	Тростникъ. Trosztnik.
Nyereg	Сѣдло. Szjídlo.
Országhatár	Державна граница. Derzsávná hránicá.
Őszvérút	Стежка для муловъ. Sztezská dlyá mulov.
Palló (bürü)	Лавка. Lávká.
Patak	Потокъ. Potok.
Pályaudvar	Перонъ. Peron.
Pince	Пивница. Pivnicá.
Póstahivatal	Почтовый урядъ. Pocstovőj urjád.
Pusztá	Хуторъ. Chutor.
Rakott kőkerítés	Складеный муръ. Szkládenőj mur.

Rádióállomás	Радіостація. Rádiosztácija.
Romok	Розвалины. Rozválino.
Repülőállomás	Эропланна стація (авіостація). Eroplánná sztácija (áviosztácija).
Repülőtér	Эропланна площа (эродромъ). Eroplánná ploscsá (erodrom).
Sétaút	Путь для прогульки. Puty dlyá prohulyki.
Szálló	Готель. Hotely.
Szántóföld	Ораница. Oránicá.
Szentképesfa	Столпъ со святымъ образомъ. Sztolp szo szvjátöm obrázom.
Szélesség	Ширина. Siriná.
Szélmalom	Вѣтровый млинъ. Vitrověj mlin.
Sziklafal	Скальна стѣна. Szkályná sztyiná.
Szintvonal (rétegvonal)	Уровень. Uroveny.
Szőlő	Винница. Vinnicá.
Taligaút	Стежка для тачки (фурика). Sztezská dlyá tácski (furiká).

Tanya (szállás)	Хуторъ (саллашъ, легови- ще).
	Chutor (szállás, lehoviscse).
Támaszfal	Опирало.
	Оpirálo.
Távbeszélőhivatal	Телефоничный урядъ.
	Telefonicsnőj urjád.
Távíróhivatal	Телеграфичный урядъ.
	Telegráficsnőj urjád.
Távolság	Отдаленя.
	Otdálenyá.
Távolságmérés	Измѣреня далекости.
	Izmirenyá dálekoszti.
Temető	Цвинтарь (цинтирь).
	Cvintárj (cintirj).
Templom	Церковь, храмъ Божій.
	Cerkovj, chrám Bozsij.
Tengerszem	Морское око.
	Morszkoje oko.
Terep	Теренъ.
	Teren.
Természetes árok	Природный яркъ.
	Prirrodnőj járok.
Téglaégető	} Цигольня.
Téglagyár	
Téglavető	
Térkép	Мапа.
	Márá.
Térképnagyítás	Увеличеня мапы.
	Uvelicsenyá márő
Térképolvasás	Читаня мапы.
	Csitányá márő.

Tó	Озеро. Ozero.
Töltés	Насыпь (гать). Náször (háty).
Tutajozható folyó	Рѣка сплавна для бокоровъ. Riká szplávná dlyá bokorov.
Úrilak	Панска хижа. Pánszká chizsá.
Útelágazás	Розпутя. Rozputyá.
Útkanyar	Кривуля (окрута). Krivulyá (okrutá).
Útkeresztezés	Перекрестя. Perekresztyá.
Útszűkület	Ужина на пути. Uzsina ná puti.
Vadászlak	Охотнича (ловецка) хата. Ochotnicsá (lovecká) chátá.
Vashíd	Желѣзный мостъ. Zselyiznőj moszt.
Vasútállomás	Желѣзнодорожна стация. Zselyiznodorozsná sztácijá.
Vasuti átjáró	Желѣзнодорожный пере- ходъ. Zselyiznodorozsnőj perechod.
Vasuti híd	Желѣзнодорожный мостъ. Zselyiznodorozsnőj moszt.
Vasuti kitérő	Желѣзнодорожна отбочня. Zselyiznodorozsná otbocsnyá.
Vasuti megálló	Желѣзнодорожный приста- нокъ. Zselyiznodorozsnőj prisztánok.

Vasuti őrház	Желѣзнодорожна бахтарня. Zselyiznodorozsná báchtárnyá.
Vámház	Цольня (мытарня). Colunyá (mötárnyá).
Vármegyeszékhely	Жупна столица. Zsupná sztolicá.
Vázlatkészítés	Приготовка начерковъ. Prihotovká nácserkov.
Vendéglő (korcsma, csárda)	Гостинница (корчма, степовой шинокъ). Hosztinnicá (korcsmá, sztepvöj sinok).
Világítótorony	Маякъ. Máják.
Villanytelep	Электрарня. Elektrárnyá.
Vizenyős talaj	Водниста почва. Vodnisztá pocsvá.
Vizimalom	Водный млинъ. Vodnőj mlin.
Vízmosás	Дебра, вымоль. Debrá, vömoly.
Víztartály	Резерваръ на воду. Rezervár ná vodu.
Víztorony	Турня на воду. Turnyá ná vodu.
Vízvezeték	Водоводъ. Vodovod.
Völgy	Долина. Doliná.
Völgyhíd (viadukt)	Віядуктъ. Viádukt.

Zátony	Наспа (намулъ). Nászpá (námul).
Zuhatag (vízesés)	Водопадъ. Vodopád.
Zúzó	Ступа Sztupá.
Zsilip	Шлюза. Slyuzá.
Zsinagóga	Бужня. Buzsnyá.

42. Békemenet.

Мирный походъ. — Mirnőj pochod.

Jövő hétfőn a zászlóalj Tecsőre menetel.	Наслѣдующій понедеѣлокъ прапоръ походуе въ Тячово. Nászlyidujcsij poneyilok prápor pochoduje v Tyácsovo.
Minden századtól 1 tiszt és két honvéd szálláscsinálónak előremegy.	Изъ каждой сотни одинъ подофицеръ и два гонвейды пойдутъ на передъ для приготовленя ночлѣга. Iz kázsoj szotnyi odin podoficer i dvá honvejdő pojduť ná pered dlyá prihotovlenyá nocsljihá.
A menetlevelet az irodában adják ki.	Письмо отходное выдается въ канцелларии. Piszmo otchodnoje vödájeszjá v káncellárii.

Mennyi a század létszáma?	Якое е станное число у сот- ни? Jákoje je sztánnoje csiszlo u szotnyi?
Az élelmezést, jó vizet biz- tosítani kell!	Страву, добру воду треба за- безпечити! Sztrávu, dobru vodu trebá zá- bezpečiti!
Beszállásolást elő kell ké- szíteni!	Заквартирования треба при- готовити! Zákvártiroványá trebá prihoto- viti!
Jelentkezzék a község elől- járóságánál!	Приголосѣться у сельского начальства! Priholoszityszjá u szelyszkohe nácsálysztvá!
A szakaszok ne legyenek egymástól túl messze el- szállásolva!	Отряды най не будутъ одинъ отъ другого дуже далеко заквартированы! Otrjádö náj ne budut odin ot druhoho duzse dáleko zá- kvártirovánö!
Megnézni, nincs-e ragályos betegség (járvány)?	Посмотрѣти, ци не е заразли- ва хворота (эпидемія). Poszmotriti, ci ne je zárázlivá chvorotá (epidemijá).
Az ebédet Önök a vendég- lőben kapják!	Обѣдъ Вы получите въ го- стинницѣ! Obid Vö polucsite vo hosztin- nicji!

A zászlóalj 14 órakor étkeznek.	Прапоръ буде ѣсти въ 14 годинъ. Prápor bude jiszti vo csetöri-nádcáty hodin.
A legénység ebéde 14 óra 30 percre legyen készen!	Обѣдъ мужвы най буде при-готовленный на 14 годинъ 30 минутъ! Obid muzsvö náj bude priho-tovlenöj ná csetörinádcáty hodin tridcáty minut!
A tisztek részére 20 adagot főzzenek.	Для офицеровъ най зварятъ 20 порцій. Dlyá oficerov náj zvárját dvá-cáty porcij.
Őnök a község bejáratánál várnak.	Вы будете чекати при входѣ въ село! Vö budete csekáti pri vchogyi v szelo!
Az út jobb oldala szabadon hagyandó!	Права сторона улицы мае ся лишити свободной! Prává sztoroná ulicö máje szjá lisiti szvobodnoj!
Nyakszegélyt le lehet venni!	Крайку изъ шеи можно зняти! Krájku iz sei mozsno znyáti!
A sorból senki sem léphet ki!	Изъ ряду никому не свободно выступити! Iz rjádu nikomu ne szvobodno vösztupiti!
Hosszú pihenő az iskolánál lesz.	Долгий отпочинокъ буде при школѣ. Dolhij otpocsinok bude pri skolyi.

- Igazítsa meg karcáját! Miért sántít?
 Поправьте собѣ онучу! Чому храмаете?
- Megengedem, hogy a kocsi-
 ra felüljön.
 Позволю, чтобы Вы сѣли на возъ.
 Pozvolyu, stobö Vö szjili ná voz.
- Lefujtak! Mindenki énekel-
 jen!
 Оттрубили! Спѣвайте всѣ!
 Оттрубили! Szpivájte vszji!
- Énekel gyorsabban fogy a
 kilométer!
 Спѣваньомъ скорше идуть километры!
 Szpiványom szkorse idut kilometrö!
- A magyar honvéd menetnél
 nem marad el!
 Мадярскій гонвейдъ при походѣ не отставае!
 Mágyárszkij honvejd pri pochogyi ne otsztáváje!

43. Vasúti szállítás.

Перевозъ по желѣзницѣ. — Perevoz po zselyiznicji.

- Holnap az ezredet Dévára
 szállítják.
 Завтра полкъ запровадится въ Деву.
 Závtrá polk záprováditszjá v Devu.
- Szállítás közben csend és
 rend legyen!
 Подъ часомъ перевозу най буде тишина и порядокъ!
 Pod császom perevozu náj bude tisiná i porjádok!

Önnek a vasuti személyzet rendelkezéseinek eleget kell tennie!	Вы должны исполнити розпорядки желѣзнодорожного персоналу! Vö dolzsnö iszpolniti rozporjadki zseljiznodorozsnoho perszonálu!
Miért szállt már ki?	Чому Вы уже выступили? Csomu Vö uzse vösztupili?
Nem ezen az oldalon van a kiszállás!	Выступъ не на сей сторонѣ находится! Vösztup ne ná szej sztoronyi náchoditszjá!
Szakaszvezető, mi a szállítvány száma?	Четарю, якое число у перевоза? Csetárju, jákoje csiszlo u revozá?
Nem tudja, hol a kocsi, ahová tartozik?	Вы не знаете, где вагонъ, до которого принадлежите? Vö ne znájete, hde vágon, do kotoroho prinádlezsite?
A kocsit kívülről nem szabad feldíszíteni, vagy az ezred számát kiírni!	Вагонъ не смѣе ся изъ вонку выпарадити, або выписати число полку! Vágon ne szmije szjá iz vonku vöpáradíti, ábo vöpiszáti csiszlo polku!
Fegyvereket, szerelvényt lerakni!	Пушки, зброеня зложити! Puski, zbrojenjá zlozsiti!
Lépcsődeszkát bevonni!	Ступѣнь подняти! Sztupiny podnyáti!
Éjjel a lábbelit is le lehet húzni!	Въ ночи можно и иззутися! V nocsi mozsno i izzutiszjá!

Ne dugja a karját ki!	Не пхайте вонъ руку! Ne pchájte von ruku!
Menjen le az ütközőről!	Зыйдѣть изъ збывающейся плиты! Zöjgyity iz zbövájucsojszjá plitö!
Ha szalma (széna) van a kocsiban, ott a dohány- zás tilos!	Если въ вагонѣ находится солома (сѣно), то тамъ курить заказано! Jeszli vo vágonyi náhoditszjá szolomá (szjino), to tám ku- riti zákázáno!
Mit tesz, ha légítámadás éri a vonatot?	Что сдѣлаете, если поѣздъ попаде подъ воздушный нападъ? Sto szgyilájete, jeszli pojizd popáde pod vozdusnoj ná- pád?
Idegeneknek ne mondja meg az ezred számát és azt, hogy honnan jön!	Чужинцамъ не кажѣть ну- меръ полку и то, что вот- ки Вы пришли! Csuzsincám ne kázsity numer polku i to, sto votki Vö prisli?
Beszállás gyorsan (rejtve) történik!	Наступъ переводится скоро (скрыто)! Násztup perevoditszjá szkoro (szkröto)!
Lovakat egyenesen vezes- sük a kocsiba!	Коней запровадьме просто въ вагонъ! Konej záprovágyme proszto v vágon!

Csak egy rugós lovat szabad a kocsiba tenni!	Въ вагонъ лишь одного копячючого коня свободно дати!
Hevedereket eressze meg!	V vágon lis odnoho kopkjučsoho konyá szvobodno dáti!
Miért nem tartózkodik a kocsiparancsnok az ajtó mellett?	Попустѣть попруги! Popusztyity porpuhi!
Neki ott a helye!	Чому не находится командантъ вагону коло дверей? Csomu ne náchoditszjá komándánt vágonu kolo dverej?
Légyvédelmi fegyverek tűzkészek legyenek!	Тамъ его мѣсто! Тám jeho miszto!
20 perc megállás! Kiszállás jobbra a kút és a rét felé!	Противовоздушны оружія най будутъ приготовлены къ выстрѣлу! Protivovozdusnő oruzsijá náj budut prihotovlenő k vősztrilu!
	Остановка 20 минутъ! Выступъ на право къ колодезю и лугу! Osztánovká dvádcáty minut! Vősztup na právo k kologyázju i luhu!

44. Szálláscsinálók.

Заквартирователи. — Zákvártirováteli.

Hol lakik a bíró (jegyző, polgármester)?	Где бывае староста (нотарь, начальникъ города)?
	Hde bővájе sztárosztá (notárj, nácsálnik horodá)?

Vezessen engem hozzá!	Поведѣть мене къ нему! Povegyity mene k nemu!
Hívja őt (a bírót) ide!	Закличте его (старосту) сю- да! Záklicste jeho (sztárosztu) szjudá!
Holnap (ma délután 3 óra mulva) egy század (zász- lóalj, ezred) jön a faluba!	Завтра (днесъ пополудню по 3-ой годинѣ) одна сотня (прапоръ, полкъ) прииде въ село! Závtrá (dneszj popoludnyu po treytoj hodinyi) odná szot- nyá (prápor, polk) prijde v szelo!
Készítsen szállást 5 tiszt, 200 legénység, 20 ló, 1 gépkocsi részére!	Приготовьте квартиры для 5 офицеровъ, 200 вояковъ, 20 коней, 1 авта. Prihotovjte kvártirö dlyá pjá- tyoch oficerov, dvászto vojá- kov, dvácáty konej, jednoho ávtá.
A szállásutalványok utcán- kint legyenek rendezve!	Переказы о квартирахъ най- будутъ по улицахъ упо- рядкованы! Perekázö o kvártirách náj bu- dut po ulicách uporjádko- vánö!
Küldjön valakit, aki a tisztí szállásokat megmutatja.	Дакого зашлѣть, чтобы пока- залъ офицерски квартиры. Dákoño záslyity, stobö poká- zál oficerszki kvártirö.

A tisztek lovai szállásukkal egy udvarban kapjanak helyett!

Ez feltétlen szükséges!

Hova helyezhetném a parancsnokságot (tiszti étkezdét)?

Van betegszobának (kórházul) alkalmas helyisége?

Az őrseget az iskolában helyezem el!

A faluból a lakosság közül a csapat beérkezése után senki sem távozzhat el! Megértette?

Minden szállásadó ma 6 órára reggelit készít, készpénzzel lesz fizetve!

Офицерски кони най доста- нутъ помѣщеня въ одномъ дворѣ съ ними!

Oficerszki konyi náj dosztánut pomiscsenyá v jednom dvori sz nimi!

То неотмѣнно потребно!

То неотминно потребно!

Где бы'мь могъ помѣстити команду (офицерску столову)?

Hde bõm moh pomiszttiti komándu (oficerszku sztolovu)?

Ци маете способное помѣщеня для комнаты хворыхъ (больницы)?

Ci májete szposzobnoje pomiscsenyá dlyá komnátö chvoröch (bolynicö)?

Варту помѣщу въ школѣ!

Vártu pomiscsu v skolyi!

Изъ mezi обывателей села по приходу войска никто не смѣе отдалитися! Порозумѣли сте?

Iz obövätelej szelá po prichodu vojszká nikto ne szmije otdá- litiszjá! Porozumili szte?

Каждый квартиру дающий, днесъ на шесту годину зладитъ снѣданя, буде выплаченый готовкою!

Kázdöj kvártiru dájucsij, dneszj ná sesztu hodinu zlá- dit sznyidányá, bude vöplá- csenöj hotovkoju!

Minden beszállásolt részére
30 deka húst, 50 deka ke-
nyeret, $\frac{1}{2}$ liter bort kell
biztosítani!

Minden ember részére szal-
ma, takaró legyen ké-
szben!

Egy istállót egész közelben
kell keresni!

Ez a szoba a tiszt számára?

Nincs egy jobb (nagyobb)
világosabb szoba?

Holnapra a szobák be le-
gyenek fűtve!

Для каждого заквартирова-
ного треба забезпечити 30
декъ мяса, 50 декъ хлѣба,
 $\frac{1}{2}$ литра вина!

Dlyá kázsdoho zákvártirováno-
ho trebá zábezpečiti tridcátý
dek mjászá, pjátydeszjátý
dek chlyibá, pollitrá viná!

Для кожного человекa най
будуть приготовлены соло-
ма и покроець!

Dlyá kozsdoho cseloviká náj
budut prihotovlenö szolómá i
pokrovec!

Одинъ хлѣвъ треба найти
цѣлькомъ въ близькости!

Odin chlyiv trebá nájtí cilykom
v blizkoszti!

Ся комната для пана офи-
цера?

Szjá komnátá dlyá páná ofi-
cerá?

Ци не маете одну лѣлшу
(большу), свѣтлѣйшу ком-
нату?

Ci ne májete jednu lyipsu
(bolysu), szvitlyijsu kom-
nátu?

Комнаты на завтра най бу-
дутъ затоплены!

Komnátö ná zävtrá náj budut
zátopenö!

Nyitassa ki az ablakot! Van lámpa?	Дайте поотворяти окна! Ци е лампа?
Az ágyat át kell húzni!	Dájte pootvorjáci okná! Ci je lámpá?
Kérek a mosdótálba friss vizet!	Постѣль треба переотягнути! Posztyilyi trebá pereotyáhnuti!
A százados úrnak reggelit (ebédet, vacsorát) bizto- sítson, mennyibe fog ke- rülni?	Прошу свѣжоѣ воды до умы- вала! Prosu szvizsoj vodö do umö- válá!
Az istállót ki kell takarítani, a vályút lesúrolni!	Пану капитанови забезпечѣть снѣданя (обѣдъ, вечерю), скільки то буде стояти? Pánu kápitánovi zábezpecsity sznyidányá (obid, vecserju), szkolyko to bude sztojáci?
Úgy a legénység számára, mint a lovak alá szalma kell!	Хлѣвъ треба вычистити, жо- лобъ вычухати! Chliv trebá vöcsisztiti, zsolob vöcsucháti!
Van széna (zab) valahol?	Якъ подъ мужву, такъ подъ коней треба соломы! Ják pod muzsvu, ták pod konej trebá szolomö!
Nem voltak eme istállóban beteg lovak?	Ци есть дагде сѣно (овесъ)? Ci jeszty dáhde szjino (ovesz)?
A tehenet vigye ki a csűrbe! Hol a csűr?	Не были въ томъ хлѣвѣ хво- ры кони? Ne böli v tom chlyivi chvorö konyi?
	Корову отведѣть до пелевни! Где есть пелевня? Korovu otvegyity do pelevny! Hde jeszty pelevnyá?

Hol lehet 30 kocsit fák alatt elhelyezni?	Где бы можно подъ стромами помѣстити 30 возовъ?
Ez a hely 30 kocsi számára túl szűk (kicsi)!	Hde bõ mozsno pod sztromámi pomiszti tridcáty vozov?
A rét túl vizes tábor számára!	Лука есть замокра для тa-бору!
Egy lakos nem engedte be a lovakat az istállóba!	Одинъ обыватель не пустиль коней до хлѣва!
Öt kocsi délután szállításra álljon készen!	Один обöвателы не пустиль коней до чхливá!
Megbízható kocsisok legyenek!	Пять возовъ пополудню най стоить готово для doprav-вы!
	Рjáty vozov popoludnyu náj sztoit hotovo dlyá dopravö!
	Най будутъ довѣрны повозники!
	Нáj budut dovirnö povozniki!

45. Elsőőrsszolgálat és felderítés.

Служба и открытя передньої сторожи. — Szluzsbá i ot-krötyá pereznoy sztorozsi.

A tábori őrs a vasuti őrház-nál biztosít.	Полева сторожа забезпечуе при желѣзнодорожной бах-тарнѣ.
	Polevá sztorozsá zábezpecsuje pri zselyiznodorozsnoj báchtárnyi.

Le szabad-e a felszerelést és a fegyvert tenni? Nem!

Ци свободно зложити изъ себе възброй и пушку? Нѣтъ!

Ci szvobodno zlozsiti űz szebe vőzbroj i pusku? Nyit!

A tőzfegyverek álljanak készen.

Выстрѣльны зброи най стоять приготовлены.

Vősztrilynő zbroji náj sztoját prihotovlenő.

Miért nem szabad sátrakat felállítani?

Прочто не свободно поставити станы?

Prosto ne szvobodno posztáviti sztánő?

Tudja, hogy a tűzrakást nem engedtem meg.

Знаете, что не дозволилъ емь класти огонь.

Znájete, sto ne dozvolil jem klászti oheny.

Dohányozni szabad.

Курити свободно!

Kuriti szvobodno!

A hírvívő itt mellettem elküldésre készen álljon. A főőrshöz fog menni.

Вѣстунъ най стоять туй коло мене готовый для посланя. Къ головной сторожѣ пойде.

Visztun náj sztoit tuj kolo мене dlyá poszlányá. K holovnoj sztorozsi pojde.

A készütségnél találja a főőr parancsnokát! Megértette?

У поготовли найдете команданта головной сторожи! Порозумѣли?

U pohotovlyi nájdete komándántá holovnoj sztorozsi! Porozumili?

Kovács honvéd a vasútme-
nettel az erdőszegélyig
terjedő terepet figyeli.

Гонвейдъ Ковачъ поѣздомъ
спостережитъ терень ажъ
до краю лѣса.

Honvejd Kovács poizdom
szposzterezsit teren ázs do
kráju lysiszá.

Miért kell tüzzel támogatni
a szomszédos őrsöt?

Прочто треба стрѣльбою до-
помогати сосѣдну полеву
сторожу?

Prosto trebá sztrilyboju dopo-
moháti szoszjidnu polevu
sztorozsu?

Az őrszem éjjel nem ülhet
le! (Nem fekhetik le!)

Сторожъ въ ноци не смѣе сѣ-
сти! (Лягнути собѣ не
смѣе!)

Sztorozs v noci ne szmije szji-
szti! (Lyáhnuti szobi ne
szmije!)

Miért nem tartja puskáját
tüzelésre készen?

Прочто не держите пушку
готову къ выстрѣлу?

Prosto ne derzsite pusku hoto-
vu k vösztřilu?

A szomszéd őrszem a kő-
keresztnél áll.

Сосѣдный сторожъ стоитъ
при камѣнномъ крестѣ.

Szoszjidnőj sztorozs sztoit pri
kámínnom kresztyi.

Ellenséges járőr ott a bok-
ros dombon szívárog elő-
re!

Непріятельска патруль тамъ
на зароснутомъ грунцѣ су-
неся!

Neprijátelyszká pátroly tám ná
zárosnutom hrunci szune-
szjá!

Látja előtte a barna terep- sávot?	Ци видите передъ нею тоту буру смугу на теренѣ? Ci vidíte perez neju totu buru szmuhu ná terenyi?
A híd felé különösen figyel- jen!	Къ мосту особенно уважай- те! K mosztu oszobenno uvázsájte!
Kifelé senkit sem szabad kiengednie!	Вамъ навонъ никого не сво- бодно выпустити! Vám pávon nikoho ne szvo- bodno vöpusztiti!
Milyen messzire állítja meg a befelé jövőt?	Якъ на далеко заставите при- ходячого удну? Ják ná dáleko zásztáвите pri- chogyácsoho udnu?
Tudja, hogy mi ma az is- mertető jel?	Знаете, что есть днесъ зна- меномъ? Znájete, sto jeszty dneszj zná- menom?
Riassza fel a tábori őrsöt!	Заалармуйте полеву сторо- жу! Záálármujte polevu sztorozsu!
Mindenki egészséges-e? Rendben van-e a cipője?	Ци всѣ здоровы? Въ порядку маете боканчи? Ci vszji zdorovö? V porjádku májete bokáncsi?
Az ellenség még távol van, most gyorsabban fogunk haladni!	Непріятель еще далеко есть, теперь скорше будеме по- ступати! Neprijátely jescse dáleko jeszty, teperj szkorse bude- me posztupáti!

Nagy és Kovács, mint te-
repkutatók, előre a kuko-
ricás hegyhátra!

Észrevétlenebbül és neszte-
lenebbül jussanak előre!

Látja ott azt a porképzést?
Az ellenséges lovas jár-
őr! Távcsővemmel tisztán látom! Fegyvercsillo-
gás nem észlelhető?

Ama kilátó pontig kúszunk
előre. A járőr többi része
terepszakaszonként a
völgy széléig előre.

Keressük meg az ellenség
szárnyát!

Надь и Ковачъ, якъ выслѣд-
ники терену, впередъ на
мелайный верхъ той горы!
Nágy i Kovács, ják vöszlyidniki
terenü, vpered ná melájnoj
verch toj horö!

Спостережнѣйше и тихонько
достаньтеся въ передъ!
Szposzterezsnijise i tichonyko
dosztányteszjá v pered!

Видите тамъ тоту порошню?
То есть непріятельска кон-
на патруль! Далекогля-
домъ то до чиста вижу!
Блискъ пушки не можно
збачити?

Vidite tám totu porosnyu? То
jeszty neprijátelyszká konná
pátroly! Dálekohlyádom to
do csisztá vizsu! Bliszk pus-
ki ne mozsno zbácsiti?

Суньмеса тамъ до той вы-
глядной точки. Дальша
частка патрули впередъ по
отдѣлахъ терену, ажъ до
краю лѣса.

Szunymeszjá tám do toj vö-
hlyádnoj tocski. Dálýsá
császtká pátrolyi vpered po
otgyilách terenü, ázs do krá-
ju lyiszá.

Поглядайме непріятельское
крыло!

Pohlyádájme neprijátelyszkoje
krölo!

Azt hiszem, a zöme eme er-
dőben van.

Boros és Egri honvédek a
jelentéssel a fekete mal-
mon át haladnak!

Mi többiek a lovasjárórön
rajtaütünk és bekerítjük.

A járőr ott a gyümölcsös
kertben levő kis háznál
gyülekezik.

Здае ми ся, что болышина въ
томъ лѣсѣ.

Zdáje mi szjá, sto bolysiná y
tom lyiszi.

Гонвейды Борошъ и Эгрій съ
голошеньомъ пойдуть че-
резъ чорный млинъ!

Honvejdö Boros i Egrij sz ho-
losenyom pojdut cserez
csornöj mlin!

Мы прочи выскочиме на кон-
ну патруль и обкружиме ю.
Mö procsi vöszkocsime ná kon-
nu pátroly i obkruzsime ju.

Патроль збираеся у малой
хижи въ садѣ.

Pátroly zbirájeszjá u máloj
chizsi v szágyi.

46. Harácsolás.

Грабленя. — Hráblenyá.

A felderítő osztag ellensé-
ges földön harácsolni
fog!

Községi bíró úr, nekünk
élelmiszerekre, lótapra és
némi sebkötöző anyagra
van szükségünk.

Открыючий отрядъ буде гра-
бити на неприятельской зе-
млѣ!

Otkröjucsij otrjad bude hrábiti
ná nepřijátelyszkoj zemlyi!

Пане старосто, намъ по-
требно поживы, паши для
коней и даякихъ матеря-
ловъ для обвязаня ранъ.

Nám potreбно pozsivö, pási
dlyá konej i dajákich máte-
rijálov dlyá obvjázányá rán.

Itt a pontos jegyzék, ami
harácsolandó volna!

Mindenért rendes nyugtát
fogunk adni!

Az elszállításhoz szekér is
legyen készen!

A megrakott országos jár-
művek a templom mögött
gyülekeznek!

A faluból az ellenség felé
senki sem távozhat! Meg-
értette?

Önt munkája közben eme
két honvéd fogja kísélni!

Туйъ есть точный списокъ о
томъ, что бы мало быти
грабленое!

Tujъ jeszty tocsnõj szpizok o
tom, sto bõ málo bõti hrá-
blenoje!

Мы Вамъ за все выдаме ря-
дну посвѣдку!

Mõ Vám zá vsze vödáme rjá-
dnu poszvidku!

Къ отвезеню чтобы былъ и
повозъ готовый!

K otvezenyu stobõ bõl i povoz
hotovõj!

Накладены драбняки най
сгромаджуются поза цер-
ковю!

Nákládenõ drábnyáki náj
szhromádzsujutszjá pozá
cerkovju!

Изъ села къ неприятелямъ
никто не смѣе отдалитися!
Порозумѣли сте?

Iz szelá k neprijátelyám nikto
ne szmije otdálitiszjá! Poroz-
zumiliszte?

Васъ въ роботѣ тѣ два гон-
вейды будутъ провадити!

Vász v robotyi tyi dvá honvej-
dõ budut prováditi!

A széna csak mára elegendő, pedig holnapra is kell!

Сѣно лишь на днесь выстарчае, но однакожъ и на завтра потребно!

Szjino lis ná dneszj vösztárcsáje, no odnákozs i ná závtrá potreбно!

Ha nem engedelmeskedik, erőszakot alkalmazok!

Если не повинуетеся, то я употреблю силы!

Jeszli ne povinujeteszjá, to já upotreblyu szilö!

47. Fogolykísérés.

Допроводъ плѣнныхъ. — Doprovod plyinnöch.

Vegyék tudomásul, hogy a kísérés közben beszélgetni nem szabad!

Берѣть до вѣдомости, что подчасъ допроводу не смѣеся говорить!

Berity do vidomoszti, sto podcsász doprovodu ne szmijeszjá hovorití!

A kezeket a zsebbe dugni tilos!

Заказано есть руки до кешени запхати!

Zákázáno jeszty ruki do kesenyi zárchátí!

Ezek a foglyok a magyar haditörvények alá tartoznak!

Сѣ плѣнны принадлежать подъ мадярски военны законы!

Szji plyinnö prinádlezsát pod mágyárszki vojennö zákonö!

Aki nem engedelmeskedik, meg lesz büntetve.

Кто не повинуетеся, буде покаранный!

Kto ne povinujeszjá, bude pokáránöj!

Ha szökést kísérelne meg,
azonnal löni fogok!

A vasuti kocsiban ülökkel,
vagy szembejövőkkel be-
szélgetni, azoknak jeleket
adni tilos!

Milyen papirokat dobott el?
Hisz ez egy kémjelentés!

Úrítse ki az összes zsebeit!
Mi van itt az ujjabélésébe
bevarrva?

Если бы сте пробовали утѣ-
кати, сейчасъ буду стрѣ-
ляти!

Jeszli bö szte probováli utyi-
káti, szejcsász budu sztri-
lyáti!

Заказано есть въ вагонѣ съ
сѣдячими, або стрѣчаючи-
ми говорити, имъ знаки да-
вати!

Zákázáno jeszty v vágonyi sz
szjidácsimi, ábo szo sztricsá-
jucsimi hovoriti, im znáki
dáváti!

Яки сте папѣри закинули?
Тадъ то есть зрадное сло-
лошеня!

Jáki szte pápiri zákinuli? Tágy
to jeszty zrádnoje szholose-
nyá!

Выпорожнѣть всѣ свои кеше-
ни! Что Вы туй маете за-
шито въ подбою рукава?

Vöporozsnyity vszji szvoi ke-
senyi! Sto vö tuj májete zá-
sito v podboju rukává?

48. Táborig csendör-szoligálat.

Служба полевого жандаря. — Szluzsbá polevoho zsándárjá.

Biró úr! Kik érkeztek teg-
napelőtt óta a községbe?

Пане старосто! Яки люди
пришли отъ позавчера до
села?

Páne sztároszto! Jáki lyudi
prijsli ot pozávcsená do sze-
lá?

Bejelentették-e magukat?
Hol vannak bejelentő lap-
jaik?

Ez a Kronberger mikor ér-
kezett? Hogy hívták ezt
azelőtt? Jár már itt?

Jöjjön, felkeressük! Itt lakik
Kronberger?

Mutassa igazolványát! Ut-
levele hol van? Igazolja
magát!

Honnan jött? Holnap indul
tovább? Hová?

Nagyon régi ez a fényképe!
Írja itt alá!

Nem mondott igazat! X
községből jött!

Ци заголосилися? Где суть
ихъ заявны бланкеты?

Ci záholoszilisjá? Hde szuty
ich zájavnö blánketö?

Сей Кронбергеръ коли при-
шолъ? Якъ онъ ся назы-
валъ передъ тымъ? Ци
уже ходитъ туй?

Szej Kronberger koli prijsol?
Ják on szjá názövál pered
töm? Ci uzse chodit tuj?

Ходѣть, поглядайме го! Туй
бывае Кронбергеръ?

Chogyity, pohlyádájme ho! Tuj
böváje Kronberger?

Покажѣть легитимацию! Где
маете пасъ? Оправдайтеся!
Pokázsity legitimáciju! Hde
májete pász? Oprávdájteszjá!

Вотки Вы пришли? Идете
завтра, дальше? Куда?

Votki Vö prijsli? Idete závtrá
dályse? Kudá?

Сей Вашъ портретъ дуже
старый! Подпишѣть го туй!
Szej Váš portret duzse sztáröj!
Podpisity ho tuj!

Не говорили сте правду! Вы
пришли изъ села X!

Ne hovoriš ste právdu! Vö
prijsli iz szelá X!

Önt a törvény nevében őri-
zetbe veszem, a 6. had-
osztály bíróságtól kiadott
közözlésével alapján elő-
vezetem!

Bekísérem a dandárpa-
rancsnoksághoz!

Nyújtsa előre jobbkezét, te-
gye rá balkezét!

Szökési kísérlete miatt meg-
bilincselem.

Miért házal itt az arcvonal
mögött?

Kitől kapott engedélyt?
Tegnap egy másik hamis
igazolványt mutatott!

Въ имени закона беру Васъ
въ стереженіе, на основѣ
стежного листа выданого
судомъ 6. дивизіи предве-
ду Васъ!

V imeni zákoná беру Vász v
szterezenije, ná osnovi
sztezsnoho listá vödánoho
szudom sesztoj divizii pred-
vedu Vász!

Допроваджу Васъ къ бригад-
ному команданту!
Doprovádzsu Vász k brigádno-
mu komándántu!

Прострѣть праву руку, поло-
жѣть на ню лѣву руку!
Prosztrity právu ruku, polo-
zsity ná nyu lyivu ruku!

Про намѣреня утѣку я васъ
покапчаю.
Pro námirenyá utyiku já Vász
pokápcšáju.

Прочто Вы туй домуете поза
фронтомъ?
Prosto Vö tuj domujete pozá
frontom?

Отъ кого Вы достали позво-
леня? Вчера указали сте
одно инше фальшивое сви-
дѣтельство!

Ot koho Vö dosztáli pozvole-
nyá? Vcserá ukázáli szte
odno inse fálysivoje szvigi-
telyszto!

Hol lakik? Lakásán a had-
biróság rendelkezése
alapján házkutatást tar-
tok!

Kik ezek itt az udvarban?
Oszoljanak szét!

Őn tegnap este ablakát pa-
rancs ellenére kivilágí-
totta!

Láttam, Pop Vaszul felé je-
leket adott!

Miért fizetett a katonáknak
tegnap az Ickovics koc-
májában?

Ne szaladjon el, álljon meg,
különben puskámat hasz-
nálom!

Szekerével álljon félre, míg
a tüzérség elhalad!

Где Вы бываете? На основѣ
розпорядку военного суду
подержу у Васъ обыскъ
дому! (буду Васъ трясти.)
Hde Vö bővájete? Ná osznovi
rozporjádku vojennoho szu-
du poderzsu u Vász oböszk
domu! (budu Vász trjászti.)

Что за одни люди съ во дво-
рѣ? Розыйдѣться!
Sto zá odni lyudi szji vo dvo-
ri? Rozöjgyuityszjá!

Вы вчера розсвѣтили свое
окно противъ розказу!
Vö vcserá rozszvitili szvoje ok-
no protiv rozkázu!

Я видѣлъ Васъ къ Василеви
Попови давати знаки!
Já vigyil Vász k Vászilevi Po-
povi dáváti znáki!

Чому Вы платили воякамъ
вчера въ корчмѣ Ицкови-
ча?
Csomu Vö plátili vojákám
vcserá v korcsmi Ickovicsá?

Не утѣкайте, станьте, иначе
ужію пушку!
Ne utyikájte, sztányte, inácese
uzsiju pusku!

Станьте на бокъ съ возомъ,
доки перейде артилерія!
Sztányte na bok sz vozom, do-
ki perejde ártilerijá!

A hidon este 6 óráig nem szabad közlekedni!

Nem tudta e rendelkezést és még botrányt okoz!

Őn eme útjavításhoz a községi bányából kavicsot fog hordani!

Háza népével résztvesz a sebesültek elhordásában!

Ellenszegül! A törvényt névében foglyom!

Мостомъ до 6-ой години вечеръ не свободно переходити!

Mosztom do sesztoj hodinö veser ne szvobodno perechoditi!

Не знали сте сей розпорядокъ а еще соблазнь робите!

Ne ználi szte szej rozporjádok á jescse szoblázny robite!

Для оправы сего путя Вы будете возити рѣньча изъ сельскаго коменолому!

Dlyá oprávö szeho putyá Vö budete voziti rinycsá iz szelyszkoho kámenolomu!

Съ домашной челядю участвуете въ отношеню раненыхъ!

Sz domásnoj cselyágyu ucsásztvujete v otnosenyu ránenöh!

Противитесь! Въ имени закона Вы сте моимъ плѣнникомъ!

Protiviteszjá! V imeni zákoná Vö szte mojim plyinnikom!

VIII.

BESZÉLGETÉSEK A MAGÁNÉLETBEN.

РОЗГОВОРЫ ВЪ ПРИВАТНОМЪ ЖИТІЮ.

49. A ruszin (magyarorosz) nyelvről.

О руськомъ (угроруськомъ) языцѣ. — О ruszjkom (ugro-ruszjkom) jázöcji.

Beszél Ön magyarul?	Вы говорите по мадярски? Vö hovorite po mágyárszki?
Sajnos csak ruszinul tudok!	На жаль, я лишь по руськи знаю! Ná zsály, já lis po ruszjki znáju!
Én nagyon rosszul beszélek!	Я дуже зле говорю! Já duzse zle hovorju!
De meg akarok tanulni!	Але хочу научитися! Ále chocsu náucsitiszjá!
Javítson ki, ha hibát csinálnék!	Поправьте мя, если бы'мь зробилъ хибу! Poprávjite mjá, jeszli böm zro- bil chibu!
Mikor kezdett bele a ruszin nyelv tanulásába?	Коли зачали сте учитися по руськи? (угроруського я- зыка). Koli zácsáli szte ucsitiszjá po ruszjki (uhroruszjkoho já- zöká)?
Már ért néhány szót?	Ци розумѣте уже даяки сло- ва? Ci rozumite uzse dájáki szlová?
Már igen!	Уже! Uzse!

Nem nagyon nehéz nyelv?	Ци то не дуже тяжкій языкъ? Ci to ne duzse tyázskij jázök?
Sokat kell a lakossággal beszélni!	Много треба съ людьми говори! Mnoho trebá sz lyugymi hovori!
Kezdetben ne szégyelje magát, ha hibát csinál!	Изъ початку не ганьбѣться, если хибу зробите! Iz pocsátku ne hánybityszjá, jeszli chibu zrobite!
Bátran beszéljen, csak így lehet megtanulni!	Говорѣть смѣло, лишь сякъ можно научитися! Hovority szmilo, lis szják mozsno náucsitiszjá!
Mindennap beszéljen és írjon!	Говорѣть и пишѣть каждый день! Hovority i pisity kázsdöj deny!
A legénység nyelvét érteni, illetve tudni kell!	Треба розумѣти, респективно знати языкъ мужвы! Trebá rozumiti, reszpektivno znáti jázök muzsvö!
Ők is megtanulnak később magyarul.	И они научатся позднѣйше по мадярски. I oni náucsátszjá pozdnyijse po mágyárszki.
Ennek az életben nagy hasznát veszi.	Изъ того великій хосенъ будете мати въ житю. Iz toho velikij choszen budete máti v zsityu.
Ahány nyelvet tud, annyi embernyi értéket jelent.	Колько языковъ знаете, только Вы людьми. Kolyko jázökov znájete, tolyko vö lyugymi.

50. Valakinek a megszólítása.
Ословленя особѣ. — Oszlovlenyá oszob.

Uram!	Пане! Рáne!
Nagyságos úr!	Великоможный Пане! Velikomozsnőj Ráne!
Asszonyom!	Панѣ! Рányi!
Nagyságos Asszony!	Великоможна Панѣ! Velikomozsná Rányi!
Kisasszony kérem!	Прошу панночко! Prosu rápnocsko!
Hölgyeim és Uraim!	Дамы и Панове! Dámö i Ránove!
Kristyánné legyen szíves!	Панѣ Криштянова будьте ла- скавы! Рányi Kristyánová bugyte lász- kávö!
Bobolka úr kérem tegye meg!	Прошу пане Боболько, зро- бѣть то! Prosu ráne Bobolyko, zroboty to!
Ne kolduljon, hagyja el a lakást!	Не жебрайте, лишѣть быва- ня! Ne zsebrájte, lisity böványá!
Szomszéd úr hogy van?	Якъ ся маєте, пане сосѣде? Ják szjá májete, ráne szoszjide?

51. Általános szólásformák.

Загальны формы выразеня. — Záhálynö formö vörázsenyá.

<p>Jó napot! (Jó reggelt! Jó estét! Jó éjszakát! [A házban, ki búcsúzik: szép álmokat! — válasz: kellemes álmokat!])</p>	<p>Добрый день! (Добре рано! Добрый вечеръ! Добру ночь! [Спокойного сна! — Приятного сну!]) Dobröj deny! (Dobre ráno! Dobröj vecser! Dobru noc! [Szrokojnoho szná! — Prijátnoho sznu!])</p>
<p>Legyen szíves megmondani!</p>	<p>Будьте ласкавы сказати! Вугыте ласкávö szkázáti!</p>
<p>Nagyon kérem, hogy . . .</p>	<p>Прошу Васъ красно . . . Prosu Vász krászno . . .</p>
<p>Tegye meg ezt a szívességet!</p>	<p>Зробѣть ми сесю ласку! Zrobity mi szeszju lászku!</p>
<p>Tiszteljen meg engem!</p>	<p>Зробѣть менѣ честь! Zrobity menyi cseszty!</p>
<p>Engedélyét kérem!</p>	<p>Прошу менѣ дозволити! Prosu menyi dozvoliti!</p>
<p>Mivel lehetek szolgálatára?</p>	<p>Чимъ можу Вамъ послужити? Csím mozsú Vám poszluzsiti?</p>
<p>Beleegyeznek ebbe?</p>	<p>Пристанете на то? Prisztánete ná to?</p>
<p>Édes örömet!</p>	<p>Изъ любой дяки! Iz lyuboj gyáki!</p>
<p>Van-e valami kifogása ez ellen?</p>	<p>Ци маете дачто противъ то-го? Ci májete dásto protiv toho?</p>
<p>Nem fogom megengedni!</p>	<p>Не дозволю! Ne dozvolju!</p>

Hálásan köszönöm!	Щиро Вамъ дякую! Scsiro Vám gyákuju!
Nagyon jól esik figyelmesége!	Дуже мя тѣшитъ Ваша внимательность! Duzse mja tyisit Vásá vni-matelynoszty!
Mit óhajt Ön?	Что Вы желаете? Sto Vö zselájete?
Szeretném, ha óhajomat (parancsomat) teljesítené!	Любилъ бы'мь, кедьбы сте ми зробили на дяку (на припорученя)! Lyubil böm, kegybö szte mi zrobili ná gyáku (ná pripo-rucsenyá)!
Engedelmeskedni a Hazá iránti kötelesség!	Повиноватися то е обовязокъ до Отечества! Povinovátiszjá to je obovjázok do Otecseosztvá!

52. Az időjárásról.

О погодѣ. — О pohogyi.

Milyen idő van ma?	Яка е днесъ погода? Jáká je dneszj pohodá?
Szép idő van! Süt a nap!	Красна погода есть! Солнце грѣе! Krászná pohodá jeszty! Szoln-ce hrije!
Zivatar lesz, mert igen meleg van!	Буде буря, ибо дуже пригрѣвае! Bude burjá, ibo duzse prihri-váje!
Erősen dörög az ég! Villámlik!	Дуже гремѣтъ! Влискатъ! Duzse hremit! Bliszkát!

Gyorsan elmulik eme égi- háború!	Скоро перейде сия буря! Skoro perejde szijá burjá!
Felhős az ég és köd van!	Хмарно и мрачно! Chmárno i mrácsno!
Mindjárt csepereg az eső!	Заразь буде брыскати! Záráz bude bröszkátí!
Már alaposan esik!	Уже порядно паде! Uzse porjádno páde!
Nem fuj a szél?	Вѣтеръ не дуетъ? Viter ne duje?
Szélcsend van!	Тишина есть! Tisiná jeszty!
Tegnap fagyott, ma esik a hó!	Вчера мерзло, а днесь снѣхъ паде! Vcserá merzlo, а dneszj sznyich páde.
Ma már olvadtott!	Днесь уже подало (пустило)! Dneszj uzse podálo (pusztilo)!
De nagyon nagy sár van!	Но дуже великое болото е! No duzse velikoje boloto je!
Alaposan lehült a levegő.	Порядно охолоднѣло! Porjádno ocholodnyilo!
A barométer is esett.	И барометеръ упалъ. I bárometer upál.

53. A lakás- (ház-) bérlet.

Выарендованя квартиры (хижи). — Vőárendoványá kvártirő (chizsi).

Hol van kiadó lakás?	Где е квартира до аренды? Hde je kvártirá do árendő?
----------------------	---

Háromszobás házat szeretnék bérelni!	Хотѣлъ бы'мь выарендовати трикомнатову хижу! Chotyil bõm võarendováti trikomnátovu chizsu!
Ki ennek a háznak a tulajdonosa?	Кто е властителемъ той хижи? Kto je vlásztitelem toj chizsi? Ци можно днесъ попозирати комнаты?
Meglehet ma a szobákat nézni?	Ci mozsno dneszj popoziráti komnátõ?
Alá van-e pincézve?	Ци е подсклепена? Ci je podszklepená?
Van-e kút az udvarban?	Ци е колодязь на дворѣ? Ci je kologyázej ná dvori?
Kérem, vízvezeték van?	Прошу, а водоводъ е? Prosu, á vodovod je?
Fürdőszóba van-e? Nincs!	А ци купальни е? Нѣтъ! А ci kupálynui je? Nyit!
Mi az ára a lakásnak?	Яка цѣна квартиры? Jáká ciná kvártirõ?
Kérem, ez igen sok! Drága!	Прошу, то дуже много! То дорого! Prosu, to duzse mnoho! To doroho!
De kerthasználat is benne van! A gyümölcs is az Öné!	Но и уживаня загороды е захищено! И овочи суть Ваши!
Hogyan fizessük a lakbért? Havonta?	No i uzsiványá záhorodõ je záráchováno! I ovocsi szuty Vási! Якъ маеме сплачовати наемъ? Мѣсячно? Ják májeme szplácsováti nájem? Miszjácsno?

Nem, negyedévenként előre!	Нѣтъ, четверть рока на впередь!
Itt adok foglalót és írjuk alá a megállapodást!	Nyit, csetverty roká ná vpered! Туй маете завдатокъ и подпишме сгоду!
Ez az előszoba-szekrény benntmarad?	Tuj májete závdátok i podpisme szhodu! Сія скриня до сѣнь останеся туй?
Bútorozva mennyibe kerül a lakás?	Szijá szkrinyá do sziny osztáneszjá tuj? Съ меблями колько стоить квартира?
Istállót nem tud adni a lovamnak?	Sz meblyámi kolyko sztoit kvártirá? Стайню не можете дати для моего коня?
Gépkocsimat hová állíthatnám be?	Sztájnyu ne mozsete dáti dlyá mojeho konyá? Где бы'мь могъ поставити автомобиль?
	Hde bõm moh posztáviti ávtomobil?

54. Vendéglőben (szállodában).

Въ гостиницѣ (готелѣ). — V hosztinnici (hotelyi).

Kérem, a megrendelt (kiutalt) szoba hol fekszik?	Прошу, где есть заказана (выдѣлена) комната?
Az I. emeleten!	Prosu, hde jeszty zákázáná (võgyilená) komnátá? На I. поверху! Ná persom poverchu!

Nincs egy naposabb szobája?	Не маете соняшну комнату? Ne májete szonyásnu komnátu?
Sajnos, nincs több üres szoba!	На жаль, нѣтъ больше порожной комнаты! Ná zsály, nyit bolyse porozsnoj komnátö!
Kérek friss vizet a mosdótálba!	Прошу свѣжой воды до умывала! Prosu szvizsoj vodö do umövala!
A podgyászomat még nem hozták fel?	Не принесли еще мой пакунокъ? Ne prineszli jescse moj pákunikok?
Fűtessen kérem be!	Прошу затопити! Prosu zátopiti!
Holnap 1/2 7-kor kérem költsenek fel!	Завтра о 1/2 7-ой прошу збудѣть мене! Závträ o polszemoj prosu zbugyit mene!
Tisztítsa meg kérem a cipőmet!	Прошу вычистѣть менѣ топанки! Prosu yöcsisztyity menyi topanki!
Van a szállodában vendég-lő?	Ци есть въ готелѣ гостинница? Ci jeszty v hotelyj hosztinnicá?
Kérek egy étlapot! Egy zsemlét!	Прошу списъ стравы! Одинъ жемликъ! Prosu szpizsj sztrávö! Odin zsemlik!
Milyen leves van?	Яка есть поливка? Jáká jeszty polivká?

Hús- (paradicsom-) levest kérek!	Прошу мясову (парадичкову) поливку! Prosu mjaszovu (páradicskovu) polivku!
Disznósültet főzelékkel szeretnék!	Хотѣлъ бы'мь свинску печѣнку съ зелениною! Chotyil bõm szvinszku pecsinku sz zeleninoju!
Kérek egy pohár sört (fröccsõt, bort).	Прошу погаръ пива (шприцу, вина). Prosu pohár pivá (spricu, viná).
Nincs mártásos marhasült-jök?	Не маете маржачу печѣнку съ мачянкою? Ne májete márzsácsu pecsinku sz mácsánkoju?
Van torta (dessert)?	Есть торта (дессертъ)? Jeszty tortá (desszert)?
Milyen gyümölcsük van? Alma jó lesz?	Яки овочи маете? Ци будутъ добры яблока? Jáki ovocsi májete? Ci budut dobrõ jábloká?
Valami könnyű ételt szeretnék enni!	Якусь легку страву хотѣлъ бы'мь ѣсти! Jákuszj lehku sztrávu chotyil bõm jiszti!
Hozzon egy vajaskenyeret és egy csésze kávé!	Принесѣтъ менѣ хлѣба съ масломъ и едно горня кавы! Prineszjity menyí chlyibá sz mászlom i jedno hornyá kávõ!

Ásványvize (szódavize) nincsen?	Не маете минералну (содову) воду? Ne májete minerálnu (szodovu) vodu?
Én nekem nehéz!	Менѣ тяжко! Menyi tyázsko!
Fizetni szeretnék!	Хотѣлъ бы'мь платити! Chotyil bõm plátiti!
A borralaló benne van?	Ци съ пропитковымъ? Ci sz propitkovõm?
Vacsorát (reggelit, ebédet) is itt eszem!	Туй буду ѣсти и вечерю (снѣданя, обѣдъ). Tuj budu jiszti i vecserju (sznyidányá, obid).

55. Üzletben.

Въ торговлѣ (склепѣ). — V torhovlyi (szklepi).

Egy csomag dohányt és egy tucát szivart szeretnék venni.	Хотѣлъ бы'мь купити пачокъ табаку и одинъ дюжмикъ (тузинъ) цигаровъ. Chotyil bõm kupiti pácsok tábáku i odin gyuzsmik (tuzin) cigárov.
Milyen cigarettája van, könnyűt (nehezet) szeretnék.	Яки маете цигаретлики, я хотѣлъ бы'мь легки (сильны). Jáki májete cigáretliki, já chotyil bõm lehki (szilynõ).
Van pipája (szipkája, gyufája)?	Маете пипу (цигарничку, шваблики)? Májete pipu (cigárnicsku, svábliki)?

Kérek egy nadrágtartót (harisnyatartót).	Прошу одни шлейки (под- вязки).
Ennek nem jó a gummija, amolyat akarok.	Prosu odni slejki (podvjázki). Въ сихъ недобра гума, хочу антаки.
Egy pénztárcára (kesztyű- re, zsebkésre) volna szükségem.	V szich nedobrá gumá, chocsu ántáki. Потребовалъ бы'мь грошев- ницу (рукавицы, ножикъ). Potrebovál bõm hrosevnicu (rukávicõ, nozsik).
Van harisnyája (zoknija)? Hálóinget szeretnék.	Маете штримфли (панчохи)? Хотѣлъ бы'мь ночну со- рочку. Májete strimflyi (páncsochi)? Chotyil bõm poscnu szo- rocsku.
Gyapjú mellényt vennék.	Купилъ бы'мь волняный лай- бикъ. Купил бõm volnyánõj lájbik.
Mit fizetek?	Колько плачу? Kolyko plácsu?
Ez nagyon drága, olcsóbbat adjon.	Се дуже дорогое, дайте тунь- шое (дешевше). Sze duzse dorohoje, dájte tunysoje (desevse).
Ne legyen több, mint 3 pen- gő 50 fillér.	Чтобы не стояло больше, якъ 3 пенгеvy 50 филлеровъ. Stobõ ne sztojáló bolyse, ják tri pengevõ pjátydeszjátý fil- lerov.
Engedjen árából valamit.	Дачто спустѣть изъ цѣны. Dásto szpusztyityi iz cinõ.
Itt az ára.	Туй есть цѣна. Tuj jeszty ciná.

56. Szabónál.

У кравца. — U krávcá.

Hol lakik itt egy szabó a közelben?	Где бывае туй въ близькости кравецъ?
Hde böváje tuj v blizkoszti krávec?
Javítsa ki ezt a kabátot (zubbonyt).	Оправьте ми сей кабатъ (блюзу).
Oprávjte mi szej kábát (blyuzu).
Kifeslett, a bélés elszakadt, egy pár gomb hiányzik.	Розпоролся, подбой оторвался, хиблять даяки гомбицы.
Rozporolszjá, podboj otorválszjá, chiblyát dajáki gombicö.
Tudna rá egy új gallért tenni?	Ци могли бы сте ушити новый ушійникъ?
Ci mohli bö szte usiti novöj usijnik?
Nincs kakibarna szövete (cérnája)?	Не маете како-бурого сукна (нитокъ)?
Ne májete kaki-buroho szukná (nitok)?
Ugyanilyen színűnek kell lenni.	То мае быти такой самой барвы.
То máje böti tákoj számoj bár-
vö.
A nyakbőség (a gallér) 2 см-nél legyen bővebb (szűkebb, magasabb, alacsonyabb).	Величина ушійника най буде больша (узша, высша, низша) 2 см-ы.
Velicsiná usijniká naj bude bolysá (uzsá, vöszsá, nizsá) dvá centimetrö.

- Tegyen a galléra új parolít (aranyzsinórt, csillagot). На ушійникъ ушійте новы пароли (золотый шнуръ, звѣзды).
- Ná usijnik usijte novö párolyi (zolatöj snur, zvizdö).
- Vasalja ki a nadrágot (téli kabátot). Выглядѣть (выбѣглюйте) ногавицы (зимушній кабатъ).
- Vöhlágyity (vöbiglyujte) pohávicö (zimusnij kábát).
- Új zsebek kellenének, mert lyukasak. Потребно бы было новы кешени (карманы), ибо дѣравы.
- Potrebno bö bölo novö kesenyi (kármánö), ibo gyirávö.
- A ruha mikorára lesz készen? На коли буде готовое платя (убраня)?
- Ná koli bude hotovoje plátyá (ubrányá)?
- Ez késő, nekem ez holnap 6 órára már kellene. То за поздно, я бы'мь то потребовалъ завтра на 6 годинъ.
- To zá pozdno, já böm to potrebovál závtrá ná siszty hodin.

57. Cipésznél.

У шевца (шустра). — U sevcá (susztrá).

- Talpalja meg a cipőmet (csizmámat). Прибійте ми подошву на топанки (чоботы).
- Pribijte mi podosvu ná topánki (csobotö).

Itt meg is kell foltozni.	Туй и заплатати треба. Tuj i záplátáti treba.
Szeretnék borjúbőrből egy csizmát csináltatni.	Хотѣлъ бы'мь собѣ дати зробыти одни чоботы изъ телячой кожи (шкуры). Chotyil bõm szobi dáti zrobiti odni csobotõ iz telyácsoj kozsi (skurõ).
A cipõ szorít, húzza sámfára.	Топанки мя давятъ, натягнѣтъ ихъ на копыта. Topánki mjá dávlyát, nátyáhnyit ich ná kopõtá.
Van kész cipõje? 42. számú kellene.	Маете готовы топанки? 42 число нужно бы. Májete hotovõ topánki? Szorok druhoje csiszlo potrebno bõ.
Ezek jók nekem, meg fogom tartani õket.	Сесѣ для мене добры, поддержи ихъ. Szeszji dlyá mene dobrõ, پدرzsu ich.
Ez túl bõ (szûk) nekem.	То за велики (узки, тѣсны) менѣ. То zá veliki (uzki, tyisznõ) menyí.
Meg szeretném fejeltetni cipõmet.	Хотѣлъ бы'мь дати верхи пришити (подшити топанки). Chotyil bõm dáti verchi prisiti (podsiti topánki).

58. Borbélynál.

У голяря. — U holyárjá.

Van-e a községben borbély? Hol lakik?	Ци есть въ селѣ голяръ? Где бывае? Ci jeszty v szelyi holyárj? Hde böväje?
Vágja le a hajamat.	Обстрыжѣть ми волося. Obsztrözsity mi voloszjá.
Borotváljon meg.	Обголѣть мя. Obholyity mnyá.
Mossa meg a fejemet.	Вымойте ми голову. Vömöjte mi holovu.
Kurtítsa meg a bajuszomat (szakállamat).	Скоротѣть ми вуса (бороду). Szkorotyity mi vuszá (boro- du).

59. Mosónőnél.

У прачки. — U prácski.

Nem tudná kimosni fehérneműmet?	Не могли бы сте выпрати мою бѣлизнину? Ne mohli bö szte vöpráti moju bilizninu.
Vigye el a mosodába (mosónőhöz).	Отнесѣть то до пральни (прачки). Otneszity to do prálynvi (prácski).
Mossa ki, amilyen gyorsan és amilyen jól csak lehet.	Чимъ скорше и якъ найлѣп- ше выперѣть. Csim szkorse i ják nájlyipse vöperity.

Nem kell kikeményíteni,
csak kivasalni.

Не треба крохмалити, лишь
выбѣгльовати.

Ne trebá krochmáliti, lis vöbi-
glyováti.

Mikor kapom fehéreneműi-
met vissza?

Коли достану назадъ свою
бѣлизнину?

Koli dosztánu názád szvoju bi-
lizninu?

Számolja meg, hogy vala-
mennyi megvan-e?

Почислѣть, ци вся есть?
Pocsiszlyity, ci vszjá jeszty?

Azt hiszem, egy alsónadrág
hiányzik.

Думаю, что хиблять одни
сподни ногавицы!

Dumáju, sto chiblyát odni
szpodnyi pohávicö.

Az ing (a zsebkendő, törül-
köző) fehérabb lehetne.

Сорочка (носовка, ручникъ)
могла бы бѣлѣйша быти.

Szorocská (noszovká, rucsnik)
mohlá bö bilyijsá böti.

Elhozta Ön a számlát,
mennyit teszi ki?

Ци принесли сте рахунокъ,
колько то выносить?

Ci prineszli szte ráchunok,
kolyko to vönoszit?

60. Órásnál.

У годинаря. — U hodinárjá.

Az óráam megállott.

Годинка ми стала.

Hodinká mi sztálá.

Vizsgálja meg és hozza ezt
rendbe.

Перегляньте и принесѣть то
до порядку.

Perehlyányte i prineszjity to do
porjádku.

Az óra tíz percet siet (késik).	Годинка скорить (поздить) десять минутъ.
	Hodinká szkorit (pozdit) deszjátý minut.
Én megvárom, amíg megjavítja és azonnal magammal viszem.	Я зачекаю, доки поправите (поладите) ю и такой наразъ беру съ собою.
	Já zácsekáju, doki poprávite (poládite) ju i tákoj náráz беру sz szoboju.
Eltörött az üvegje (rugója).	Скло (спружина) въ ней ся сгубило (сгубила).
	Szklo (szpruzsiná) v nej szjá szhubilo (szhubilá).
Ki kellene az órát tisztítani is.	Годинку потребно бы было и вычистити.
	Hodinku potrebno bö bölo i vöcsisztíti.

IX.

FÜGGELÉK.

ДОДАТОКЪ.

61. Nemzetnevelés.

Народна выхова. — Národná vöchová.

A mi hazánk Magyarország.	Наше отечество Мадярщина. Náse otecesesztvo Mágyárscsiná.
Hány magyar él a világon?	Скільки мадяровъ жіє на свѣтѣ? Szkolyko mágyárov zsije ná szvityi?
Tizenhárom millió!	Тринадцать миллионѣ! Trinádcáty millionov!
Hány ruszin-él Kárpátalján?	Скільки русиновъ жіє на Подкарпатю? Szkolyko ruszinov zsije na Podkárpatyu?
A Kárpátalján kereken fél-millió ruszin él.	На Подкарпатю жіє округло полмилліона русиновъ. Ná Podkárpatyu zsije okruhlo polmillioná ruszinov.
Miért kell összetartanunk?	Прочто маеме держатися въ купѣ? Prosto májeme derzsátiszjá v kupi?
Ezer évig együtt éltünk.	Тысячу роковъ жили мы вѣдно. Töszjácsu rokov zsili mő vjedno.
Gazdaságilag is összetartozunk.	И по господарски вѣдно належаєме. I po hozpodárszki vjedno nálezsime.

- Az államfőnek hűséggel tartozunk.
- Мы должны быти вѣрны головѣ державы.
Mö dolzsnö böti virnö holovi derzsávö.
- Milyen kötelezettségek hárulnak a magyar állampolgárra?
- Яки должности припадаютъ на мадярского горожанина?
Jáki dolzsnosztí pripádájut ná mágyárszkohe horozsániná?
- A honvédelmi kötelezettség.
- Обовязокъ оборонити краину.
Obovjázok oboroniti kráinu.
- A hadkötelezettség 18—60 éves korig tart.
- Военна повинность отъ 18. до 60-ого вѣку тривае.
Vojenná povinnosztý ot oszennádcátóho do szisztýdeszjátóho viku triváje.
21. évétől kezdve az állampolgár állításköteles és sorozóbizottság elé kerül.
- Горожанинъ отъ 21-ого своего вѣку повинный поставитися на обзиранку и достанеся передъ войскову отбирающу комиссию.
Horozsánin ot dvádcátýpervóho szvojehe viku povinnen posztávitiszjá ná obziránku i dosztáneszjá pered vojszkóvu otbirájucsú komiszsziju.
- A katonai kötelezettséget a tényleges szolgálatban és a tartalékban töltjük el.
- Войскову повинность перебудеме въ дѣйстной службѣ и въ запасу.
Vojszkóvu povinnosztý perebudeme v gyijsztnoj szluzsbi i v zápászu.

- Vannak póttartalékosok is. Суть и запасны вояки.
Szuty i zápásznö vojáki.
- Fegyvergyakorlatra pontosan bevonulni becsületbeli kötelesség is. На войсковы вправы точно наступити и есть честной повинностью.
Ná vojszkovö vpravö tocsno násztupiti i jeszty csesztnoj povinnosztyu.
- Ellenőrzőszemlén pontosan jelenjünk meg. Точно появьмеса на контрольный переглядъ.
Tocsno rojávjmeszjá ná kontrolynöj perehlyád.
- Fiaink 12 éves kortól bevonulásukig leventekötelesek. Наши сыны отъ 12-ого своего вѣка ажъ до вступу до войска повинны быти леventчиками.
Nási szönö ot dvánádcátoho szvojeho viká ázs do vsztupu do vojszká povinnö böti leventsikámi.
- Katonai szolgálát után 42 éves korig lövészkötelesek vagyunk. По войсковой службѣ ажъ до 42-ого рочного возраста мы повинны быти стрѣльцами.
Po vojszkovoj szluzsbi ázs do szorokdruhoho rocsnoho vozrásztá mö povinnö böti sztrilycámi.
- Van honvédelmi munkakötelezettség is. Есть и роботоповинность для оборонства краю.
Jeszty i robotopovinnoszty dlyá oboronsztvá kráju.

A magyar állampolgár a törvény értelmében dologi szolgáltatásra is köteles.

Az ellenséges repülőtámadás kivédésére szolgál a légvédelmi kötelezettség.

Akiket közérdekű munkaszolgálatra hívnak be, az pontosan teljesítse eme hazája iránti köteleességét.

Adónkat pontosan fizessük, ettől az állam minden polgárának nyújt előnyöket.

Мадярскій горожанинъ въ смысли закона повинный и на дѣлову службу.

Mágyárszkij horozsánin v szmöszi zákoná povinnöj i ná gyilovu szluzsbu.

Повинность противовоздушной обороны служить для отбитя нападу неприятельскихъ эроплановъ.

Povinnoszty protivovozdusnoj oboronö szluzsit dlyá otbityá nápadu neprijátelyszkich eroplánov.

Кто есть закликаный на роботослужбу взагалѣ интересну, той най сполняе точно сию повинность для отечества.

Kto jeszty záklikánöj ná robotoszluzsbu vzáhályi interesznu, toj náj szpolnyáje tocsno sziju szvoju povinnoszty dlyá otecseztvá.

Точно платѣмъ свои податки, изъ того держава подае выгоды всѣмъ своимъ горожанамъ.

Tocsno plátyim szvoi podátki, iz toho derzsává podáje vöhodö vszjim szvojim horozsánám.

Jelentkezési kötelezettségünknek mindig tegyük eleget. A képviselőválasztáson szavazni szintén kötelesség.

Az állam polgárainak sok előnyt nyújt:

megvédi a külső és belső ellenség ellen; biztosítja életét, vagyonát;

munkaalalmat, földet, stb. nyújt;

jó közlekedési lehetőséget (vasút, út, hajó, stb.) teremt;

törődik az állampolgárok egészségi állapotával.

Сполнѣмъ все свою повинность до заявы. При выборахъ голосовати до сойму тоже есть повинностью.

Szpolnyim vsze szvoju povinnoszty do zájávö. Pri vöborách holoszováti do sojmu tozse jeszty povinnosztyu.

Держава своимъ горожанамъ много выгодъ подае: Derzsává szvoim horozsánám mnoho vöhod podáje:

охороняе отъ внутрѣшняго и зовнѣшняго непріятеля; забезпечуе житя, майно;

ochoronyáje ot vnutrisnyoho i zovnyisnyoho neprijátelyá; zábezpecsuje zsityá, májetok;

подае возможность до работы, землю, и т. д.; podáje mozslivosty do robotö, zemlyu, i t. d.;

добры комуникачны возможности (желѣзны дороги, пути, корабли, и т. д.) будуе;

dobrö komunikácsnö mozsnoszti (zselyiznö dorohi, puti, koráblyi, i t. d.) buduе;

стараеся о стану здоровля у своихъ горожанъ.

sztarájeszjá o sztánu zdorovlyá u szvoich horozsán.

A kémkedés a leggyalázatosabb bűn. A kémeket feljelenteni kötelesség.

Шпіонство (розвѣдины) есть найганебнѣйшимъ грѣхомъ. Повинностю есть шпіона (розвѣдача) ꙗго-лосити.

Spionsztvo (rozvidinǔ) jeszty nájhánebnijšim hrichom. Povinnosztyu jeszty spioná (rozvidácsá) záholosziti.

Minden magyar állampolgár szeresse, támogassa egymást.

Всѣ мадырски горожане найлюбятъ, подпоруются.

Vszji mágyárszki horozsáne náj lyubját, podporujatszjá.

Összetartásban rejlik az erő.

Въ соединеніи скрывается сила.

V szojedinenii szkrövájeszjá szilá.

Ha a haza veszély esetén behívja állampolgárait, mindenki azonnal vonuljon be.

Если отечество въ случаю небезпеки призве горожанъ, всѣ повинны сейчасъ и найокорше наступити.

Jeszli otecseszto v szlucsáju nebezpeki prizve horozsán, vszji povinnǔ szejcsász i náj-szkorse násztupiti.

Ha szükséges, életünket és vérünket is fel kell áldozni a hazáért.

Если потребно, такъ и житя и кровь должны мы пожертвовати.

Jeszli potreбно, ták i zsityá i krovj dolzsnǔ mǔ pozsertvováti.

A magyar katona (honvéd) hősiességét az egész világ ismeri.	Геройство мадырскогo вoякa (гонвейда) цѣлый свѣтъ знае.
Minden ellenség ellen, bárki legyen is az, megvédjük hazánkat.	Herojsztvo mágyárszkoho vojáká (honvejdá) cilőj szvit znáje. Супротивъ каждого непрія-теля, кто бы то не былъ, оборониме отечество. Szuprotiv kázsdoho neprijáte-lyá, ktobő to ne ből, oboro-nime otecsesztvo.
Csonkamagyarország nem ország, egész Magyarország menyország.	Покалѣчена Мадярщина не есть краиною, цѣла Мадяр-щина небесна краина. Pokályicsená Mágyárscsiná ne jeszty kráinoju, cilá Mágyár-scsiná nebeszná kráiná.

62. Katonai műszavak.

Вoйсковы фaховы слова. — Vojszkovö fáchovö szlová.

Aknavető.	Минометь Minomet.
Alacsony támadás.	Нападъ изъ низу. Nápád iz nizu.
Alakulat.	Утварь. Utvár.
Alakzat.	Фигура. Figurá.
Alapfelszerelés.	Основной снарядъ. Osznovnőj sznárjád.

Alezredes.	Подполковникъ. Podpolkovnik.
Alárendelt(-ség).	Подчиненый, подрядный (подрядность). Podcsinenőj, podrjádnoj (pod- rjádnoosztj).
Állás megszállása (felhagyása).	Обсада (оставленя) становища. Obszadá (osztávlenyá) sztánoviscsá.
Állásváltoztatás (tüzérség).	Змѣна становища (канонѣры, артиллерія). Zminá sztánoviscsá (kányonirő, ártillerijá).
Állatorvos.	Скотолѣкаръ. Szkotolyikárj.
Állomány.	Составъ. Szosztáv.
Állomásparancsnok.	Командантъ стацин. Komándánt sztácii.
Alosztály.	Подрядъ. Podrjád.
Anyaggyűjtő szolgálat.	Служба для збирания материй. Szluzsbá dlyá zbirányá máterij.
Arctámadás.	Нападъ до лица (фронтальный нападъ). Nápád do licá (frontálnőj ná- pád).
Átcsoportosítás.	Перегуртованя, перегрома- дженя. Perehurtovánýá, perehromá- dzsenyá.

Áthajózás.	Переplавба. Pereplávbá.
Átkarolás (átkarolni).	Обнятя (обняти, обоймати, обнимати). Obnyátyá (obnyáti, obojmáti, obnimáti).
Átrakó állomás.	Перекладна стація. Perekládná sztácijá.
Áttörés.	Проломъ. Prolom.
Bakterologiai laboratorium.	Бактерологична лаборатория. Báktèrologicsná láborátorijá.
Bekeríteni (ellenséget).	Окружити (неприятеля). Okruzstiti (neprijátelyá).
Belső eligazítás.	Внутрѣшнье упорядкованя. Vnutrisnye uporjádkoványá.
Berakás (vasuton, hajón, gépkocsin).	Наладованя (до вагона, ко- рабля, авта). Náládoványá (do vágoná, ko- ráblyá, ávtá).
Bemérés.	Зваженя. Zvázsényá.
Besorolni.	Зарядити. Zárjáditi.
Beszerzési terület.	Накупна область. Nákupná oblászty.
Betegellátás (szállítás).	Заосмотрѣня (перевозъ) хво- рыхъ. Záoszmotrinyá (perevoz) chvo- röch.

Betegvonat.	Поѣздъ для хворыхъ. Pojzd dlyá chvoroöh.
Betörési hely (támadásnál).	Мѣсто влomu (при нападy). Miszto vlomu (pri náradu).
Biztosítás (menetnél, meg- állásnál, harcban).	Обезпеченя (при походѣ, пе- рестанку, въ бою). Obezpecsenyá (pri pochogyi, peresztánku, v boju).
Biztosító csapat.	Обезпечуюча толпа. Obezpecsujucsá tolrá.
Bomba.	Бомба. Bombá.
Burkolás (rejtés).	Укрываня (схованя). Ukröványá (szchoványá).
Cél (célozni).	Цѣль (цѣльовати). Cily (cilyováti).
Célvázlat.	Нарисъ (начеркъ) цѣли. Nárisz (nácserk) cili.
Csapat.	Толпа. Tolrá.
Csapatlégvédelem.	Противовоздушна оборона толпы. Protivovozdusná oboroná tol- pö.
Csapatoszlop.	Колона. Koloná.
Csapatvonal.	Толловый потягъ. Tolpovöj potyáh.
Csendőr (-ség).	Жандармъ (-ерія). Zsándárm (-erijá).

Csoport(-osítás).	Гуртокъ (гуртованя). Hurtok (hurtoványá).
Csónak.	Човенъ (чолникъ). Csoven (csolnik).
Dandár.	Бригада. Brigádá.
Dandárparancsnok.	Командантъ бригады. Komándánt brigádö.
Dandárvonat.	Бригадный потягъ. Brigádnöj potyáh.
Dél (világtáj).	Югъ. Juh.
Egészségügyiszolgálat.	Служба здоровництва. Szluzsbá zdorovnictvá.
Egészségügyi rendőri szabályok.	Полиційны правила здоровництва. Policijnö právilá zdorovnictvá.
Együttműködés.	Спольное дѣйствование. Szpolynoje gyijsztvovánije.
Éjjelezés.	Ночованя. Nocsovánjá.
Éjjeli bombatámadás.	Ночный бомбовый нападъ. Nocsnöj bombovöj nárad.
Éjjeli harc.	Ночный бой. Nocsnöj boj.
Éjjeli menet.	Ночный походъ. Nocsnöj rochod.
Éjjeli támadás.	Ночный нападъ. Nocsnöj nárad.

Élelmezés.	Харчованя (сѣраваня). Chárcsoványá (sztrávonányá).
Eleség.	Пожива. Pozsivá.
Elfoglalás.	Здобытя. Zdobötyá.
Elhelyezés.	Помѣщеня. Pomiscsenyá.
Eligazítás.	Направленя. Náprávlenyá.
Eljárás kémekkel.	Поступованя противъ розвѣ- дачей (шпіоновъ). Posztupoványá protiv rozvidá- csej (spionov).
Ellátás.	Заосмотреня. Záoszmotrenyá.
Ellenállás vonala.	Линія отпору (супротивленя). Linijá otporu (szuprotivlennyá).
Ellenőrző repülő.	Контрольный лѣтачъ. Kontrolnyöj lyitács.
Ellenséges helyzet.	Непріятельское положеня. Neprijátelyszkoje polozsennyá.
Ellenség megközelítése.	Приближеня непріятели. Priblizensenyá neprijátelyá.
Ellentámadás.	Противонападъ. Protivonápád.
Előadás.	Представленіе. Predsztávlenije.
Előkészítő tüzérségi tűz.	Приготовляющій артиллерій- скій огонь. Prihotovlyájucsij ártillerijszkij oheny.

Előkészület rohamhoz (támadáshoz).	Приготовка къ настулу (нападу). Prihotovka k násztupu (náradu).
Előnyomulás.	Поступь. Posztup.
Előörsök.	Передни сторожи. Perednyi sztorozsi.
Előremenet.	Поступь до переду. Posztup do peredu.
Előretolt állás.	До переду посунутоё становище. Do peredu poszunutoje sztánoviscse.
Elővéd.	Предоборона. Predoboroná.
Elsősegély (sebesültnél).	Перва помочь (у пораненыхъ). Pervá pomocs (u poránenöch).
Érintkezést felvenni.	Вступити до стыку. Vsztupiti do sztöku.
Erődítés.	Крѣпость (скрѣпленя). Kriposzty (szkriplenyá).
Étkező állomás.	Стація харчованя. Sztácijá chárčsoványá.
Ezredes.	Полковникъ. Polkovnik.
Evezős.	Весляръ. Veszlyárj.
Észak.	Сѣверъ. Sziver,

Farobbantás.	Розбитя дѣрева (дуленомъ, порохомъ). Rozbityá derevá (dulenom, ro-rochom).
Fedett terep.	Скрытый теренъ. Szkrötöj teren.
Fedőnév.	Назва скрытя. Názvá szkrötýá.
Fegyverkezés.	Узброеня. Uzbrojenýá.
Fegyvernem.	Родъ зброи. Rod zbroi.
Felderítés.	Открытя. Otkrötýá.
Felderítő csapat (járőr).	Открываюча толпа (патроль, открывающий отдѣлъ). Otkrövájucsá tolpá (pátroly, otkrövájucsij otgyil).
Felszerelés.	Устрой (устроеня). Usztroj (usztrojenýá).
Felváltás (csapatokat).	Вымѣна (толпы). Vöminá (tolpö).
Felvonulás (tűzérség vagy seregtest).	Походъ (артиллеріи або толпового корпуса). Pochod (ártillerii ábo tolpovoho korpuszá).
Felvételezés (élelem, lőszer, üzemanyag).	Перебраня (харча, муниции, матеріи дѣйствія). Perebrányá (chárcsá, municii, máterii gyijsztvijá).
Felvételező hely.	Мѣсто перебраня. Miszto perebrányá.

Fényszoró.	Лучометъ. Lucsomet.
Figyelőőrs.	Уважаюча сторожа. Uvázsájucsá sztorozsá.
Figyelő szolgálat.	Уважаюча служба. Uvázsájucsá szluzsbá.
Foglyok (hadi-).	Плѣнны (военны). Plyinnö (vojennö).
Folyamerők.	Рѣчны силы. Ricsnö szilö.
Folyamátkelés.	Рѣчный переходъ. Ricsnöj perechod.
Forgalomszabályozás.	Управленя руху. Uprávlenyá ruchu.
Főcsapat.	Головна толпа. Holovná tolrá.
Főellenállási vonal (őr).	Головна линія (сторожъ) су- противленя. Holovná linijá (sztorozs) szu- protivlennyá.
Főhadnagy.	Надпоручикъ. Nádpорucsik.
Főőrs.	Головна сторожъ. Holovná sztorozs.
Főtartalék.	Головный запасъ. Holovnöj zápász.
Fülelő őrs (légvédelemnél).	Прислухуюча сторожъ (при противовоздушной оборо- нѣ). Priszluchujucsá sztorozs (pri protivovozdusnoj oboronyi).

Gazdasági hivatal.	Господарскій урядъ. Hoszpodárszkij urjád.
Gázfigyelő szolgálat.	Служба для спостереженя газу. Szluzsbá dlyá szposzterezensenyá gázu.
Gázfuvás.	Дутя газу. Dutyá gázu.
Gázharc.	Газовый бой. Gázovöj boj.
Gázlövés.	Газова стрѣльба. Gázová sztrilybá.
Gázriadó.	Газова аларма (трѣвога). Gázová álármá (trivohá).
Genfi egyezmény.	Генфска угода. Genfszka uhodá.
Gépjármű.	Авто (машинный самоходъ). Ávto (másinnöj számochođ).
Géppuska.	Кулометъ. Kulomet.
Golyószóró.	Розсыпачъ куль. Rozszörács kuly.
Gránát.	Гранатъ. Gránát.
Gránátvető.	Гранатометъ. Gránátomet.
Gyalogsági ágyú.	Пѣхотный канонъ. Pichotnöj kánon.
Gyalogság.	Пѣхота. Pichotá.

Gyalogsági repülő.	Пѣхотный лѣтачь. Pichotnőj lyitács.
Gyalogsági tábornok.	Пѣхотный генераль. Pichotnőj generál.
Gyorsanmozgó csapat.	Скородвигающася толпа. Szkorodvihájucsászjá tolpa.
Gyülekezés.	Сгромадження. Szhromádzsenyá.
Háború.	Война. Vojná.
Hadászat.	Стратегія. Sztrátegijá.
Hadbíró.	Войсковый судя. Vojszkovőj szudijá.
Hadbiztos.	Войсковый комисарь. Vojszkovőj komiszárj.
Hadi forgalom.	Военный рухъ. Vojennőj ruch.
Hadi híd.	Военный мостъ. Vojennőj moszt.
Hadművelet.	Провадження войны. Provádzsenyá vojnö.
Hadrend.	Военный рядъ. Vojennőj rjad.
Hadosztály.	Дивизія. Divizijá.
Hadsereg.	Армія (войска). Ármijá (vojszká).
Hadtest.	Корпусъ. Korpusz.

Halogató harc.	Откладаючий бой. Otkládájucsij boj.
Harc.	Бой. Boj.
Harcálláspont.	Боевое становище. Bojevoje sztánoviscse.
Harcfélbeszakítás.	Перерва бою. Perervá boju.
Harcság.	Боевый пружокъ. Bojevöj pruzsok.
Harckocsi (tank).	Боевый возъ (танкъ). Bojevöj voz (tánk).
Hátramenet.	Походъ до заду. Pochod do zádu.
Helység (község-hely).	Село, мѣстность. Szelo, misztnosztu.
Helyszínen beszerzés (élelem).	Накупъ (харча, поживы) на мѣстѣ. Nákup (chárcsá, pozsivö) ná misztyi.
Helyzetjelentés.	Заява о положеню (становищѣ). Zájává o polozsenyu (sztánoviscsi).
Hídfő.	Передня часть мосту. Perednyá császty mosztu.
Hídverés.	Ставленя мосту. Sztávlenyá mosztu.
Híradás.	Повѣдомленя. Povidomlenyá.

Hírközpont.	Централа (осередокъ) повѣ- домлений. Centrálá (oszeredok) rovi- domlenij.
Honi légvédelem.	Домашня противовоздушна оборона. Domásnyá protivovozdusná oboroná.
Hosszú pihenő.	Тревалый отпочинокъ. Treválöj otpocsinok.
Huszár.	Гусаръ. Huszár.
Időjárás.	Погода. Pohodá.
Időjelzés.	Голошеня часу. Holosenyá császu.
Igénylés.	Домаганя. Domáhányá.
Indulás (katonai, vasuti).	Выступъ, отъѣздъ. Vösztup, otjizd.
Intézet.	Заведеня (институтъ). Závedenyá (insztitut).
Intézkedés.	Розпорядженя. Rozporjádzsenyá.
Írány (a támadásnál).	Напрямъ (при нападу). Náprjám (pri nárádu).
Írányítás.	Направленя. Náprávlenyá.
Jármű.	Повозъ. Povoz.

Járőr.	Патроль. Pátroly.
Járvány elleni védekezés.	Оборона противъ заразливой хвороты (эпидемии, пошести). Oboroná protiv zarázljivoj chvorotö (epidemii, poseszti).
Jégen átkelés.	Переходъ по ледѣ. Perechod po legyi.
Jelentés.	Заява. Zájává.
Katona.	Воякъ. Voják.
Kelet.	Востокъ. Vosztok.
Kémelhárítás.	Отдаленя розвѣдачства (шпионства). Otdálenyá rozvidácssztvá (spionsztvá).
Kézigránát.	Ручный гранатъ. Rucsnöj gránát.
Kerékpárosok.	Бициклисты. Biciklisztö.
Készenlét.	Поготовля. Pohotovlyá.
Kihallgatás.	Выслухъ. Vöszluch.
Kirakás.	Выладованя (выложеня). Völádoványá (völozsényá).

Kirakóállomás.	Выложна стація. Völozsná sztácijá.
Kiterjedés.	Розширення, простираня. Rozsirenyá, proosztirányá.
Kiutalás.	Розказъ къ вылатѣ. Rozkáz k vöplátyi.
Kocsin szállítás.	Возова доправа, возѣня. Vozová doprává, vozinyá.
Kórház.	Больница (лѣчница). Bolypicá (lyicsnicá).
Köd.	Мракъ (туманъ, молга). Mrák (tumán, molha).
Könnyítések.	Полегчєня. Polehcsenyá.
Körlet.	Округъ, обводъ. Okruh, obvod.
Kötszer.	Обвязъ. Obvjázi.
Közlés.	Сообщєня. Szoobscsenyá.
Kutatás.	Дослѣдъ, розвѣдины. Doszlyid, rozvidinö.
Küldönc.	Посланецъ. Poszlanec.
Küzdők.	Борцы. Borcö.
Lakósság.	Обывательство, населєня. Obövátelysztvo, nászelenyá.
Ledobóhely.	Мѣсто для киданя. Miszto dlyá kidányá.

Lefújni.	Оттрубѣти. Ottrubiti.
Legénység.	Мужва, вояки. Muzsvá, vojáki.
Léggömb.	Балонъ. Bálon.
Légi erők.	Воздушны силы. Vozdusnő szilő.
Légi fölény.	Воздушна перевага. Vozdusná pereváhá.
Légtalalom.	Противовоздушна охорона. Protivovozdusná ochoroná.
Légi riadó.	Противовоздушна аларма. Protivovozdusná álármá.
Légi szállítás.	Воздушна доставка. Vozdusná doprává.
Légvédelem(-i terület).	Противовоздушна оборона (просторъ противовоздуш- ной обороны). Protivovozdusná oboroná (pro- sztor protivovozdusnoj obo- ronő).
Lehallgatás.	Дослухання. Doszluchányá.
Lepelés.	Крытя. Krőtyá.
Lerakóhely.	Мѣсто для выложена. Miszto dlyá vőlozsenyá.
Lóháton támadás.	Наладъ съ верху коня. Nápád sz verchu konyá.

Lovas.	Коняръ (конникъ), ѣздець. Konyár (konnik), jizdec.
Lovasság.	Кавалерія. Káválerijá.
Lovashadosztály.	Кавалерска дивизія. Káválerszská divizijá.
Lőszer.	Муниція. Municijá.
Lőszerellátás.	Заосмотреня мунициєю. Záosmotrenyá municijeju.
Lőszerszükséglet.	Потреба муниции. Potrebá municii.
Löveg.	Канонъ. Kánon.
Magasabb parancsnokság.	Высша команда. Vöszsá komándá.
Magassági pont.	Точка высоты. Тоскá vöszotő.
Megállás.	Перестанокъ. Perez tánok.
Megközelítés.	Приближеня. Priblizsenyá.
Meglepés (meglepetés).	Несподѣванный нападъ (не- сподѣванка). Neszpogyivánőj nápád (ne- szpogyivánká).
Megszállás.	Обсадженя. Obszádzsenyá.
Megtévesztés.	Збаламученя. Zbálámucsenyá.

Menet.	Походъ. Pochod.
Menetidő.	Часть походу. Csász pochodu.
Menetütem.	Тактъ походу. Tákt pochodu.
Menetvonal.	Походова линия. Pochodová linijá.
Mérőrendszer.	Система мѣры. Szisztemá mérő.
Motoros vasut.	Моторовый поѣздъ (мотор-ка). Motorovőj pojazd (motorká).
Motorkerékpár.	Моторовы бицикли. Motorovő bicikli.
Mozgókonyha.	Перевозна кухня. Perevozná kuchnyá.
Munkásosztag.	Работничій отдѣлъ. Robotnicsij osztal.
Műszaki csapat.	Технична толпа. Technicsná tolpá.
Műszaki felderítés.	Техничное открытя. Technicsnoje otkrötyá.
Műszaki szolgálat.	Технична служба. Technicsná szluzsbá.
Műszaki zár.	Техничный замокъ. Technicsnőj zárok.
Napló.	Дневникъ. Dnevník.
Nappali bombatámadás.	Денный бомбовый нападъ. Dennőj bombovőj nárad.

Nehézgéppuska.	Тяжкій кулометъ. Туázskij kulomet.
Nyilvántartás.	Эвиденція. Evidencijá.
Oldalmenet.	Бочный походъ. Bocsnőj rochod.
Oldalvéd.	Бочна оборона. Bocsná oboróná.
Orvos.	Лѣкаръ. Luikárgj.
Oszlopok.	Колоны. Kolonö.
Osztály.	Отдѣлъ. Otgyil.
Őrmester.	Ротмистеръ. Rotmiszter.
Őrnagy.	Майоръ. Májor.
Őrnaszád.	Сторожный байдакъ. Sztorozsnőj bájdák.
Őrszem.	Сторожа, вартá. Sztorozsá, vártá.
Összeköttetés.	Злука. Zluká.
Pályaudvarparancsnok.	Командантъ желѣзничного дворца. Komándánt zselyiznicsnoho dvorcá.
Páncéljármű.	Панцирный повозъ. Páncirnőj rovoz.

Páncéltörő ágyú.	Канонъ для разбиваня панцировъ. Kánon dlyá rozbiványá páncirov.
Páncélvonat.	Панцировый поѣздъ. Páncirovöj rojizd.
Parancs.	Розказъ. Rozkáz.
Parancsadás.	Даваня розказы. Dáványá rozkázú.
Parancs(-nokság).	Командантъ (команда). Komándánt (komándá).
Párhuzamos üldözés.	Ровнобѣжное переслѣдованя. Rovnobizsnoje pereszlyidoványú.
Pisztoly.	Пистоля. Pisztolyá.
Pontos idő.	Точный часъ. Tocsnőj csász.
Postagalamb.	Почтовый голубъ. Pocstovöj holub.
Rádió.	Радио. Rádió.
Raj.	Рой. Roj.
Rajtaütés.	Набѣгъ. Nábih.
Rakodás (vasutnál).	Наладованя (на стаци). Náládoványá (ná sztácii).
Rangviszonyok.	Отношеня чиновъ. Otnosenyá csinov.

Reggeli jelentés.	Ранна заява. Ránná zájává.
Rejtjelezés (chiffirozni).	Шифрована. Sifroványá.
Rejtőzés.	Крытя. Křötyá.
Repülés.	Летъ, лѣтання. Let, lyitányá.
Repülő felderítés.	Открытя летомъ. Otkřötyá letom.
Repülő jelentés.	Летова заява. Letová zájává.
Repülőtér.	Авиоплоща. Ávioploscsá.
Riadó.	Аларма, трѣвога. Álármá, trivohá.
Robbantás.	Розбитя (порохомъ, дуле- номъ). Rozbityá (porochom, dule- nom).
Roham.	Наступъ. Násztup.
Rombolás.	Збуреня. Zburenyá.
Rövid pihenő.	Короткій отпочинокъ. Korotkij otpocsinok.
Ruházat.	Убраня. Ubrányá.
Saját helyzet.	Властное положеня. Vlásztnoje polozsenyá.

Sebesültellátás.	Заосмотрѣня пораненыхъ. Záosmotrinjá poránenöch.
Segédtsízt.	Помочный офицеръ. Pomocsnoj oficer.
Segélyhely.	Поратунковое мѣсто. Porátunkovoje miszto.
Siker kihasználása.	Выжиткованя успѣху. Vöuzsitkovánjá uszpichu.
Sötétségben harc.	Бой въ тьмѣ. Boj v tymi.
Súlypont.	Точка ваги. Tocská váhi.
Szakaszvezető.	Четарь. Csetárj.
Szállás.	Квартира. Kvártirá.
Szálláscsináló.	Приготовитель квартиры. Prihotovityel kvártirö.
Szállítás (kocsin, gépkocsin, vasuton).	Доправа, возѣня (возомъ, ав- томъ, желѣзницею). Doprává, vozinyá (vozom, áv- tom, zselyizniceju).
Szállítmány.	Перевозъ, пересылка. Perevoz, pereszölká.
Szállító eszköz.	Перевозное средство. Perevoznoje szredsztvo.
Számvetés.	Численя, рахованя. Csiszlenjá, ráchovánjá.
Század.	Сотня. Szotnyá.

Százados.	Сотникъ, капитанъ. Szoťnik, kápitán.
Szemrevételezni(-zés).	Очима отгадати (очный отгадъ). Ocsimá othádáti (ocsnőj othád).
Szerelvény (vasuti-).	Желѣзничный паркъ. Zselyiznicsnőj párk.
Szerszám.	Знарядъ, начѣня. Znárjád, nácsinyá.
Szinlelt harc.	Наочный бой (бой на обманя). Náocsnőj boj (boj ná obmányá).
Szinlelt tábor (repülőtér).	Наочный таборъ, таборъ (авиоплоща) на обманя. Náocsnőj tábor, tábor (ávioploscsá) ná obmányá.
Szőkevény.	Бѣженецъ, утѣкачъ. Bizenec, utyikács.
Tábor.	Таборъ. Tábor.
Tábori csendőrség.	Полева жандармерія. Polevá zsándármerijá.
Tábori őrs.	Полева сторожа. Polevá sztorozsá.
Tábornok.	Генералъ. Generál.
Tájékozódás (a terepen).	Ориентація (по теренѣ). Orientácijá (po terenyi).
Találkozó harc.	Стрѣтный бой. Sztritnőj boj.

Támadás (támad).	Нападъ (нападае). Nápád (nápádáje).
Támogatás.	Подпорованя, запомога. Podporoványá, zápomohá.
Támadási cél.	Цѣль нападу. Cily nápádu.
Tarack.	Можаръ. Mozsár.
Tartalék.	Запасъ. Zápász.
Tartózkodási hely.	Мѣсто перебуваня. Miszto pereböványá.
Távirat.	Телеграма. Telegrámá.
Távirda.	Телеграфичный урядъ. Telegráficsnőj urjád.
Távbeszélő.	Телефонъ. Telefon.
Távjelző.	Сигналъ. Szi gnál.
Térkép.	Мапа. Márá.
Térköz (szélességben).	Межпросторъ (въ ширинѣ). Mezsiprosztor (v sirinyi).
Terv.	Планъ. Plán.
Tiszt.	Офицеръ. Oficer.
Tiszthelyettes.	Заступникъ офицера. Zásztupnik oficerá.

Titoktartás.	Захованя тайны. Záchoványá tájnö.
Tizedes.	Десятникъ. Deszjátnik.
Töltény.	Набой. Náboj.
Törzs (ezredtörzs).	Штабъ (штабовый полкъ). Stáb (stábovöj polk).
Tüntetés.	Демонстрация. Demonsztrácijá.
Tüzelőállás (tüzérség).	Палёбное становище (артиллерия). Pálebnoje sztánoviscse (ártillerijá).
Tüzérség.	Артиллерия. Ártillerijá.
Tüzérségi felderítés.	Артиллерское открытя. Ártillerszkoje otkrötyá.
Tüzérségi tűzhatás.	Артиллерское огненное вражбня. Ártillerszkoje ohnennoje vrázsinyá.
Tüzelés megkezdése.	Зачатя пальбы. Zácsátyá pálybö.
Tűzzel rajtaütés.	Наббгъ огнемъ. Nábih ohnem.
Utánpótlás.	Дополнения. Dopolnenyá.
Utánszállítás.	Додаточна доправа. Dodátocsná doprává.

Utasítás.	Поученя. Poucseňyá.
Utász.	Пионеръ. Pioner.
Útkarbantartás.	Держаня дороги въ порядку. Derzsányá dorohi v porjádku.
Útmegjelölés.	Означеня дороги. Oznácsenyá dorohi.
Utóvéd.	Задня оборона. Zádnýá oboroná.
Üldözés (üldöz).	Переслѣдованя (переслѣдуе). Perezszlyidoványá (pereszlyi- duje).
Üteg.	Батерія. Báterijá.
Ütközet.	Битва (битка). Bitvá (bitká).
Üzemanyag.	Матерія дѣйствія. Máterijá gyiysztvijá.
Vadász-repülőszázad.	Стрѣлецка летуча сотня. Sztrilecká letucsá szotnyá.
Vaggon.	Вагонъ. Vágon.
Vegyés dandár.	Мѣшана бригада. Misáná brigádá.
Vásárlás.	Купля. Kuplyá.
Vasut.	Желѣзна дорога. Zselyizná dorohá.
Vasutállomás.	Желѣзнодорожна стація. Zselyiznodorozsná sztácijá.

Vasutbiztosítás.	Желѣзнодорожна застраховка. Zselyiznodorozsná zásztrá- chovká.
Védőállás.	Охоронное становище. Ochoronnoje sztánoviscse.
Védőkörlet.	Охоронный обводъ. Ochoronnoj obvod.
Veszteség.	Утрата. Utrátá.
Vezér.	Вождь. Vozsgy.
Vezérkar.	Головное войсковое начальство. Holovnoje vojszkovoje nácsály- sztvo.
Vezetés.	Проводъ, веденя. Provod, vedenjá.
Vonat.	Потягъ, поѣздъ. Potyáh, pojizd.
Záróvonal.	Заключаюча линія. Záklyucsájucsá linijá.
Zászlóalj.	Прапоръ. Prápor.
Zavarás.	Збаламученя. Zbálámucsenyá.
Zöm.	Больша часть. Bolysá császty.
Zsákmány.	Добыча. Dobõcsá.

X.

RUSZIN-MAGYAR SZÓTÁR.

РУСЬКО-МАДЯРСКИЙ СЛОВАРЬ.

h. = hímnemű; n. = nőnemű; s. = semleges nemű.

A

a és, hát, pedig, de
абіе azonnal, tüstént, mindjárt
або vagy; **або-або** vagy-vagy
августъ h. augusztus
авіоcтація n. repülőállomás
Австралія n. Ausztrália
Австрі-я n. Ausztria; **-ійскій** ausztriai, osztrák
авто s.; **-мобиль** h. gépkocsi, autó
ага! aha!
адде! ime! itt!
адрес-а n.; **-ъ** h. cím; **-ать** h.; **-ованый** címezett; **-ованя** s. címezés; **-овати** címezni
ажъ egészen, szinte, csak, -ig
азбу-ка n. abécé, ábécés könyv; **-чний** ábécés, betűsoros, betűrendes
Азі-я n. Ázsia; **-ійскій, -ятскій** ázsiai; **-ять** h. ázsiai férfi; **-ятка** ázsiai nő
айно igen, igenis, úgy van
аккуратн-о pontosan, éppen, határozottan, rendesen;

-ость n. pontosság, határozottság, rend; **-ый** pontos, rendes, határozott
акт-а irat, okmány, okirat; **-ъ** h. ügyirat, okirat, (színdarabban) felvonás
аларм-а n. riadó; **-овати** riadót verni; **-овый** riadós; **-овое мѣсто** s. riadóhely
але de, hanem, azonban
аля! nosza! rajta!
амбрела n. esernyő
Америка n. Amerika; **-нецъ** h. amerikai férfi; **-нка** n. amerikai nő; **-нскій** amerikai
аминь amen
Англ-ія n. Anglia; **-ійскій** angol; **-ичанинъ** h. angol férfi; **-ичанка** angol nő
анде ott, amott
ани se, sem
антак-ій amolyan; **-ъ**, amúgy
ану! nosza! rajta! hajrá!
апетит-ъ h. étvágy; **-ный** ízletes, étvágygerjesztő
апко h. apuka, apus
апрѣль h. április; **-скій** áprilisi

аптека n. gyógyszer-tár; **-рь** h. gyógyszerész, gyógyszer-táros

аренд-а n. bér, haszonbér; **-арь** h.; **-ать** h. bérlő, haszonbérlő; **-ованя** s. bérlés, bérbentartás; **-овати** bérelni, haszonbérbe venni

арешт-антъ h. bebörtönözött, fogoly, rab; **-овати** bebörtönözni, fogságba vetni; **-ъ** h. börtön, fogság

арм-ада n.; **-адя**, **-ия** n. hadsereg, sereg

арсеналь h. fegyvergyár, fegyvertár

артиллер-истъ h. tüzér; **-скій** tüzérségi; **-ия** n. tüzérség

аръ h. ár (területmérték)

асентир-ка n. sorozás; ujoncozás; **-овати** sorozni, ujoncozni

атлетика n. atletika

Африка n. Afrika; **-нецъ** h. afrikai férfi; **-нка** n. afrikai nő; **-нскій** afrikai

ахъ! ah! ó jaj!

ачей talán, tán

Б

ба ugyan; - **что** hát még mi!

баба n. öregasszony, nagymama; szülésznő

бавити szórakoztatni; **-ся** játszani

багнетъ h. szurony

багн-о s. mocsár, láp, ingovány; **-истый** lápos, mocsaras, ingoványos

байка n. mese, apróság, csekélység

байонетъ h. szurony, oldal-fegyver

баламут-а n. zavar, baj; **-ити** zavarni; **-ный** zürzavaros

банда n. banda, cigányzenekar

банк-ъ h. bank, pénzüintézet; **-иръ** h. bankár; **-ирскій** bankhoz tartozó, bank —; **-ирство** s. banküzlet, bankvezetés

баран-ъ h. bárány, kos; **-ина** n. bárányhús; **-ячий** bárányból való, bárány—

барва n. szín, festék

барикадъ h. torlasz

барометеръ h. barometer, légmérő

бату́гъ h. ostor

батько h. apa, apus

бахтар-ъ h. vasuti őr; **-ня** n. vasuti őrház

бача h. juhászgazda

бачи-ня s. látás; **-ти** látni, észrevenni

без-ъ nélkül; **-божникъ** h.; **-божный** istentelen; **-вартый** értéktelen; **-грамотный** írástudatlan, írni nem tudó; **-душный** lelketlen; **-законный** törvénytelen; **-конечный** végtelen; **-печный** biztos; **-покой** h. nyugtalanlás, zavargás; **-покойный** nyugtalan, izgága; **-покоити** nyugtalanítani, zavarni, izgatni; **-порядокъ** h. rendetlenség; **-посередный** közvetlen; **-правный** jogtalan; **-рядити** duhajkodni; **-рядный** duhajkodó; **-смертный** halhatatlan; **-смертность** n. halhatatlanság; **-сторонный** pártatlan; **-сторонность** n. pártatlanság

берегъ h. part

берез-а n. nyírfa; **-овый** nyírfából való, nyíres, nyír —

бесѣд-а n. beszéd, beszélgetés; **-ливый** beszédes; **-овати** beszélgetni

бигарь h. bot, füttykös, husáng

бигл-язь h. vasaló; **-ьовати** vasalni

билетъ h. jegy

биров-ъ h. községi bíró; **-ка** n. bíróasszony, bíróné;

-ство s. bírói tisztség, bírói tiszt viselése

бит-и ütni, verni; **-ися** verekedni; **-ка** n. verekedés, harc; **-я** s. verés, ütés, verekedés

бицикл-и (többes) n. kerékpár; **-иста** h. kerékpáros;

-ьовати biciklizni

бланк-еть h.; **-ъ** h. úrlap

блес-къ h. fény, villanás;

-кобыстрый villámgyors;

-тити ragyogni

бли-же közelebb; **-жний** közelebb;

h. felebarát; **-зъ**; **-зь**

közel (birtokos esettel);

-енько nagyon közel; **-ина**

n. közellét, közelség;

-зитися közeledni; **-зкий**

közeli; **-зко** közel; **-зкость**

n. közelség

блиск-ати villámlani; **-ъ** h.

villám, villámlás; **-ъ** пу-

шки fegyvercsillóság

блюза n. zubbony

бо mert

бога-тый gazdag, módos;

-то работы sok munka;

-тство s. gazdagság; **-чь**

h. gazdag ember; **-чка** n.

gazdag nő

Бо-гъ h. Isten; **-жий** isteni

бодай vajha, bárha

бо-й h. csata, harc, tusa, küz-

dés; **-евый** harci; **-евый**

огень csatártűz; **-евный**
рядъ csatároszlop; **-вна**
форма harcalakzat
боканча n. bakancs
боклаж-окъ h.; **-тъ** h. kulacs
боксова-ня s. bokszozás, öklözés; **-ти** bokszolni
бо-къ h. oldal; **-чный** mellék-, mellékes
болот-о s. sár, pocsolya; **-яный** sáros
бол-ъ n. fájdalom, betegség, kór; **-ница** n. kórház; **-ный** beteg; **-ѣзь** n.; **-ѣсть** n. betegség, fájdalom, szenvedés; **-ѣти** fájni
больш-ий nagyobb; **-а часть** többség, nagyobb rész
бомба n. bomba; **-рдировати** bombázni
борода n. szakáll; **-тый** szakállas
бор-онецъ h. védő, csatár, küzdő; **-онити** védelmezni, menteni, boronálni; **-отися** küzdeni, birkózni, küzködni; **-отьба**, **-ьба** n. küzdelem, csata, harc
боя-зливость n. féltékenység, gyávaság; **-зливый** félték, gyáva; **-тися** félni
брати (бере) venni, szedni
братъ h. fitestvér; **-молдшій, меньшій** öcs; **-старшій** bátya

бревно s. gerenda
бреха-ня s. hazugság; **-ти** hazudni
бригад-а n. dandár; **-ирский;**
-ный dandár-
брод-ити gázolni, lábbal tiporni; **-тъ** h. gázló
брыз-гати; **-кати** locsolni, fecskendezni; **-ганя** s. locsolás; **-кать** permetezik az eső, csepereg, cseperegni kezd
бритва n. beretva; **-ти** borotválni; **-тися** borotválkozni.
брюх-тъ h. has, potroh; **-атый;** **-ачъ** h. potrohos, hasas
буб-ень h. dob; **-наръ** h. dobos; **-новати** dobolni
бударъ h. árnyékszék
буд-е lesz, elég; **-учий** jövő, jövendő; **-учий часъ** jövő idő
буд-овати építeni (fából); **-инокъ** h. épület; **-овля** s. építkezés, építés, építészet
будька n. faköpenyeg, örházikó
бужня n. zsinagóga
буква n. betű; **-рь** h. ábécés könyv
булава n. buzogány

бунт-овати lázítani; **-овати-**
ся lázadni; **-ъ** h. lázadás
бурый barna, sötétbarna
буря n. vihar, szélvész, förgé-
 teg, zivatar
бух-ати ütni, ütügetni (hát-
 ba); **-нути** megütni (egy-
 szer)
быва-ти lakni, tartózkodni;
-ня s. tartózkodás, lakás
быкъ h. bika
быль volt
быстр-ота n. gyorsaság; **-ый**
 gyors, sebes
быти lenni, létezni
бѣг-аня s. futás, futkározás,
 szaladgálás; **-ати** futni, fut-
 kározni, szaladni, szalad-
 gálni; **-унъ** h. jó futó; **-ъ**
 h. futás; **-ъ коньскій** lófut-
 tatás, lóverseny
бѣдн-ота n. szegénység; **-ый**
 szegény
бѣл-ити fehéríteni, meszeleni;
-ый fehér; **-ѣзна** n.; **-я** n.
 fehérnemű

В

ваб-а n. kecs, báj, csáb; **-ити**
 csalogatni, édesgetni
ва-га n. mérleg, súly; **-жити**
 mérni, nyomni (súlyban);
-жность n. fontosság, ko-

molyság; **-жный** nyomós,
 fontos

вагонъ h. vasuti kocsi, vag-
 gon

вад-а n. gáncs, hiba, aka-
 dály; **-ити** akadályozni,
 akasztani, akasztgatni;
-итися veszekedni

вал-ецъ h. henger; **-ковати**
 hengerelni

вал-ити ledönteni; **-яня** s.
 fetrengés, hengerközés;
-ятися fetrengeni, heverni
 a porban, heverni (elhány-
 va)

вандров-ати vándorolni, kó-
 borolni; **-ка** n. vándorlás,
 kóborlás; **-никъ** h. vándor

ванна n. fürdőkád

вапн-о s. mész, mészke; **-ис-**
тый meszes, mészből való;
-яный meszes, meszelt

вар-еня s. főzés; **-еха** n. fő-
 zőkanál, merítőkanál; **-ити**
 főzni; **-итися** főni; **-ъ** h.
 lé; **-ѣня** s. főzés; **-я** n. fő-
 zelék

вармещина n. közmunka (az
 utakon)

вар-овати óvni, őrizni; **-ова-**
тися óvakodni, őrizkedni;
-та n. őrség; **-товый** őr-
 ségi; **-това служба** őrszol-
 gálat; **-тованя** s. őrzés, fel-

ügyelet; **-товати** őrizni, felügyelni, felvigyázni
варт-ость n. érték, ár, becs;
-ый értékes, becses, ára;
ничъ не -ъ semmit sem ér
вашъ tiétek, öné, magáé
вдов-ецъ h. özvegy férfi; **-а**
 n.; **-ица** n. özvegyasszony;
-ѣти özvegyé válni
вдя-ка n. köszönet, hála;
-чно szívesen, készséggel,
 örömezt; **-чность** n. szíves-
 ség, köszönet, hála, kész-
 ség; **-чный** szíves, szívél-
 yes, hálás, udvarias, elő-
 zékeny
ведля mellett, szerint, képest,
 folytán, következtében
 (birtokos esettel)
вежа n. torony, bástya;
-стый tornyos
вез-ти szállítani, alkalmatos-
 ságon vinni; **-тися** alkal-
 matosságon vitetni magát
велебный tisztelendő, tiszte-
 letes
велик-день (birtokos eset:
-одня) h. húsvét; **-ий** (köz-
 zépfok: **большій**) nagy;
-ость n. nagyság
веп-ерь h. ártány, kan; **-рикъ**
 h. süldő
верб-а n. fűzfa; **-овый** fűzfá-
 ból való, fűzfa-

вербова-ня s. toborzás; **-ти**
 toborozni
вере-ня n. durva lepedő,
 ponyva; **-та** s. kis lepedő
вер-ечи (верже) vetni, dob-
 ni, hajítani; **-нути** vissza-
 adni, megtéríteni; **-нутися**
 megtérni, visszatérni, meg-
 fordulni; **-тати** visszatéri-
 teni, betérni, befordulni;
-татися megfordulni, visz-
 zatérni
верх-овный felső, fő; **-ность**
 n. felsőbbség, előjáróság;
-овина n. felvidéki; **-ови-**
нецъ h. felvidéki; **-овинка**
 n. felvidéki nő, **-ный** felső,
 tetején lévő
весел-ити vidítani, mulattat-
 ni; **-итися** mulatni, vígad-
 ni, örvendeni; **-о** vígan, vi-
 dáman; **-ость** n. vígság, vi-
 dámság
весл-о s. evező; **-овати** evez-
 ni; **-ярь** h. evezős
весь (вся, все) mind, egész
веч-ерь; **-уръ** h. este; **-ерѣ-**
ти esteledni, alkonyodni;
-еря n. vacsora; **-еряти** va-
 csorázni; **-урня** n. vecser-
 nye
вещъ n. tárgy, dolog
взадъ hátra, hátul
вздожъ hosszában, szélti-
 ben (birtokos esettel)

взорець h. minta
взоръ h. tekintet, nézés, ki-
 nézés
взяти (возьму) elvenni, el-
 vinni; - **собѣ до сердца**
 szívére, lelkére venni
вид-имый látható; -**имый**
свѣтъ látható, érzékelhető
 világ; -**кій** látható; -**ко** lát-
 szik, látható; -**кося** már vi-
 lágosodik, világos van;
 -**ѣти (вижу)** látni
вил-ка n. villa, evővilla; -**ы**
 (többes) (fa-, vas-) villa
вин-а n. hiba, ok, vétség,
 bűn; -**ень**; -**ный** vétkes, hi-
 bás, bűnös; -**ительный па-**
дежъ tárgyeset; -**ити** vá-
 dolni, okolni, hibáztatni;
оватый vétkes, bűnös, oka
 valaminek
вин-ница n. szőlő (-kert);
 -**о** s. bor; -**обраня** s. szüret
висѣти függni
витель h. vitéz
вих-оръ s. szél; -**ромъ бере**
 szél kerekedik
вишня n. meggy, meggyfa
влад-а n. kormány, uralko-
 dás, uralom; -**ыка** h. ural-
 kodó, püspök; -**ѣльникъ**
 h. uralkodó, birtokos;
 -**ѣльница** n. uralkodónő,
 birtokosnő; -**ѣня** s. birtok-
 lás, uralkodás; -**ѣти** birni,
 birtokában lenni, uralkodni

властн-орукій sajátkezű;
 -**оручно** sajátkezűleg; -**ый**
 saját, tulajdon
вложить helyezni, rakni, be-
 dugni
вмѣсто helyett (birtokos
 esettel)
внимати figyelni
внукъ (többes: **внуки** v. **вну-**
чата) h. unoka
внутр-енность n. belső, bel-
 seje valaminek; -**енный**;
 -**ѣшній** belső, bel-; -**ѣ**
 bent (birtokos esettel)
внѣ kint, kívül (birtokos
 esettel); -**шній** külső, kül-
вод-а n. víz; -**оводъ** h. víz-
 vezeték; -**оеть** h. víztartó,
 vízfogó; -**опадъ** h. vizesés,
 zuhatag; -**оровный** vízszin-
 tes; -**отокъ** h. vízfolyás
водси, водты innét
вое-вати harcolni, hadakozni,
 hadat viselni; -**нный** hadi;
 -**нна выправа** hadfelszere-
 lés; -**нны дѣла** hadügy;
 -**нны засобы** hadi készlet;
 -**нны знаряды** hadiszer;
 -**нна карность** katonai fe-
 gyelem; -**нный министръ**
 hadügyminiszter; -**нна на-**
ука hadi tudomány; -**нный**
судъ hadi törvényszék;
 -**нна школа** katonai iskola

ВОЖДЬ h. vezér
ВОЗ-арня n. kocsiszín; **-ИТИ** (**ВОЖУ**) (szekeren) hordani, fuvarozni; **-ОВЫЙ** kocsi-, szekér-; **-Ъ** h. szekér, kocsi; **-ЪНЯ** s. fuvarozás, hordás (szekéren)
ВОЗДУХ-омЪръ h. légsúlymérő, barometer; **-Ъ** h. levegő
ВОЗВА-ня s. felhívás, felszólítás; **-ТИ** felhívni, felszólítani
ВОЗВРАТНЫЙ visszaható; **ЗАИМЕННИКЪ** visszaható névmás
ВОЗР-астъ h. növés, termet; **-ОСЛЫЙ** felnőtt, nagykorú
ВОЙ-на n. háború; **-СКО** s. katonaság, hadsereg; **-СКОВЫЙ** katonai
ВОЛКЪ h. farkas
ВОЛН-а n. gyarjú, hullám; **-ЯНЫЙ** gyarjúból való, gyarjú-
ВОЛХКІЙ nedves, nyírkos
ВОЛ-овина n. ökörhús; **-Ъ** h. ökör
ВОЛОС-Ъ h. hajszál; **-Я** s. haj, hajzat
ВОЛО-хъ h.; **-ШИНЪ** h. oláh; **-ШКА** n. oláh nő
ВОЛОЧИТИ húzni, vonszolni
ВОЛ-ьность n. szabadság; **-ЬНЫЙ** szabad; **-Я** n. akarat

ВОН-ка kint, kívül; **-кашній** külső, kívül eső; **-Ъ** ki, kifelé, kint
ВОНЯ n. bűz, bűdösség; **-ТИ** bűzleni; **-ЧИЙ** bűdös
ВООРУЖИТИ felfegyverezni, felszerelni; **-СЯ** felfegyverkezni
ВОПРО-ситель h. kérdező; **-сительный**; **-СНЫЙ** kérdő, kérdező; **-сительный знакъ** kérdőjel; **-СИТИ** kérdezni; **-СИТСЯ** kérdezősködni; **-ШАТИ** kérdezgetni; **-СЪ** h. kérdés
ВОРОБЕЛЬ h. veréb
ВОРОНА n. varjú
ВОРОТА (többesszám) s. kapú
ВОРЫ (többesszám) ajak
ВОСКРЕС-еніе s. Húsvét, Krisztus föltámadása, föltámadás; **-ИТИ** feltámasztani; **-НУТИ** feltámadni (egyszer)
ВОСКЪ h. viaszk
ВОСПИТА-тельница n. nevelőintézet; **-ННИКЪ** h. növendek; **-НЯ** s. nevelés; **-ТЕЛЬ** nevelő; **-ТИ** nevelni
ВОСТО-къ h. kelet; **-ЧНЫЙ** keleti
ВОСЕМ-ьдесять nyolcvan; **-ьдесятый** nyolcvanadik; **-надцать** tizennyolc; **-над-**

цатый tizennyolcadik; **-ь** nyolc
вош-ка n. kis tetű; **-ь** n. tetű
воя-къ h. katona; **-цкий** ka-
tonás
впасти lecsni, beesni
впевн-ити biztosítani; **-ый**
biztos
впередь előre
вписа-ня s. beírás, beiratko-
zás; **-ти** beírni; **-тися** be-
iratkozni
впорожнѣ üresen, üres sze-
kérral
вручати kézbesíteni
вселячина n. mindenség,
mindenféleség
всемогучий mindenható
всечестный nagyrabecsült,
tisztelt, tisztelendő
вскозь keresztben, haránt-
metszetben
встати felkelni
встрѣ-титися találkozni; **-ча**
n. találkozás
вступ-ити belépni; **-а** n. be-
lépés, beköszöntés
вся-гды mindenhol, minde-
nütt; **-кий** mindenki, min-
den, kiki; **-чина** n. külön-
féle apróság, zsibárú, egy-
veleg
втайнѣ titokban
второкъ h. kedd
вторый második

вход-ити belépni, bemenni;
-ъ h. bemenet, belépés, be-
járás
вчасный korai, idejében lévő
вчера tegnap; **-шний** tegnapi
въ -ba, -be (tárgyesettel);
-ban, -ben (határozói eset-
tel); **-едно** együtt, együtte-
sen
вы ti, maga, ön, maguk, önök;
összetételekben ki-
выбира-ня s. kiválasztás, ki-
válogatás; **-ти** kiválaszta-
ni, kiválogatni; **-тель** h. vá-
lasztó
выбит-и elverni, kiverni; **-ый**
kivert, tapasztalt, járt (út),
jártas
выборъ h. választás; **- по-
сланниковъ** képviselővá-
lasztás
выбрати kiválasztani, meg-
választani
выбух-нути kitörni, kicsapni
(láng); **-ъ** h. kitörés, ki-
csapás (láng)
вывести kivezetni
вывод-ити kivezetni, kiavatni
(asszonyt a templomban
szülés után); **-ки** (többes)
h. avatás; **-ъ** h. kivezetés,
következtetés
вывозъ h. kivitel (külföldre),
szállítás

ВЫВОРОТЪ h. hajtóka
ВЫГЛЯД-АТИ kikeresni, kinézni; **-Ъ** h. kinézés, kilátás
ВЫГНА-НЯ s. kihajtás, kikergetés, száműzés; **-ТИ** kikergetni, kihajtani, száműzni, kiűzni
ВЫГОВОР-ИТИСЯ kibeszélni magát, kimenteni magát; **-Ъ** h. kiejtés, kifejezés
ВЫГОДА n. előny
ВЫГОЛОСИТИ kihirdetni
ВЫДА-ВАТИ kiadni, kiadogatni, kiosztani; **-НЯ** s. kiadás, kiadvány
ВЫДЕРЖА-НЯ s. kitartás; szívósság; **-ТИ** kitartani, kiállani
ВЫДУМ-АТИ kigondolni, kitalálni, költeni, koholni; **-КА** n. koholmány, mese; **-ЧИ-ВЫЙ** leleményes
ВЫДѢЛ-ИТИ kiosztani; **-Ъ** h. választmány, bizottság
ВЫЗ-ВАТИ kihívni, felhívni; **-ОВЪ** h. felhívás, felszólítás
ВЫЗДОРОВ-ѢТИ kigyógyítani; **-ѢТИСЯ** kigyógyulni, fellábadni; **-ЛѢНЯ** s. felgyógyulás, fellábadás
ВЫЙМАТИ kivenni
ВЫКАЗ-АТИ kimutatni, megmutatni; **-Ъ** h. kimutatás, jegyzék

ВЫКЛИК-АТИ kihívni, kiszólítani; **-Ъ** h. kikiáltás, árverés
ВЫКОНАТИ elvégezni
ВЫКРАСТИ kilopni, ellopni; **-СЯ** kilopózni
ВЫКУПАТИ kifürösztetni, megfürösztetni; **-СЯ** jól kifürödni, megfürödni
ВЫКУП-ИТИ kiváltani, megváltani; **-Ъ** kiváltás, váltságdíj
ВЫЛЕТѢТИ kirepülni, felrepülni
ВЫЛИШИТИ kihagyni; **-СЯ** kimaradni
ВЫЛОМИТИ kitörni
ВЫЛѢЗТИ kimászni, felmászni
ВЫМАЗАТИ kimázolni, kitörölni
ВЫМЕСТИ kiséperni
ВЫМЫСЛИТИ kitalálni, kigondolni
ВЫМЫТИ kimosni
ВЫМѢН-А n. kiváltás; **-ИТИ** kicserélni, kiváltani; **-КА** n. kikötés, fenntartás (jog)
ВЫМЯ s. tőgy
ВЫНЕСТИ kivinni, kihordani
ВЫНЯТ-И kivenni, kiemelni; **-ОКЪ** h. kivétel, kivonat
ВЫПАЛИТИ kiégetni
ВЫПАРИТИ kiforrázní
ВЫПИС-АТИ kiírni; **-Ъ** h. kiírás, kivonat

выпити kiinni, meginni
выплат-а n. kifizetés; **-ити** kifizetni, lefizetni
выполнити teljesíteni, elvégezni
выпорожнити kiüríteni
выпороти kifejteni, szétbontani (varrást)
выпорошити kiporolni
выпрати kisújkolni, kimosni
выпроводити kikísérni, kivezetni
выпустити kiengedni, kibocsájtani, szabadon bocsájtani
вырайбати kimosni
выраж-ати kifejezni, kimondani; **-еня** s. kifejezés, kifejtés
выробити kidolgozni, kieszközölni
вырос-нути; **-ти** megnőni, kinőni
вырубати kivágni, kiirtani (erdőt)
вырѣзати kivágni, kimetszeni, kiherélni
высидѣти kiülni, leülni, kivárni
высказ-ати kimondani, kijelenteni; **-уючий способъ** jelentő mód
выскачити kiugrani
высла-ня s. kiküldetés, kiküldés; **-ти** kiküldeni

высловити kifejezni
выслужити kiszolgálni, szolgálni;
выслух-ати kihallgatni; **-ъ** h. kihallgatás
выслѣд-ити kinyomozni; **-окъ** h. eredmény
высмотрѣти kinézni, kizsempelni
высмѣ-вати; **-яти** kinevetni
высок-ий magas; **-о** magasán; **-опреосвященство** (Ваше) főméltóságod; **-опреподобіе** (Ваше) főtisztelendőséged; **-ородный** méltóságos
выстав-ити kiállítani; **-ити груди** a mellet kidomborítani; **-ка** n. (образковъ) (kép-) kiállítás
выстрѣл-ити kilőni, elsütni a fegyvert; **-ъ** h. lövés
выступ-ити kilépni, előlépni, fellépni, kivonulni; **-ъ** h. kilépés, fellépés
высшій magasabb
выт-ерти kitörölni, megtörölni; **-ирати** kitörölgetni, megtörölgetni
вытривал-ость n. kitartás, szívósság; **-ый** kitartó, szívós
вытрима-лость n. kitartás, szívósság; **-лый** kitartó,

szívós; **-ти** kitartani, kibírni
ВЫТ-ЪГАТИ kihúzni, kivonszolni; **-ягати**; **-ягнути** kihúzni, kivonszolni; **-яжка** n. kivonat
ВЫУЖИТИ kihasználni
ВЫУЧИТИ kitanítani, kioktatni, megtanítani, kiképezni; **-ся** kitanulni
ВЫХОВА-ТИ felnevelni; **-ня** s. nevelés
ВЫХОД-ИТИ kimenni, kijárni, megjelenni (könyv, újság); **-ъ** h. kimenő, kijövés, kijárás, kimenet, rés
ВЫЦИГАНТИ kicsalni
ВЫЧЕСАТИ kifésülni
ВЫЧИСЛИТИ kiszámítani
ВЫЧИСТИТИ kitisztítani, megtisztítani; **-ся** megtisztulni, kitisztázni magát
ВЫЧИТАТИ kiolvasni
ВЫШИВАТИ kivarrni, hímezni
ВЫШН-ІЙ felső, legfőbb; **-янинъ** h. felvégi, felvégen lakó
ВЫЪХАТИ kiutazni, kivándorolni
ВЫЯВ-А n. kijelentés; **-ИТИ** kijelenteni, kinyilvánítani; **-ление** s. nyilatkozat, kijelentés
ВЫЯСНИТИ kideríteni, kinyomozni

ВѢДОМОСТ-Ъ n. tudomás; **-и** (többes) újság, hírlap, hírek

ВѢДРО s. veder, csöbör

ВѢК-Ъ h. kor, örökkévalóság, évszázad, életkor; **на -и** örökké; **во -и -овъ** örökön-örökké; **продати на -и** örökáron eladni

ВѢН-ЕЦЪ h. koszorú, dicsfény (a szenteknél); **-окъ** h. koszorú

ВѢНЧА-НИКИ (többes) esküvő; **-ня** s. esketés; **-ный** megeskettet; **-ти** esketni; **-тися** megesküdni, házasságot kötni

ВѢР-А n. hit, vallás, hitel, bizalom; **на -у брати** hitelbe venni; **на -у дати** hitelbe adni; **на -у жити** vadházasságban élni; **-ИТИ** hinni, bízni; **-ИТСЯ** úgy hiszik; **-НИКЪ** h. hívő; **-НО** híven, pontosan; **-НОСТЬ** n. hitelenség, hűség; **-ОВАТИ** hinni, bízni; **-ОИСПОВѢДАНІЕ** s.; **-ОИСПОВѢДАНЯ** s. vallás, felekezet; **-ОЯТНОСТЬ** n. valószínűség; **-ОЯТНЫЙ** valószínű; **-УЮЧІЙ** hívő

ВѢ-СИТИ akasztani, függni; **-шалка** n.; **-шалница** n. akasztó, fogas; **-шаня** s. akasztás; **-ати** akasztani

ВѢСТ-ИТИ értesíteni, tudatni;
-**НИКЪ** h. hírdető, hírhozó,
hírlap; -**Ь** n. hír, újság
ВѢТ-ЕРЪ h. szél; -**ЕРНИЦА** n.
forgószél; -**РИЛО** s. vitorla;
-**РИТИ** szellőztetni
ВѢЧН-О örökösen, örökké;
-**ОСТЬ** n. örökkévalóság;
-**ЫЙ** örök, örökös
ВЯЗА-НКА n. köteg, csomó,
nyaláb; -**НЯ** s. kötés, fődél-
szék, szarúfaállás; -**ТИ** köt-
ni

Г

Гавка-ня s. ugatás, csaholás;
-**ТИ** ugatni, csaholni
гад-ати kitalálni, kigondolni,
elgondolni, képzelni; -**КА** n.
gondolat; **на -ЦѢ МАТИ**
szándékolni, eszében lenni;
ТО МИ АНИ НА -ЦѢ eszem-
ágában sincs
гад-ина n. nőstény kígyó; -**Ъ**
h. kígyó
газд-а h. gazda, férj; -**ОВАНЯ**
s. gazdálkodás; -**ОВСТВО** s.
gazdálkodás, gazdaság;
-**ОВАТИ** gazdálkodni; -**ЬНЯ**
n. gazdasszony
газета n. újság
газь h. гáz
гай h. berék, liget; -**НИКЪ** h.
csősz

галайкати kiabálni, ordítani
галушк-а n. galuska, metélt
(inkább többesben haszná-
latos: -**И**)
галѣрь h. gallér
гамбы (többes) ajak
гам-овати fékezni, kereket
megkötni; -**Ъ** h. fék
ганити gyalázni, ócsárolni
ганьб-а n. szégyen; -**ИТСЯ**
szégyenkezni, szégyelni
magát; -**ЛИВЫЙ** szégyenlős,
szemérmetes
ганебный szégyenletes, gya-
lázatos
гар-дый szép, pompás; -**НЫЙ**
csinos, takaros, pompás,
fényes
гарч-ъ h. élelem; -**ОВАНЯ** s.
élelmezés
гаси-ти oltani; -**ЧЪ** h. tűz-
oltó;
гат-ити gátolni, akadályozni,
gátat verni; -**Ь** n. gát, töltés
гасло s. jelszó, jelhang
гачи (többes) gatyа
гвозд-икъ h. kis szeg; -**Ъ** h.
szeg
где? hol? -**СЬ** valahol
гевъ ide
гейтманъ h. vezér
гект-аръ h. hektár; -**ОЛИ-**
теръ h. hektoliter
Гелвеція n. Svájc

генераль h. tábornok
генто minap, nemrég
гео-графія n. földrajz; **-мер-
трія** n. mértan
гербъ h. címer
Германія n. Németország
герой h. hős, dalia, levente;
-скій hősi, daliás
геть félre, el
гимназ-истъ h. gimnázista,
gimnáziumi tanuló; **-ія** n.
gimnázium
гимнастика n. testgyakorlat,
torna
гимнъ h. himnusz, dicsőítő
ének
гинути pusztulni, veszni
глаголь h. ige
гладкій sima
глин-а n. agyag, föld; **-истый**
agyagos; **-яный** földből va-
ló, föld-, agyag-
глуб-ина n. mélység; **-ити**
mélyíteni, kívájni; **-окій**
mély; **-окость** n.; **-очѣнь**
n.; **-ѣнь** n. mélység
глуп-ость n. butaság, osto-
baság; **-ый** buta, ostoba
глух-ій süket; **-онѣмый** sü-
ketnéma
глядати keresni, szemlélni,
nézni
гомбица n. gomb
гнати (жене) kergetni, úzni,
hajtani

гни-лый rothadt, poshadt;
-ти rothadni, korhadni
гно-й h. trágya; **-еный** trá-
gyázott, trágyás; **-ити** trá-
gyázni
гнѣв-атися haragudni; **-ачій**
haragos, mérges, bosszús;
-ъ h. harag
гнѣздо s. fészek
говно s. szar
говор-ити beszélni, mondani,
szólni; **-ливость** n. beszé-
desség, bőbeszédűség; **-ли-
вый** beszédes, bőbeszédű;
-ъ h. szó, beszéd, tájbe-
széd
годень képes, bír
годин-а n. óra (időmérték);
-арь h. órás; **-ка** n. óra
(tárgy); **стѣнна-ка** fal óra
годова-ня s. nevelés, táplá-
lás, etetés; **-ти** nevelni,
táplálni, etetni
годъ h. év
гойдати hintázni, ringatni
гойк-ати kiabálni; **-ъ** h. zaj,
kiabálás
голень h. lábszár, lábszár-
csont
гол-ити beretválni; **-ярь** h.
borbély
Голланд-ія n. Hollandia, Né-
metalföld; **-скій** hollandi,
németalföldi

голов-а n. fej, fő, fejezet;
-ный fő, főbenjáró
ГОЛОД-ный éhes; **-овати**
 éhezni; **-ъ** h. éhség
ГОЛОС-ИТИСЯ jelentkezni;
-ный hangos, nagyhangú;
-ованя s. szavazás; **-овати**
 szavazni, összhangzani; **-ъ**
 h. hang, szó, szózat, be-
 széd, szavazat
ГОЛОШНИ (többes) nadrág
ГОЛУБ-ЕЦЪ h. hímgalamb;
-ица n., **-ичка** n. nőstény-
 galamb; **-окъ** h. hímga-
 lamb, kedves, szerető; **-ъ**
 h. galamb
ГОЛУЗ-а n. ág, gally; **-ъ** h. ág,
 gally; **-я** s. rőzse
ГОЛЫЙ meztelen, csupasz, pu-
 cér
ГОНВЕЙД-скій honvédi; **-ство**
 s. honvédség; **-ъ** h. honvéd
ГОНИТИ kergetni, hajtani, úzni
ГОР-а n. hegy; **-ный** hegyi
ГОРБ-АТЫЙ pupos, hajlott
 (öregségtől); **-окъ** h.
 emelkedés, halom; **-ъ** h.
 púp, halom, domb
ГОРД-ОСТЬ n. büszkeség, ke-
 vélység, gög; **-ый** büszke,
 kevély, gögös
ГОРЕ! jaj!
ГОРН-ЕЦЪ h. fazék; **-я** s. csu-
 por

ГОРОД-ИТИ keríteni, sövényt
 húzni; **-никъ** h. kertész;
-скій városi; **-ъ** h. város
ГОРОЖАН-ИНЪ h. városi lakós,
 polgár; **-ка** n. városi lakós-
 nő, polgárnő; **(кириллица)**
 polgári (világi) cirill-ábé-
 cé
ГОРОХЪ h. borsó
ГОРТАН-ный torok-; **-ка** n.
 gége, torok
ГОРШІЙ rosszabb, gonoszabb
ГОРЬ-ІЙ keserű; **-ость** n. ke-
 serűség
ГОРЪ föl, fölfelé, fönt, felül
ГОР-ЪТИ égni; **-ячій** forró,
 izzó; **-ячка** n. forróház
ГОСПОДАР-Ъ h. gazda; **-ька**
 n. gazdasszony; **-ство** s.
 gazdaság, gazdálkodás
Господь h. Isten
ГОСТ-ИНА n. vendégség, lako-
 ma; **-инникъ** h. vendéglős;
-инница n. vendéglő; **-ИТИ**
 vendégelni, megvendégel-
 ni; **-ъ** h. vendég
ГОСУДАР-СТВЕННЫЙ birodalmi,
 állami; **-ство** s. birodalom,
 állam; **-ъ** h. király, ural-
 kodó, császár
ГОТЕЛЬ h. szálló
ГОТОВ-ИТИ készíteni, szer-
 keszteni; **-о** készen; **-ОСТЬ**
 n. készség, elhatározott-

ság, készenlét; **-ый** kész, készenlévő, hajlandó
граб-ати gereblyézni; **-ли** (többes) gereblye
граб-ити fosztogatni, rabolni, harácsolni; **-жь** n. rablás, harácsolás, fosztogatás
грабъ h. gyertyánfa
градъ h. jégeső
грайцарь h. krajcár
грамати-ка n. nyelvtan; **-чный** nyelvtani
грамот-а írás és olvasás, okmány; **-ный** írástudó, írni-olvasni tudó
грамъ h. gramm
гранатъ h. gránát
граница n. határ; **-чити** határolni, határosnak lenni; **-чный** határos
грань n. parázs, él (a testen)
греб-лица n. lóvakaró; **-ль** n. fésű; **-ль горы** hegygerinc; **-ль у когута** kakastaréj
гре-къ h. görög ember; **-ция** n. Görögország; **-ческий** görög
гречка n. tatárka, pohánka
грибъ h. gomba
грива n. sörény
гривый hamvasszürke
grimъти mennydörögni, dörögni

гроб-арь h. sírásó; **-ный** síri, sír-; **-ъ** h. sír
гробян-ство s. gorombaság; **-ный** goromba; **-ъ** goromba férfi
гроз-а n. fenyegetés, rettegés, égi háború; **-ити** fenyegetni; **-ный** rettenetes
громада n. rakás, garmada, halom, kupaktanács
гром-оводъ h. villámhárító; **-ъ** h. villám
грош-ъ h. pénzdarab; **-и** (többes) pénz; **-евый** pénz-es
груд-а n. görgöngy, rög; **-и** (többes) mell, kebel; **-ка** turógomolyag; **-ница** n. szügy; **-ный** mell-
грунокъ h. domb, emelkedés
грушка n. körte, körtefa
грызти vágni, veszekedni
греть melegíteni; **-ся** melegedni
гръ-хъ h. bűn, vétek; **-шити** vétkezni, bűnt elkövetni; **-шникъ** h. bűnös férfi; **-шница** n. bűnös nő; **-шный** bűnös
градъль h. szekérrúd
губа n. ajak, gomba
губит-ель h. rontó; **-ельный** ártalmas, veszedelmes; **-и** rontani, pusztítani
губка n. szivacs

гузица n. segg
гукъ h. tompa hang, moraj,
zaj
гуляти mulatni, mulatozni
гус-акъ h. gunár; -ка n. -ъ n.
liba; -ятина n. libahús;
-ятко s. kis liba; -ячий
liba-
гусарь h. huszár
гусли (тöббес) hegedű
густ-ота n. sűrűség; -ый сү-
рү
гучати зүгнi
гуш-а n. sűrűség (erdőben);
-ий сүрү

Д

Дава-ня s. adás, osztogatás;
-ти adni
давка n. adag
дави-о régen; -одавный ré-
gesrégі; -ый régi
дагде valahol
дазь körülbelül
даедный valamely, némely
даколи valamikor
дакотрый valamelyik, vala-
mely
дакто valaki
дал-екій messzi, messzefek-
vő; -еко messze; -еко-
глядъ h. messzelátó;
-екость n.; -ь messzeség,
távolság; -ше tovább
Данія n. Dánia

дар-емный hiábavaló, ha-
szontalan; -мо ingyen, fi-
zetés nélkül, hiába, haszta-
lanul; -моѣда h. ingyenelő,
kenyérpusztító; -ованя s.
ajándékozás, adomány, te-
hetség; -ователь h. aján-
дékozó; -овати ajándékoz-
ni; -унокъ h. ajándék; -ъ
ajándék, adomány

дасколько néhány

дат-ельный падежъ tulajdo-
nító eset; -и adni; -ися elő-
adódni, sikerülni

датованя s. keltezés

дачто valami

дажк-ъ valahogy; -ий vala-
milyen

дбати bánni valamit, törödni,
gondoskodni

два (двѣ) kettő; -дцатый
huszadik; -дцать húsz;
-кратный kétszeres; -над-
цатый tizenkettedik; -над-
цать tizenkettő

двери (тöббес) ajtó

дви-гати emelni; -гатися
mozogni, indulni, emelked-
ni; -гнути felemelni (egy-
szer); -жимый mozgat-
ható, mozgó

двор-ецъ h. udvar; -ецъ же-
лѣзничный pályaudvar; -ъ
h. udvar

дво-йный kettős; -якій ket-
tős, kétszeres
дебра n. szakadék
девя-носто kilencven; -тьде-
сятый kilencvenedik; -ть-
десять kilencven; -тнад-
цатый tizenkilencedik;
-тнадцать tizenkilenc; -ть
kilenc
декаграмъ h. dekagramm
декретъ h. okmány, okirat
делегация n. országos bizott-
ság, delegáció
демократія n. népuralom,
demokrácia
демонстрація n. tüntetés
день h. nap, nappal; работ-
ный - munkanap; Велик-
Нúsvét; что - mindennap,
naponként; до бѣлого дня
virradatig; - и ночь éjjel-
nappal
де-нный nap; -журный па-
pos (tisztviselő)
депутация n. küldöttség
дерев-ляный fából való, fa-;
-о s. fa, élőfa
держав-а n. állam, ország,
hatalom; -ный állami, or-
szágos
держа-ня s. tartás; -ти тар-
тани, (kézben); -ти языкъ
за зубами hallgatni; -и дѣ-
тину gyereket keresztvíz
alá tartani; -тися tartóz-

kodni, fogódzkodni; -къ h.
nyél

дерти tépni, nyúzni, szakgat-
ni; пѣря - tollat fosztani;
-ся szakadni, tépődni

десница n. jobbkez

десят-ричный tízszeres; -ый
tizedik; -ь tíz; -никъ h. tí-
zedes

децемберъ h. december

деци-литеръ h. deciliter;
-метеръ h. deciméter

дiаволь h. ördög; -скiй
ördögi

диванъ h. divány, kerevet

ди-кiй vad, durva; -чина n.
vadhús, vadállat

дили (тöббес) padló, istálló-
padló

дирек-торъ h. igazgató; -ция
n. igazgatóság, igazgatás,
irány

для -ért, számára, végett, cél-
jából, rá nézve (birtokos
esettel)

дне-вникъ h. napló, napilap;
-сь ma; -шнiй mai

дно s. fenék, alj

до -ig, -hoz, -hez, -höz; -ба,
-be (birtokos esettel)

добр-овольникъ h. önkéntes;
-овольный önkéntes; -оду-
шный jólelkű, kegyes;

-одѣй h. jötevé (megszólításoknál) kegyelmes, tekintetes; **-ый** (középfok: **лѣпшій, лучшій**) jó; **-ѣ** jól, helyesen

добыт-и szerezni, nyerni; **-окъ** h. szerzemény, keresmény, kereset; **-ися (до дачого)** elérni valamit

довольный megelégedett

доганяти kergetni, gáncsolni, kifogásolni, utólélni

договоръ h. szerződés

дожд-ь h. eső; **-жный** esős

дозволити megengedni; jóváhagyni

доз-ирати felügyelni, őrizni, ápolni, figyelni, vigyázni; **-орецъ** h. felügyelő; **-оръ** h. felügyelet, ápolás, gondozás

до-ити fejni; **-йка** n. fejős, szoptatós dajka

доказ-атель h. felperes, vádló; **-ательный** bizonyító, meggyőző; **-ательство** s. bizonyosság, bizonyíték; **-ати** megmutatni, kimutatni, bebizonyítani; **-ъ** h. bizonyíték, érv

докладъ h. előterjesztés, jelentés

доконати meghalni, a halálklást befejezni

докончити befejezni, bevégezni; **-ся** befejeződni, bevégeződni

доктор-ка n. orvosnő, orvosné; **-скій** orvosi, tudori; **-ство** s. orvosi foglalkozás, tudori rang; **-ъ** h. orvos, tudor

дол-гий hosszú; **-жина** n.; **-гота** n. hosszúság; **-жинъ** h. hosszmérték; **-го** sokáig, hosszan

дол-гъ h. adósság; **-жникъ** adós; **-жность** n. hivatal, kötelesség, szolgálat, tisztesség; **-жный** adós, köteles, tartozó

долин-а n. lejtő, völgy, róna, sík; **-янь** h. rónán lakó, alföldi férfi-

долонь n. tenyér

долото s. véső

долу le

доля n. sors; **добра** - jó sors; **зла** - balsors

дом-а otthon; **-ашний** otthoni, házi; **-ой**, haza, hazafelé; **-ъ** h. ház; **до -у** haza; **изъ -у** hazulról

донька n. lánya valakinek

доплат-а n. ráfizetés, utánfizetés; **-ити** ráfizetni, utánfizetni

дополн-еня s. kiegészítés, ki-

bővítés; **-ити** kiegészíteni, kibővíteni, kitölteni
доразъ mindjárt, azonnal, tüstént;
дорога n. út, utazás
дорог-ий drága; **-о** drágán;
-отня n. drágaság
дорослый felnőtt
доручити kézbesíteni
доста elég; **-точно** elegendően, bőven, eléggé
доста-витель h. szállító;
-вити szállítani; **-вка** n. áruszállítás; **-ти** nyerni, kapni; **-тися** kerülni (valahová)
досто-инство s. méltóság, érdem; **-йный** méltó, érdemes
досъ eddig, mostanáig
дотеперъшний eddigi, ezelőtti (**до теперь** eddig, mostanáig)
дот-ы, -ѣ addig, odáig
дох-лина n. dög; **-лый** dögöltt; **-нути** megdöglenni
доход-окъ, -ѣ h. bevétel, jövedelem
дочасный ideiglenes
дошка n. deszka
драбин-а n. létra; **-ы** (töb-
bes) jászolrás
дробн-ый apró; **-ое число**
törtszám

дримати szunyokálni, szundikálni
друг-ий második, másik; **-ѣ**
(töb-
bes: **друга, други**)
barát, társ
дръчный derék, természetes
дека n. dekagramm
дубъ h. tölgy; **-овый** tölgy-
ből való, tölgy-
дуга n. szívárvány
дуж-е nagyon, igen; **-ий** erős,
vaskos
дум-а, -ка n. gondolat, gon-
dolás; **-аня** s. gondolko-
dás; **-ати** gondolni, hinni,
vélni
дулова-ный kettős, dupla;
-ти kettőzni, kétszerezni
дур-ити bolondítani; **-ница**
n. ostobaság, lári-fári;
-ный bolond, esztelen, hó-
bortos
дусити fojtogatni, fojtani
дут-я fújni, lehelni; **-ися** or-
rolni, neheztelni, duzzogni;
-я s. űr; **мѣра -я** űrmérték
дух-овенство s. papság;
-овный lelki, szellemi;
-овный отецъ lelkiaitya; **-ѣ**
lélek, szellem, lélekzet, le-
helet
душ-а n. lélek; **на мою -у!**
lelkemre; **-евный** lelki
душкомъ azonnal, gyorsan,

frissen, lelkesedve; **-но**
rekkenő meleg van

дымъ h. füst

дыня n. dinye

дыха-ня s. lélekzés; **-ти** le-
helni, lélekzeni

дѣв-а n. szűz leány; **-ица** n.
leányzó, szűz leány; **-иче-**
ство s. szűzesség, hajadon-
ság, szűz állapot; **-ичій**
szűzi, hajadoni, leányi; **-ка**
n. leány, leányzó, szolgáló
leány; **-очка** n. kislány;
-очій leányi, lányos; **-ство**
s. szűzesség; **-ча** s. leány-
ka; **-чатко** s. leányka;
-чина n. leány

дѣдо h. nagyapa, öregember
дѣйст-но valóban, igazán,
tényleg; **-ный** valódi, tény-
leges, igaz; **-ный способъ**
jelentő mód; **-вовати** mű-
ködni

дѣла -ért, számára, végett
(birtokos esettel)

дѣл-ати cselekedni, tenni,
dolgozni; **-о** s. ügy, dolog

дѣл-ити osztani; **-еня** s. oszt-
ás

дѣра n. lyuk; **-вити** lyukas-
tani; **-вый** lyukas

дѣт-вакъ h. gyerkőc; **-ина**
n.; **-я** s. gyerek; **-и** (töb-
bes) gyerekek; **-скій** gye-
rekes

дѣт-и tenni, helyezni; **-ися**
lenni valahová

дѣяльн-ый tevékeny; **-ность**
n. tevékenység

дѣк-а n. kedv, hajlam, köszö-
net; **-овати** köszönni

дѣкъ h. kántor

Е

Е, есть van

Европ-а n. Európa; **-ейскій**
európai

Егип-етскій egyiptomi; **-еть**
h. Egyiptom; **-тянинъ** h.
egyiptomi ember, férfi;
-тянка n. egyiptomi nő

ед-ень (една, едно)
egy; **-инадцать** tizenegy;

-иначеъ, **-иначокъ**, **-инець**,
h. egyetlen fiú; **-инити**

egyesíteni, összekötni;

-иница n. egyetlen lány;

-иничный egyetlen, egysé-
ges, egyes; **-иность** n. egy-
ség; **-инственно** egyedül,

csupán; **-инственный**
egyetlenegy, egyetlen,

egyes; **-иный** egyetlen,
egyedüli, egyes, egy, egyik

еже-годный évenkénti; **-ден-**
ный, **-дневный** naponkénti,

mindennapi; **-мѣсячный**
havonkénti; minden hónap-
ban

елей h. olaj, faolaj
елень h. szarvas
епархія n. egyházmegye
эпидемія n. járvány; járványos betegség
епископ-ство s. püspökség;
-скій püspöki; -ъ h. püspök
еще még

Ж

жаба n. béka, csitri kislány
жадати kívánni
жад-ень, -ный senki, egy se
жажда n. szomj, szomjúság, erős vágy; -ти szomjazni
жал-оба n. panasz, vád, gyász, gyászuha, -обный panaszkodó, panaszló;
-ованя s. szánakozás, részvét; -овати sajnálni, szánni, bánni; -остный kesergő, sajnálatra méltó; -ъ h. szomorúság, részvét, gyász;
-ъ за него kár érte
жалудожъ h. gyomor
жандарм-ъ h. csendőr; -скій csendőri
жарт-а n.; -ъ h. tréfa, boldonság; -овати tréfálni; enyelegni
жат-ва n. aratás; -и aratni;
жбанокъ h. kancsó

ждати (ждѣть) várni, várakozni
же hogy, de, ellenben
жебра-къ h. koldus; -ня s. koldulás, kéregetés; -ти koldulni, kéregetni; -цкий koldusos; -чка n. koldusasszony
жела-ный kívánt, óhajtott; -ня s. kívánás, kívánság; -тельный kívánatos; -ти kívánni, óhajtani
желѣз-ница n. vasut; -ный vasból való; -ничный vasuti; -о s. vas
жен-а n. nő, asszony; -атый nős, házas; -ити házasítani; -итися házasodni; -скій női
жертва n. áldozat
жи-вотъ h.; -тя s. élet; -вый élő; -знь n. élet; -лице s. lakás, lakóhely; -ти élni, tartózkodni, lakni
жид-овка n. zsidóasszony, -овскій zsidós, zsidó; -ъ h. zsidó
жил-а n. ér; суха — ideg; буча — verőér; -оватый eres, inas
жит-ный rozsból való, rozs; -о s. rozs
жменя n. marék, marok
жниво s. aratás

жол-тый sárga; -чь n. ере
жолубъ h. vajú
жу́па n. vármegye, megye
жупнякъ h. zsúp, szalmakö-
teg
журитися búsúlni, aggódni

З

за -ért, miatt, mögé (tárgy-
esettel: за крадежъ lo-
пásért); mögött, múlva
(eszközhatározóval: за хи-
жою a ház mögött; за го-
диною egy óra múlva)

забав-а n. időtöltés, mulat-
ság, szórakozás; -ити szó-
rakoztatni; -итися szóра-
козни, mulatni

забити megölni, beverni

забыти elfelejteni

заваджовати alkalmatlan-
kodni, lábatlankodni

завали-на n. földhányás,
földomlás; -ти behányни,
betömni

завдатокъ h. előleg, felpénz,
foglалó

завзятый konok, makacs,
fejes

завива-ти begöngyölni, be-
kötözni, rólyázni; -чь h.
rólya

завидѣти irigyelni; -стли-
вый irigy; -сть n. irigység

завоевати meghódítani, el-
foglalni

заворъ h. tolózár, fazár

завсе mindenkor, mindig

завтр-а holnap; -ѣшний
holnap

завчасу idejekorán

завязати megkötni, bekötни

загадка n. talány

загал-ьный általános, egye-
temes; -ьно; въ -ѣ általá-
ban

заганяти (зажену) küldöz-
gefni, küldeni, behajtani

загасити eloltani

загнати elküldeni, beküldeni

заголовокъ h. cím, felirat,
vánkос, párna

загорода n. kert

заграница n. külföld; -чный
külföldi

задаръ hiába, ingyen, hasz-
talanul

зада-ти feladni, bejelenteni,
besúgni; -ча n. feladat, fel-
advány

задержа-ня s. feltartóztatás,
letartóztatás, visszatartás;
-ти feltartóztatni, letartóz-
tatni, visszatartani

задлѣ -ért, miatt, szerint, ké-
pest (birtokos esettel)

зад-ний hátulsó, hátsó; -окъ
h.; -ѣ h. hátsó rész; -омъ
hátra, hátrafelé

задума-ный elgondolkozó, elmélyedő; **-ти** elgondolkozni, elmélyedni
зазвѣдати megkérdezni
зазначити megjegyezni
заименникъ h. névmás
зайти betérni, bemenni, lenyugodni (нап)
заказ-ати megrendelni, megtiltani, betiltani; **-аный** tilos; **-ъ** h. megrendelés, tilalom
заклика-ня s. meghívás, behívás, beszólítás; **-ти (закличу)** meghívni, behívni, előhívni
закля-ти átkozni, elátkozni; **-ый** átkozott, esküdt, engesztelhetetlen
заколоти leszúrni
закон-но törvényesen, törvény szerint; **-ный** törvényes, jogos; **-ъ** h. törvény
закончити bevégezni, befejezni
закричати felkiáltani
закрыт-и betakarni, befedni; **-я** s. befödés, fedezés, bezárás
залишити elhagyni, elhanyagolni
заложити betenni, behelyezni, elzálogosítani
замести besepérni, felsepérni

замкнут-и bezárni, becsukni, elzárni; **-ый** elzárt, bezárt
замокъ h. vár, zár, lakat
замочникъ h. lakatos
замѣт-ити megjegyezni, észrevenni; **-ка** n. megjegyzés, észrevétel
занадто túl, nagyon
занехати elhanyagolni
зан-имати elfoglalni (állást), foglalkoztatni, viselni; **-иматися** foglalkozni; **-яти** elfoglalni, bevenni; **-ятися** foglalkozni; **-ятіе** s.; **-ятя** s. foglalkozás
заоч-и háta mögött; **-но** hátamögött, titkon, távollétében; **-но засудити** makacsság miatt elítélni, elmarasztalni; **-ный** távollévő, háta mögött lévő
запад-ати leesni (vlni mögé), lenyugodni (нап); **-ный** nyugati; **-ъ** h. nyugat
запалити meggyújtani, felgyújtani
запамятати megemlékezni; — **собѣ** megjegyezni
запахъ h. szag, illat
заперт-и bezárni, becsukni; **-ый** bezárt, becsukott
запирати bezárni, elzárni, becsukni; **-ся** elzárkózni

запис-аня s. beírás, bejegyzés, beiktatás; **-никъ** h. jegyzőkönyv; **-ати** beírni, bevezetni, bejegyezni, beiktatni

заплат-а n. fizetés, bér; **-ити** megfizetni, befizetni, leróni

заповѣд-ати megparancsolni, parancsolni, megrendelni; **-ь** n. parancs, parancsolat

запозднити elkésni

запоръ h. závarzat

запрѣгати befogni (szekérbe)

запѣчка n. pipa

запя-стникъ h. kézelő; **-тая** n. vessző (írásban); **-токъ** h. cipősarok

зараз-а n. dögvész, ragály; **-ити** megfertőzni; **-ливый** fertőző, ragályos

заразъ tüstént, azonnal, mindjárt

заран-о korán, kora reggel; **-ый** kora reggeli

зароб-ити beszerezni, megszerezni; **-ный** munkával bekeresett; **-окъ** h. kereset, keresmény, munka, foglalkozás

заруч-ити eljegyezni, biztosítani, jótállani; **-еный** eljegyzett, biztosított; **-ины** (többes) eljegyzés

заряд-женя s. berendezés; **-ити** berendezni

заслу-га n. érdem; **-женный** megérdemelt, megszolgált; **-жити** megérdemelni, megszolgálni

засовка n. retesz, tolózár

заспа-ный álmos; **-ти** elaludni

засраный szaros

застава n. zászló, lobogó

заставити elállítani, akadályozni, elzalogosítani

застрѣлити meglőni, lelőni

застуд-а n. meghűlés; **-итися** meghűlni

заступ-а n. védelem, oltalom; **-ати** védeni, oltalmazni, helyettesíteni, képviselni; **-никъ** h. védő, oltalmazó, ügyvéd, képviselő, pártfogó, közbenjáró; **-ница** n. védő, pártfogó, közbenjáró nő

засувъ h. závarzat

засуд-ити elítélni, elmarasztalni; **-ь** h. elítélés, elmarasztalás

зась ismét, újra

засѣд-аніе s.; **-ня** s. ülés; **-ти** ülésezni, helyet foglalni, leülni

затанити eltitkolni

затвор-ка n.; -ъ h. retesz, tolózár
зато azért
затримати feltartani, feltartóztatni, megtartani, marasztalni
затрубити befújni a kürtbe
зауш-ень h. nyakleves, pof;
-ница n. fülbevaló
зафарбити befesteni
захорон-ити megvédeni;
-ный biztosító
захрипый reked
зача-ло s. kezdet, szakasz, fejezet; -ти kezdeni, megkezdeni; -тися kezdődni;
-токъ h. kezdet
зачекати megvárni
зачинати kezdeni, elkezdeni
зач-то? -ъ? miért?, minek?
mi okból?
заяв-а n.; -леніе jelentés;
-ити jelenteni; -итися jelentkezni
зая-ць h. nyul; -чина n.
nyulhús
збаламу-тити összezavarni,
zavarba hozni; -ченьый őszszeszavart, zavarodott
збира-ня s. gyűjtés, szedés;
-ти szedni, gyűjteni;
-тися szedelőzködni
збити megverni, összeverni

збруя n. lószerszám, fegyverzet
збудити felkölteni
звад-а n. veszekedés, civódás; -итися veszekedni, civódni
зва-ніе s.; -ня s. hívás, meghívás, hívatás, életpálya;
-тельный падежь felszólító eset; -ти hívni, nevezni; -тися hívatni, neveztetni
звернути felfordítani, feldönteni
звести eltéríteni, elcsábítani, rászedni
зводит-и csábítani, félre vezetni; -ель h. csábító
звон-арь h.; -никъ h. harangozó; -ити harangozni; -ъ h. harang
звукъ h. hang; -чати hangzani; -чный hangzatos, hangos
звычай h. szokás, illem; -но szokás szerint, mint rendszeren, közönségesen; -ный szokásos, közönséges
звыштити felemelni (nagyra)
звышка n. többlet, maradvány, fölösleg
звѣдати kérdezni, tudakozni;
-ся kérdezősködni, tudakozódn

звѣзд-а n. csillag; **-яный** csillagos

звѣр-ь h. vadállat, állat, vadember; **-я** s. állat, vadállat

звѣ-стити hírdetni, üzeni, tudósítani, jelenteni; **-щаня** s. hírdetés; **-щаня войны** hadüzenet

згода n. megegyezés, egység, egyetértés

здатный alkalmas, ügyes, használható

здебольша nagyjából

здобы-ти szerezni, megszerzeni, keríteni; **-ча** n. zsákmány, szerzemény

здоров-ля s. egészség; **дай Боже!** — adj Isten jó egészséget! **-ый** egészséges

зелен-ина n.; **-ь** n. zöltség; **-ый** zöld

земл-едѣлецъ h. földműves; **-я** n. föld

зерно s. mag, szem, gabona

зеркало s. tükör

зим-а n. tél, hideg, hidegség; **-но** hideg van; **-ный** hideg, tél; **-ованя** s. telelés, teleltetés; **-овати** telelni, teleltetni

злагод-а n. kibékülés, megegyezés, egyezség; **-ити** megbékíteni, kiengesztelni

зладити készíteni, elkészíteni; **-ся** készülni, elkészülni, készülődni

злодѣй h. tolvaj, zshivány, gonosztevő, bitang; **-ка** n. nőtolvaj; **-ский** tolvaj-, zshivány-; **-ство** s. tolvajlás, bitangság

зложити összerakni, letenni

зломити eltörni, összetörni

злый (középfok: **горшій**) rossz, gonosz

змагати igyekezni, törekedni, iparkodni

змерк-ати alkonyodni, esteledni; **-ть** h. alkony, est

змѣнити változtatni, váltani, cserélni

зна-емый ismert, tudott; **-комити** ismertetni, megismertetni; **-комитися** megismerkedni; **-комый** ismerős, tekintélyes, híres; **-комство** s. ismeretség; **-къ** h. jel, jegy, jelvény, intés; **-менитый** jelentős, tekintélyes, híres; **-мение** s. jel, jelvény; **-ние** s.; **-ня** s. tudás, ismeret; **-ти** tudni, ismerni

знаряд-женя s. felszerelés; **-ть** h. eszköz

знач-ити jelezni, jelenteni; **-ный** jelentős, jelentékeny;

-**ѣня** s. jelentőség, fontos-
ság
зно-й h. izzadság, veríték;
-**ити** izzadni
зовнѣ kívül, kint; -**шній** kül-
ső
золот-ити aranyozni; -**о** s.
arany; -**ый** aranyos, arany-
ból való
зомлѣти elájulni
зрад-а n. árulás; -**ити** elárul-
ni; -**никъ** áruló
зробити megcsinálni
зрѣ-льй érett; -**нїе** s. látás,
nézés, éres; -**ти** érni, nézni,
látni
зуб-атый fogas, nagyfogú;
-**ный** fog; -**ный лѣкаръ**
fogorvos; -**ъ** h. fog; **дер-**
жати языкъ за -ъ hall-
gatni (a nyelvet a fog mö-
gött tartani)
зычити kölcsönözni
зяб-нути megfázni, megfagy-
ni; -**стися** megfagyni
зять h. vő

И

И és, is, meg; **и т. д.** (и такъ
дале) s így tovább
ибо mert
ива n. kecskefűz
игла n. tű; **шивуча** — varró-
tű

игра n. játék; -**ня** s. játszás;
-**ти** játszani; -**чь** játzó,
játékos
изда-ня s. kiadás; -**тель** h.
kiadó; -**ти** kiadni
иззуги lehúzni a cipőt (más-
nak); -**ся** levetni a cipőt
(magának)
изнова újból, újólág
изподъ alul
изъ -ból, -ből (birtokos eset-
tel)
или vagy
им-ати, -ити fogni, meg-
fogni
им-еннины (többes) névnap;
-**енникъ** h. főnév; -**енова-**
ти nevezni, megnevezni;
-**еноватися** neveztetni, ne-
vezni magát; -**я** s. név
ина-кйй, -кшйй más, egyéb;
-**че, -чь** különben, egyéb-
ként, máskülönben
инвентаръ h. leltár
ин-де másutt; -**коли** máskor,
más alkalommal, hébe-
hóba
ино-вѣрецъ h. máshitű;
-**земный, -странецъ** h. kül-
földi
инспекційный ügyeletes
институтъ h. intézet
интерес-ный érdekes; -**овати**
érdekelni; -**оватися** érdek-
lődni; -**ъ** érdek, kamat

инш-акій, -ій másféle; **-е** más, egyéb
иный más
иржа n. rozsdá; **-вый** rozsdás
искра n. szikra
искрен-но őszintén; **-ный** őszinte; **-ность** n. őszinteség
Испания Spanyolország
исповѣд-аніе, -аня s. gyónás; **-ати** gyónni; **-ь** n. gyónás
исполн-ити, -яти teljesíteni, elvégezni
испыт-ати vizsgálni, kérdezni; **-ъ** h. vizsga, vizsgálat
исторія n. történelem, történet
истый ugyanaz, éppen az, az igazi
исход-ный kiinduló, kezdet; **-ъ** h. kiindulás, kiköltözés, kimenetel

К

кабатъ h. kabát, szoknya
кава n. kávé
кавалер-ія n. lovasság; **-истъ** h. lovas
каварня n. kávéház
кагля n. kályha
кадетъ h. hadapród
каждый mindegyik, mindenki

каза-нь n.; **-ня** s. prédikáció, oktatás, szentbeszéd; **-ти** mondani
казка n. mese
календаръ h. naptár
камѣн-ный kőből való, kő-; **-ъ** h. kő; **-я** sok kő, kövek
канон-ѣрь h. tüzér; **-ъ** h. ágyú, löveg
капелохъ h. kalap
капитанъ h. százados, kapitány
капка n. csepp; **-ти** csörögni, csepegtetni
капура n. kapú
капуста n. káposzta
кара n.; **-ня** büntetés, bünhődés; **-ти** büntetni, fenytetni
картка n. kis kártya, cédula, jegy
касарня n. kaszárnya
касс-а n. pénztár; **-иръ** h. pénztáros
католи-къ h. katólikus férfi; **-ческий** katólikus; **-чка** n. katólikus nő
кач-ка n. kacsa; **-ачій** kacsból való, kacsa-; **-уръ** h. gacsér, hímkacsa
катастральн-ый kataszteri; **-ый угоръ** h. kat. hold; **-ое утро** s. kat. hold
каша n. kása

каш-ель h. köhögés; **-ляти** köhögni
квадрат-ный, -овый négy-
szögű, négyszögletes,
négyzetes; **-ъ** h. négyzet,
négyyszög
квартира n. lakás, szállás
квас-ити savanyítani, besa-
vanyítani; **-ный** savanyú;
-ъ h. kovász, sav
квитанция n. nyugta, elismer-
vény
кедь ha, hogyha
кешен-ъ n.; **-я** n. zseb
кйй h. bot, füttykös, husáng
кириллица n. cirill-ábécé
кирница n. forrás
Кита-й h. Kina; **-ецъ** h. ki-
nai ember
кишки (többes) belek
клам-ати csalni; **-ство** s.
csalás
класса n. osztály
клевета n. rágalom
кликати hívni, nevezni
клищи (többes) harapófogó
клока n. fogantyú
ключъ h. kulcs
кни-га n. könyv; **-гарня** n.
könyvkereskedés; **-гарь** h.
könyvkereskedő; **-гопечат-**
ня n. könyvnyomda; **-жка**
n. kis könyv
кобыла n. kanca

коваль h. kovács; **-ня** s. ko-
vácsműhely
когутъ h. kakas
кожа n. bőr; **-ный** bőrből va-
ló, bőr —
коза n. kecske
колачъ h. kalács
колбаса n. kolbász
колесо s. kerék
коли mikor; **-сь** valamikor,
egykor
коло körül, mellett (birtokos
esettel)
колодязь h. kút
колонна n. oszlop, csapat
колько? mennyi?; **-сть** n.
mennyiség
колѣно s. térd
команд-а n. parancs, vezény-
let, hadparancsnokság;
-антъ h. vezénylő, pa-
rancsnok; **-овати** paran-
csolni, vezényelni
команица n. lóhere
комаръ h. szunyog
комни-арь h. kéményseprő;
-ъ kémény
комната n. szoba
комор-а n. kamara, élestár;
-ка n.; **-ча** s. kis kamra
кона-ня s. haldoklás; **-ти**
haldokolni
конарь h. ág, faág
кон-ьскій ló; **-ина** n. lóhús;

-никъ lovas, lovaskatona;
-ница n. lovasság; -ь h. ló
коне-ць h. vég; -ечный vé-
ges
контрактъ h. szerződés
контрола n. ellenőrzés
копа n. szénaboglya, rakás
коп-ати ásni, rúgni; -кати
rúgni; -нути megrúgni;
-ыто s. pata
кораб-ель h.; -ъ h. hajó
корецъ h. véka
корм-ити etetni; -лѣня s.
etetés
корова n. tehén
корол-ева n. királyné; -евичъ
h. királyfi; -евна n. király-
leány; -евство s. királyság;
-ь h. király; -ьскій királyi
корридоръ h. folyósó
корчма n. korcsma; -рька n.
korcsmárosné; -рь korcs-
máros
корыто s. tekenő
корѣн-ь h. gyökér; -ьовый
gyökérből való, gyökér —;
-я s. sok gyökér, fűszer
кос-а n. kasza; -ити kaszál-
ni; -ьба n. kaszálás
кос-о ferdén, görbén; -ый
ferde, görbe
кост-ъ n. csont; -яный csont-
ból való, csontos
кот-орый, -рый melyik, ki,
kicsoda, micsoda

кошъ h. kas, kosár
кравецъ h. szabó
кра-дѣжъ n. lopás; -сти
lopni
кра-й h. ország, vidék, szél,
szegély, vég; -ина n. or-
szág; -йный szélső, végső;
-янь h. földi, benszülött
крас-а n. szépség, ékesség,
dísz; -авица n. szépség;
-ный szép, csinos; -ота n.
szépség
крейда n. kréta
крест-ити keresztelni; -ъ h.
kereszt
кривд-а n. megrövidítés, sé-
relem, méltánytalanság;
-ити sérelmet okozni, igaz-
ságtalanul cselekedni
крив-ый görbe; -уля n. ka-
nyar, görbület, sétabot
кри-къ h. lárma; -чати ki-
abálni, lármázni
кроат-ка n. horvát nő; -ъ
h. horvát férfi
кров-ляный véres; -ъ n. vér
крок-омъ lépésben; -ъ h. lé-
pés
круг-омъ körben; -ъ h. kör
круп-а n. dara; -ити darálni;
-ы (többes) dara
крутити csavarni, forgatni,
sodorni, tekerni
крыл-атый szárnyas; -о s.
szárny

крыти fedni, takarni; **-ся** el-
bujni, rejtőzni
крышити morzsolni
крѣп-ити erősíteni, szilárdí-
tani; **-кій** erős, szilárd;
-ость n. erősség, vár
кто ki, kicsoda, aki; **-сь** va-
laki
куби-къ h. köb; **-чный** kö-
bös, köb-
кул-ева порожня töltényűr;
-ометь h. golyószóró;
ѣшница n. tölténytáska;
-я n. töltény, golyó
куда hová, merre
кум-а n. komaasszony; **-очко**
h.; **-ъ** h. koma
купа n. kanna, kupra
куп-аня s. fürdés; **-ати** fü-
rösztteni; **-атися** fürdeni;
-ѣль n. fürdő; **-ѣльня** n.
fürdőszoba
куп-ецъ h. kereskedő, vevő;
-ити venni, vásárolni; **-ля**
s. vétel, vásárlás, kereske-
dés; **-овати** vásárolni
кур-а n. tyúk; **-окъ** h. kakas,
ravasz (fegyveren); **-ча**,
-я (több: **-ята**) s. csirke;
-ятина n. tyúkhús
кураж-ъ h. bátorság, kedv;
-ный bátor, pityókás, be-
csípett
курв-а ringyó; **-ашъ** h. ki-
csapongó férfi

курити füstölni, dohányozni
кусати harapni, marni
кус-окъ h. harapás, kis da-
rab; **-ъ** h. harapás, darab
кутъ h. szugoly, sut, szöglet,
szög; **три-** h. háromszög
кухар-ити szakácskodni;
-ька n. szakácsnő; **-ь** h.
szakács
кухня n. konyha
къ -hoz, -hez, -höz (tulajdo-
nító esettel)

Л

лав-ица n. lóca, pad; **-ка** n.
lóca, pad, bolt; **-очникъ** h.
boltos; **-очный** boltos, bolt
лагод-а n.; **-ъ** h. béke, egyet-
értés, összhang; **-ити** béki-
teni; **-ный** békülékeny, bé-
kés, jámbor, csendes
лада n. láda, tulipános láda
лад-ити készíteni; **-ся** készü-
lődni; **-ный** helyes, jó, de-
rék, csinos; **-овница** n. töl-
ténytáska
лази-во s. létra; **-ти** mászni,
kúszni
лазь n. erdei kaszáló
лайбикъ h. mellény
лайдакъ h. csavargó, bitang,
semmirekellő
лакотники (többes) nyalánk-
ság, csemege

лама-ти törni, zúzni; -чь h. betörő
лампа n. lámpa
ласка n. kegy, nyájasság, jóakarát, szívesség; -вый kegyes, szíves, nyájas; -ти simogatni
ластов-ка n.; -очка n. fecske
лата h. léc
лати káromkodni, szidni; -ся esküdni; залайся! esküdj meg!
левъ h. oroszlán
легк-ий könnyű; -ость n. könnyűség
легови-ско s.; -ще s. fekvőhely
ледва alig
ледъ h. jég
лежа-ти feküdni; -ня s. fekvés
лекварь h. lekvár, iz
лемъ csak
ленча n. lencse
лет-ѣти repülni, szaladni; -ъ h. repülés
ликеръ h. likör
линати vedleni
лист-ъ h. levél, falevél; -я s. falevelek
литеръ h. liter
лице s. arc, szín, homlokzat (háznál)
лишь csak
ложе s. fekvőhely

лож-ичка n.; -ка n. kanál
локоть h. könyök
локша s. lepény
ломити eltörni
лон-и tavaly, múlt évben; -ский tavalyi, múlt évi
лопата n. lapát
лопотати fecsegni, csacsogni
лоша s. csikó
лугъ h. rét, kaszáló, lúg
лука n. rét, kaszáló, gyep
луна n. hold
луп-ати leszedni a héjat, hámozni; -ина n. héj, háncs; -ити hámozni
лутеранъ h. evangélikus
луч-ометъ h. sugárvető, fényoszóró; -ъ fény, sugár
лысыи kopasz, tar
лѣвыи bal
лѣгати befeküdni, leheveredni
лѣз-ати, -ти mászni, kúszni; -аня s. mászás, kúszás
лѣк-арникъ h. gyógyszerész; -арня n. gyógyszertár; -арский orvosi; -ъ h. gyógyszer, iz, orvosság; -арь h. orvos
лѣн-ивыи rest, lusta, tunya, lomha; -юхъ h. lusta, rest ember
лѣс-ъ h. erdő; -никъ h. erdész, erdőőr; -ный erdei; -окъ h. erdőcske, liget

лѣтати repdesni, szaladgálni
 лѣт-о s. nyár; -ный nyári
 лѣч-ба n. gyógyítás; -ити
 gyógyítani
 люб-ити szeretni; -ый ked-
 ves, szeretett
 люд-е, -и (többes) emberek,
 nép; -ный népes; -ский em-
 beri, emberséges
 лютеранъ h. evangélikus
 лягнути lefeküdni
 лячи lefeküdni

М

магазинъ h. raktár, áruház
 маляр-ъ h. magyar férfi; -ка
 n. magyar nő; -ский ма-
 гуяр; -ска крайна, -щина
 n. Magyarország
 мает-окъ h. vagyon, birtok;
 -никъ h. birtokos, tulajdo-
 nos
 маза-ти kenni; -ный bekent,
 piszkos
 май inkább, jobban; — h.
 május hó; -же majdnem,
 szinte
 майно s. vagyon, birtok
 майоръ h. őrnagy
 майст-ерь h. mester, iparos;
 -рова n. mesterasszony,
 iparosné; -ровати mester-
 kedni, valamin törni a fejet

мал-енький, -ый kis, kicsi;
 -о kevés; -олѣтный kisko-
 рú; -о по малы lassanként
 ма-мка n. anyus; -ти n.;
 -тка n.; -тѣрь n. anya;
 -терский anyai; -теринский
 языкъ anyanyelv
 мар-ецъ h.; -тъ h. március
 марн-ити tékozolni, elveszte-
 getni, elpocsékolni; -о hi-
 ába; -ый hasztalan, hiú
 масл-о s. vaj; -яный vajас
 мас-тъ n. zsír, kenőcs; -тити
 kenni, zsírozni, tapasztani;
 -ный zsíros
 матерія n. anyag
 мах-ъ ütés, csapás, ingás,
 lódítás; -омъ hirtelen,
 azonnal, egy csapásra, pil-
 lanat alatt
 мача-нка n. mártás; -ти már-
 tani, áztatni
 мач-ка n. macska; -а s. cica,
 kismacska
 машин-а n. gép; -иниста h.
 gépész
 маѣрня n. major, tanya
 медвѣдь h. medve
 ме-джи, -жи között (esz-
 közhatározóval), közé
 (tárgyesettel)
 медъ h. méz
 межа n. határ, megye
 мелай h. tengeri, kukoricás
 меньш-е kevesebb; -ати,

-ити kisebbíteni; -ий kisebb, kevesebb, fiatalabb, ifjabb; -ий сынъ a fiatalabb fiú; -ина n. kisebbség
мережа n. rostély, rács
мерендя n. utavaló, ennivaló
мерз-нути fagyni, fázni; -ля-
вый fázós, fagyos
мертв-ый halott; -ецъ h. halott, hulla; -оносный halálos
мета-ня s. hajítás, dobás, vetés; -ти dojni, vetni, hajítani
мереть h.; мейтеръ h. méter
мечъ h. kard
мзда n. bér, jutalom, díj
мизилникъ h. kis ujj
мил-а n. kedves, szerető;
-ый kedves; -овати szeretni, kedvelni; -ость n. kegy, kegyelem, irgalom
мин-а n. akna; -омень h. aknavető
министерія n. minisztérium;
— председательства (предсѣдництва) miniszterelnökség; — внутреннихъ (внутрѣшнихъ) дѣлъ belügyminisztérium;
— финансовъ pénzügyminisztérium; — набоженства (вѣроисповѣданія) и просвѣта vallás- és közoktatásügyi minisztérium; —

обороны краю (гонвейдства) honvédelmi minisztérium; — земледѣлія földművelésügyi minisztérium; — промысла и торговли ipar- és kereskedelmi minisztérium; — спольныхъ работъ и коммуникаціи közmunka- és közlekedési minisztérium; — правосудія igazságügyi minisztérium
министер-ъ h. miniszter; -скій miniszteri; -ство miniszterség, minisztérium
мину-вшій, -льй mult - elmúlt; -та perc, pillanat; -ти elmulni, eltelni, elkerülni
мир-ъ h. béke; -итель h. békítő, békéltető; -ити бékíteni; -ный бékés, szelíd, jámbor
мис-ка n. tál; -очка n. kis tál
міръ h. világ
млин-ъ h. malom; -арь h. molnár
млака n. mocsár, tócsa, pocsolya
мю-гій sok; -о sokan; -оразъ sokszor
множ-ество s. sokaság; -ити szaporítani, sokszorozni (számтанban)
мобилизація n. mozgósítás

могила n. sír, sírhalom
могучій hatalmas, erős, tehető, módos
мод-а n. divat; **-ный** divatos
мож-ъ lehetséges, lehet, szabad; **-ливый** lehetséges, lehető
мой, моя, мое enyém
мокр-ота n. nyírkösség, nedvesség; **-ый** nedves
молит-ва n. imádság, ima; **-ва** Господня miatyánk; **-и** kérni, könyörögni, imádni; **-ися** imádkozni, rimánkodni
молод-а n.; **-ица** n. menyasszony; **-ецъ** h. vőlegény; **-ѣжъ** h. fiatalság, ifjúság; **-ина** n. fiatalság, fiatal hájtás (fán); **-ити** fiatalítani; **-ь** n. fiatalság, fiatal emberek; **-ята** (többes) fiatalok, fiatal házaspár; **-ѣти** fiatalodni
моло-ко s. tej; **-чко** s. tej, tejeske; **-чный** tejes
молч-ати hallgatni; **-аня** s. hallgatás, csend; **-ки** nesztelenül, csendesen, zajtalanul
моментъ pillanat
мона-хъ h. szerzetes, barát; **-стырь** h. kolostor, zárda,

monostor; **-шескій** szerzetesi
Моравія n. Morvaország
море s. tenger; **-плавецъ** h. hajós, tengeri utazó; **-плавчик** h. tengerész; **-плавство** s. hajózás
морковъ h. sárgarépa
моро-зъ h. fagy, dér; **-женный** hideg, fagyos, fagyasztott; **-женое** s. fagyalt
мор-скій tengeri; **-якъ** h. tengerész, hajós
морщенный ráncos
москаль h. muszka, nagyogosz
мост-ъ h. híd; **-овое** s. hídvám, hídpénz
мотуз-ъ h. kötél, **-окъ** h. madzag, zsineg
мотыка n. kapa
мох-ъ h. moh, pehely; **-натый** szőrös, bolyhos, tollas, mohos, pelyhes; **-оватый** mohos
моц-ъ n. erő; **-ный** erős
моч-арь h. mocsár; **-еный** áztatott, nyírkos; **-ити** áztatni, nedvesíteni
мочи (можу) -hatni, -hetni
мракъ h. köd
муд-ерецъ h. bölcs; **-рость** n. bölcsesség; **-рый** okos, bölcs

муж-ескій férfi-, him-; **-чина** h. férfi; **-ъ** férfi, férj
мука n. liszt
муници-я n. löszer; **-йный** löszeri
мур-ъ h. fal; **-никъ** kőműves; **-ованый** kőből épült; **-овати** építeni, falat húzni
мусити kényszeríteni; **мусить** kell, muszáj
мутный zavaros
му-ха n. légy; **-шка** n. legyecske
мучити kínozni, gyötörni
мы mink, mi
мыло s. szappan
мысл-ь n. gondolat; **-итель** h. gondolkodó; **-ити** gondolkodni
мыти mosni; **-ся** mosakodni
мыто s. vám
мыш-ъ n.; **-ка** n. egér
мѣн-ити váltani (pénzt); **-яти** cserélni, váltani
мѣра n. mérték
мѣр-никъ h. mérnök; **-яня** s. mérés; **-яти** mérni, felmérni
мѣст-ити helyezni, elhelyezni; **-итися** elférni; **-ность** n. helyiség; **-ный** helybeli, helyi; **-о** s. hely, tér, állás
мѣся-ць h. hold, hónap; **-цесловъ** h. naptár; **-чный** hónapi, holdas

мѣт-ати seperni, sepergetni; **-ла** n. seprű
мѣхъ h. zsák
мягк-ій puha, lágy; **-ость** n. puhaság, lágyság
мяс-о s. hús; **-никъ** h. hentes; **-арь** h. mészáros; **-ный** húsos, kövér

Н

на -ra, -re (tárgyesettel); **-en, -он, -өн** (határozói esettel); **несе, не!** **-те** nesztek, fogjátok
наби-ти, -вати ütni, verni, megverni, tele verni; **-ти** пушку puskát tölteni
набоженство s. vallás, hitfelekezet
набой h. töltény
набѣгъ h. rárohanás, roham
нагл-ый hirtelen; **-о** hirtelen, gyorsan
нагод-а n. alkalom; **-ный** alkalmi
нагород-а n. jutalom, megtérítés; **-ити** megtéríteni, jutalmazni
надатокъ h. ráadás, felpénz
надежда n. remény
надзвычайный rendkívüli
надз-ирати felügyelni, felügyázni; **-иратель** h. felügyelő; **-орь** h. felügyelet

надпись h. felirat, cím
надпоручикъ h. főhadnagy
надъ fölé (tárgyesettel); fö-
lött (eszközhatározói eset-
tel)
надыти megérkezni, meg-
jönni, váratlanul betoppan-
ni
надъ-вати felölteni, magára
öltetni; **-ти** felvenni, felöl-
teni
надъя n. remény, hit, biza-
lom; **-тися** reménykedni,
bizakodni, remélni
наем-ъ h. bér, bérlet; **-ный**
bérelt, felbérelt
назадъ vissza, hátrafelé
назва n. elnevezés, név, cím;
-ный elnevezett, megneve-
zett; **-ти** nevezni, elnevez-
ni, megnevezni
назна-чити kijelölni, kinevez-
ni, megnevezni
назрѣлый érett
называть nevezni, megne-
vezni
найти találni, megtalálni
наказ-ати oktatni, tanítani,
meghagyni
накрестъ keresztben
належачки fekve
належный illetékes
намоль, замуль h. iszap
намѣрити célozni
наново újból, újra, ismét

напа-дъ h. megrohanás, tá-
madás; **-сти** megrohanni;
megtámadni; **-сть** n. baj,
balsors, csapás
написати felírni, ráírni
наплатка n. folt
наполнити megtölteni
напо-й h. ital; **-ити** meg-
itatni
наполошити felriasztani,
megriasztani
наполю felére, kétfelé
напоминати figyelmeztetni,
emlékeztetni, inteni
направ-ити irányítani, össze-
készíteni; **-ление** s. irányí-
tás
напротивъ ellen, ellenében,
szemben, ellenkezőleg
напружити kifeszíteni
напудити megijeszteni, meg-
félemlíteni
наразъ egyszerre, tüstént,
mindjárt
нарежный hirtelen, hirtelen
haragú, indulatos
нарис-овати lerajzolni; **-ъ** h.
rajz, vázlat
народ-ити szülni, teremni;
-итися születni; **-ность** n.
nemzetiség; **-ъ** h. nép,
nemzet; **-ный** nemzeti, né-
pi; **-на школа** elemi iskola;
-овецъ h. hazafi; **-ины**
(többes) születésnap

нарокомъ készakarva, szándékosan, önként
наслѣд-овати örökölni;
-никъ h. örökös, utód (férfi); **-ница** n. örökös (nő);
-ство s. örökség
насмѣхъ gúnyból
наспакъ fonákul
настати beállani, bekövetkezni
наступати fölfejlődni, támadni
насухо szárazon
настроити feltűzni
насъ-ня s. vetőmag; **-яти** elvetni
натискъ h. nyomás
натягнути meghúzni, felhúzni, kifeszíteni
нау-ка n. oktatás, tanítás, tudomány; **-чити** megtanítani, kitanítani; **-читися** megtanulni, kitanulni; **-чный** tudományos
нахабствовать duhajkodni
находити összejárni, bejárni;
-ся sokat járni,
нача-ло s. kezdet, eredet;
-льникъ h. főnök, járási főnök, főszolgabíró; **-ти** kezdeni, megkezdeni;
-токъ h. kezdet, eredet
начась idejére, kis időre

начер-къ h. rajz, vázlat;
-тати rárajzolni
нашь, -а, -е miénk
наяти felfogadni, szegődtetni
не nem, ne
неб-о (többesben: **-еса**) s. ég; **-есный** égi; **-осклять** h. égbolt, láthatár
небо-гий szegény; **-жакъ** h. szegény, nyomorult;
-жчикъ h. szegény, elhunyt, megboldogult;
-ракъ h. szegény, szerencsétlen; **о -пе!** óh te szegény ember!
невинн-ость n. ártatlanság;
-ый ártatlan
неволя n. fogság, rabság
невѣста n. meny
невыгодный kedvezőtlen
недавн-о nem régen; **-ый** nem régi
недалек-о nem messze, közel; **-ий** nem távoli, közeli
недбал-ость n. hanyagság, gondatlanság; **-ый** gondatlan
недозрѣлый éretlen
недостатокъ h. hiány
недѣл-ьный vasárnapi; **-я** n. vasárnap
независим-ость n. függetlenség, önállóság; **-ый** független, önálló
незаконный törvénytelen

незванный hivatlan
незнаемый ismeretlen
неизвестный ismeretlen
нелад-ъ h. rendetlenség;
-ный nem szép, rendetlen
ненавист-ъ n. gyűlölet; -ный
gyűlöletes
непар-а, -ный páratlan
непорядо-къ h. rendetlenség;
-чный rendetlen, hanyag
непослушный engedetlen,
szófogadatlan
неправдивый hamis
непрестанн-ый folytonos,
szakadatlan; -о folyton, ál-
landóan
непритомн-ость n. távollét;
-ый távollévő
неприятель h. ellenség; -ный,
-ский ellenséges
неподъва-но véletlenül, nem
gyanítva; -ный véletlen,
nem gyanított; -ти nem
sejteni, nem gyanítani
нести vinni, tojni (tojást);
-ся lovagolni, lovon ülni
нечист-ота n. piszok, tisztá-
talanság; -ый piszkos, tisztá-
talan
ни sem
нигда soha, sohasem
нигде sehol
ниж-е, -ше lejjebb, alább
низ-ина n. alföld; -кий ala-
csony

никто senki
никуда sehova, semerre
нитка n. cérna, fonal
ничъ semmi
ниѣк-иѣ semmiféle, semmi; -ъ
sehogy
ноябрь h. november
нов-ина n. újság; -ины (töb-
bes) újság, hírlap; -ый új;
-ость n. újdonság; -обра-
нецъ h. újonc
нога n. láb
ногав-ицы, -ки (többes)
nadrág
нож-ицы (többes) olló; -ъ
h. kés
Норвегія n. Norvégia
нести hordani, viselni; -ся
lovagolni
нось h. orr
нотарь h. jegyző
нохоть h. köröm
ноч-ный éjjeli; -ованя s. éjje-
lezés, éjszakázás; -овати
éjjelezni, éjszakázni; -ъ n.
éj, éjszaka
нуж-да n. szükség, inség,
nyomor; -ный szükséges
нукати kínálni, nógatni
нумер-о s.; -ъ h. szám
нѣмый néma
нѣтъ nincs, nem
няньо h. apa

О

о -ról, -ről (határozói eset-
tel); óh!

оба, обѣ, обоє mindketten
обвин-енный vádolt, vádolt;
-ити vádolni; -итель h.
vádoló

обводъ h. körzet

обер-нути fordítani, felhasz-
nálni, fordítani (valamire);
-таня s. forgás, keringés;
-тати forgatni, fordítani;
-татися forgolódni

обжаловати vádolni

обладити megigazítani, ren-
dezni

область n. vidék, terület, tar-
tomány

облесный hízelgő

облечи felölteni, felruházni;
-ся magára ölteni

облѣкаться öltözködni

оболожъ h. ablak

оборо-въ h.; -гъ h. széna-
tartó

оборон-а n. védekezés, véde-
lem; -ити védekezni, véde-
ni

оборотъ h. fordulat

образъ h. kép

обруч-ка n. karika, gyűrű; -ъ
karika, abroncs

обрѣза-ня s. körülmetélés;
-ти körülmetélni, körülvág-

ni, körülmetezni; -тися
magát körülmetélni

обрядъ h. szertartás

обсадити körülvenni, ostro-
molni

обу-вати valakinek a lábára
felhúzni a lábbelit; -ватися
felhúzni a cipőt (magá-
nak); -тый cipőben lévő

обход-ити körüljárni; -ъ h.
körüljárás, menet, körme-
net

обыватель h. lakó, lakós

обыймати ölelgetni, megölel-
ni

обычай h. szokás

обѣд-ати ebédelni; -ъ h.
ebéd

обѣда-нка n. ígéret; -ти ígér-
ni

овесъ h. zab

овочъ h. gyümölcs

ов-ца n. juh; -чарь h. juhász;
-чий juhból való, juh-

ог-ень h. tűz; -нений tűzi,
tüzes

оглядъ h. tekintet

огололка n. hirdetés, hirdet-
mény

од-ежа n. ruha; -ѣти felöl-
tení

один-ъ, одна, одно egy;
-надцать tizenegy; -над-
цатый tizenegyedik

однакий egyforma

ожени́ти megházasítani; **-ся**
megházasodni
ожере́бити csikózni, csikót
elleni
ожив-я́ти feléledezni, lassan
feléledni; **-ити** feléleszteni,
fellelkesíteni
о́жъ hogy, hogyha
оздоб-а n. ékeség, dísz; **-ити**
feldíszíteni
озеро s. тó
озим-ина n. őszi vetés; **-ный**
őszi, tél alá való
означи́ти megjelölni, megje-
gyezni
ой! jaj! óh! hej!
окламати megcsalni, rászede-
ni
окно s. ablak
око s. (többsben: **очи**) szem
оковати megvasalni, megpat-
kolni
окол-и́ца n. környék, vidék;
-о körül, köröskörül (bir-
tokos esettel), körülbelül;
-ьность n. körülmény
окончи́ти bevégezni, elvé-
gezni
о́край h. perem, széle vala-
minek, szegély; **-ка** n. széle
valaminek
о́крем-е, -ъ kívül (birtokos
esettel); **-ы́шнiй** kivételes
о́круглый kerek
о́ктоберъ h. október

о́лей, о́лѣй h. olaj
олов-о s. ólom; **-яный** ólom-
ból való; **-янка** n.; **-яникъ**
h. ólmosbot, füttykös
о́лѣнь h. szarvas
вну́къ h. unoka
о́нуча n. kapca, rongy; **-ръ**
h. rongyszedő
о́н-ъ, о́на, о́но ő; **-ый** az
опира́ти támasztani; **-ся** tá-
maszkodni
о́пис-ати leírni, körülírni, vá-
zolni; **-ъ** h. leírás
о́пит-и́ся leinni magát, leré-
szegedni; **-ый** részeg
о́плата n. fizetés, lefizetés, il-
leték
о́позди́ти elkésni
о́правда-ня s. igazolás; **-тель**
h. igazoló; **-тельный** iга-
zoló; **-ти** igazolni
о́пустѣ́лый elhanyagolt
о́пѣк-а n. gyámság; **-унъ** h.
gyám
о́пя́ть ismét
о́ра-нина, -ница n. szántó-
föld; **-ти** szántani; **-чъ** h.
szántó
о́рган-и́зовати szervezni; **-ъ**
h. szerv
о́рель h. sas
о́риентова́тися tájékozódni
о́ружие s. fegyver
о́рѣ-хъ h. dió, diófa; **-шки**
(többses) mogyoró

оса n. darázs
осада n. telep
ОСВОБОДИТ-И felszabadítani;
-ель h. felszabadító
ОСВОИТИ eltulajdonítani
ОСВѢТ-ИТИ felvilágosítani,
megvilágítani; -ЛИТИ kivi-
lágítani; -леня s. kivilágí-
tás
ос-ель h. szamár; -лица n.
nőstény szamár
осеред-окъ h. központ; -ный
központi
осеть h. bogáncs
осика n. rezgőnyárfa
основ-а n. alap; -ати alapíta-
ni; -ность n. alaposság;
-ный alapos, alapvető
особ-а n. személy; -енно fő-
leg, különösen
оста-нокъ h.; -токъ h. ma-
radék, maradvány; -тися
maradni; -тний utolsó
осторожн-ость n. óvatosság,
elővigyázatosság, éberség;
-ный óvatos, éber, elővi-
gázatos
остр-ити élesíteni; -ый éles
островъ h. sziget
остро-вы, -гы (többes) sar-
kantyú
ось n. tengely
осѣдла-ти felnyergelni; -ня
s. felnyergelés

осяга n. valaminek a kerülete
отава n. sarjú
ОТБЫТИ letölteni, átmenni va-
lamin
ОТВЕЗТИ elvezetni, elvinni
szekeren
ОТВОРИТИ kinyitani
ОТВѢ-ЧАТИ felelni; -тъ h. fe-
lelet, válasz; -тственность
n. felelősség
ОТДАЛ-ИТИ eltávolítani; -ен-
ность n. távolság
ОТДАТИ megadni, visszafizet-
ni, férjhez adni; -ся férjhez
menni
ОТДѢЛ-ИТИ elválasztani, elkü-
löníteni; -ьно külön; -ъ h.
szakasz, osztály
отецъ h. atya
ОТЛИЧ-НЫЙ kitünő, kiváló; -ие
s. kitüntetés; -ати kitűnni
отнести elvinni
ОТПЛАТ-а n. visszafizetés;
-ити visszafizetni
ОТПОВѢ-ДАТИ, -СТИ válaszol-
ni, felelni, feleselni
отпоръ h. ellenállás
отправ-а n. szertartás; -ити
elvégezni, elküldeni
отпускъ h. szabadság
отрав-а n. mérge; -ити meg-
mérgezni
отрядъ h. szakasz
отсидѣти leülni (büntetést)

отступ-ити visszavonulni,
visszalépni; -ъ h. visszalé-
pés, visszavonulás, hátrálás
оттруб-ѣти lefújni; -леня s.
lefúvás, takarodó
отход-ити elmenni, távozni;
-ъ h. elmenetel, távozás
отчетъ h. számadás
отъ -tól, -től (birtokos eset-
tel)
офицер-ъ h. tiszt; -скій tiszt
охабити elhagyni, elhanya-
golni
охота n. kedv, hajlam
охорона n. oltalom, védelem;
противовоздушна - légo-
ltalom
оцетъ h. ecet
очаровати megbabonázni,
megbűvölni
очевид-ецъ h. szemtanu; -но
szemmel láthatólag
очеред-ь n. sor, rend; -ный
soros, sorban következő
очка; -и (többes) szemüveg

П

паву-къ h. róka; -чина n.
rókhaló
пад-ати esni, hullani; дождь
-е esik az eső; -ежъ h. eset
(nyelvtanban)
пазуръ h. karom

пак-овати csomagolni;
-унокъ h. csomag, pogy-
gyász, málna
палата n. palota
палець h. ujj
пали-во s. tüzelőfa; -ити tü-
zelní, égetni, gyújtani, sütni
палица n. bot, sétabot, pálca
палѣнка n. pálinka
памят-ати emlékezni; -ъ n.
emlékezet; -ливый jó emlé-
kező tehetséggel bíró
панн-а, -очка n. kisasszony
пан-ъ h. úr; -ѣ n. úriasszony,
úrnő; -скій úri; -ство s.
uraság; -щина n. robot,
jobbágymunka; -ькати ri-
máncodni
папѣрь h. papiros
пар-а n. gőz, pára, pár; -ити
forrázni; -ный páros;
-овый gőz-, gőzös; -оходъ
h. gőzhajó
параграфъ h. paragrafus
парад-а n. parádé, pompa;
-ный parádés, díszes; -ити
diszítani
паробокъ h. legény
паршивый rühes, koszos, tet-
ves
пасажиръ h. utas, utazó
паскудный csúf, ocsmány
пас-овиско s. legelő; -ти le-
gelni; -тухъ h.; -тырь h.
pásztor

Пасха n. Húsvét, húsvéti kalács, pászka; **-льный** húsvéti
патент-ъ h. szabadalom, patent; **-ованный** szabadalmazott
патриотъ h. hazafi
патронъ h. töltény, töltényhüvely
патр-уль, -оль h. őrjárat
пах-аня s. szaglás; **-ати** szagolni; **-нути** szaglani; **-нячий** szagos, illatos; **-ъ** h. szag, illat
паця s. kis malac
пачка n. pipadohány
паша n. (fű-, széna-, szalma-) takarmány
певн-ость n. erősség, biztonság; **-ый** biztos, szilárd, határozott
пе-каръ h. pék; **-карня** n. süttőde; **-карство** s. pékipar, pékség; **-чи** sütni; **-кота** n. hőség, forróság; **-чиво** s. sütemény
пек-ло s. pokol; **-ельный** pokoli
пелевня n. csűr
пелехатый borzas, kócos
пензи-я n. nyugdíj; **-ованный** nyugdíjas, nyugalmazott
пень h. tő, tőke, törzs
перв-ый első; **-енець, -ородный** h. elsőszülött

перш-е először; **-ий** első
пере át; **-гнати** áthajtani; **-йти** átmenni, keresztülmenni; **-бачити** megbocsájtani, elnézni; **-брати** átvenni, magára vállalni; **-бывати** lakni, tartózkodni; **-бѣгнути** át-, keresztülfutni, megelőzni; **-вага** n. túlsúly; **-важити** túlmérni, túlsúlyban lenni; **-глядъ** h. átnézet, áttekintés; **-говоръ** h. megbeszélés, tárgyalás; **-дати** átadni; **-казъ** h. utalvány; **-ложити** áthelyezni; **-мочи** legyőzni; **-мѣна** n. változás; **-пона** n. akadály; **-стати** útjátállni valakinek; **-ходъ** h. átjárás, átmenet
перед-ина n.; **-окъ** h. eleje valaminek; **-ный** előlévő; **-плата** n. előfizetés; **-ъ** h. előtt (eszközhatározói esettel)
пер-ина n. párna; **-о** s. toll
Перси-я n. Perzsia; **-янинъ** h. perzsa férfi
перст-ень, -ѣнь h. gyűrű; **-ъ** h. ujj
перси (többes) mell, kebel
песь h. kutya
петрушка n. petrezselyem
пѣць h. kályha

печат-ь, -ка n. pecsét, bélyegző

пиво s. sör

пил-а n. fűrész; **-а** mellett, **-nál, -nél, körül**; **-ка** n. kis fűrész, kézi fűrész; **-овати** fűrészelni, reszelni

пилл-овати igyekezni, szorgalmazni, sietni; **-ный** gyors, sürgős, sietős, iparkodó; **-ость** n. igyekezet, iparkodás, szorgalom, serényység

пип-а; -ка n. pipa

пирог (többes) derelye

писа-ние; -ня s. írás; **святое -ние** szentírás; **-нка** n. húsvéti (díszes, festett) tojás; **-рь** h. írnok, segédjegyző; **-тель** h. író; **-ти** írni

письм-о s. írás, levél, irat, okmány; **-оводитель** h. jegyzőkönyvvezető, jegyző; **-енный** írásbeli, írott

пистоля n. pisztoly

пита-ти nevelni, ápolni, kérni, megkérni a lányt; **-чь** h. kérő; **-тель** h. nevelő

пит-и inni; **-я** s. ivás, korhelykedés, iszákosság

плав-ати úszni; **-ба** n. hajózás, vízi út

плака-ти sírni; **-ня** s. sírás

планъ h. terv

плат-а, -ня n. fizetés, bér; **яка праца, така -а** milyen a munka, olyan a fizetés; **-ити** fizetni

плат-ати foltozni; **-ка** n. folt
платя s. ruha

плахта n. lepedő, takaró, terítő

плачь h. sírás

плащъ h. köpeny

плека-ти szoptatni, nevelni; **-ня** s. szoptatás, nevelés

плеч-е (többes: **-и**) s. váll; **на -е** vállra; **на -и** vállon

плита n. lemez, kőlap

плод-ити nemzeni, szaporítani, tenyészteni; **-ный** termékeny, szopora; **-оносный** gyümölcsöző, termékeny; **-ъ** gyümölcs, termés

плоский lapos

плоть h. kerítés

плоть n. test, hús

плугъ h. eke

плыткій lapos

плѣн-ъ h. fogság; **-никъ** h.; **-ный** fogoly

плѣс-ень n. penész; **-нѣти** penészedni

плювати köpködni

плюцо s. tüdő

плясати táncolni

по -он, -ен, -өн, szerint (háttározói esettel)

побережный partmelléki,
partmenti
побити elverni, megverni
побожи-ость n. ájtatosság,
áhitat; **-ый** ájtatos
побоч-ъ közel, mentén, men-
tében (birtokos esettel);
-ный mellékes, mellék-, ol-
dalon lévő
побратися egybekelni, házas-
ságot kötni
побрат-имство s. testvéri-
ség, barátság; **-имъ** h. társ,
pajtás; **-ски** testvériesen
побыти egy kis ideig lenni
побѣд-а n. győzelem; **-ити**
legyőzni, meggyőzni;
-никъ h. győző, győztes
повереслю s. szalmakötél
повин-ность n. kötelesség,
kötelezettség; **-ень**, **-ный**
köteles; **-оватися** engedel-
meskedni
повит-и berólyálni; **-я** s. be-
rólyálás, begöngyölés
повол-и lassan, csendesen;
-ьность lassúság, kényel-
messég; **-ьный** önkényes,
lassú, kényelmes
поворотъ h. fordulat, fordú-
lás
повтор-ити ismételni; **-ение**
s. ismétlés
повѣ-дати elbeszélni, elmon-

dani; **-сти** megmondani;
-сть n. elbeszélés
повѣнь n. áradás, árvíz
повѣсити felakasztani
повѣт-ъ h. járás, kerület;
-овый kerületi, járási
поганый ronda, rossz, go-
nosz
погаръ h. pohár
погляд-ъ h. tekintet; **-ати**
megkeresni, megtekinteni
погода n. időjárás
погоня n. üldözés
поготовля n. készenlét
пограничный határszéli, ha-
táros
погреб-сти eltemetni, behan-
tolni; **-ъ** h. temetés
подават-и adogatni, kézbe
adni; **-ель** h. átadó, feladó
подар-унокъ h. ajándék;
-овати megajándékozni
подат-и megadni; **-ель** h. át-
adó, feladó; **-ливый** enge-
dékeny
подбой h. bélés
подвоити megkettőzni, meg-
kétszerezni
подвысити előléptetni
подержати megtartani, kissé
tartani
подземный földalatti
подков-а n. patkó; **-у приби-**
ти patkolni, vasalni
подлетѣти felrepülni

подлога n. padló
подлый rossz, haszontalan, vásott
подля szerint (birtokos esettel)
подн-имати emelgetni; **-яти** felemelni
подоб-а n. hasonlóság, hasonlat, képmás; **-ный** hasonló, hasonlatos
подозрѣ-лый gyanus, gyanúsított; **-вати** gyanúsítani, gyanakodni valakire; **-ня** s. gyanú, gyanakodás
подоложъ h. pendely
подотдѣль h. alosztály
подошва n. talp
подпис-ь h. aláírás; **-ати** aláírni; **-атель** h. aláíró
подполковникъ h. alezredes
подробн-о részletesen; **-ый** részletes
подручный kéz alatt álló, kézalatti
подстав-ити alátenni, aláhelyezni; **-ка** n. állvány
подстелити almozni, aláteríteni
поддумати meggondolni, megfontolni
подчасъ idejekorán
подчеркнути aláhúzni (írást)
подши-вати (боканчи) talpalni; **-ти** felvarrni

подъ alá (tárgyesettel), alatt (eszközhatározói esettel)
подъ h. padlás
подяк-а n. köszönet; **-овати** megköszönni; **-овати службу** leköszönni
пожадати megkívánni, megkövetelni, elvárni
пожар-ъ h. tűzvész; **-ный порядокъ** tűzrendészet
поза mögött, túl, után
позавтра holnapután
позавч-ора, -ера tegnapelőtt
позадъ hátul
позаочи hátamegett, távollétében
позвати meghívni
позвол-ити megengedni; **-ѣня** s. engedély, engedelm
позвѣдати megkérdezni
позд-ити késni, későn járni; **-ный** késői; **-но** késő, későn
поздоров-ити, -ляти üdvözölni, üdvözöltetni, tiszteltetni; **-лѣня** s. üdvözöltetés, tiszteltetés
позврати nézni, nézegetni, szemlélni
позна-емый ismerős; **-ти** ismerni, megismerni, felismerni
позначити megjelölni, megjegyezni

позоръ nézés, figyelem; - **ма-ти, дати** figyelni
позыч-ити kölcsönözni; -**ка** n. kölcsön
поймати összefogdosni, megfogni
поименовати megnevezni, elnevezni
пойти elmenni
показати megmutatni
покарати megbüntetni
поклон-итися meghajolni, köszönni; -**ъ** h. meghajlás, tisztelgés, tisztelet, köszönés, hódolat
поковати megvasalni, patkót felverni
покой h. nyugalom, béke; -**ный** békés, nyugodt
покорит-и meghódítani, legyőzni, megalázni; -**ель** h. hódító
покорн-ый engedelmes, aláztatos; -**ость** n. engedelmesség, alázatosság
покров-ецъ h. pokróc; lótakaró
покрыв-ало s. lepel, takaró; -**ати** fedni, takarni, letakarni; -**ка** n. fedő
покуп-ка n. vásárlás; -**овати** megvásárolni, megvenni, összevásárolni
покут-а n. büntetés, bűnhő-

dés, vezeklés; -**овати** bűnhődni, vezekelni
поле s. föld, mező, szántóföld; -**вый** mezei, táborig
поливка n. leves
полиця n. polc
полиция n. rendőrség
полк-овникъ h. ezredes; -**ъ** h. ezred
полный teljes, telt, teli
полова n. pelyva
полож-ити letenni, elhelyezni; -**ение, -ения** s. helyzet
поломѣнь n. láng
полонина n. hegyi legelő
полотн-о s. vászon; -**яный** vászonból való
полошити nyugtalanítani, zavarni, háborgatni
полуд-енокъ h. ebéd, déli étkezés; -**не** s. dél, déli 12 óra
пол-ьза n. haszon, előny; -**езный** hasznos
пол-якъ h. lengyel férfi; -**ька** n. lengyel nő; -**ьща** n. Lengyelország; -**ьскій** lengyel
польова-ти vadászni; -**ня** s.; -**чка** n. vadászat
поль h. fél
помага-ти segíteni; -**чь** h. segítő, segédkező, segéd
помал-еньки; -**ы** lassan
поме-джи, -жи között, közepett

померанча n. narancs
помо-га, -чь n. segély, segítség; **-гати, -чи** segíteni
помость h. hidlás
помст-а n. bosszú; **-ити** megbosszulni; **-итися** megbosszulni magát
помы-вати mosogatni; **-и** (többes) moslék
помылка n. tévedés
помѣшати elhelyezni
понадъ fölött (eszközhatározói esettel)
понедѣл-окъ, -ьникъ h. hétfő
пониже lejjebb, alul (birtokos esettel)
пон-имати, -яти érteni, felfogni, megérteni; **-ятие** s. fogalom, felfogás
пописать összeírni
попозирати megnézni, megtekinteni
пополю-хъ h. riadás, riadó; **-шити** felriasztani, megzavarni
пополудн-е s. délután; **-ю** délután
попраш-ити megjavítani, megigazítani; **-ка** n. javítás, megigazítás
поправдѣ valóban, igazán
попри mellette el, közel
попруга n. heveder, hasszorító

попустить kissé megereszteni, engedni
попѣль h. hamú
порада n. tanács, tanácskozás
порадѣти tanácsolni, ajánlani, takarítani
поранѣти megsebezni
порожн-я ürtár; **-ий** üres
порозумѣти megérteni
порося (többes: **-та**) s. malac
поро-хъ h. por, lőpor, puska-por; **-шаный** poros
поряд-ити rendezni, rendbeszedni; **-окъ** h. rend; **-ный** rendes; **-очно** rendezen, rendben
посеред-ити közvetíteni; **-во** közvetve
послан-ецъ, -никъ h. képviselő, követ
послу-хати meghallgatni, engedelmeskedni; **-ный** engedelmes
послѣ után, szerint (birtokos esettel); **-дний** utolsó; **-довати** következni, követni; **-докъ** h. következmény
посмотрѣти megnézni, meg szemlélni
посмѣ-хъ h. nevetség; **-шка** gúny
поспѣшити sietni

постав-а n. alak, állás, termet; **-ити** felállítani
пост-елити megvetni (ágyat); **-ль** n. ágy
постепенн-о fokozatosan; **-ый** fokozatos, lépcsőzetes
пост-ити bőjtölni; **-ный** böjtös; **-ъ** h. böjt, böjtölés
постоя-нный állandó; **-ти** elállani
поступ-ати eljárni; **-ованя** s. eljárás, bánásmód; **-окъ** h. eljárás
посунути betolni, tovább tolni, oda csúsztatni; **-ся** kúszni
посылати küldeni, küldözgetni
потвердити megerősíteni, hitelesíteni
потвора n. torzkép, szörnyeteg
потихи lassan, csendesen
потокъ h. csermely, patak
потом-окъ h. utód, ivadék, sarjadék; **-ство** s. ivadék
потом-у, **-ъ** azután, később, utóbb
потоп-а n.; **-ъ** h. árvíz, vízözön; **-ити** befulladásztani, elsülyeszteni; **-итися** befulni, elmerülni, elsülyedni
потреб-а n. szükség, szükséglet; **-ляти** szükségelni; **-ность** n. szükség, szükség-

séglet; **-ный** szükséges; **-овати** követelni
пот-ъ h. izzadás, verejték; **-ъти** izzadni
потылица n. nyakszirt, tarkó
потъ-ха n. vigasz, öröm; **-шити** megörvendeztetni, megvigasztalni
потя (többes: **-та**) s. madár
потягъ h. vonat
поуч-ити tanítani, oktatni; **-ение** s. tanulás
похва n. tok, hüvely
похвал-а n. dicséret; **-ити** dicsérni, magasztalni
поход-ити összejárni, megjárni, pórul járni; **-ъ** h. járat, menet
похоронъ h. temetés
почат-и kezdeni, foganni; **-ися** kezdődni; **-ие** s. kezdet, kezdés, kezdeményezés, fogamzás; **-окъ** h. kezdet; **изъ -ку** kezdetben, az elején
поч-есть n. tisztelgés, tisztelet; **-итати** tisztelni, becsülni; **-енный** tisztelt
почива-ти nyugodni, pihenni; **-ло** s. nyugvóhely, fekvőhely
почин-ати kezdeni; **-атися** kezdődni; **-окъ** h. kezdet
почистити megtisztítani

пошити megvarrni, zsuppal fedni
почта n. pósta; **-рь** h. póstás, póstamester
поясь h. öv
правд-а n. igazság; **-ивый** igaz, valódi
правил-о s. szabály, szabályzat; **-ьный** szabályos, szabályszerű
правит-ельство s. kormány, hatóság; **-и** készíteni, kormányozni
прав-ный jogos, törvényes, becsületes; **-о** s. jog; **-опись** n. helyesírás; **-ославный** igazvallású, igazhitű, görögkeleti vallású; **-отити** perelni; **-отитися** perelkedni; **-ый** jobb, jobboldali
праздни-къ h. ünnep; **-чный** ünnepi, ünnepélyes
пра-ти (перу) súlykolni; **-чка** n. mosónő
прац-а n. munka, dolog; **-овати** dolgozni, munkálkodni; **-овный** dolgos, munkás
прапор-ъ h. zászló, zászlóalj; **-чикъ** h. zászlós
предки (többes) ősök, elődök
предметъ h. tárgy
предписатьи előírni

предсѣдатель h. elnök
представитель h. előjáró
прейти átmenni
прекрасный gyönyörű, igen szép
премудр-ость n. bölcsesség; **-ый** bölcs
преподават-и előadni; **-ель** h. előadó.
престоль h. oltár
при -nál, -nél, mellett
прибити leszegezni, leverni, beverni, felverni
приближатися közeledni
приборъ h. evőeszköz, felszerelés
приватный magán
привозъ h. behozatal
привѣтати üdvözölni, fogadni
пригода n. alkalom, eset
приголоситися jelentkezni
придат-и toldani, hozzáadni; **-ный** alkalmas, használható; **-окъ** h. toldás, toldalék
призва-ти hívni, meghívni előhívni; **-ня** s. meghívás
призна-ти beismerni; **-ня** s. elismerés, méltánylás
призначити kijelölni valamire
приказ-ъ h. parancs, rendelet; **-ати** megparancsolni, meghagyni
приклад-ъ h. példa; **-ный** példás, példászerű

приликати ideszólítani, meghívni
приладити elkészíteni
прило-га n. melléklet; **-жити** hozzáadni, mellékelni
прилѣжный szorgalmas
примѣр-ъ h. példa; **-ный** példás, példaszerű
принадлеж-ати tartozni valahová; **-ность** n. illetékeség; **-но** kellőképen
приняти elfogadni
припадокъ h. véletlen eset
припись h. előírás
приправа n. kikészítés; — **для шитя** varrókészlet; **цѣльна** — irányzó készülék
приправленный előkészített
припустити beereszteni, magához engedni
природа n. természet
присунути hozzátolni
присутство s. jelenlét; **-вати** jelen lenni
прися-га n. eskü; **-ти** esküdni
притрафунокъ véletlen eset, véletlen
притягнути magához húzni
причин-а n.; **-окъ** h. ok; **-ити** okozni, hozzátenni
приѣздъ h. megérkezés,

megjövés; **-хати** megérkezni, eljönni
приятель h. barát; **-ство** s. barátság
про miatt (tárgyesettel)
проб-а n. próba, kísérlet; **-овати** próbálni, kísérelni
провести elvezetni; — **коня** lovat jártatni
проводъ h. vezetés, kíséret, vezeték
провозъ h. szállítás, szállítmány
провѣтрити kiszellőztetni
продат-и eladni, elárulni; **-ель** h. áruló
продолжати folytatni
прозви-ско s.; **-ще** s. vezetéknev
прозывать csúfolni
пройти keresztülmenni, átmenni
прокл-инати átkozni; **-яти** elátkozni; **-ятыи** átkozott, elvetemült
пролом-ъ h. áttörés, keresztültörés; **-ити** áttörni, keresztültörni, betörni
промыс-ель h. ipar; **-ловый** ipari
проповѣд-ати hirdetni, prédikálni; **-ь** n. prédikáció

просвѣт-а n. felvilágosultság, műveltség; **-ити, -ати** felvilágosítani, művelni;
прос-ити kérni; **-итель** h. kérelő, kérelmező; **-ьба** n. kérés, kérvény
преслѣд-овати üldözni; **-ъ** h. üldözés, nyomozás
просо s. köles
простира-ло s. takaró, szőnyeg; **-ня** s. kiterjedés, terjedelem; **-ти** kiterjeszteni, kiszélesíteni
простерти kiteríteni, kiterjeszteni
прострѣлити keresztüllőni, átlőni
простый egyszerű, egyenes, keresetlen, paraszt
против-итися ellenszegülni, ellenállani; **-ный** ellentétes, ellenkező; **-ъ** ellen, ellenében, szemben; **-овоздушна оборона (охорона)** légórtalmi védelem (oltalom)
прото azért
протоколь h. jegyzőkönyv
профессоръ h. tanár
проход-ити keresztülmenni, járni; **-итися** járkálni, sétálni; **-ище** s. átjáró, átjárás; **-ъ** h. átjáró, hágó, átjárás
процентъ h. kamat

прошлый elmúlt, elment
прочій további
прочто? miért?
пружина n. rúgó
прут-ъ h. vessző; **-икъ** kis vessző
прѣгати befogni (szekérbe)
прям-ый egyenes; **-овисный** merőleges
прячи befogni (szekérbe)
псовати szidni
псути rontani, rombolni
пта-хъ, -шукъ, -чокъ h. madár
птица n. madár
пу-дити ijeszteni, rémíteni; **-жало** ijesztő, rém, kísértett; **-жания** s. ijesztés, kísértés, rémítés; **-жати** ijeszteni, rémíteni, kísérteni
пукаться repedezni
пупокъ h. köldök
пустити ereszteni, elbocsájtani, hagyni
пуст-ый pusztá, üres; **-овати** pusztítani, rombolni; **-ота** n. üresség, űr, pusztaság; **-ыникъ** h. remete; **-ыня** n. pusztá, pusztaság, sivatag
пут-ати akadályozni, békóba verni, kipányvázni, kereket megkötni; **-о** s. békó, fék
пут-овати utazni; **-ъ** n. h. út, utazás

пушка n. puska; -рь h. pus-
kaműves
пчол-а n. méh; -никъ h. mé-
hes; -ярь h. méhész
пшени-ца n. búza; -чный бұ-
зából való, búза-
пысокъ h. száj (állatoknál),
rofa
пивница n. pince
пѣн-а n. hab; -ити habot ver-
ni; -итися habzani, tajté-
kozni
пѣря s. toll
пѣсокъ h. homok
пѣтухъ h. kakas
пѣшакъ h. gyalogos katona;
-шникъ h. gyalogút, őс-
вэну; -ший, -хотный gya-
logos
пьяный h. részeg, becsipett
пять n. ököl
пята n. boka
пят-ь öt; -ый ötödik; -над-
цать tizenöt; -надцатый
tizenötödik; -ьдесять öt-
ven; -ьдесятый ötvenedik;
-ница n. péntek

Р

рад-а n. tanács; -ити taná-
csolni, ajánlani; -никъ ta-
nácsos
ради -ért, végett (birtokos
esettel)

рад-оватися örülni, örвен-
dezni; -ость n. öröm; -ост-
ный víg, örvendetes; -ше
inkább; -ъ, -а, -о kész,
szeret

разъ egyszер
рай h. paradicsom, éden;
-ский paradicsomi
районъ h. körzet
ракъ h. rák
рама n. keret
рамено s. kar
ран-а n. seb; -ити sebesíteni
рано s. reggel, korán
рат-а n. határidő, részlet;
платити на -у részletekben
fizetni
рат-овати segíteni, menteni;
-унокъ h. segítség, ment-
ség
рах-овати számolni, számita-
ni; -унокъ h. számolás,
számadás; -унковый szá-
madási
ребро s. borda
ревати bőgni
реда-кторъ h. szerkesztő;
-кція n. szerkesztőség;
-говати szerkeszteni
ремес-ло s. mesterség; -ел-
никъ h. iparos, mester-
ember
ремѣн-ь h. szij; -ный szíjből
való
реткевъ h. retek

рехликъ h. rekli, kis kabát, blúz
рис-овати rajzolni; **-унокъ** h. rajz
рихтовати készíteni, irányítani; **-ся** készülni
роб-ити dolgozni, munkálkodni, tenni, csinálni; **-ота** n. dolog, munka, rend; **-отникъ** h. munkás; **-отница** munkásasszony; **-отный, -очій** munkás, dolgos; **-отный, -очій день** munkanap, hétköznap
ров-ѣнь, -ень n. színvonal, kaszáló, rét; **-нина** síkság, róna; **-ный** egyenes, sima, egyenlő; **-няти** simítani, egyenesíteni
рог-атый szarvas, szarvval bíró; **-атый скотъ** szarvasmarha; **-ъ** h. szarv
рогож-а n. gyékény; **-никъ** gyékényfonó
роди-ти szülni, teremni; **-тися** születni, teremni; **-на** n. szülőföld, rokonság, család; **-ный** családi; **-чь** h. rokon; **-чи** (többes) szülők; **-тель** h. szülő; **-тельский** szülői
род-ъ h. nem, faj, nemzetség, származás, illetőség; **я -омъ изъ** illetőségű vagyok

рожа h. rózsza
рождество s. születés, karácsony
рожень h. nyárs
рож-ница n. különbség; **-ный** különféle, sokféle
розбойникъ h. rabló, betörő
розбѣг-нути szétfutni, neki-lódulni; **-ъ** h. szétszaladás, szétfutás, nekiszaladás
розважити meggondolni, megfontolni
розвали-на n. rom; **-ти** szétrombolni, szétdönteni
розвод-ъ h. elválasztás, elválás; **-ити** elválasztani, szétválasztani
розворъ h. kilincs
розвѣдачь h. kém
розговоръ h. beszélgetés, társalgás
роздство s. karácsony, születés
роздѣл-ити felosztani, szétosztani, elkülöníteni, elválasztani; **-ъ** h. elosztás, felosztás, szétosztás, különbség
розказ-ати megparancsolni, elrendelni; **-овати** gyakran parancsolni, parancsolgatni; **-ъ** h. parancsolat, parancs, rendelet

розрашны pompás, nagy-
szerű, víg, vígkedélyű, de-
rűs
розлу-ка n. különbség; **-чити**
elválasztani, elkülöníteni
розмах-ати szétlódítani; **-ъ**
lengés, szétvetés
розмнож-ити szaporítani,
tenyésztani, sokszorosítani;
-ение s. sokszorozás, sza-
porítás, tenyésztés
розышляти gondolkozni, el-
mélkedni
розмър-ъ h. mérték, arány;
-ный arányos, kimért
розный sokféle, különféle
розплодити tenyésztani, ter-
mesztani
розповѣсти elbeszélni, el-
mondani, elhíresztelni
розпоряж-ати rendelni, el-
rendelni; **-ение, -еня** s. ren-
delet
розправ-ляти beszélgetni,
társalogni, tárgyalni; **-а** n.
beszélgetés, beszéd, társal-
gás, értekezlet, tárgyalás
розпу-стити, -шати szét-
eresztani, szétbocsájtani,
megtágítani, megereszteni
розпят-и felfeszíteni, kifeszí-
teni; **-я** s. feszület
розрѣшати feloldani, felmen-
teni
розсвѣт-ати hajnalodni, vir-

radni, derengeni; **-аня** vir-
radás, derengés
розсказ-ати elbeszélni, elme-
sélni, elmondani; **-ъ** h. el-
beszélés
розсуд-ити megítélni, megbí-
rálni; **-ъ, -окъ** h. ítélet, ité-
lőképesség
розсылати szétküldeni
розсѣдлати lenyergelni
розум-ный h. ész, értelem;
-ѣти érteni, megérteni;
-ный okos, értelmes, eszes
розход-ити szétmenni, oszol-
ni; **-ъ** h. oszlás
розыр-ити kiterjesztani, ki-
bővíteni; **-яти** terjesztani
розыйти szétmenni, szét-
oszolni
рой h. raj, méhraj, csapat;
-овый raj-
ро-къ h. év, esztendő; **-ко-
вый, -чный** évi, éves; **-ко-
вина** n. párbér
роля n. szerep
роса n. harmat
росли-а n. növény; **-ный**
növényi
рота n. csapat
ротъ h. száj
розыба-тися birkózni; **-ня**
s. birkózás
рубати vágni
руб-ецъ h. szegély (ruhán);
-ити beszegni; **-цы** (töb-

bes) fonák, hátoldal; **лица**
и **-ы** színes és fonák oldal
рубрика n. rovat
рука n. kéz; **-вица, -вичка** n.
kesztyű; **-въ** ingujj, kabát-
ujj
рукопись n. kézirat
рус-инъ h.; **-накъ** h. ruszin,
rutén férfi; **-ькій** ruszin;
-ька n. ruszin nő
рухъ h. mozgás, mozdulat,
forgalom
ручникъ h. törülköző
руш-ати bolygatni, bántani,
mozgatni; **-атися** indulni,
mozdulni; **-ити** indítani;
-итися indulni
рыба n. hal; **-рь** h. halász
рынокъ h. piac
рыти túrni
рыцарь h. lovag
рѣдкій gyér, ritka
рѣза-нка n. metélt, laska;
-ти metszeni, vágni
рѣка n. folyó
рѣчь n. beszéd, dolog, ügy
рѣш-ати, -ити elhatározni,
eldönteni; **-ение** s. határozat,
döntés
ряд-ъ h. sor, rend; **-омъ** sor-
ban, egymásután
рянда n. rongy
рянный korai

С

сабля n. kard
саджа n. korom
сад-ъ h. kert, gyümölcsös-
kert; **-овина** n. gyümölcs;
-овникъ h. kertész; **-овод-**
ство s. kertészet; **-ити** ül-
tetni
сакъ h. háló
сало s. háj
салатовати tisztelni
самот-а n. magány, egyedül-
lét; **-ный** magányos, ma-
gánzó
самоубійство s. öngyilkos-
ság
самоуправа n. önkormányzat
сам-ъ, -а, -о maga, önmaga;
-ый önmaga, ugyanaz
сан-и, -ки (többes) szán,
szánkó; **-катися** szánkóz-
ni; **-ница** n. szánút
сва-дѣба, -льба n. lakoda-
lom, menyegző, lakzi; **-ль-**
бовати lakodalmat csapni
сва-тъ h. após (a feleség ap-
ja a férj irányában), kérő,
násznagy; **-ха** anyós, nász-
asszony; **-тка** n. anyós
(a feleség anyja a férj irá-
nyában)
свек-оръ h. após (a férj aty-
ja a nő irányában); **-ра** n.
anyós (a férj anyja a fele-
ség irányában)

сверб-лячка n. rüh; **-ѣти** viszketni
сверд-ель, -ликъ h. furó
свидѣтель h. tanu; **-ство** s. bizonyítvány; **-ствовати** bizonyítani
свин-ина n. disznóhús; **-ство** s. disznóság; **-я** n. koca, disznó
свобод-а n. szabadság; **-итель** h. szabadító; **-ити** szabadítani; **-ный** szabad; **-но** szabad, lehet; **-никъ** h. őrvezető
сво-й, -я, -е övé, magáé, a saját
свѣдокъ h. tanu
свѣжый friss, üde, élénk
свѣтл-о s. világosság, fény; **-ый** világos, fényes
свѣт-ъ h. világ, világosság; **-скій** világi
свѣч-ка gyertya; **-никъ** h. gyertyatartó
связь n. összeköttetés, kapcsolat
свят-ый szent; **-о** s. ünnep
священ-никъ h. pap, lelkész; **-нический** papi; **-ство** s. papság
сгнити rothadni
сгодный alkalmas
сготовити elkészíteni
сгуб-ити elrontani; **-ленный** elromlott, sérült

сдох-лый döglött; **-нути** dögleni, elhullani
сдѣлати tenni, megtenni
семый hetedik
сей, сія, сіе ez, emez
сеймъ h. képviselőház
секера n. fejsze
секунда másodperc
сел-о s. falu; **-ьскій** falusi, falubeli
семейство s. család
септемберъ h. szeptember
Серб-ія n. Szerbia; **-ъ** szerb ember
серд-ечно szívesen; **-ечный** szíves, szívélyes; **-це** s. szív
сердити haragítani; **-ся** haragudni
серебр-о s. ezüst; **-яный** ezüstös
серда n. szerda
сред-ина n. közép, közepe valaminek; **-ній** közép, közepén lévő, középszerű; **-ъ** közt, közepett (birtokos esettel)
серія n. sorozat
серна n. őz
серсама n. szerszám
серсть n. szőr
сестра n. nőtestvér
сес-ь, -я, -е ez, emez
сивый szürke, hamvas

сигналь h. jel, jeladás
сидѣти ülni
сик-ати fecskendezni, hulyozni; **-алка** n. vizipuska, fecskendő; **-лина** húgy
сил-а n. erő; **на -у** erővel; **-а ихъ тамъ было** nagyon sokan voltak ottan; **-ьный** erős, hatalmas
син-ити kékíteni; **-ій** kék
сирот-а h. árva; **-скій** árva
система n. rendszer
сказ-ати megmondani; **-ка** n. mese
скала n. szikla
склад-ати összerakni, sillabizálni; **-овый** szótagos; **-овы части** alkotórészek; **-ъ** h. szótag, a szántó föld dereka, összerakás, raktár; **-овня** n. rakodóhely
скло s. üveg
склепъ bolt
склон-ъ h. boltozat; **-ный** hajlandó; **-яти** ejtegetni, hajtogatni
скокъ h. ugrás
сколько? mennyi?; **-есть** n. mennyiség
скончити elvégezni, elintézni
скор-а n. nyers bőr; **-яный** bőrből való
скорни (többes) csizma, fekete csizma
скоро gyorsan, sebesen; **-ти-**

ти rövidíteni; **-пись** n. gyorsírás
скот-ъ h. állat, barom, marha; **-оводство** s. baromtenyésztés
скривити elgörbíteni; **-ся** elgörbülni, meggörbülni
скрин-я n. szekrény; **почтова скринька** póstaszekrény
скром-ный szerény; **-ость** n. szerénység
скры-вати, -ти elrejtteni; **-ватися** elrejtőzni
скуп-ота n. fősvénység; **-ый** fősvény
скус-ъ h. ízlés; **-ный** ízletes
слаб-ость n. gyengeség; **-ый** gyenge, erőtlen; **-овитый** beteg, gyengélkedő
слав-а n. dicsőség; **-ити** dicsőíteni; **-ный** híres, dicső
славян-инъ h. szláv férfi; **-ка** n. szláv nő; **-скій** szláv; **-ство** n. szlávság
слез-а n. könny; **-итися** könnyezni
слив-а, -ка n. szilfa, szilvafa
слин-а n. nyál; **-ити** nyálazni; **-яный** nyálas, nyálkás
слов-арь h. szótár; **-о** s. szó
слож-ити összetenni, összekulcsolni; **-ный** összetett
слота n. esős idő
слу-га h. szolgálta, inas; **-жба** n. szolgálat, hivatal, mise;

-**ЖИТИ** szolgálni, misét mondani; -**ЖНИЦА** n. cse-léd, szolgáló
слутый béna
слух-ати hallani, hallgatni; -**ъ** h. hallás; -**ачь** h. hall-gató
случа-й h. véletlen eset, vak-eset, eset; -**тися** gyakran történni, megесni
слыза n. könny
слышати hallgatni előadást
слѣд-ити nyomozni; -**чий** vizsgáló, nyomozó
слѣп-ота n. vakság; -**ый** vak, világtalan
сма-къ h. ízlés; -**ковати** ízle-ni; -**чный** ízletes
смарка-чь h. taknyos, ta-konyрóс; -**ти** pizsmogni (orral)
смердѣти bűzleni
смерека n. lúcfenyő
смерт-ъ n. halál; -**ельный** halálos, halálthozó; -**ный** halálos
сметан-а, -ка n. tejszín, tej-fől
смиранный szerény
смола n. szúrok; -**яный** szúrkos; -**и** (többes) ta-kony; -**авый** taknyos
смотрѣти nézni
смрадъ h. bűz
смут-итися szomorkodni;

-**ный** szomorú; -**окъ** h. szomorúság
смыслъ h. értelem
смѣлый bátor, merész, vak-merő
смѣшный szabad
смѣ-хъ h. nevetés; -**шный** nevetséges; -**ятися** nevetni
снитися álmodni
снопъ h. kéve
снѣгъ h. hó
снѣда-ти reggelizni; -**ня** s. reggeli
собственный tulajdon, saját
сова n. bagoly
совокуп-ити egyesíteni; -**ный** egyesült
совѣ-сть n. lelkiismeret; -**стливый** lelkiismeretes; -**тъ** h. tanács; -**тникъ** h., -**тный** tanácsos
согласный megegyező
содержа-ня s. tartalom; -**ти** tartalmazni
сеодин-ити egyesíteni; -**ити-ся** egyesülni; -**ение** s. egye-sülés
соймъ h. országgyűlés, kép-viselőház
соקותити őrizni; -**ся** őrizked-ni
сол-ь n. só; -**еный, -яный** sós; -**ити** sózni
солн-це s. nap (égi test); -**ечный** napos

СОЛОД-КІЙ édes; **-ИТИ** édesíteni
СОЛОМ-А n. szalma; **-ЯНЫЙ** szalmából való; **-ЯНИКЪ** h. szalmazsák
СОМНѢВАТИСЯ kételkedni
СОНЪ h. álom
СООБЩ-АТИ, -ИТИ közölni, jelenteni; **-АТИСЯ** közlekedni; **-ЕНИЕ** s. közlés, közlemény, közlekedés
СОПЕРНИКЪ h. vetélytárs, versenytárs
СОРОКЪ negyven
СОРОЧКА n. ing
СОСНА n. erdei fenyő
СОСТАВЪ h. állomány
СОСѢДЪ h. szomszéd
СОТВОРИТИ teremteni, alkotni
СОТ-НИКЪ h. százados; **-НЯ** n. század
СОШЕСТВІЕ s. lejövetel, leszállás; — **СЯГО ДУХА** a szent Lélek leszállása, Pünkösd napja
СОЮЗЪ h. szövetség; **-НЫЙ** szövetséges társ
СПА-ТИ aludni; **-ЛЯ** n. hálószoba
СПИС-АТИ leírni, lemásolni, összeírni; **-ОКЪ** h. leírás, jegyzék, másolat; **-Ъ** h. jegyzék, lajstrom
СПОВѢД-АТИ gyóntatni; **-АТИСЯ** gyónni; **-Ъ** n. gyónás

СПОД-НІЙ alsó, alul lévő; **-Ъ** h. alj, alsó rész
СПОКОЙ h. nyugalom, nyugodtság, békesség; **-НЫЙ** nyugodt, csendes, békés, szelíd
СПОЛ-КА n. közösség; **-ЬНЫЙ** közös; **-ЬНИКЪ** h. társ, résztes
СПОМИН-АТИ említeni, emlegetni; **-КА** n. emlékezés, említés, emlék; **-ОКЪ** h. emlékezés, emlékezet
СПОМЯНУТИ felemlíteni, megemlíteni
СПОРЫЙ sebes, gyors
СПОСОБ-НЫЙ alkalmas, képes; **-Ъ** h. mód
СПОЧИТИ pihenni
СПРАВА n. ügy, dolog
СПРАВЕДЛИВ-ЫЙ igazságos; **-ОСТЬ** n. igazság
СПРАВИТИ elkészíteni, megcsinálni
СПРАГОТА n. hőség, rekkenő meleg
СПУСТИТИ leeresztetni; lebecsájtani, leengedni
СПѢВ-АТИ énekelni; **-Ъ** h. ének; **-АНКА** ének, dal; **-АКЪ** h. énekes, éneklő
СПѢШ-ИТИ sietni; **-НЫЙ** kész, készséges
СРЕДСТВО s. eszköz

сродникъ h. rokon
сrozumѣтельный érthető
ссысати szopni
став-ити állítani, építeni,
emelni; **-итися** fogadni va-
lamibe; **-лѣня** s. feltevés,
építés, fogalmazvány
стадо s. nyáj
сталь n. acél
стайня n. istálló
станъ h. állapot; **числовый**
— létszám
старатися gondoskodni,
iparkodni, búsulni
стар-ый öreg; **-енькій** öre-
ges, elagott, öreg; **-ецъ** h.
öreg; **-оста** h. násznagy,
községi bíró; **-ость** n.
öregség, vénség, gond;
-унокъ h. gond, aggoda-
lom; **-уха** n. öregasszony;
-шина n. előjáróság
стати állani, megállni, kez-
deni; **-ся** történni, megესni,
válni, lenni
стация n. állomás
стегно s. comb
стелити alkalmazni, ágyat vetni
степ-ень n. fok, lépcső; **-ный**
fokozatos, lépcsőzetes
сто száz
столпъ h. cölöp, oszlop
столецъ h. szék
столица n. székhely, szék-
város

столъ h. asztal; **-ярь** h. asz-
talis
столѣтїе s. évszázad
стопа n. láb (mérték)
сторож-а n. őrség; **передня**
-а előrs, elővéd; **-ъ** h.
őrszem; **-ити** őrizni
стояти állni, érne valamit,
kerülni valamibe
страв-а n. étel, eledel; **-ити**
emészteni
стражница n. őrház
страт-а n. veszteség; **-ити**
elveszteni, elpusztulni
стра-хъ h. ijedség, félelem,
rémület; **-шити** ijeszteni,
félemlíteni; **-шный** bor-
zasztó, félelmetes; **-шокъ**
h. ijesztő, rém
стремено s. kengyelvas
стромкій meredek
стромъ h. élőfa
струна n. húr
стры-й, -ко h. apai nagy-
bácsi
стрѣл-ити löni, kilőni; **-яти**
lövöldözni; **-ьба** n.; **-яня** s.
lövés, lövöldözés; **-ка** n.
nyíl, mutató; **-ецъ** h. lö-
vész, lövő; **-ьный постой**
tűzelő állás
студеный hideg
ступ-а n. lábnyom, láb (mér-
ték); **-ати** lépni, menni;

-ИТИ lépni, hágni; **-НЬОВАТИ** fokozni (melléknevet); **-ЪНЬ** n. fok, lépcső
СТЫДЪ h. szégyen, gyalázat
СТЪНА n. fal (fából)
СУББОТА n. szombat
СУД-ІЯ h. bíró; **-ИТИ** ítélni; **-Ъ** ítélet, bíróság
СУДИНА n. faedény, hordó, kád
СУКА n. nőstény kutya
СУКНО s. posztó
СУММА n. összeg
СУМЛѢНЯ s. lelkiismeret
СУНУТИ csúsztatni, letolni; **-СЯ** csúszni
СУПРОТИВЪ ellenében, ellen; **-НЫЙ** ellenkező
СУПРУ-ГА n. feleség, hitves; **-ГЪ** n. férj; **-ЖЕСТВО** s. házasság, házasélet
СУСПОЛЬНОСТЬ n. társadalom
СУХ-ЕРЛЯВЫЙ sovány, tüdővész; **-ІЙ** száraz, sovány, aszott; **-ОТА** n. szárazság, aszály
СУШ-ИТИ aszalni, szárítani; **-НЯ** n. aszáló
СХОВАТИ elrejtteni, eltenni, megőrizni
СХОДЪ h. lejárás, lejárta; **-Ы** (többes) lépcső; **-ИТИ** lejárni, kikelni
СЧАСТ-ІЕ, **-Я** s. szerencse; **-НЫЙ**, **-ЛИВЫЙ** szerencsés

СЧЕЗНУТИ eltűnni
СЪ -val, -vel (eszközhatározó esettel); **-ТІЛ**, **-ТІЛ**, **-РІЛ**, **-РІЛ** (birtokos esettel)
СЫНЪ h. fiú
СЫПАТИ önteni, szórni
СЫР-ЫЙ nyers, nedves; **-ОВАТЫЙ** kissé nyers, kissé nedves
СЫРЪ h. túró, sajt
СЫТЫЙ jóllakott
СЪВЕРЪ h. észak
СЪДЛ-АТИ nyergelni; **-О** s. nyereg
СЪМ-Ъ hét; **-ЪДЕСЯТЬ** hetven; **-НАДЦАТЬ** tizenhét
СЪМЯ s. mag, vetőmag
СЪНИ (többes) pitvar
СЪНО s. széna
СЪРЫЙ szürke, hamvas
СЪСТИ leülni
СЪТЬ n. háló
СЪЧКА n. szecska
СЪЯТИ vetni magot
СЮДА ide
СЯГА n. ől
СЯКЪ így; **-ІЙ** ilyen

Т

ТА hát, meg
ТАБЛИЦА n. tábla, táblácska
ТАДЪ hiszen
ТА-ИТИ titkolni; **-ІЙНЫЙ** titkos, rejtélyes; **-ІНА** n. titok, szentség

так-ожъ úgyszintén; **-ой** azonnal, mindjárt; **-ъ** így, úgy; **-ий** ilyen, olyan
талианъ h. olasz férfi
там-ъ ott, ottan; **-ошный** ottani
тан-ецъ h. tánc; **-овати** táncolni
тварь n. arc
тверд-ый szilárd, kemény; **-ость** n. szilárdság, keménység; **-ыня** n. vár
тверезный józan
тво-й, -я, -е tiéd
творити teremteni, létrehozni, alkotni
театеръ h. színház
тексть h. szöveg
телегра-ма n. sürgöny, távirat; **-фъ** h. táviró
теля s. borjú; **-тина** borjúhus; **-чий** borjú-
темн-ица n. börtön; **-ота** n. sötétség; **-ый** sötét
тепер-ъ most, mostani; **-ъшний** mostani
теплый meleg
терпезливый türelmes
те-сть h. após (a feleség arja); **-ща** n. anyós (a feleség anyja)
течи folyni, folydogálni
техничный műszaki
тинта n. tinta

ти-хий csendes; **-шина** n. csendesség, nyugalom
товаришъ h. társ, pajtás, segéd
тогда akkor
той, та, то az
толковати magyarázni
толокъ h. dugattyú
только csak, annyi
тонкий vékony, karcsú
топити fullasztani (vizben), olvasztani
торба n. tarisznya, hátibőrönd
торг-ъ h. vásár, kereskedés; **-овля** n. kereskedés; **-овати** alkudni, kereskedni
торжество s. ünnep, diadal, győzelem
тот-ъ, -а, -о az, amaz
точ-ка n. pont; **-ный** pontos
трава n. fű
трапиться kinlódni, vesződni, bajlódni
траф-ити találni, eltalálni, ráakadni; **-итися** megesni, megtörténni; **-унокъ** h. véletlen, vakeset
треб-а kell; **-овати** követelni, igényelni; **-ованя** s. követelés, igénylés
трева-лый tartós, szilárd; **-лость** n. tartósság, szilárdság; **-ти** tartani, eltartani

трет-ина n. harmadrész, harmad; **-ий** harmadik
три három; **-дцать** harminc; **-надцать** tizenhárom
труб-а kürt, cső; **-ѣти** fujni, kürtölni, trombitálni; **-ачь** h. kürtös
труд-ъ h. fáradság, fáradozás; **-итися** fáradozni; **-ный** fáradságos, fárasztó
ту, -й itt, itten
тугий merev
туда oda
туній olcsó
тупый tompa
турня n. torony
тучный kövér
ты te
тысяча n. ezer
тьма n. sötétség
тьотка n. nagynéni (anya után)
тыждень h. hét
тѣл-о s. test; **-есный** testi
тѣн-ь n. árnyék; **-ити** árnyékolni; **-истый** árnyékos
тѣсн-ый szűk, szoros; **-ина** szoros; **-ити** szorítani; **-ота** n. szükség, szorultság
тѣсто s. tészta
тѣшити örvendeztetni, vidítani; **-ся** örvendeni, vigasztalódni

тюрма n. börtön
тягати húzni
тяжкій nehéz

У

у -nál, -nél (birtokos esettel); **-ban, -ben** (határozói esettel); **-ba, -be** (tárgyesettel)
уб-ити megölni; **-йство** s. gyilkosság; **-итый** kivert, tapasztalt (járt út)
убра-ня s. ruházat; **-тися** felöltözködni, kicsinosítani magát
ува-га figyelem; **-жати** becsülni, tisztelni, vigyázni, figyelni
увидѣти meglátni, észrevenni
угля s. szén, faszén
углядъ h. kinézés
Угорщина n. Magyarország
удѣл-ити kiosztani, kiadni a részt; **-окъ** h. adag, rész
уже már
ужи-вати használni, alkalmazni, élni valamivel;
-токъ h. haszon, élvezet, egészség; **-тний** használatos, élvezetes; **-тя** s. használat, alkalmazás
уз-ина n. szoros, szűk hely; **-кій** szűk, keskeny
узна-ти elismerni; **-ня** s. elismerés

уѣко h. nagybácsi (anya után)

указати megmutatni

улица n. utca

умерти meghalni

ум-ъ h. ész, értelem; **-ный** okos

упечи megsütni, kisütni

управ-ити megjavítani; **-ля-ти** igazgatni; **-итель** h. igazgató; **-а** n. igazgatás

упражнятися gyakorolni magát

урожай h. termés

уряд-ъ h. hivatal, tisztség; **-никъ** h. hivatalnok, tisztviselő

успѣхъ h. siker

устрой h. szerkezet

уста (többes) száj

утира-къ h. törülköző; **-ти** törölni; **-тися** törülközni

ухо s. fül

учит-и tanítani; **-ися** tanulni; **-ель** h. tanító; **-елька** tanítóné; **-ельница** n. tanítónő

Ф

фабри-ка n. gyár; **-кантъ** h. gyáros; **-ковати** gyártani; **-чный** gyári

фалшивый hamis, ál, csalárd

фамилія n. család

фара n. parókia, plébánia

фигльовати tréfálkozni, tréfálni

фляшка n. palack

фраир-ъ h. szerető; **-ка** n. (nő) szerető

фур-а n. kocsi, szekér, alkalmatosság; **-манъ** fuvaros

Х

харкати köpködni

хата n. kunyhó

хвал-а n. dicsőség, dicséret; **-ити** dicsérni, magasztalni; **-итися** dicsekedni, kérkedni

хвор-ота n. betegség; **-ый** beteg

хвостъ h. fark

хвиля n. szép idő

хиб-а n. hiba, tévedés, hiány, kár; **-ай** legfeljebb; **-ити** hibázni, hiányozni; **-ный** hibás, hiányos

хижа n. ház, szoba

хлппати lazán lógni, (nyélben) lötyögni

хлопъ h. férfi, paraszt férfi; **-ецъ**, **-чище** h. fiú, suhanc

хлѣб-ъ h. kenyér; **-никъ** h. kenyérzsák

хлѣвъ h. istálló, ól

хмар-а n. felhő, **-итися** borulni; **-ный** borult, felhős

ховати rejteni, nevelni, tenyészteni

ход-ити járni, kelni; -ъ h. járás, menés
 холод-ный hűvös, hideg; -ъ h. hűvösség, hideg
 холский síkos
 хотькто bárki
 хотѣти akarni
 хотя ámbár, noha, jóllehet
 храмъ h. templom
 хребетъ h. hát
 християн-инъ h. keresztényférfi; -ка kereszténynő; -ство s. kereszténység; -ский keresztényi
 хром-ый sánta; -ати sántítani; -ити megsántítani
 худоба n. marha, vágómarha; рогата szarvasmarha, jószág
 худобный szegény
 худый ösztövé, sovány
 хустка n. fejkendő

Ц

цапки négykézláb
 цар-ство s. ország; -ъ h. császár, király; -ский királyi, császári
 цвѣ-сти virítani; -тъ virág, szín
 церков-ъ n. templom; -ный egyházi, templomi
 ци vajjon
 цибуля n. vereshagyma

циган-ити hazudni; -инъ h. cigányférfi, hazug; -ка n. cigányasszony, hazug asszony
 cigar-етля n. cigaretta; -ъ h. szivar
 цип-ка n.; -окъ h. csecs, csecsbimbó
 цмаръ h. író
 цукеръ h. cukor
 цур-авый rongyos; -я s. rongy
 цѣвка n. cső, kürtő
 цѣдити szűrni
 цѣлова-ти csókolni; -ние s. csókolás
 цѣль n. cél; -овати célozni; -никъ irányzék
 цѣлый egész
 цѣн-а érték, ár; -ити becsülni; -ный értékes, nagybecsű

Ч

чай h. tea
 чалка n. sapka
 чар-овати bűvölni; -ованя s. elbűvölés, varázslás; -одѣй h. bűvész; -одѣйство s. bűvészet
 чарка n. ivópohár
 част-ъ n. rész, darab, juss;
 час-ъ h. idő; -тний gyakori
 чекати várni
 чело s. homlok

человѣ-къ h. ember; **-ческій** emberi; **-чество** s. emberiség

челядь n. cselédség

червеньй piros, vörös

червакъ h. féreg, pondró

черво s. has, bél

черезъ át, keresztül (tárgyessel)

черкнути vonást húzni

черпати meríteni

чесати fésülni, vakarni (lovat)

чеснокъ h. foghagyma

чест-ныйй becsületes; **-ь** n. becsület, tisztelet

четарь h. szakaszvezető

четверь h. csütörtök

четыри négy

читъ h. hivatal, tisztség, rend, rang

числ-о s. szám; **-ити** számolni

чист-ыйй tiszta; **-ити** tisztítani; **-ота** tisztaság

читати olvasni

чоботъ h. csizma

човенъ h. csónak

чопъ h. csap

чорныйй fekete

чортъ h. ördög

что? mi?; **-бы** hogy

чуд-о s. csoda; **-ныйй** csodálatos; **-оватися** csodálkozni

чуж-ийй idegen; **-ина** idegen hely, külföld

чут-и hallani, érezni; **-ливыйй** érzékeny; **-ливість** n. érzékenység

чухати dörzsölni, súrolni

Ш

шайка n. csajka, evőcsésze

шан-ць, **-ецъ** h. sánc, árok

шапка n. sapka

шеломъ h. sisak

шербликъ h. éjjeli edény

шит-и varrni; **-я** s. varrás

шир-окийй széles; **-ити** szélesíteni

шія n. nyak

шкод-а n. kár; **-ити** ártani

школ-а n. iskola; **-ярь** h. iskolás fiú; **-ярка** n. iskolás leány

шматя s. ruha, ruházat

шолкъ h. selyem

шпiонъ h. kém

шруб-ъ h.; **-а** n. csavar

шѣсть hat; **-десять** hatvan

Щ

щетка n. kefe

щипати csipni, aprítani (fát)

щирыйй őszinte, nyíltszívű, adakozó

Ъ

ѢДО s. étel, eledel
ѢСТИ enni
ѢХАТИ menni, utazni valamin

Ю

ЮГЪ h. dél; **ЮЖНЫЙ** déli
ЮЛІЙ h. július
ЮНІЙ h. június

Я

Я én

ЯБЛО-КО s. alma; **-НЯ** n. alma-
 fa
ЯВИТИ jelenteni
ЯЗЫКЪ h. nyelv
ЯЙЦЕ s. tojás
ЯКЪ hogyan, mint; **-ИЙ** mi-
 lyen
ЯЛИЦА n. jegenyefenyő
ЯМА n. gödör
ЯНУАРЪ h. január
ЯПОНІЯ n. Japán
ЯРЕЦЪ h. árpa
ЯРЬ n. tavasz
ЯСНЫЙ világos, fényes

MAGYAR-RUSZIN SZÓTÁR.
МАДЯРСКО-РУСЬКІЙ СЛОВАРЬ.

h. = himnemű; n. = nőnemű; s. = semleges nemű;
v. = vagy; t. = többes.

A

- abba** въ то, до того; **-п** въ томъ; **-hagyni** залиш-ити, -ати; застанов-ити, -ляти; **-hagyta a munkát** перервалъ роботу
- abból** изъ того
- ábécé** азбука п.; **-s** азбучный
- ablak** окно s., вызоръ h., обложъ h., выглядъ h.
- abrak** оброкъ h., по-кормъ h.; **-olás** кормленя s.; **-olni** кормити
- acél** сталь п.; **-ból való** стальной
- ad** да-ти, -вати; **-jon Isten!** дай Боже!
- adag** порція п., удѣлокъ h.
- adakoz-ás** дарованя s.; **-ik** даровати; **-ó** дарователь h., щедрый
- adás** даваня
- adat** доказъ h., показаня s.
- addig** доты, до (birt.), до того часу
- adó** податокъ h., податель h., дающій; **-hivatal** податковый урядъ
- adomány** даръ h., подарунокъ h.; **-oz** по-, даровати, удѣлити; **-ozás** удѣленя, дарованя s.
- adós** должникъ h., должный; **-ság** долгъ h.
- Afrika** Африка п.
- afrikai** африканецъ h., африканскій, (нб) африканка
- ág** конаръ h., галузь п.; **szőlőgálati** — отдѣль h.
- agg** старый, престарый, старецъ h., дѣдо h.
- aggodalmaskodik** журитися; **aggódik** бояться, безпокоитися
- agy** мозогъ h., **puska-** рукоятка п.; **-afart** хитрый
- agyon-lő** застрѣл-ити, -яти; **szúr** пробити на смерть; **-üt, -vág, -ver** за-, у-бити, -вати
- ágy** постѣль п.; **-lepedő** плахта, вереня, верета п.; **-nemű** бѣля до постели; **-takaró** покрывка п., покрывало s.
- agyag** глина п.; **-os** глиняный

ágyú канонъ h., гармата n.;
-**csó** цѣвка канона v. гарматы; -**golyó** куля канона; -**lövés** выстрѣлъ канона v. гарматный; -**tűz** огонь канона v. гарматный; -**z** острѣльовати канономъ; -**zás** острѣльованя канономъ

ahány сколько; -**adik** котрый, котрый изъ ряду; -**an** сколько ихъ; -**szor** сколькоразъ

ahelyett вмѣсто v. намѣсто того

ahoz до того, на то; -**képest** отповѣдно до того, относно до того, послѣ того

áhitatos на-, по-божнѣй, богобойнѣй

a-hogy якъ; -**hol** где; -**holnap** вотки; -**hová** где, куда

ajak губа n., гамбы t.; **magyar ajkú** мадярскій, мадярскогo языка

ajándék даръ h., подарунокъ h.; -**oz** даровати; -**ozás** дарованя s.; -**ozó** дарователь h., дарующій; -**ozott** дарованный

ajánl по-, руч-ити, -ати, радити; **magamat ajánlom!** поручаюся!; -**ás** при-, порученя s.; -**at** предложеня

s., пропозиція n.; -**atot tenni** предложити, пропонувати; -**atos**, -**ható** поручательный; -**kozik** поручатися v. поручати себе; -**ó levél** поручающе письмо; -**ott levél** порученое письмо; -**va** поручено

ájtatos на-, по-, божнѣй; -**ság** побожнѣсть n.

ajtó двери t.

akadály перепона n.; -**oz** путати

akar хотѣти; **inkább** - волѣти; -**va nem -va** хотя-не-хотя; -**ódzik** хотѣтися

akár хотъ, хотя, бодай; **úgy beszél**, — **csak** такъ говорить, якъ бы; -**így**, -**úgy** хотъ сякъ, хотъ якъ; -**hány** хотъ колько, колько-нибудь; -**hogy** хотъ v. будь якъ; -**hol** хотъ v. будь где; -**mi** хотъ v. будь что

akarát воля n.; **jó**- добра воля; **utolsó**- послѣдна воля; **szabad**- свободна воля; -**lanul** ненарокомъ, ненарочно, нехотячи; -**tal** нарокомъ

akaszt вѣшати, за-, по-вѣсити; -**ás** вѣшаня s.; -**ófa** шибеница n.; (**ruhára**) вѣшалка n.

aki кто

akként такъ, такимъ способомъ

akkor тогда; **-ára** на тогда, на той часъ; **-i** тогдашній

akna подкопъ h., мина n.; **(bányában)** шибъ h.; **-munka** подкопна работа

aközben межи тымъ, тымъ часомъ

akta актъ h., письмо s.

ál фалшивый, невѣрный, неправдивый, **(okirat)** подробленный

alá подъ (tárgy esettel; **-aknáz** подкопати, подводити подкопы; **-bb** нижше, глубше; **-bbi** нижше названный v. означеный v. наведеный; **-húz** (írásban) подчеркнути; **-ír** подписати; **-írás** подпись h.; **-író** подписующий

alak фигура n., видъ h.; **-i hiba** формальна хиба v. помылка; **-iség** формальность n.; **-ít** творити, формовати, образовати; **-ítható** способный до образования; **-oskodik** чинитися; **-talan** нескладный, безладный; **-ul** утворитися, заложитися, закладатися

alant долу, сподомъ; **-as** подданный, подчиненый; **-as hatóság** подчиненый урядъ

alap основа n., подкладъ h., фундаментъ h.; **-ján** на основѣ чогось; **-os** основный, докладный, засадный; **-os okból** изъ важной v. основной причины; **-rajz** головный нарисъ v. начеркъ; **-talanul** безосновно, безъ причины, безпричинно; **-törvény** основной законъ; **-ít** заосновати, закладати, заложити; **-ítő** основатель h., основателька n. (nő); **-ítvány** основаня s., фундація n.

alárendel подрядити, подчинити; **-i magát** поддатися, подчинитися; **-t** подрядный; **-tség** подрядность n.

alátartozik подлежати

alatt (helyre) подъ (eszközhatározói esettel); **(időre)** подъ часъ, за (birtokos esettel); **büntetés** — подъ карою; **-a** подъ нимъ, подъ тымъ; **-való** подданный, подчиненый, подданныкъ h., подданка n. (nő) **alá-való** лайдакъ h., подлый; **-vet** подчинити, подверечи, покорити, -яти; **-veti**

magát поддаться, подчиниться
alázatos покорный, смиренный; — **szolgája** покорный слуга
albérl-et поднаемъ h.; -ő поднаемникъ h.
alig ледва, ледви, мало не; — **valami** ледва что
alj дно s., сподъ h., (kávé) осадъ h.; -**as** подлый, безчестный
alkalma-s способный, здатный, выгодный; -**atlan** неспособный, нездатный, невыгодный; -**tlankodik** заваджати
alkalmaz примѣнити, ужити; **szolgálatra** — на службу назначити; **erőszakot** — насильствъ ужити; -**ott** (személy) службовець h.
alkalmi случайный, припадковый, принагодный; -**lag** при нагодѣ, принагодно
alkalom случай h., нагода n., припадокъ h.; -**szerű** актуальный
alkatrész складова часть
alkonyat змеркъ h.; -**kor** на змерканя, понадъ вечеръ
áll подбородокъ h.
áll стояти, ста-ти, -вати; **bosszút** — помститися; ka-

tonának — стати воякомъ, ступити до войска;
neki — a **munkának** братися v. имитися до работы; **oda** — поставитися;
szolgálatba — вступити въ службу; **útját -ja** перестати дорогу; — **valamiből** складатися, состоятися изъ чогось
állam держава n.; -**i** державный; -**fő** голова державы; -**hatalom** державна власть; -**polgár** горожанинъ; -**vasút** державна желѣзница; -**i szolgálat** державна служба; -**i tisztviselő** державный урядникъ
állandó постоянный, тревалый, стаый
állapot станъ h., положеня s.
állás станъ h., становище s., посада n., мѣсто s.; -**pont** становище s.
állat худоба n., скоть h., (**vad**) звѣрь h., звѣря s.; -**orvos** скотолѣкаръ h.; -**tenyésztés** скотоводство s.
állomány составъ h.
állvány подставка n.
alma яблоко s.; -**fa** яблоня n., яблонка n.
álmodik снитися

álmos заспанный, дрѣмливый; **-odik** здрѣматися комуся

alól изъ долу, изъ оподу; **a pad** — изъ подъ лавицы

álmom сонъ н.; **-por** порошокъ на опаня

alsó сподній, нижній; **-pad-rág** сподни ногавицы

alszik спати

altábornagy подмаршалъ н.

által черезъ, съ помочію, посредствомъ; **-ában** въ загалѣ, загално; **-ános** загалный

altiszt подофицеръ н.

aludt-tej квасное в. кислое молоко

alul долѣ, доловъ, сподомъ, ниже (*birtokos esettel*); **-irott** ниже подписанный; **-ról** изъ долу, изъ оподу

alvég нижній конецъ

amaz тамъ той

ámbar хотъ, хотя, хотяй

ameddig доси

amely который; котрый

amennyi сколько; **-ben** осколько; **-re** насколько, осколько

Amerika Америка н.; **-i** американскій

amerre куды

amerről звотки

ami что; **-által** черезъ что, чимъ; **-végett** для чого, на что; **-miatt** за что, прото, тому; **-g** доки; **-kor** коли; **-lyen** який

amolyan оттакій, антакій

amúgy антакъ

anélkül, hogy безъ того, что **Anglia** Англія н.

angol англійскій, (*férfi*) англичанинъ, (*nő*) англичанка н.; **-ul** по англійски

angyal ангелъ н.; **-i** ангельскій; **-i üdvözlet** благовѣщеніе s.

annak тому; **-előtte** передъ тымъ; **-utána** за тѣмъ; **-okáért** тому, зато, для того, прото, изъ той причины

annál при томъ, пиля того, тымъ; **-fogva** ведля в. послѣ того, по тому; **-inkább** тымъ радше, тымъ больше, тымъ скорше; **-jobb** тымъ лѣпше; **-kevésbé** тымъ меньше

annyi только; **tízszer-** десятьразъ только; **-an** только; **-ban** о столько; **-féle** на только боковъ в. сторонъ; **-féle** вселіякій; **-ra** на только; **-ra ment a dolog** до того дошло;

-szor только разъ, только разовъ; -val о столько
anya мати, матерь, мамка п.; -i материнскій, мамчинъ, маминъ, мамчинъ; **édes-** родна мати; -**m aszszony katonája** бабий; -**könyv** метрика; -**könyvi hivatal** метричный урядъ; -**könyvi kivonat** вытягъ изъ метрики; -**méh** утроба п., матрица п.; -**nyelv** материнскій в. родной языкъ; -**s** розпещеный, пещухъ h.
anyag матерія п., матеріяль h.; -i **jólét** матеріяльный добробытъ; -**ias** матеріялистичный
anyós (a férj anyja) свекра п., (**feleség anyja**) теща п.
apa отецъ h., няньо h.
ápol доглядати; -**ás** доглядъ h.; -**ó** доглядачъ h.; -**ónő** доглядачка п.
após (feleség apja) тестъ h., (**férj apja**) свекоръ h.
április апрѣль h.; -i апрѣльскій
apró дробный, дробненькій; -**ra** на-, по-дробно; -**pénz** дробны гроши
ár цѣна п.; **boltt-** цѣна продажна; **mi az -a?** сколько стоитъ?; **minden -on** за

всяку цѣну; (**szerszám**) шило s.
áradás повѣнь п., выливъ h., залива п.
arany золото s.; -**os** золотый; -**os gyermekem!** золота моя дѣтино!; -**ozott** позолоченый
arány размѣръ h., поровнаня s.; -**lag** размѣрно; -**talán** нерозмѣрный
arat жати; **győzelmet-** побѣдити, понести побѣду; **ki mint vet, úgy arat** якъ посѣешь, такъ зберешь; -**ás** жниво s.; -**ó** жнецъ, жниваръ h.
arc лице s., видъ h., тварь п.; -**ul csapni** ударити по лицѣ v. дати по пыску; -**átlan** безочливый, безличный, безстыдный; -**kép** портретъ; -**kifejezés** выразъ лица; -**vonal (hadi)** чоло s., передъ h., фронтъ; -**vonás** рисы лица
árnyék тѣнь п., затѣнокъ h., холодокъ h.; -**szék** бударъ h., привада п.
árok -o, пере-копъ h., шанць, ярокъ h.
árkon-bokron горами-лѣсами
árpa ячмѣнь h., ярецъ h.

arra на то, до того, туды, тамъ; (**időre**) потомъ; **-való** способный, при-, задатный
arról изъ того, о томъ
árt шkodити; **magát valami-be -ani** мѣшатися до чогось; **-talmas** шkodный, шkodливый; **-atlan** без-, не-винный; **-atlanság** невинность п.
ártány веперь h.
áru товаръ h.; **-cikk** товары рѣчи; **-forgalom** товарный оборотъ v. рухъ; **-készlet** запасъ товарный; **-raktár** складъ товаровъ
áru прода-ти, -вати; **-ás** продажа п., зрада п.; **-ó** зрадникъ h.
árva сирота h., п., сиротскій; **-szék** сиротскій v. опѣкунскій урядъ
árvíz повѣнь, залива п., потопъ h.; **-veszedelem** небезпека повени
ás копати, рыти; **-ó** рыль п.
asszony жена, жона; **öreg** баба, бабиско, старуха п.; **-i** женскій, жѣночій; **-ság** женщина п.
aszerint по томъ, послѣ того
asztal столъ h.; **-hoz ülni** сѣсти до стола v. къ сто-

лу; **-nál** при столѣ, за столемъ, коло стола; **-t bont** встати отъ стола; **-os mesterség** столярство s.; **-os műhely** столярня п.; **-társaság** застольное товариство
át черезъ (**tárgyesettel**), пере-; **nyáron-** черезъ лѣто; **jöjj-** перейди!; **lépj-** переступи!
átad переда-ти, -вати; **-ás** переда(ва)ня s.; **-ó** передатель h.
átáz-ik пере-, про-мокнути; **-ott** з-, пере-моклый; з-, по-мокнутый
átellen-ben су-, на-противъ (**birtokos esettel**); **-es** на-противный
átfázik перезябнутися, перемерзнути
átgondol об-, пере-думати
áthelyez пере-ложити, -мѣстити; **-és** переложения s., перемѣненя s.
áthoz пере-нести, -нести; **-atal** перенось h., перенесеня s.
átjut достатися
átkel переправ-итися, -лятися; **-és** перевозъ h., переходъ h., переправа п.
átko-s за-, про-клятый; **-zódás** проклѣннания s., про-

клятя s., клятва п.; -**ott** про-, за-клятый
átköltöz-és пере-селеня, -не-сенья, -везеня s.; -**ik** перевозитися, -селитися, -не-стися
átkutat перешукати
átküld пере-слати, -сылати
átlép переступити; -**és** переступь h.
atlétika атлетика п.
átme-gy перейти, переходити; -**net** переходъ h.
átnéz пересмотрѣти, перепозирати, переглянути, переглядати
átolvas перечитати
átrepül пере-летѣти, -лѣтати
átszál (vasuton) пере-сѣсти, -сѣдати; -**ás** пересѣданя s., перелетъ h.
átszökik перебѣгти
átszúr пробити, проколоти
áttekint пере-позирати, -глянути, -смотрѣти; -**és** переглядъ h.
áttelel в-, пере-зимовати
attól отъ того; **Isten őrizzen** Боже борони v. сохрани!; не дай Боже!
áttör про-, пере-ломити, про-диратися, -битися; -**és** проломъ h.

átugrik пере-скакати, -ско-чити
átúszik переплавати
átv-esz перебрати; -**étel** перебраня s.
átvezet пере-водити, -правляти
átvi-sz пере-нести, -носити; -**tel** пере-нось h., -возъ, -водъ h.
átvonul пере-ходити, -правитися; -**ás** переходъ h.; -**óban** переходомъ
atya отецъ h., няньо h.; -i отцовскій
augusztus августъ
Ausztrália Австралія п.; -i австралийскій
Ausztria Австрія п.; -i австрийскій, австриякъ h., австриецъ h.
automobil автомобиль h.
autonómia самоуправа п.
avagy або
avégett для того, прото
avval съ тымъ, тымъ
az тотъ, тота, того; той, та, то; онъ, она, оно; -**alatt** подъ тымъ, тымъ часомъ, межи тымъ; -**előtt** передъ тымъ, раньше; -**előtti** колишній, попередній
azért зато, прото, для того, тому, черезъ то; -**hogy**

чтобы; **-is** и зато, и тому, и прото, и черезъ то; **-se** и зато нѣтъ,

ázik мокнути, промыкати

azon того самого дня, того дня

azon на томъ; **-ban** а, але, но, та; **-felül** надъ тымъ; **-kivül** окремъ того; **-nal** доразъ, заразъ, сейчасъ, душкомъ; **-nali** доразный, сейчасовый; **-os** тотожный, такій самый; **-osság** тождество п.; **-túl** за тымъ, по томъ

azóta отъ тогда, отъ часу

azután потомъ, пакъ

azzal съ тымъ

Ázsia Азія п.

В

bab фасоля п., пасоля п.

baj бѣда, баламута п.; **-os** трудный; **-osan** трудно, тяжело

bajtárs товаришъ, зброи, побратимъ h.

bajusz вусъ h.; **-talan** безвусый

bak цапъ h.; **-ot löni** промахнути, зробити дурницу

baka пѣшакъ h., простой воякъ h.

bakancs боканча п. (többes-

ben használatos: боканчи); **-os** l. baka

bakter бахтарь, сторожъ, вартовникъ h.

bal лѣвый; **-ul üt ki** неудатися, неповестися; **-eset** несчастна пригода; **-felé** на лѣво; **-lépés** хибный крокъ, змылка п.; **-siker** неуспѣхъ h.; **-sors** несчастя s.

bál балъ h.

balek дуракъ h.

balta сокира п., топоръ h.; **-nyél** топориче s.

bán жаловати, бановати, шкодовати, дбати; **nem -nom** я не дбаю, про мене, то мене не обходитъ; **-at** жаль h.; **-atában** изъ жалю; **-atos** жалостный

banda банда, компанія п.

bank банкъ h.; **-i** банковый; **-jegy** банковка п.; **-utalvány** банковый переказъ

bánt рушати; безпокоити; **ne -sd!** не рушай!, не кивай! **ez ne -son téged** не журился

bár хотя, хотяй, кобы; **ugye-?** ци такъ?

barak баракъ h.

bárány ягня s.; **-hus** ягняче мясо, баранина, ягнятина п.

barát приятель, другъ, товаришъ, побратимъ h.; **-nő** приятелька, товаришка, подруга n.; (**szerzetes**) монахъ h.; **-i** приятельскій; **-ság** приятельство s.; **-ságos** приятный, ласкавый, привѣтный; **-ságtalan** неприятельскій, непривѣтный

bárcsak кобы, коли бы

bárha хотя

bárki хоть кто, будь кто, небудь

barna бурый

barom худоба, марга n.

bátor отважный, смѣлый, куражный; **leszek oly bátor** осмѣляюся; **-it** осмѣл-ити, -яти, дода(ва)ти духа; **-kodik** осмѣл-ятися, -итися; **-ság fiúk!** крѣпѣться хлопцы!; **-talan** несмѣлый, слабодушный, неотважный; **-talanság** боязливость, несмѣли-вость n.

bátran смѣло, отважно

bátya старшій братъ

bead подати; **-vány** пода-ня s.

beáll настати, в-, на-ступи-ти; **katonának-** стати воя-комъ, ступити до войска

bebizonyít доказати, до-

свѣдчити; **-ás** доказъ h., досвѣдченя s.

becs цѣна, вартость, стои-мость n.

becsal заманити, залудити

becstelen без-, не-честный; **-ség** без-, не-честь n.

becsuk замкнути, замыкати

becsül (tisztel) у-, по-важа-ти, почитати, честовати; **-és** почтеніе s., почестъ n., поважання; **-t** почтеный, поважанный; **-et** по-честъ n.

befejez за-, до-кончити; **-és** по-, до-конченя, заключе-ня, довершеня s.

befog (lovat) запрячи, за-прѣгати

befut забѣгти, добѣгнути

begöngyöl завити, завивати

begyakorol выучовати; **-ás** вправа n.

behív при-, за-кликати; **-ás** призывы (**többes**), закли-каня; **-ási parancs** поклик-уючій розказъ

behódol поддатися

beír записати

beismer признатися

bejelent заяв-ити, -ляти, з-, за-голосити; **-és** заявле-ня s., заява n.; **-ési igazol-vány** посвѣдченя заявы

bejön входити, зайти
béka жаба п.
bék-e миръ, покой; **-ét köt**
заключити миръ
bekerít (ellenséget) окружа-
ти; **-és** окруженя с.
békés мирный, спокойный
békétlen беспокойный; **-ség**
непокой h.
bekisér при-, за-провадити
beküld за-, по-, при-слати
belefárad змучитися
belép вступити; **-és** вступь
h.
bélés подбой h.
belső внутрѣшній
belügyminiszterium мини-
стерство внутрѣшнихъ
дѣлъ v. справъ
belül внутрѣ, уду
bélyeg штемпль h. (ok-
mány), клеймо с.
bemenet входъ h.
béna слутый
beoszt при-, за-дѣл-ити,
-ляти; **-ás** задѣлъ h., при-
дѣленя с., установленя въ
рядъ
berek гай h., гайокъ h.
berendez заряд-ити, -жати;
-és зарядженя с.
beretva брытва п.
besoroz за-, одо-брати до
войска, взяти до войска;

-ás обзирачка п., асентир-
ка п.
beszéd бесѣда, рѣчь; **-es** бес-
сѣдливый, говорливый
beszél говорити, бесѣдова-
ти; **-getés** роз-, по-говоръ
h.. бесѣда п.
beszerez набыти; **-és** покуп-
ка п., закупленя с.
beteg хворый, болѣзный;
-ség хворота п.
betilt заказати, заборонити;
-ás заказъ h.
betű буква п.
bevádol заскаржити, обви-
нити, обжаловати
bevall признатися; **-ás** при-
знаня с.
bevég-ez за-, до-кончити;
-zés до-, за-, с-конченя
bezár замкнути, заперти
bicikli бицикли (többs)
bír мати
bírköz-ás розшибаня с.; **-ik**
розшибатися
bíró (bírósnál) судя; (fa-
lun) староста h., бировъ
bírság грошева кара
bitang лайдакъ h.
bíz вѣрити; **-ottság** комис-
сія п.
bizton певно, безпечно; **-ság**
безпечность п., певность
п.; **-ságba hozni** забезпе-
чити

blúz блюза п., визитка п.
bocsát пустити, пускати
bokor корчъ h.; **-erdő** кор-
човля п., хаша п.
boldog счастливый, блажен-
ный
bolond дурный
bolt склепъ h., торговля,
лавка п.; **-os** склепарь h.
bomb-a бомба п.; **-áz** бом-
бардовати; **-ázás** бомбар-
дованя s.
bor вино
borbély голяръ h.; **-műhely**
голярня п.
borda ребро s.
borju теля s.; (katonai) тор-
нистеръ h.; **-hús** телятина
п.; **-sült** теляча печенина
v. печинка
borogat наложить v. при-
кладати обклады
borotv-a бритва п.; **-ál** бры-
твати; **-álkozik** бритвати-
ся, голитися; **-álkozás**
бритваня s., голеня s.
borsó горохъ h.
borzal-mas страшный; **-om**
страхъ h., гроза п.
bosszú помста п.
bot бигаръ h., палица п.; **-oz**
бити бигаремъ
bögre горня s.
bölcs мудрый, мудрецъ h.
bőr кожа п., шкура п.

börtön темница п., тюрьма п.,
вязница п.; **-be vetni** поса-
дiti до темницы, увязни-
ти; **-őr** темничный v. вяз-
ничный дозорецъ
brigád бригада п.
bucsó прощаня s.; **-zni** про-
щатися, отбиратися; **-zás**
прощаня s.
bús смутный
buta глупый, дуракъ h., глуп-
пакъ h.
butor мебель h.
búza пшеница п.
buzdít одушевляти
buzogány булава п.
bűdös вонячий, смердячий,
смердюкъ h.
bükk букъ h.; **-ből való** бу-
ковый; **-ös** буковый
bűn грѣхъ h., вина п.; **-cse-
lekmény, -tény, -tett** зло-
чинъ h.; **-ügy** карна спра-
ва; **-vád** карна обвина;
-vádi eljárás карное по-
ступованя; **-tet** по-кара-
ти; **-tetés** кара, покута п.
bűz воня п., смородъ h.;
-bomba смердяча бомба

С

cédula листокъ h., картка п.,
карточка п.
cég фирма п.

cél цѣль п.; **-lövés** цѣлева стрѣльба; **-oz** на-цѣлити; **-pont** прицѣль п.; (**fegyver**) цѣлька, мушка п.; **-zás** мѣряня до цѣли

cérna нитка п.

ceruza церуза п., каран-дашъ h.

cigaretta сигаретля п.; **-áz** курити (сигаретли)

cím титуль h.; (**könyvön**) заголовокъ h., надпись h.; (**levelen**) адреса п., адресъ h.; **-ez** адресова-ти; **-zett** адресованный, ад-ресать h.

cimer гербъ h., щитъ h.

cipész шустерь h., швецъ h.

cipő топанки (**többses**); **-t felhúz** обуватися, натяга-ти топанки; **-t lehúz** (**más-
nak**) вызути, иззути; (**ma-
gának**) воз-, из-зутися; **-sarok** запятокъ h.; **-kefe** щѣтка на топанки

cölöp столпъ h.

Cs

csak лишь, лемъ, только; **-nem** майже; **-is** только; **-ugyan** дѣйстно, поправ-дѣ, справдѣ

csákány чеканъ h.

csal обманути, кламати; **-ás** кламство s., обман-а-ство
család фамилія п., семейство s., родина п.; **-i** родинный, фамилийный, семейный; **-i név** прозвище s.; **-tag** членъ родины

csalít гуща, гущина п.

csapat толпа, громада п.

csárda степовой шинокъ h.

csata битва, битка п., бой h.; **-tér** поле битвы, боевище s.; **-rend** боевой рядъ; **-zaj** боевой гукъ

csatár борець h.; **-ozás** пе-рестрѣлка п.

csatáz воевати, битися

csatorna каналъ h.

csavar шруба п., шрубъ h.; **-gőzös** пропеллеръ h.

csekély малый, маленькій, невеликій

csel обмана, хитрость п., подступъ h.; **-lel**, **-ből** подступомъ, хитростию

cselekedet дѣло s., учинокъ h.; **bűn**- проступокъ, зло-чинъ h.; **jó**- добрый учи-нокъ, доброе дѣло

cseléd (**férfi**) слуга, челяд-никъ h., (**női**) служница, слушка п.; **-ség** челядь п.

csend тишина п.; **légy -ben!** будь тихо!; **-es** тихій, ти-хенькій, спокойный; (**ten-**

ger) безвѣтрый; **-legyen!**
тихо!
cserél про-, за-, об-мѣн-ити,
-яти
cserj-e корчъ h.; **-és** корчи-
стый, хуща, хущавина п.
csermely поточокъ h.
csetepáté перестрѣлка п.
csibe курча, курчатко s.
csikó лоша s.
csillag звѣзда п.
csod-a чудо s.; **-álkozik** чу-
доваться; **-aszép** чудово
красивый
csók поцѣлунокъ h.; **-olni**
цѣловати; **-olódzni** цѣло-
ваться
csomag пакунокъ h.; **-ol** па-
ковати; **-olás** пакованя s.
csomó pénz громада грошей
csónak човенъ h.
csont кость п.
csoport группа, громада п.;
-osít групповати, прома-
дити; **-osul** громадятся
csó цѣвка п.
csőbőr вѣдро s.
csúcs верхъ, вершокъ, кон-
чикъ h.; **-pont** верхня v.
вершкова точка; **-os** кон-
частый
csúf паскудный; **-os** ганеб-
ный
csup-a самый; **-án** только;
лишь

csűr пелевня п.; **-csavar** кру-
тити-вертѣти
csütörtök четверь; **-ön** въ
четверь

D

dal пѣсня; **-ol** спѣвати
dandár бригада п.; **-parancs-
nok** бригадереъ h.
darab кусъ, кусокъ, кавал-
локъ, кавалець h.
darázs оса п.
dárda копя п.
de но, але, однакожъ
deák студентъ, ученикъ
(fiu) h., ученица (leány)
п.; студентскій, ученичій
december децемберъ h.
dehogy гдебы
dél ('világtáj) югъ h., (idő)
полудень h.; **-i** южный,
полудневый; **-ben** въ по-
лудне; **-előtt** передъ полу-
днемъ, до полудня; **-után**
пополудне; пополудню
dér морозъ h.
derék (testrés) хребетъ h.,
дрѣккъ h., (fánál) столпъ
h.; **-had** добраное войско,
(ember) дрѣчный
deszka дошка п.
diadal побѣда п.; **-t arat** по-
бѣдити; **-emlék** побѣдный
памятникъ; **-mas** побѣд-
ный, побѣдоносный

dicsekszik хвалитися
dicsér хвалити
dicső славный
díj премія п.; **napi-** денна плата; **-az** нагороджовати
dió орѣхъ h.
disz о-, при-краса п., оздоба п., парада п.; **-es** парадный, прибранный, роскошный; **-ruha** святочный одягъ h.; **-őrség** почестна сторожа
disznó свиня п., веперь h., веприкъ h.; **-hús** свинина, свинское мясо; **-ság** свинство s.
divat мода п.
dob бубенъ, (ige) метати, веречи; **-os** бубнаръ h.; **-ol** бубновати; **-olás** бубнованя s.
doboz коробка, шкатулка п.
dohány табакъ h.; **pipa-** пачка п.; **-zó** курячий
doktor лѣкаръ h.
dolgo-s роботный, працовитый; **-zik** робити, працовати
dolog работа, праца п., рѣчь п., трудъ h., дѣло s.
domb берегъ h., грунокъ, горбъ, горбокъ h.; **-oldal** збоча п.; **-os** горбоватый, грунковый, береговатый
dorong друкъ h.

dőf боднути; **kést -ni a szivébe** ножомъ пробити сердце
dölyf гордость п., пыха п.; **-ős** гордый, пышный
drága дорогой, цѣнный
drót дротъ h.
duhaj нахабный, безрядникъ h.; **-kodik** нахабствовати, безрядити
durva грубый
düh злость п.
dzsida копія п.

Е

eb песь h., (nőstény) сука п., собака п.
ebéd обѣдъ h., полуденокъ h.; **-előtt** передъ обѣдомъ; **-után** по обѣдѣ; **-el** полудновати, обѣдовати; **-elés** обѣдованя s.
éber бодрый
ébred роз-, про-будитися; **-és** пробужденя s.
ébreszt будити; **-és** збудженя s.
ecet оцеть h.
eddig доси; **-i** дотеперѣшний
edény судина п.
édes солодкій, солоденькій; **-örömet** изъ радой души, сердечно, изъ души

edz под-, с-крѣпляти, гартовати (vasat); **-ett** по-, под-, с-крѣпленный

efféle такой, такого роду
ég небо s.; — **és föld különbség** то небо и земля; **szabad** — **alatt** подъ голымъ небомъ; **-i** небесный; **-i háború** буря s., (ige) горѣти

egér мышъ h., мышка п.

egész цѣлый, весь

egészség здоровля s.; **-es** здоровый; **-telen** нездоровый

egy одинъ, -а, -о; — **bizonyos** якійсь; — **darabig** за якійсь часъ; — **és ugyanaz** тотъ самый; **-általában** цѣлкомъ, зовсѣмъ, до чиста, въ загалъ; **-általában nem** никакъ, цѣлкомъ нѣтъ

egyéb иншій, другій, иный

egyed особа п., единица п.; **-üli** самый; **-ül** самъ одинъ; **-üllét** самота п., самотность п.

egyelőre до часу, дочасно, симъ часомъ

egyenes прямой, простой; **-en** прямо

egyenként поодинокю

egyenlő ровный, однакій, (ige) ровняся

egyес одинокій; **-it** злучити; **-ül** злучитися; **-ült** спо-, злученый

egyház церковь п.; **-i** церковный; **-megye** епархія п.

egyik одинъ; **-ünk** одинъ изъ насъ

egykor колись

egymás одинъ — другій; **-a rohantak** набѣгли на себе

egység одность, единица п.; **-es** одноцѣльный, одиночный

egyszer разъ, (valamikor) колись; **-ű** простой, звычайный

együtt въедно, разомъ, въ купѣ

éhes голодный

éj ночь п.; **-fél** полночь п.; **-jel-nappal** день и ночь

ekkor тогда

el геть

él жити

elad продати, продавати

elárul зрадити; **-ás** зрада п.

elbeszél оповѣдати

elé передъ (tárgyesettel)

eledel пожива п., страва п.

elég доста, выстати

elegendő достаточный

élel-em пожива п.; **-mezés** харчованя s.; **-mezési rak-**

tár харчовый складъ;

-miszér ѣдло s., харчъ h, пожива п., мерѣндя п.

elenged отпустити, прости-
ти
élénk живый, оживленный;
-it оживляти
elér досягнути, догнати,
дойти
éles острый; — **látás** бы-
стрый зорь
eleség пожива п., харчи
(többes), паша (állatok-
nál)
elesik упасти
éléskamra комора п.
élet животъ h., житя s.
eleven живый
elfeled забыти
elfog ѣмти, поимати
elfogad приняти, пріймати
elfoglal заняти, занимати
elfut утечи
elhagy оставити, по-, за-
лишити; **hagyd el!** лиши!;
-atott залишений
elhelyez помѣстити
elhisz повѣрити
elhoz до-, при-нести
elismer при-, у-знати
elitél за-, при-, о-судити
éljen! най жие!, слава!; **-ezni**
славити
eljön прійти
elkerget прогнати
elkészít зробити, зладити,
сготовити, справити
elkezd по-, за-чати

ellen противъ (tárgyesettel);
-áll противитися; **-ség** не-
приятель h., ворогъ h.;
-séges неприятельскій;
-szegül противитися;
-szenv ненависть п.; **-zék**
опозиція п.
elmarad за-, по-лишитися,
зостатися
elme розумъ h.
elmegy пойти
elmenekül утѣкнути передъ
чимъ
elmulaszt про-, о-пустити;
-ás про-, о-пущеня s.
elnevez на-, про-зывать, по-
именовати, надати имя
elnyargal прогнати
eloszt роздѣлити
elő-adás представлення s.;
csapat передовой отрядъ;
-re haladás поступъ h.;
-készül приготовитися;
-léptet подвысшати; **-nyo-
mul** поступати; **-őrs** пе-
редня сторожа; **-vigyázat**
осторожность п., береж-
ность п.; **-re** впередъ, на
передъ
élő живый, живучій
előbb переже, напередъ,
раньше, скорше
előny выгода п.
először першійразъ, вперше

előtt передъ (eszközhatározói esettel)

előzetes попередній, попереджающій

elpusztít спустошити

elrejt сховати

elrendel розпорядити, розпоряджати

első первый, першій, передній

elszed отобрати, отняти, отбирати, отнимати, забрати

elszokik отвыкнути

elszökik утѣкнуги, з-, отбѣгнути

eltagad затаити

eltalál потрафити, потрафляти (célba)

eltart под-, у-держати, (idő) потривати, подержати

eltelik (idő) пройти, проходити

eltéved заблудити

eltilt заборонити, заказати, заповѣсти

eltitkol затаити

eltűnik зникнути, щезнути

elutasít откинути

elűz прогнати

elvégre въ концѣ, концовъ

elvégez с-, до-кончити, сполнити, сготовити

ember человѣкъ h.; -ek лю-

ди, люде; -i человѣческій, людскій

emel двигати

emlék память n., споминъ h.

említ спомянути, споминати; -és споминокъ h.

én я

ének спѣвъ h.

enged по-, пустити, позволити; -elmes послушный;

-élyez дозволяти

ennélfogva наслѣдкомъ того

ennyi с-только

enyém мой, моя, мое

ép цѣлый; -kézláb цѣло

epe жолчь p.

éppen правѣ; — az истый; — nem зовсѣмъ нѣтъ;

— úgy такъ само

eper (földi) ягода n.

épít будовати, ставити; -mény будинокъ h.

ér жила n.; ütő- бюча жила

érdek интересъ h.

érdem заслугъ h.; -es достойный, заслуженный, вартый, стоитъ

erdész лѣсникъ h.

erdő лѣсъ h.; -s Kárpátok лѣсисты Карпаты

ered походити, початися, начинатися; -et початокъ h., походження s.; -eti початковый, первѣстный;

-mény успѣхъ, выслѣдъ

h.; **-ményes** уопѣшный;
-ménytelen безуспѣшный
éreny честнота п.
ereszt пустити
érett дозрѣлый, пристатый
érez чути
érik дозрѣвати, пристати
érint доткнутися, дотыкати
до дакого; **-kezés** стыкъ
h., стыканя s.
érkez-és приходъ h., при-
ѣздъ h., прибытя s.; **-ik**
прийти, надойти, приѣхати
erő сила, моцъ п., крѣпость
п.; **-d** крѣпость п., твер-
дыня п.; **-dítmény** окопы
(többses); **-s** сильный,
моцный; **-szak** наоиль-
ство s., примусъ h.;
-szakkal насильно, при-
мусово; **-szakos** насиль-
ный
erre сюды
ért розумѣти; **-elem** розумъ
h., смыслъ h.
érték вартость п.
értésít повѣдомити, повѣ-
домляти, дати знати v. до
вѣдомости
ézés почуваня s.
és и, а, та
esemény подѣя п.
eset припадокъ h., случай
п., пригода п.; **-leg** слу-

чайно; **-leges** припадко-
вый
esik падати
eskü присяга; **-dni** присяга-
ти
eső дождь h.
est вечеръ, вечеръ h., ве-
черокъ h.; **jó-** добрый ве-
черъ; **-e** вечеромъ
ész розумъ, умъ h.; **legyen**
eszed! май розумъ!
észak сѣверъ h.
eszerint по сему, по тому
eszes розумный
eszik ѣсти
eszköz средство s., знарядъ
h., (torna) приладъ h.
észrevesz збачити
étel страва п., ѣдло s., по-
жива п.
étkezés харчованя s., стра-
вованя s.
étvágy апетитъ, смакъ h.
év рокъ, годъ h.; **-i, -es** роч-
ный; **-század** столѣтје п.,
вѣкъ h.
ez сей, сїя, сїе; сесь, ся (се-
ся), сесе
ezer тысячъ-ъ, -а
ezért прото, зато
ezred полкъ h.; **-es** полков-
никъ h.; **-ik** тысячный
ezután потомъ, потому
ezüst стрѣбло s., серебро s.
ezzel симъ, тымъ

F

fa (élő) дерево s., стромъ;
 (száraz) древо s.; **tüzelő-**
 паливо s.; **-levél** листь h.
fagy морозъ h.
faj родъ h.; **-ta** родъ h.
fáj болѣти
fal (fából) стѣна n.; (kőből)
 муръ h.
fal (ige) жерти
falú село s.; **-si** сельскій
fárad трудитися; **-alom,**
-tság трудъ h.
fark хвостъ h.
farkas волкъ h.
fazék горнецъ h.
fázik мерзнути, зябнути; **fá-**
zom студено менѣ
fecseg лопотати
fecske ластовка n.
fed крыти
fegyelem дисциплина n.,
 карность n.
fegyver оружіе s., зброя n.
 пушка n.; **-t letenni** скла-
 дати оружіе; **-t fogni** ста-
 ти до зброи; **-es** зброй-
 ный; **-es erő** оружна сила;
-gyakorlat войсковы спра-
 вы; **-telen** безоружный,
 беззбройный; **-tűz** рушни-
 чій огонь; **-viselet** ношеня
 оружія; **-zet** узброеня s.
fehér бѣлый

fej голова n.; **-ezet** заглавіе;
-fájás боль n. головы
fék путо s., гамовка n.
fekete чорный
fek-szik лежати; **-vőhely** ле-
 говище s.
fel до горы
fél бояться
fele половина n., полъ, по-
 ловица n.
feláll встати, вставати;
-ítás вставленя s., заложе-
 ня s.; **-ít** в-, по-ставити,
 -ставляти
felbérel наймати
felébred про-, з-будитися;
-és пробужденя
feled забыти, забывати; **-és**
 забытя s.
felekezet вѣроисповѣданя s.;
-i iskola церковна школа
felel отповѣсти, отповѣдати,
 отвѣчати; **-ős** отповѣд-
 ный, отвѣчательный
félelmes страшный, грозный
félénk боязливый
feles спольный, спольникъ h.
feleség супруга n., жена n.
felesleg збытокъ h.
felett понадъ (eszközhatáro-
 zói esettel)
felfegyverez вооружовати,
 узброити
felföld верхovina n.

felhatalmaz уполновластити;

-ás уполновлащєня п.

felhő хмара п.

félíg до половины

feljegyez назначити

feljelent зав-, по-дати

fellet найти

felment увольнити; **-és**
увольненя с.

felmutat по-, у-казати

felnyergel осѣдлати

feloszt по-, роз-дѣлити; **-ás**
подѣль, роздѣль h.

felpénz завдатокъ h.

félre на бокъ

felső высшій

felszáll подлетѣти

félszer шопа п.

felszerel снаряжити; **-és** зна-
нарядженя с.

feltétel условие s.

feltéve предполагаючи

felül по выше (birtokos
esettel), понадъ (eszköz-
határozói esettel); **-vizsgál**
переглянути; **-vizsgálat**
переглядъ h.

felvált пере-, за-мѣнити

felvidék Верховина п.

fém металл h.

fenn горѣ, на верху

fény свѣтло s.; **-es** свѣтлый

fenyeget за-, по-, грозити

fenyít карати; **-és** караня s.

fenyű (jegenye) ялица п.,

(lúc) смерека п. (erdei)
сосна s.

ferde косый

féreg червь h., червакъ h.,
хробакъ h.

férfi мужъ, мужчина h.,
хлопъ h.

férj мужъ, газда h.; **-hez**
megy от-, выда(ва)тися;
-hezmenés отдаваня s.

fest мальовати

fésű гребѣнь h.; **-l** чесати

fészek гнѣздо s.

fiatal молодой

figyel уважати, внимати на
дачто; **-em** увага п., вни-
маня s.; **-mes** уважный,
внимательный; **-metlenség**
неувага п.; **-meztetés** на-,
у-поминаня s.

finom файный

fiú хлопецъ h., сынъ h.

fivér братъ h.

fizet платити; **-és** платня s.

fodrász голяръ h.

fog зубъ h.; **-fájás** боль зу-
бовъ; **-orvos** зубный лѣ-
каръ, (ige) ѣмити, хопи-
ти; **halat** — рыбы ловити

fogad принять, (cselédet)
найти; **valamibe** — вало-
жити

fogalom понятя s., мысль п.

fogas вышалка, вѣшални-
ца п.

fogat запрягъ h.
foglalkoz-ás занятя s.; -ik
заняться, заниматься
fog-oly плѣнникъ h., плѣн-
ный; -lyul ejt полонити,
увязнити; -ság плѣнь h.
folyó рѣка п.; — év текучій
рокъ; -irat часопись h.;
-sit давати порученя на
выплату грошей
folytán по (tulajdonító eset-
tel); idők- часомъ; ezen
okok - по симъ причинамъ
folytat продолжати; (életet)
вести; (foglalkozást) про-
вадити; -ás продолженя s.
folyton постоянно, перерыв-
но
fordul вернуться, вертатися,
обернутися
forgalom рухъ h., оборотъ h.
forradalom революція п., пе-
реворотъ h.
forró горячій, кипячій,
душный
fő варити; (fej) голова п.;
-leg головно
föld земля п., поле s.
fősvény скупый
főz варити; -zelék зеленина;
-őkanál вариша п.
friss свѣжій
fúj дути, вѣяти (szél)
furcsa дивный
firkósbot бигаръ h.

fut бѣжити, бѣгати, тѣкати;
-ás бѣгъ h., бѣганя s.,
утеча п.; -ólépés бѣгкій
крокъ; -tatás перегоны
(többes)
fuvar повозъ h., фура п.;
-os фурманъ h., воз-
никъ h.
fű трава п.
függ висѣти; (valamitől) за-
лежити, завѣсити
fül ухо s.
fürd-ik купатися; -és купа-
ня s.; -ő купѣль п.; -őkád
ванна п.
fűrésз пила, пилка п.
füröszт купати
füst дымъ h.
fűt топити; -és топленья s.
fűzfa верба п.

G

gabona жито s., збожа п.
gallér галѣръ h.
galy конаръ h., галуза п.
ganaj гной h.
gát гать п.
gatyа гачи (többes)
gaz подлый, злый; -ember
галганъ, подлець h.
gáz газъ h.
gazda господарь h., газда
h.; -ság господарство s.,
газдовство s.

gazdag богатый, заможный,
богачъ h. (férfi), богачка
п. (nő)

gázló бродъ h.

gebe шкапа п.

gép машина п.; **-ész** маши-
ниста п.

gereblye грабли (többes)

gerenda бревно s.

gerinc хребетъ h.

gézengúz лайдакъ h.

golyó куля п.

gomb гомбица п.

gond журба п., клопотъ h.;
-atlan недбалый

gondol думати, мыслити;
-at думка, мысль п.

gondos старостливый

gondoz доглядати, дозира-
ти; **-ás** доглядъ, до-
зоръ h.

gonosz лукавый, злый

gödör яма п.

görbe кривый

gőz пара п.; **-hajó** паро-
ходъ h.

gránát гранатъ h.

gúny посмѣхъ h.

Gy

gyakori частый

gyakran часто

gyalog пѣшій, пѣшо, пѣ-
шкомъ, на пѣшо; **-os** пѣ-

шакъ h.; **-ezred** пѣхотный
полкъ; **-ol** пѣшкомъ v. на
пѣшо идти

gyan-ít подозрѣвати, мѣр-
ковати; **-ú** подозрѣня s.

gyár фабрика п.; **-i munkás**
фабричный работникъ;
-t выробляти, выроблюва-
ти, фабриковати

gyáva боязливый, малоду-
шный

gyeng-e слабый; **-eség** сла-
бота п.; **-élkedik** хворова-
ти; **-élkedő** слабовитый,
хворый

gyerkőc дѣтвакъ h.

gyerek дѣтина п., дѣтя s.

gyertya свѣчка п.

gyilk-ol за-, у-би(ва)ти; **-os**
убійца h.

gyógyít лѣчити; **-ás** лѣче-
ня s.

gyomor желудокъ h.

gyors быстрый, скорый, по-
спѣшный; **-vonat** поспѣ-
шный поѣздъ

gyökér корѣнь h.

gyönyör роскошь h.; **-ű** пре-
красный, чудовый

győz побѣдити; **-ő** побѣди-
тель h.

gyufa швабликъ h.

gyújt палити

gyutacs запаль h., капсель h.

gyűjt збирати

gyűlöl ненавидѣти
gyümölcs овощъ h., садови-
на п., плодъ h.
gyűrű перстень h., обручъ
h., обручка п.

Н

ha если, кедь
háború война; **-skodni** вою-
вати
had войско s.; **-adakozás** во-
юваня s.; **-akozik** воюва-
ти; **-apród** кадетъ h.;
-ászat стратегія п.; **-biztos**
военный комиссаръ; **-csa-
pat** отдѣлъ войска; **-erő**
военна сила; **-gyakorlat**
военны вправы (többes);
-i fogoly военноплѣнный,
полоненый; **-törvényszék**
военный судъ h.; **-köteles**
обовязанный до войсковой
службы; **-nagy** поручикъ
h.; **-oszlop** колонна п.;
-osztály дивизія п.; **-pa-
rancsnokság** команда ар-
міи; **-segéd** адютантъ h.,
прибочникъ h.; **-sereg** ар-
мія, армада п., войско s.;
-test корпусъ h.; **-ügymi-
niszter** министеръ войско-
выхъ дѣлъ; **-üzenet** ого-
лошеня v. оповѣщеня
войны; **-viselés** проводже-
ня войны s.

hadd най
hágó горскій переходъ,
просмыкъ h.
hagy лишити; **-ján** най бы
было
haj волося s., волосъ h.
háj салю s.
hajadon дѣвица п., дѣвчина,
дѣвка п.
hajdan колись
haji-gál кидати, метати, ве-
речи, кинути
hajó корабель h.; **-s** морякъ
h.; **-skapitány** корабель-
ный капитанъ; **-z** ѣхати
на кораблѣ v. кораблемъ
hajt гнати, гонити
hal рыба п.
hál ночовати
hála подяка п.
halad поступати, идти
halál смерть п.; **hősi -t hal**
умерти героической смер-
тью; **-os csapás** смертель-
ный ударъ
halandó смертный
halk тихій
hall чути, почувати; **-gat**
слухати когось, молчати
háló сѣть п., сакъ h.
halogat обкладати
halom горбъ h., купа п.
halott мертвый
hám (ló-) упряжь п., лу-
пина

hamar скоро; **-ább** скорее
hamis фалшивый, (okmány)
подробленный; **-it** подро-
бити, фалшовати
hamú попель н.
hanem но, але, а
hang голосъ н., звукъ н.;
-os голосный, звучный
hány? сколько?; — **éves?**
сколько рочный?; **-féle?**
сколькоракій?; **-szor?**
сколькоразъ?
harácsol на-, за-гарбати
harag гнѣвъ н., злость п.
harang звонъ н.; **-ozni** зво-
нити
harc борьба, боротьба п.,
бой н.; **-ol** воювати; **-os**
войовникъ н.; **-i** боевой
harisnya штримфля п.
harmad третина п.
harmat роса п.
harminc тридцать
három три
harsona труба п.
has черево s.; **-as** черева-
тый; **-al** на черевѣ лежа-
ти
használ ужи(ва)ти (valamit
birtokos-eset)
hasznos пожиточный, хосен-
ный, хосновитый, корыст-
ный
haszon хосень н., пожитокъ
н., корысть п.

hat шѣсть; **-van** шѣстьде-
сять
hát та
hatal-mas могучій, могут-
ный; **-om** власть, сила п.
határ граница п.; **-os** гра-
ничный; **-menti** погранич-
ный; **-ol** граничити
határoz установити, рѣшати
hátasló верховый конь
hátha а если?
hátra взадъ, назадъ
hátrál от-, у-ступатися; **-ás**
отступъ н.; **-ék** недопла-
токъ н.
hátsó задній
hát-tér затылокъ н.; **-véd**
здня сторожа
hátul ззаду, на задѣ, позаду
havi мѣсячный
ház хижа п., хата п.; **-as** же-
натый, (пѣ) замужна п.;
-i домашній
haza отчина п., отечество s.;
-áruló ѣздникъ н.; **-i** ту-
земный
hazudik брехати
hegy гора п.
hely мѣсто s.; **-i** мѣстный;
-es правильный; **-ett** мѣ-
сто (birtokos esettel); **-et-**
tes заступникъ, намѣст-
никъ н.; **-ezni** ставити, по-
ложити; **-ség** село s.,

мѣстность п.; -zet станъ
h., положеня s.
hentes мясарникъ h.
hét сѣмь; тыждень h.
heti тыждневый
hetven сѣмьдесятъ
heveder попруга п.
hever лежати, валятися
heves наремный, прудкій
hiába за-, на-дарьмо, мар-
но, даремно
hiány недостатокъ h.,
бракъ; -zik недоста(ва)-
ти, недоходити, хибити,
браковати
hiba хйба, вина, з-, по-мыл-
ка п.
hid мостъ h.
hideg студеный, морозный,
студѣнь п.; морозъ h.
hig рѣдкій
him самецъ h.
hír вѣсть, вѣдомость п.; -es
славный, знатный; -lap
дневникъ h.
hisz вѣрити, довѣрjати
hit вѣра п.; -felekezet вѣ-
роисповѣданіе s.
hiú марный, пустой
hív кликати; -atal урядъ h.,
служба п.; -atás по-, при-
званіе s.; -ő вѣрникъ h.
hó снѣгъ h.
hódít завоювати
hogy что, якъ?

hol? где?
hold мѣсяць h.
holnap завтра
holt мертвый
homlok чоло s.
homok пѣсокъ h.
hónap мѣсяць h.
honnan з-вотки
hord носити
hosszú долгій
hová куда
hoz принести, донести
hős герой h.
hús мясо s.
húsz двадцать
huszár гусаръ h.
húz тягнути, тягати; -al
дротъ h.
hű вѣрный; -ség вѣрность
п.; -tlen невѣрный
húvely похва п.; -es nővény
стрисковата рослина
hűvös холодный

I

ide сюда, гевъ
ideg нерва п.
idegen чужій
idő часъ h.
ifjú молодой
igaz правда п., правдивый,
-ság правда п., истина п.,
справедливость п.; -ságos
справедливый

igen такъ, айно
igér обѣцати
igy такъ, сякъ
ijeszt пудити, пуджати,
страшити
illat запахъ h.; **-os** пахнучій
ilyen такий
ima молитва n.
imádkozik молиться
indul по-, руш-атися, -ити-
ся; **vonat** - поѣздъ отхо-
дить; **-ó** походъ h.
ing сорочка n.
ingyen даромъ, задарь, за-
дарьмо
inkább радше, волѣй
intéz кончити
ipar промыслъ h.; **-os** про-
мысловецъ h., ремесель-
никъ h.
ír писати; **-ás, -at** письмо s.
írány напрямъ h.
is и, таможъ
iskola школа n.
ismer знати, познати; **-ős**
знакомый
ismét опять, зновъ, наново,
еще разъ; **-el** повторити,
-яти
istálló хлѣвъ h., стайня n.
Isten Богъ, Господь h.; **-te-
len** безбожный
iszap намуль h.
iszik пити

ital напой, напитокъ h.
itat напоити, напавати
ítél судити; **-et** судъ, розсу-
докъ h.
itt ту, туй, тутъ
ittas напитокый, пьяный, подпи-
тый
íz смакъ h.; **-ű** смачный

J

jaj йой, охъ, горе!
jámbor благий, побожный
január януаръ h.
jár ходити; **-ás** округъ h.,
повѣтъ, обводъ h.; **-ási**
főnök окружный началь-
никъ; **-da** ходникъ h.;
-őr патруль; **-vány** зараза,
заразлива хворота, по-
шесть n.
játék забава n., игра n., гра-
ня s.
játszik грати, играти, заба-
витися
jég ледъ h.
jeges ледовый
jegy знакъ h., картка n.;
-zet записка n., записникъ
h., за-, при-мѣтка n.; **-ző**
записователь, нотарь h.,
письмоводитель h.; **-ző-
könyv** протоколь, за-
пись h.
jel знакъ h., сигналъ h.

jelent заявити, заявляти
jelez подавати знакъ
jelige гасло s.
jelleg характеръ h.
jó добрый; -**í** добрѣ; -**ság**
доброта n.
jog право s.
józan тверезый
jő, jön идти, приходити, (va-
suton) приѣхати; -**vendő**
будущій, будущность n.;
-**vetel** приѣздъ, приходъ h.
juh овца n.
július юлій h.
június юній h.

К

kabát кабатъ h., пальто s.
kacsa качка n.
kád ванна n.
kadét кадетъ h.
kakas когутъ, пѣтухъ h.,
(fegyveren) когутикъ, ку-
рокъ h.
kalauz проводникъ h., кон-
дукторъ h.
kálvinista кальвинъ h.
kályha кагля n., печь n.
kamra комора n.
kanál ложка n.
kap достати, получить,
одержати; **kardhoz** - хопи-
ти v. хватити за саблю;
fejéhez - имитися v. хопи-

тисъ за голову; **alkalmon** -
ужити нагоды; **vlmibe** -
започати чтось
kapra мотыка n.
karocs звязъ, припинка n.
káposzta капуста n.
kaptafa копыто s.
kár шкода n., кривда n.; -**os**
шкодливый
karácsony Рождество (Хри-
стовое), Роздво s.; -**fa**
яличка, смечка n.
kard сабля n., мечъ h.
karika обручка n.
karó коль h.
karom нох(о)ть h., пазуры
(többes)
kárpótlás отшкодненя s., на-
города за шкоду, навер-
неня шкоды
kártya карты (többes);
картка n.
kas кошъ, (méh) улій h.
kastély каштиль h., замокъ
h., замчокъ h.
kasza коса n.
katona воякъ; -**dolog** вояц-
кое дѣло; -**élet** войсковое
житя; -**í szolgálat** войско-
ва служба; -**ság** войско s.;
-**tiszt** офицеръ h.; -**viselt**
выслуженый
kávè кава n.
kebel грудь, груди

kedd вторникъ h., вторникъ h.
kedv дяка, охота n.; **-es** любезный, милый, миленька n.; **-ező** выгодный
kefe щѣтка n.
kegy ласка, милость, прихильность, благосклонность n.; **-ed** Вы, ваша милость; **-elem** милость n.; **-elmes** милостивый, милостный; **-etlen** жестокий, лютый, грозный, немилосердный
kék синій
kel (felkel) вста(ва)ти
kelet востокъ h.
kell треба, потребно; **úgy** — **neki!** такъ му треба!
kém развѣдачъ h., шпионъ h.
kemény твердый, острый
kémény коминъ h.
kend Вы
kenyér хлѣбъ h.
kép образъ h., портретъ h.
kér просити; **-dés** вопросъ h.; **-és** просьба n.
kerek округлый
kerék колесо s.; **-pár** бицикли (többes)
kérelem просьба n.
keres глядати, шукати; (be-) заробляти
kereskedő купецъ, торговецъ h.

kereszt крестъ h.; **-ül** черезъ (tárgyesettel); **-ülmege** перейти
keret рама n.
kerget гнати
kert загорода n., (gyümölcsös) садъ h.
kérvény просьба n., прошения s.
kés ножъ h.
kés-és опозднения s., спозднения s.; **-ik** поздити, позднити; **-ő** поздно
keskeny узкій
kész готовый; **-akarva** наркомъ, нарочно; **-it** готовить; **-let** запасъ h.; **-ül** готовиться; **-ület** готовить s.
kesztyű рукавица, рукавичка n.
két два, двѣ; **-szeres** двократный
kéve снопъ h.
kevély гордый, пышный
kever мѣшати
kevés мало, не много, маленько
kéz рука n.; **-írás**, **-irat** рукопись n.
kezd на-, за-, по-чинати, на-, за-, по-чати
kesztyű рукавица, рукавичка n.

ki? кто?, который?
kí вонь; **-nt** вонка
kibérel няти, выарендовати
kicsi малый, маленькiй;
-nység маленькость п.
kié? чiй?
kienged выпустити, выпу-
щати
kiesik выпасти, выпадати
kifelé вонь, геть
kifog (lovat) выпрячи, вы-
прягати; **-ás (mentség)**
выговорка п.
kigyó гадъ h., гадина п.
kigyógyít вылѣчити, выздо-
ровити
kihív выкликати
kiigazit вы-, по-, на-прав-
ити, -ляти
kijárat выходъ h.
kijelent выявити, выголосити
kikép-ez выобразити, вы-
школовати; **-zés** выобра-
зованя s., (katonai) впра-
ва п.
kikészít выроб-ити, -ляти,
выготов-ити, -ляти
kiki каждый, всякiй
kikutat вы-, до-слѣджовати;
вы-, роє-вѣдати; **-ás** вы-,
до-слѣджованя s.
kilenc девять; **-ven** девять-
десять
kilép выступити; **-és** вы-
ступъ h.

kilo-gramm килограмъ h.;
-méter километерь h.
kilő выстрѣл-ити, -яти
kimegy выходити, выйти
kimul конати, умираити; **-ás**
сконъ h., сконаня s., кон-
чина п.
kimutat выказати; **-ás** вы-
казъ h.
kint вонка, вонь
király король h.; **-i** король-
скiй
kis малый, маленькiй; **-asz-
szony** панна, панночка п.
kisér вы-, от-проводити,
проводити; **-ő** провод-
никъ h.
kisujj мизильникъ h.
kiszolgál выслужити
kivallat вызвѣдати
kiván желати, требовати,
жадати; **-csi** цѣкавый,
любопытный
kivétel выѣмокъ h., выня-
токъ h.
kivéve окрема, съ выѣм-
комъ, вынявши
kocsi возъ, повоэ, кочъ h.
komisz грубый
komoly серiозный, пова-
жный
konok завзятый
konyha кухня п.
korlál голодовати

kor вѣкъ h.; **-án** (reggel)
рано, скоро рано
kór хворота n.; **-ház** больни-
ца, лѣчница n.
korom саджа n.
korsó жбанокъ h.
koszt страва n., харчъ h.,
кость h.
kovács коваль h.
kő камѣнь h.
kölcsön позычка n.; **-özni** по-
зычити; **-ös** заемный
költség выдатокъ h.; **-men-
tes** бесплатный
könny слеза; **-ezni** слезити
könnyű легкій
könyök локоть h.
könyv книга, книжка n.
köpeny плащъ h.
kör кругъ h.; **-nyék** околица
n.; **-ül** около
köröm нохоть h., (állatnál)
пазуры (többsz.)
körte грушка n.
köszön дяжовати, (üdvözöl)
поклонитися, кланятися,
поздоровити
köteles повинный, должный,
обовязанный; **-ség** повин-
ность n., должность, обо-
язанность n.
kövér тучный
követ по-, на-слѣдовати;
-kezik слѣдовати, насту-
пати за кимъ

közé межи (tárgyesettel)
közel близько; **-i** близькій
közép середина n., осере-
докъ h., середній
közös спольный
között межи (eszközhatáro-
zói esettel)
központ осередокъ h., цен-
трала n.
község село s.
kukorica кукуруза, тенгери-
ца n., мелай h.
kulcs ключъ h.
kunyhó хата, колиба n.
kút колодызь h., студня n.
kutya песь h.
küld послати, посылати
külföld заграница n.
küllő спица n.
különb иншакій, инший
külső внѣшній
kürt труба n.
küzd боротися, битися, вою-
вати

L

láb нога n., (állat) лаба n.;
-ocska ножка n., (mérték)
ступа n.; **-atlankodik** мо-
татися, заваджати
labda мячъ h.
lágú мягкій, мягонькій
lak осѣдокъ h., домъ h.,
обыстя s.; **-ás** бываня s.,

квартира п.; **-ik** бывати;
-hely мѣсто пребывания в.
бываня; **-tanya** касарня
п.; **-ó** квартирантъ н.;
-odalom свадьба п.
lakoma гостина п.
lámpa лампа п.
láng полонѣнь п.
lap листь н., сторона п.
láp багно с., млака п.
lapály ровнина п.
lapos плоскій, плиткій
lárma крикъ н., гойкъ н.
lass-an помалы, повольно; **-ú**
повольный
lát видѣти; **-cső** зиркачъ н.,
далековидъ, -глядъ н.;
-ogat навшивити; **-szik**
здатися, здаватися, вид-
ко, видно
lator разбойникъ, лай-
дакъ н.
lavor умывальница п.
láz-ad бунтоватися, повста-
вати; **-ít** бунтовати; **-adás**
бунтъ, повстаня с.
le до дому, въ долину
leány дѣвка, донька, дѣвоч-
ка, дѣвчина п.
lebélyegez поштемплювати,
запечатати
léc лата п.
leendő будущій
lefelé доловъ, долу

lég воздухъ н., повѣтря с.;
-i támadás воздушный на-
пад н.
legény паробокъ н.
légy муха, мушка п.
legyőz побѣдити, перемага-
ти, перемочи, покорити
lehet можно, возможно
lel найти
lélek душа п.
lelkes одушевленный
lelkész духовникъ, священ-
никъ, душпастыръ н.
lengyel полякъ н., (пő)
полька п.
lenni быти
lép крочити, ступити; **-cső**
сходы (többs); **-és**
крокъ, крочай, ступай
lepedő плахта, верета, вере-
ня п.
leplez скрывать, закры(ва)-
ти
les засѣдка п.
létra лазиво с., драбина п.
létszám чисельный станъ
leül сѣсти, (büntetést) отси-
дѣти
levente левенчикъ н.
leves поливка п.
liba гуска п.
liget гай, паркъ, лѣсокъ н.
liszt мука п.
liter литеръ н.

ló конь h.; **-futtatás** коньски бѣги; **-vas** ѣздець, конникъ h.

lő стрѣл-ити, -яти; **-szer** муниція п., стрѣльна засоба; **-vési gyakorlatok** стрѣльна вправа

lusta лѣнивый, лѣнюхъ h.

Ly

lyuk дѣра п.; **-as** дѣравый; **-aszt** продѣравити

M

ma днесъ, сего дня; **-i** дневной

macska мачка п.

madár потя s., птахъ h.

maga вы, (ő maga) самъ

magány самота п.

magas высокій

magyar мадляръ h., (nő) мадлярка п., мадлярскій; **-ország** Мадярщина п.

magyaráz толковати

majdnem майже, мало не, мало что не

majom малпа п.

május май, h.

makacs завзятый

malac лаця, пацятко, поросся, поросятко s.

málha пакужки (többes)

malom млинъ h.

mama мати, матеръ, мамка п.

mappa мапа п.

már уже

marad остатися, лишитися

március мартъ, марець h.

marék жменя п.

marha худоб(ин)а, скотъ, маржина п.; **-levél** редія п.; **-hús** маржаче мясо

máris уже

marok жменя s., горсть, горстка п.

más иншій, иншакій, иный, другій; **-ként** иншакъ, иначе, иначе; **-kor** инколи, другій разъ; **-nap** завтра, другій день

másrészt изъ другой части v. стороны

mászik лазити

meddig доки, поки, якъ долго

meg и, а, то

még еще, даже

megáll стати; **-őhely** заставка h.

megbocsát перебачити, отпустити, отпущати, прощати

megcsókol поцѣловати

megelégedett за-доволенный, спокойный

megérdemel заслужити

megfelel отвѣтити, отвѣчати, отповѣдати; **-ő** отповѣднѣный
meghagy лишити, оставити, по-, за-лишити
meghal по-, у-мерти
meghál переспати, переночовати
megharagit на-, роз-гнѣвати; на-, роз-сердити
meghatároz опредѣлити, у-, по-становити; **-ott** опредѣленнѣный; на-, о-, при-значеннѣный
meghódít завоювати
megidéz по-, при-звати; по-, при-кликати
megijed напудитися, настрашитися
mégis але, однакъ
megjegyez за-, по-значити, примѣтити; **-és** за-, по-значеня s., примѣчаня s., за-, при-, по-мѣтка п.
megjelen з-, по-явитися
megjelöl за-, о-, по-значити
meglep (támadásnál) несподѣвано нападати
megett дорослѣый
megrohan нападати
megszáll обсадити
megszűnik перестати
megtámad напасти
megtilt заказати, заборонити

megtizedel по-, про-десятковати
megy идти, ходити, пойти, забратися
megye жупа
méh пчола п.
mell грудь п., перси (többes)
mellékes побочнѣый, постороннѣый
mellény лайбикъ h.
mellett при (határozói esettel); коло (birtokos esettel)
méltó достойнѣый, годнѣый
mély глубокѣый
melyik? которѣый?, якѣый?
menedék притулокъ h.
menekül утѣкати
menet походъ h.; **-elés** походованя s.
menhely приютъ h.
ment ратовати
mer отважити
mér мѣряти, мѣрити
meredek стромкѣый, прикрѣый
merész смѣлѣый; **-el** осмѣлитися
mérleg вага п.
merre? куда?, куды?
mert ибо
miért? чому?, прочто?
mérték мѣра п.
messze далекѣый, далеко
mező поле s., лугъ h.

meztelen голый
midőn коли, якъ
miénk нашъ
mikor коли
milyen якій
mind весь, вся, все, всѣ,
вшитки
mint якъ
mióta отъ коли
 mivel ибо, понеже
mocsár мочарь h., багно s.,
млака п.
mód способъ h., ладъ h.,
звычай h.
mond казати, говорити, по-
вѣдати
monostor монастырь h.
mos мыти, прати, райбати
most теперь
mozog рушатися
mögé за, поза, позадъ
(*tárgyesettel*)
mögött за (*eszközhatározói*
esettel)
mulat гуляти, веселитися,
бавитися
mult миунлый, минувшій
mulva послѣ (*birtokos eset-*
tel)
munka работа п., праца п.,
дѣло s.
munkás работникъ h., (nő)
работница п.

mutat указати, поуказати
működ-és дѣйствование s.;
-ik дѣйствовати

N

nadrág ногавицы (*többes*)
nagy великій, дужій
nap (idő) день h., (*égitest*)
солнце s.; **-i** денный; **-i**
parancs денный розказъ
v. наказъ; **-pal** въ день, во
днѣ; **-szám** денный зароб-
ботокъ; **-számos** робот-
никъ h., работникъ h.,
(nő) заробница п.
négy четыре
negyven сорокъ
néha даколи, колись
néhány дасколько
nehéz тяжкій, трудный
nehogy чтобы не
néhol дагде
nélkül безъ (*birtokos esettel*)
nem не, нѣтъ, родъ, полъ h.
néma нѣмый
némben бабиско
némely даякій, дакотрый,
дакто, даедный
német (férfi) нѣмецъ h.,
(nő) нѣмка п.
nemzedék родъ h., поколѣ-
ня s.
nemzet народъ h.

nép народъ h., люди (töb-
bes), (házi) челядь п.; -i
народный
név имя s.; (**vezeték**)- про-
звико, прозвище s.; (**el-
nevezés**) назва п.
nevet смѣяться
nevez назвати, именовати
néz позирати, дивитися,
смотри
nincs не е, нѣтъ
noha хотя
november новемберъ h.
nő рости
nő жена, женщина, п.

Ny

nyáj стадо s.
nyár лѣто s.
nyargal чваловати
nyelv языкъ h.
nyereg сѣдло s.
nyers сѣрый, сыровый, су-
ровый
nyirkos волхкйй, мокрый
nyolc восемь
nyom слѣдъ h., стопа п.
nyúl заяцъ h.

O, Ó

ó старый, давный
oda тамъ, туда, туды
ok причина п.: -irat грамота п.

okos мудрый, розумный, ум-
ный
oktat научати
október октоберъ h.
ól хлѣвъ h.
olcsó тунйй, дешевый
oldal сторона п., бокъ h.
olló ножницы s.
ólom олово s.
olvas читати
olyan такйй
onnan звотти
óra годинка п., (idő) годи-
на п.
ott носъ h.
ország краина п., держава
п.; -gyűlés соймъ h.
ostoba глупый, дурный
ostrom облога п.; -olt обло-
женный
oszlop столпъ h.
oszt дѣлити
osztály класса п., отдѣлъ h.
óta отъ
ott тамъ
óv боронити, хоронити

Ö, Ó

ő онъ, она, оно
őcs меньшйй v. молодшйй
братъ
ököl пясть п., кулакъ h.
ökör волъ h.

öl за-, у-бити, за-у-бивати,
у-мертвити
őg сторожъ, вартовникъ,
бахтарь h.; -ség сторо-
жа п.
őreg старый, старенькій
örök вѣчный
öröm радость п., потѣха п.
örül радоватися
ősz осѣнь п.
ősz сѣвѣый
őszinte щирый, искренный,
отвореный
öt пять; -ven пятьдесятъ
özvegy (férfi) вдовецъ h.,
(nő) вдовица п.

Р

pad лавка п., лавица п.; -lás
подъ h.; -ló подлуга п.,
диля п.
pagony гай h.
pálca палица п.
pálinka паленка п., горѣв-
ка п.
panasz скарга п., доносъ h.,
нарѣканя s., жалоба п.
pap священникъ, духов-
никъ, попъ h.
papíros папѣрь h.
pár пара п.
pára пара п.
parádé парада п.

parancs розказъ, приказъ,
наказъ h., велѣня s.; -ol
на-, при-, роз-казати, ве-
лѣти; -nok командантъ h.
paraszt простой, (férfi) про-
стакъ h., хлопъ h.
paripa конь h.
park садъ, паркъ h.
párna заголовокъ h.
part берегъ h.
pata копыто s.
patak потокъ h.
patkó подкова п.; -l кути,
подкову прибивати
pazar розкошный
pecsenye печѣнка п.
pecsét печать п., печатка п.
pék пекаръ h.
péld-a примѣръ h., при-
кладъ h.; -ás примѣрный,
прикладный
pelyva полова п.
péntek пятница п.
pénz гроши (többes)
perc минута п.
piac торгъ h., рынокъ h.
pihen от-, с-почивати, от-
дыхати
pillanat хвилька п.; egy -ra
на хвильку v. минуту
pince пивница п.
pípa пипа, пияка, запѣкач-
ка п.
píráz курити тупку
piros червеный

piszok брудъ h.
pisztoly пистоля п.
plébánia фара п.
poggyász пакунокъ h.
pokol пекло s.; -i пекельный
pokróc покровецъ h.
polc полица п.
polgár горожанинъ
pont точка п.
por порохъ, порошокъ h.
portéka товаръ h.
pósta почта п.; -bélyeg поч-
 товый штемпликъ; -hiva-
 tal почтовый урядъ; -utal-
 vány почтовый переказъ
póstás почтарь h.
posztó сукно s.
prób-a с-проба; -ál пробо-
 вати
puha мягкій
puska пушка п.; -tus при-
 кладъ h.
pusztít пустошити

R

rá на то, на него, на ню
ragyog блищать, блестити
raj рой h.
rajz рисунокъ h.
rak класти; -ás купа, гро-
 мада п.
rakomány ладунокъ h., на-
 боръ h.

rang чинъ, станъ h., досто-
 инство s., годность п.
ráz трясти
rég давно; -i давний, ста-
 рый, стародавний
reggel рано s.
rejt. крыти, кривати, схо-
 вати
remé-l надѣяться; -ny на-
 дѣя п.
rémés страшный, грозный
rend рядъ, ладъ, порядокъ
 h.; -es порядный, поря-
 дочный, обычный; -etlen
 непорядный, безладный;
 -ez порядити, урядити;
kivüli чрезвычайный; -őr
 полицайтъ h.; -őrség по-
 лиция п.
rest лѣнивый
rész часть п., частка п.,
 удѣль h.
részeg пьяный, напитокый
rét лука п., лугъ h., лазъ h.
retesz засувка в., затворъ h.
riad зорватися; сполошити-
 ся; -alom пострахъ h., пе-
 реполохъ h.; -ó аларма п.,
 трѣвога п.; -ót fűjni алар-
 мовати, трубѣти на трѣ-
 вогу
ritka рѣдкій, незвычайный
robban выбухнути, розпук-
 нутися, -атися
roham нападъ h.

rohan бѣжати, на-гнати,
розганяться
rokkant инвалидъ h., калѣ-
ка h. п.
rokon родина, родакъ h.,
(nő) родачка п.
rom розвалина п., звалище
s.; **-bol** нищити, бурити,
розвалити
róna ровина п., ровень п.
rongy рянда п., цуря п.
rossz злый, лукавый, под-
лый
rovar хробакъ h.
rozs жито s.
rozsd-a иржа s.; **-ásodik** ир-
жавѣти
rögtön заразъ, наразъ, сей-
часъ, душкомъ
rövid куртый, короткій
rug коп(к)ати
ruha платя s., одежда, убра-
ня п., шатя s., шати (töb-
bes)
ruszin русинъ, (nő) руснач-
ка, руська п.

S

saját свой
sajnos на жаль
sánta хромый
sár болото s.; **-os** болотяный
sárga жолтый
sarkantyú острога п.

sas орель h.
se, sem ни
seb рана п.
segít помагати; **-ség** по-
мочь, допомога п., рату-
нокъ h.
selyem шолкъ h.
semleges нейтральный, без-
сторонный
semmi ничъ
senki никто
seper мести, замѣтати
sereg толпа, громада, гор-
стка п.
sért образити, уразити
sertés свиня п.
sét-a прогулька п.; **-ál** про-
ходитися, пройтися
siet спѣшити
sik гладкій, слизкій, пло-
скій
siker уопѣхъ h.
sima гладкій, ховзкій
sír гробъ h., могила п.
sír плакати; **-ás** плачь h.
sisak шоломъ h.
só соль п.; **-s** соленый
soha нигда, николи
sok много; многій; **-áig** дол-
го
sor рядъ h.; **-os, -beli** рядо-
вый
sör пиво s.; **-ös hordó** бочка
на пиво

súly вага п.
sürgöny телеграма п.

Sz

szabad свободный; -ság свобода п.; -ságvesztés стра-та свободы

szabály правило с.; -os пра-вильный

szabó кравецъ h.

szag запахъ h., пахъ h.

száj ротъ h., уста (többes)

szakács кухарь h.

szakáll борода п.

szakasz от-, пере-дѣль h.

szalad утѣкати, бѣгати

száll летѣти, лѣтати; -ás квартира; -ó готель h.

szalma солома п.

szám число с., номеръ h., номеро с.; -ol раховати, числити

szán сани, санки, санчата (többes)

szappan мыло с.

száraz сухій

szárny крыло с.; -al летѣти

száz сто; -ad сотня п.; -ados сотникъ, капитанъ h.

szegény худобный, бѣдный, убогий

szégyen ганьба п., стыдъ h.

szék столецъ h.

szekér возъ h.

szél вѣтеръ, вихоръ h.

szeles вѣтровый

széles широкий

szem око с.; -le переглядъ, оглядъ h.; -lél оглядати, обзирати

személy особа п.

széna сѣно с.

szent святой

szened терпѣти

szép красивый, гарный, лад-ный

szer знарядъ, приладъ h., средство с.; -szám начиня с., приладъ h.

szerda среда п.

szerelem любовь п.

szeret любити

szerезь добыти, придбати

szerint по (határozói esettel)

szerv органъ h.

szerezь придбаня с.

szidni псовати, ганити, гань-бити

sziget островъ h.

szíj ремѣнь h.

szikla скала п.; -ás скали-стый

szilárd твердый, мощный

szilva слива, сливка п.

szín барва п., цвѣтъ h.

szív сердце с.; -éyes сер-дечный; -es сердечный, ласкавый, вячный, охо-

чій; **-eskedik** быти ласка-
вымъ, зволити
szivar цигаръ h.
szláv славянинъ h., (нó)
славянка п.
szó слово s.
szoba комната, хижа п.
szokás эввычай, обычай п.,
привычка п., звыкъ h.
szokik з-, при-вык-нути,
-ати до чогось
szoknya сукня п., виганъ h.
szól говорити
szolg-a слуга h.; **-aszemély-**
zet челядь п.; **alázatos -ája**
Вашъ покорный слуга;
-abíró окружный началь-
никъ; **-abíróság** окружный
урядъ; **-ál** служити, быти
въ службѣ; **-álat** служба
п., по-, у-слуга п.; **-álat-**
kész послушный; **-álattevő**
службу сполняющій; **-áló**
служница п., служанка,
служба п.
szólít кликати
szombat суббота п.
szomj-úság спрага, жажда
п.; **-as** хочеса пити
szomorú смутный
szomszéd сосѣдъ h.
szórakoz-ás забава п.; **-ik**
забав-итися, -лятися
szorgalmas пильный, при-
лѣжный

szoros тѣснина, узина п.
szósz мачанка п., подлива п.
szöke русый, русявый
szőlő грозно s., винница п.,
виноградъ г.
szőr волосъ, (állatoknál)
серсть h.; **-ős** волосятыи,
серстяный, порослый сер-
стю
szövetség союзъ h.
szúnyog комаръ h.
szúr колоти, встроити,
пробити; **-ony** багнетъ,
байонетъ h.; **-onyt sze-**
gezz! на ножъ!; **-támadár**
нападъ съ багнетами
szűk узкій, тѣсный; **-ség** по-
треба п., нужда п., недо-
статокъ h.
szül родити; **-etés** народже-
ня s.; **-ő** родитель, ро-
дичъ h.
szünet павза п., отдыхъ h.,
перестанокъ h., пере-
рва п.
szürke сивый
szűz дѣва, дѣвица п., невин-
ный

Т

tábor таборъ h.
tag членъ h.
tágas просторый
tagad таити

tájék околица п., край h.,
сторона п.; **-ozni** ориенто-
вати
takar крыти, по-, за-крыва-
ти, накрывати; **-ékkönyv**
вкладна книжка
taknyos смаркачъ, смола-
вый, смаркатый
talál найти, траф-ити, -ляти,
talán може, ачеи
talicska тачка п.
talp подошва п.; **-al** подши-
вати
támad нападати; **-ás** нападъ
h.; **-ást intézni** нападати
tan наука п., ученя s., прави-
ло s.; **-ács** порада п., рада
п., совѣтъ h.; **-ácskozni**
радитися; **-folyam** курсъ
h.; **-ít** учити; **-ító** учитель
h.; **-könyv** учебникъ h.;
-ul учитися; **-uló** ученикъ
h.; **-ulság** поучение s., на-
ука п.; **-ult** ученый
tanú свѣдокъ h.
tanya хуторъ h.
tárgy рѣчь п., предметъ h.,
справа п., дѣло s.; **-al** ве-
сти переговоры, перего-
ворювати
tarisznya тайстра п., торба
п., транѣстра п.
társ товаришъ h., другъ h.,
спольникъ h.

tart держати, тримати; **-alék**
запасъ, засобъ h.; **-am**
триваня s.; **-omány** край
h.; **-ós** тривучий, трева-
лый; **-ozás** долгъ h.
tavaly (в)лони, теперь рокъ
tavas ярь, весна п.
tegnap вчера; **-előtt** перед-
вчера, позавчера
tehén корова п.
tehet може здѣлати, зроби-
ти
tej молоко s.
tél зима п.
tele полный, полень
teljes цѣлый, весь
temet поховати, погребсти,
похоронити; **-és** похо-
ронъ, погрѣбъ h.
templom церковь п., храмъ
h.
tenger море; **-i** морской, (nö-
vény) мелей h., кендери-
ца п.
térd колѣно s.
térkép мапа п.
természet природа п.
terv планъ h., замысль h.
tessék! звольте!, просиме!,
прошу! **-lássék** для ока, на
очи, на видъ, бодай было
test тѣло s.; **-i** тѣлесный;
-vér (fi) братъ h., (nő)
сестра п.
tesz робити, чигати, дѣлати

tészta тѣсто s.
tetszik подобатися, любити-ся
tett дѣло s., учинокъ, чинъ h.
ti вы
tilalmas заказанный, забороненный, недозволенный
tilt заказати, заборонити
tiszt офицеръ h.; **-ség** служба n., урядъ h.
tiszta чистый
tisztel чествовати, честити, почитати, поважовати; **-et** честь, почестъ n., поважання s., почитаня s.; **-gés** отданя чести, салютованя s., привѣтъ h., привитаня s.
titok тайна n.
tó озеро s.
tojás яйцо s.
tol сунути, пхати, дручати
toll перо, пѣрся s.
tolvaj злодѣй h.
torok горло s., гортань, гортанка n.
torony турня n.
tót словакъ h., словацкй; **-ország** Словачина n.
tovább дале, дальше, геть-геть
törekszik змагатися на чтось, усиловатися, доби-ватися

törvény законъ h.; **-es** закон-ный
tréf-a жартъ h., фигли (töb-bes); **-álkozik** жартовати, фигльовати
tud знати, умѣти; **-omás** вѣдомость n.; **-ós** ученый
tű игла n.
tükör зеркало s.
tűz огонь h., ватра n., пожаръ n.
tyúk кура, курица, курка n.

U

udvar дворъ h.
ügy такъ
új новый; **-onc** новакъ, новачокъ, новобранецъ h.; **-ság** газета n., новинка n., часопись h., (nap) дневникъ h.
ujj палець h., персть h., пальчикъ h.
úr панъ h.
út путь h. n., дорога n.
után по (tulajdonító esettel); **-a** за нимъ, по него, по ню
utca улица n.
utoljára напоследъ, напоследокъ, на конецъ

Ü, Ű

üdvöz-lött витанный; **-öl** витати, привитати

ügy справа п., дѣло s.,
рѣчь п.

üldöz переслѣдовати, гони-
ти

ünneп праздникъ h., свято s.

üt бити, ударити; -közet
битва, битка п., бой h.

üveg скло s.

üzlet торговля п., sklepъ h.

V

vacsor-a вечеря п.; -ázní ве-
черяти

vág рѣзати, краяти

vagy або

vaj масло s.

vak слѣпый, темный

válasz отвѣдь п., отвѣтъ
h., отпись h.

vallás вѣра, вѣроисповѣда-
ня s.

váll плече, рамено s.

vám мыто s.

vár замокъ h., твердыня s.;
крѣпость п.; -os городъ
h., мѣсто s.

várakozik чекати, ждати

varr шити

vas желѣзо s.; -ut желѣзни-
ца п., желѣзна дорога

vásár торгъ h., ярмарокъ h.

vasárnap недѣля п.

vászon полотно s.

véd обороняти, боронити,
сохранити; -elem оборо-
на, охорона, опѣка

vég конецъ h.; -zés рѣше-
ня s.

vendég гость h.; -el гостити,

venni куповати

ver бити; -eség пораз(к)а п.

vér кровь п.

veríték потъ h.

veszedelem небезпека п.

vétek грѣхъ h., вина п.

vezér вождь h., воевода h.,
проводникъ h.

vezet вести, водити, допро-
вадити

vidám веселый

vidék околица, провинция п.

vigyáz уважати, сокотити,
дозирати, доглядати; -z!
уважай!, сокоти!, по-
зорь!, увага!

vihar буря п., вихоръ h.

világ свѣтъ, мѣръ h.

vissza назадъ, взадъ

vitéz отважный, витязь h.

víz вода п.

vő зять h.

völgy долина п.

vörös червеный

Z, Zs

zab овесъ h.

zaj гукъ, крикъ h.

zár заперти, запирати, зам-
кнути

zászló прапоръ h., застава
n.; **-alj** прапоръ h.

zene музыка n.

zöld зеленый

zsák мѣхъ h.

zsír масть n.

zsugori скупый

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal.
Bevezetés	3
I. Alapismeretek. — Основны знания.	
1. A ruszin ábécé	6
2. Áttekintő ruszin nyelvtan	13
A helyesírás	13
A hangsúly	14
A névelő	14
A szavak neme	14
A főnevek hajlítása	15
A melléknév és annak hajlítása	24
A melléknév fokozása	27
A névmások	29
A számnév	34
Számítási alpműveletek	47
Keltezés	47
Az ige	47
Az előjárók	59
II. Mértékek és súlyok. — Országok, területek megnevezése. Мѣры и ваги. — Назва краинъ и областей.	
3. Mértékek és súlyok — Мѣры и ваги	62
4. Országok, területek megnevezése — Назва краинъ и областей	64
III. Békebeli belső szolgálat. Внутрѣшняя служба въ мирѣ.	
5. Általános kérdések a honvédhez (leventéhez) Общи вопросы къ гонведамъ (левенчикамъ)	68
6. Parancsadás — Выданы розказовъ	72

7. Jelentés, kérés — Заявление, просьба	77
8. Ruházat — Убраня	79
9. Puska- és golyószóró-vizsga — Испытъ изъ пушки и куломету	80
10. Szobarend — Порядокъ въ комнатѣ	82
11. Laktanyarend — Порядокъ касарни	87
12. Őrszolgálat — Вартова служба	89
13. Napos tizedes — Дежурный десятникъ	92
14. Parancskiadás — Выданя розказа	94
15. Alosztály-konyhában — Въ кухнѣ подотдѣла	97
16. Istállóban és kovácműhelyben — Въ хлѣвѣ (стайнѣ) и въ ковальнѣ	99

IV. Egyes kiképzés. — Поодинокы вправы.

17. Kiképzés puska nélkül — Вправа безъ пушки	104
18. Kiképzés puskával — Вправа съ пушкою	107
19. Golyószórós kiképzés — Вправа съ розсыпачомъ куль	110
20. Kiképzés géppuskával — Вправа съ кулометомъ	112
21. Zártrendű gyakorlatok — Вправы въ закрытомъ рядѣ	114
22. Iránymegadás — Поданя напрямую	116
23. Tiszteletadások — Поданя чести	117

V. Testedzés. — Скрѣпленя тѣла.

24. Reggeli gyakorlatok — Ранны вправы	122
25. Edzőjátékok — Подкрѣпляючи gry (забавы)	124
26. Támadó és védő edzőjátékok — Нападаючи и обороняючи подкрѣпляючи забавы	128
27. Kötéljátékok — Мотузовы забавы	129
28. Terepjáték — Теренна забава	131

	Oldal.
29. Terepsport — Теренный спорт	133
30. Sportok — Спорты	137
31. Téli sport — Зимущий спорт	141

VI. Kiképzés, harc. — Вправа, бой.

32. Csatárkiképzés — Вправа борцовъ	146
33. Közelharc — Бой изъ близька	155
34. A raj harcban — Рой въ бою	157
35. Célmegjelölés — Назначеня цѣли	159
36. Műszaki kiképzés — Технична вправа	161
37. Gázvédelmi kiképzés — Вправа газовой обороны	165
38. Csapatlégvédelem — Противовоздушна оборона группы	166
39. Egészségápolás, elsősegélynyújtás — Обходъ хво- рыми, перва помочъ	167

VII. Harctéri szolgálat. — Служба на боевищѣ.

40. Az idő felosztása — Роздѣленя часу	174
41. Térképolvasás — Читаня мапы	177
42. Békemenet — Мирный походъ	189
43. Vasuti szállítás — Перевозъ по желѣзницѣ	192
44. Szálláscsinálók — Заквартирователи	195
45. Előőrs-szolgálat és felderítés — Служба и от- крытя передньої сторожи	200
46. Harácsolás — Грабленя	205
47. Fogolykísérés — Допроводъ плѣнныхъ	207
48. Táborig csendőrs-szolgálat — Служба полевого жандаря	208

VIII. Beszélgetések a magánéletben.

Розговоры въ приватномъ житю.

49. A ruszin (magyarorosz) nyelvről — О руськомъ (угроруськомъ) языкѣ	214
50. Valakinek a megszólítása — Ословленя особъ	216

51. Általános szólásformák — Загальны формы выра- ження	217
52. Az időjárásról — О погодѣ	218
53. A lakás- (ház-) bérlet — Выарендованя квартиры (хижи)	219
54. Vendéglőben (szállodában) — Въ гостинницѣ (готелѣ)	221
55. Üzletben — Въ торговлѣ (склепѣ)	224
56. Szabónál — У кравца	226
57. Cipésznél — У шевца (шустра)	227
58. Borbélynál — У голяря	229
59. Mosónőnél — У прачки	229
60. Órásnál — У годинаря	230

IX. Függelék. — Додатокъ.

61. Nemzetnevelés — Народна выхова	234
62. Katonai műszavak — Войсковы фаховы слова	240

X. Ruszin-magyar és magyar-ruszin kisszótár.

Русько-мадярскій и мадярско-руській малый словарь.

Ruszin-magyar szótár—Русько-мадярскій словарь	268
Magyar-ruszin szótár—Мадярско-руській словарь	340

